MICHEL ZEVACO
Marchiza de Pompadour

Coperta de ADRIAN IONESCU

Michel Zévaco — LA MARQUISE DE
POMPADOUR — Livre populaire ;
LIBRAIRIE ARTHÈME — FAYARD, Paris, 1951

MICHEL ZÉVACO

Marchiza de Pompadour

Traducere de Constantin Gheorghe

1992
Editura Grafoart & Editura RAI

CAPITOLUL I

NU VOM MAI MERGE ÎN PĂDURE

Luminoasă și senină, acea după-amiază de octombrie a anului 1744 părea a fi o sărbătoare a cerului, cu zborul săgetat al păsărilor de-a lungul gardurilor vii, cu norișorii albi călătorind pe imensitatea albăstrie a cerului, cu pudra aurie a razelor de soare în aerul curat și proaspăt în care se simțeau miresmele și fiorii toamnei.

Pe drumul de mușchi și frunze moarte ce ducea de la Ermitage la Versailles — de la umilele colibe acoperite cu paie la maiestuosul colos din piatră —, înainta fără grabă un cavaler cu trupul legănat de mersul capricios al roibului său nervos și suplu.

Cu pălăria pusă mîndru pe-o sprînceană, cu spada fină atîrnată la șold și lovindu-se ușor de crupa calului, subțire, elegant, foarte tînăr, părînd a nu avea mai mult de douăzeci de ani, cu o îndrăzneală nepăsătoare întipărită pe chip, cu privirea arzătoare și puțin maliţioasă, surîdea soarelui care cobora spre apus, în spatele frunzișului ruginiu, pe cerul de un azur mătăsos ; surîdea frumoasei păduri înveșmîntate în splendoarea autumnală ; surîdea fetei ce trecea, grațioasă, drumul ; surîdea țăranului ce-și mîna, fredonînd, caĭul ; își surîdea sieși, vieții și viselor sale fericite...

În fața lui, la vreo mie de pași, mărșăluia un bărbat cu un ciomag din lemn tare în mînă.

Era înalt, deșirat și colbuit. Pornise la drum dis-de-dimineață, venind nu se știe de unde — de foarte departe, fără îndoială — și îndreptîndu-se poate spre un destin de temut...

Drumeţul nostru se opri brusc în dreptul helești eului... În fața ochilor săi, în mijlocul luminișului, în fastuosul

decor al acelui minunat colţ de pădure, o apariţie plină de graţie şi de farmec.

O tînără fată... o minune încîntătoare... subţire, mlădie, armonioasă, cu ten de sidef şi de roze, cu o bogată coamă de păr vaporos... frumoasă de-ţi tăia răsuflarea în rochia cu jupoane din mătase roz, în ţesătura cărora străluceau mici trandafiri ţesuţi cu fir de argint, cu un buchet de trandafiri prinşi de corsaj... un pastel însufleţit.

Rîdea în hohote, aplecată uşor spre o duzină de fetiţe care o înconjurau, cu şorţuleţele în dezordine, ciufulite, cu mutrişoare strengăreşti, gălăgioase şi jucăuşe... iar ea le zicea :

— Oh ! fiinţe nesăţioase ! Demonul dansului vă stăpîneşte de la vîrsta asta fragedă ! Cum, domnişoarelor, mai vreţi un tur ?...

— Da, da... Jeanne, scumpă Jeanne... încă un tur !...

— Bine, fie ! Şi iată un cîntecel pe care l-am compus pentru voi ieri, pe drumul de întoarcere.

Şi în timp ce micuţele se luau de mînă, ea, cu o voce melodioasă şi pătrunzătoare, cînta :

Nu vom mai merge în pădure, laurii au fost tăiaţi,
Pe frumoasa care vine o primim în dans ?

Şi atunci hora, jucată pe o atît de frumoasă melodie, căreia trecerea a o sută cincizeci de ani nu i-a micşorat popularitatea printre copii, se întinse pe marginea lacului, punctată de rîsetele cristaline ale fetiţelor...

Jos, pe drumul acoperit de frunze şi de muşchi, venea, netemător, tînărul cavaler...

O primim în dans ?
Intră-n horă
Ţine pasul !

Dintr-odată, hora se sparse. Rîsetele îngheţară pe buzele amuţite.

Drumeţul colbuit ieşi dintr-un tufiş, se apropie cu paşi domoli şi se opri, enigmatică siluetă tăcută, lîngă cea pe care puştoaicele o strigaseră Jeanne... scumpă Jeanne...

Surîzătoare, fără teamă în faţa neaşteptatei apariţii, ea îl întrebă cu blîndeţe :

— Ce doriţi ?...

Bărbatul se trezi din extazul admiraţiei. Se bîlbîi :

— Iertaţi-mă... Vă rog să mă scuzaţi... mi-aţi putea spune unde mă aflu ?

— Sînteţi pe domeniul Ermitage ; acesta-i luminişul şi acolo e heleşteul ; aici se sfîrşeşte parcul regal şi începe pădurea...

— Şi castelul... e departe ?

— Pe aici... acum îl vedeţi ? zise ea, cu braţul întins într-un gest de nimfă silvestră.

Din depărtarea codrului se auzi sunetul unui corn de vînătoare, căruia îi răspunse lătratul haitei.

„Cît poate fi de frumoasă !" murmură drumeţul...

— Iertaţi-mă, adăugă el, cu voce tare, mi-aţi putea spune ?... Regele... e la castel ?

Întrebarea ciudatului călător o făcu să îngheţe ; păli. Cu un aer gînditor, ca într-un vis, repetă :

— Regele !...

— Da... Ludovic al XV-lea... ştiţi cumva dacă e la castel ?

— Nu... nu ştiu... Sărmane om, ce aer nefericit aveţi... şi cît păreţi de obosit !

— Obosit, da... şi nefericit... cu adevărat nefericit...

— Aşteptaţi !... Am să încerc să vă ajut !

Uşoară ca o căprioară, se avîntă spre luminiş. La douăzeci de paşi de locul unde se petrecea scena de mai sus, sub un fag, se odihneau două femei, una dintre ele, blondă şi gingaşă ; cealaltă zdravănă, planturoasă, cu faţa congestionată, începu să strige :

— Jeanne ! Jeanne ! Unde fugi aşa, copilă ? Ai să transpiri... ai să-ţi strici tenul... şi coafura...

Fără să-i răspundă, ridică gentuţa din piele aruncată în iarbă, lîngă eşarfe, scoase din ea un ludovic din aur şi se întoarse în fugă la drumeţ.

În acel moment cornul de vînătoare se auzi în apropierea lor, sunînd „vederea" şi „totul merge bine".

Tot în clipa aceea pătrunse în luminiş tînărul cavaler cu spada sa fină, în timp ce un vînător, înşelat de un obstacol, cu cuţitul la cingătoare, înconjura heleşteul în galopul calului său alb de spumă.

— Poftiţi... luaţi... zise Jeanne, alintător şi discret.

— Dar eu nu cer de pomană, răspunse cu voce înceată drumeţul.

— Oh ! zise ea, mişcată de atitudinea celui atît de discret, vreţi să mă faceţi să sufăr ?...

Bărbatul, încrîncenat, ezita, tremura...

Apoi, încetișor, deschise pumnul și întinse mîna...

Jeanne lăsă să cadă moneda din aur !

Apoi bătu din palme, fericită.

Dar cum necunoscutul rămînea nemișcat și încruntat, fata spuse, cu o voce gravă :

— Cred că v-aș putea ajuta... dacă ați vrea să-mi spuneți numele dumneavoastră.

Bărbatul tresări, cu o sclipire ciudată în privire... apoi murmură :

— Mă numesc François Damiens...

În clipa în care spunea cuvintele acestea, vînătorul ajunse în dreptul lor, își opri, cu o smucitură, calul, și cu o voce dură, cu un ton sec, lăsă să cadă un ordin scurt :

— Hei, tu ! țărane ! șterge-o de aici !... și voi, micuțelor !... și dumneavoastră, doamnă !

Jeanne se întoarse, și-l făcu pe vînător să amuțească, strîmbîndu-se impertinent și spunîndu-i, rîzînd :

— Domnule, țineți prost cornul de vînătoare, ceea ce mă face să cred că nu sînteți un gentilom ; greșeala aceasta o dovedește, dacă mai era nevoie de o dovadă !

— Doamnă ! mîrîi vînătorul, alb de furie.

— Mergeți, domnule, și cereți Domnului de Dampierre o lecție de respect, iar tuturor francezilor pe care îi veți întîlni o lecție de politețe... și după aceea, reveniți.

Apoi se întoarse, făcînd o piruetă pe tocurile înalte ale pantofilor de satin roz.

Livid, vînătorul își îmboldi calul. Se pregătea s-o atingă... s-o răstoarne.

Copiii țipau. Drumețul strînse în pumn bastonul de stejar. Scoase un mîrîit, ridică ciomagul... dar înainte ca lovitura să cadă, calul făcu brusc un salt înapoi.

Tînărul cavaler, care tocmai intrase în luminiș, se interpusese, cu un salt furios, între tînăra fată și vînător, și prinsese hățurile, pe care le scutura violent ; în timp ce, cu o voce patetică, se adresă vînătorului :

— La dracu', domnule, dar sînteți de-a dreptul turbat !

Piept în piept, cele două animale tropăiau, nechezau... Cei doi bărbați se amenințau din priviri.

— Așa deci ! continuă tînărul necunoscut, prin locurile acestea femeile sînt insultate !

Vînătorul scoase o înjurătură ; după aceea se calmă imediat :

— Luați aminte, domnule, zise el cu o politețe rece, luați aminte ! Eu îmi fac aici datoria, și deschid drum vînătorii...

— Și eu mi-o fac pe a mea, care e aceea de a da lecții de politețe mîrlanilor !

— Luați aminte, vă spun !

— Cînd veți fi respectul în persoană ! Pînă atunci, înapoi, domnule, înapoi !

Vînătorul duse violent mîna la șold, dar în locul spadei întîlni mînerul scurtului cuțit de vînătoare ce-l purta:

— Bine, mîrîi el, cu mustața pleoștită. Ne mai întîlnim noi, tînărul meu Don Quichotte... adică am să vă găsesc !

— O să vă tai urechile, domnule strivitor de femei. Dacă o să mă căutați, sigur sînt de găsit ! Chiar și cînd nu sînt căutat !

— Ei bine, numele dumneavoastră ! mugi vînătorul.

— Al dumneavoastră, vă rog ?

— Contele du Barry, umil servitor al Maiestății Sale.

— Iar eu, cavalerul d'Assas, stegar al regimentului din Auvergne, în concediu aprobat, merg spre Paris, unde voi sta pe strada Saint-Honoré, la stegarul regimentului Trois-Dauphins, unde voi ajunge mîine și voi fi de găsit zilele următoare, pentru a mă pune la dispoziția domnului conte du Barry !

— Bine, domnule cavaler d'Assas ! Nu veți avea de așteptat prea mult ! bîigui vînătorul, beat de furie. Și dumneavoastră, doamnă, veți mai auzi de mine !

— Va fi o mare onoare pentru mine, îi răspunse ea, izbucnind în rîsul acela clar, de o atît de frumoasă impertinență.

Contele schiță un gest de amenințare ; trase hățul și se afundă, în goana mare, în pădurea de unde veneau sunetele cornului.

În timpul acestei ciorovăieli, drumețul colbuit, cel ce spusese că se numește François Damiens, se îndepărtase și privea, sprijinit de un fag. Obiectul contemplației lui era tînăra în roz, și murmura fără încetare :

„Cît poate fi de frumoasă !"...

Cavalerul d'Assas descălecă și se înclină în fața fetei ;

— Doamnă, zise el, vă implor să aveţi încredere în mine ; orice s-ar întîmpla, fiţi liniştită ; acest gentilom insolent va fi pedepsit. V-o jur !

Ridicînd privirea, rămase mut de admiraţie, ca şi cînd numai în acea clipă realizase ce fiinţă admirabilă se găsea în faţa lui.

Era tulburat pînă în adîncul sufletului, şi inima sa tînără începu să bată puternic.

Părea că un artist de geniu îi pusese unul în faţa celuilalt, la fel de frumoşi amîndoi, la fel de plini de perfecţiunea graţiei, ca două figurine din porţelan de Saxa, surîzători şi admirativi, el îmbătător, ea ingenuu cochetă, uşor mişcată de acel naiv şi pur omagiu al unei iubiri ce izbucnea cu înflăcărarea nestăpînită, fulgerătoare, irezistibilă a marilor pasiuni.

Fata îşi reveni degrabă şi ciripi :

— Ah ! cavalere... cum v-aş putea răsplăti ?

— Sînt mai mult decît răsplătit, doamnă... Binecuvîntată fie pe vecie clipa în care v-am văzut...

— N-o să vă bateţi în duel... spuneţi... oh !... spuneţi...

— Ah ! doamnă, să nu-mi cereţi asta ! Aş fi în stare să înfrunt mii de morţi...

— Oh ! dacă veţi fi rănit !... Rănit pentru mine !...

Era mai multă curiozitate amabilă decît reală nelinişte în privirea sa inocentă şi poznaşă. Dar el, ah ! el, tremura uşor. Era palid. Lucruri necunoscute se înfruntau în fundul sufletului. Îl cuprindea iubirea.

Sinceră ?... Da, fără îndoială. Sinceră, pînă în cele mai ascunse taine ale sufletului său.

Cum ! O pasiune atît de fulgerătoare ! Îşi dă seama ! Îşi dă seama ce se petrece în sufletul său pasionat, impetuos, gata să se ofere... fără să stea pe gînduri, fără calcule şi limite !

Bîigui, stăpînindu-şi cu greu cuvintele, mirat de propria sa îndrăzneală :

— Rănit pentru dumneavoastră !... Ce înseamnă o rană, acum, cînd visul meu e să pot muri pentru dumneavoastră... cu intensa voluptate de a şti... sau de a spera... că poate mă veţi plînge !...

— Tăceţi ! oh, tăceţi ! surîse ea, emoţionată totuşi de cuvintele cavalerului...

— Să tac ! Cînd o celestă armonie îmi pogoară pe buze, cînd totul cîntă în mine, cînd mintea e cuprinsă de înflă-

cărare... Oh ! iertaţi, iertaţi un biet nebun... iertaţi-mă... dumneavoastră, care nu mă cunoaşteţi şi care mie mi se pare că vă cunosc de veacuri...

— Tăceţi, spuse ea iute. Vine cineva... Ascultaţi, cavalere... mama şi cu mine ne vom muta la Paris, în strada Bons-Enfants, în faţa palatului Argenson. Şi acum, plecaţi, vă implor, plecaţi !...

Îi întinse mîna înmănuşată în alb. Cavalerul i-o prinse şi-şi apropie buzele de vîrful degetelor subţiri şi senzaţia acestui sărut fu o senzaţie de ameţeală.

Cînd îşi ridică privirea, o văzu pe Jeanne care se avînta în faţa celor două femei.

Atunci sări în şa şi, tulburat de imensul şi neaşteptatul eveniment ce se produsese în viaţa sa — fericire divină... sau supremă catastrofă ! — se aruncă într-un galop nesăbuit, cu dorinţa nebună de a striga, de a plînge, de a rîde, de a cînta...

În timpul ăsta Jeanne, poate pentru a-şi ascunde tulburarea... sau poate pentru că acest incident alunecase pe lîngă ea fără să-i atingă inima... Jeanne, surîzătoare, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, intrase din nou în hora fetiţelor ce se jucau pe malul heleşteului, şi vocea pură a tinerei fete cînta... dar cu mai multă ardoare :

Dar laurii din pădure o să-i lăsăm să se usuce ?
Nu, fiecare se va duce să-i ridice.

Sunetul cornului se apropia tot mai mult de heleşteu văluri t de briza uşoară ce făcea să foşnească frunzişul.

Galopul cailor răsuna printre copaci.

Cerbi, căprioare urmate de puii lor fugeau înspăimîntate.

Şi dacă acolo greierele doarme, să nu-l speriaţi,
Cîntecul privighetorii îl va trezi,
Săriţi, dansaţi şi sărutaţi
Pe cel pe care îl iubiţi.

Brusc, Jeanne se opri, simţind o greutate apăsîndu-i pe piept.

„Sărutaţi-l pe cel pe care-l iubiţi !" murmură ea. Vai! unde e cel pe care-l iubesc ? Unde este Făt-Frumosul pe care-l aşteaptă sufletul meu chinuit !...

— Vînătorii ! Vin vînătorii ! strigă matroana cu chipul congestionat... Jeanne, privește... uite cerbul în apă... Privește, copila mea !...

Și adresîndu-se femeii gingașe și blonde care o însoțea, îi spuse iute, cu voce scăzută :

— Să ne retragem puțin, iubită doamnă de Hausset. Pentru cele ce urmează, noi sîntem cam în plus...

— Ce-o să se întîmple, scumpă doamnă Poisson ?

Doamna Poisson aruncă o privire speriată spre însoțitoarea sa. Și-i șopti :

— Nimic..., nu, nimic... Să nu ne arătăm... să așteptăm... și să sperăm !... Iată ceata de vînătoare a regelui !

Jeanne avea privirea ațintită spre heleșteu.

Luminișul se umplu se de zgomotul cornurilor de vînătoare care sunau „bate apa", de tropăitul și nechezatul cailor, de strigătele gonacilor, de lătratul haitei care se aruncase în apă, pe urmele vînatului.

Și nobilul animal, cu capul ridicat, cu mîndrețea coarnelor împurpurate de lumina apusului, despica apa...

Mulțimea de vînători înconjura acum heleșteul : mari seniori însîngerați, încătărămați, cochete amazoane cu tricorn, sulițași în vestoane albastre galonate cu argint pe fond auriu, cu lungi jiletci stacojii, încălțați cu cizme țintuite... și strigătele răsunătoare de „șo pe el !", și toată acea adunare strălucitoare, ciripitoare, pudrată, aurită, cochetînd, tropăind și cabrînd !

Palidă toată, Jeanne privea cu ochii măriți de groază...

— Oh ! sărmanul animal ! sărmanul animal !

Nobilul animal venea drept spre ea, înotînd cu o infinită demnitate, depăși centura de stuf, ieși din apă și veni spre ea ; se opri la cîțiva pași de Jeanne, extenuat de patru ceasuri de goană disperată, predîndu-se, învins, cu capul întors spre cei douăzeci și patru de cîini ai haitei ce se așezaseră, în liniștea victoriei, ținînd sălbăticiunea sub amenințarea privirilor... Scena era tragică.

Ochii animalului erau plini de o tristețe sfîșietoare... Și din ochii aceia blînzi izvorau două șiruri mari de lacrimi, ce curgeau încetișor.

— Oh ! sărmanul animal ! sărmanul animal ! îngăima Jeanne, tremurînd de milă.

Vînătorii, gonacii, cîinii, toți amuțiseră... Era clipa solemnă, odioasă, nemiloasă, care preceda moartea cerbului.

— Dampierre, sună din corn ! porunci o voce... Du Barry, slujește animalul...

Jeanne întinse mîinile spre cel care tocmai vorbise... un mare senior... conducătorul vînătorii, fără îndoială.

Să slujească animalul !... adică să-l ucidă cu cuțitul !... Oh ! nu !... nu ! Ea n-ar putea să vadă acest lucru îngrozitor...

— Ah ! domnule, aveți milă de el... nu-l ucideți... strigă ea, palpitînd de emoție.

Și ridicînd privirea spre marele senior din fața sa, se dădu brusc cîțiva pași înapoi, foarte palidă, duse mîna în dreptul inimii, și murmură, pierdută :

— Regele !... regele !

Într-o clipă, regele Ludovic al XV-lea sări de pe cal, o prinse în brațe pe tînăra fată și strigă :

— Pentru Dumnezeu ! Copila asta o să-și piardă cunoștința !

Jeanne, pe jumătate leșinată, cu frumosul ei cap dat pe spate, întredeschise ochii... Se văzu în brațele lui Ludovic al XV-lea și tremurînd, pierdută, leșină din nou, murmurînd încet, pentru ea :

„Dansați... săltați... îmbrățișați pe cel pe care-l iubiți !... A sosit... cel pe care-l iubesc... Făt-Frumosul... sufletului meu chinuit... regele meu !"

Fu un moment mai scurt decît secunda ce se naște pentru a muri imediat.

Dar această fărîmă de timp născu un freamăt de admirație în sufletul acelui cunoscător și admirator al frumuseții care încă mai era regele eleganței rafinate — l-am numit pe Ludovic al XV-lea.

În ochii lui de un gri-bleu pal, se putea citi o stranie emoție.

Încîntătoarea ființă pe care o ținea în brațe începu să se trezească, confuză și tulburată, ca dintr-un vis ciudat, bolborosind același cuvînt :

„Regele !... regele !..."

— Pentru dumneavoastră, primul gentilom al regatului, spuse cu însuflețire Ludovic al XV-lea... ceea ce însemna că nu poate să refuze o rugăminte ce și-a luat zborul de pe niște buze atît de frumoase...

Jeanne roși... Privirea sa cuprinse cercul de cavaleri ce se rînduise în jurul ei și al regelui... în jurul haitei și

al cerbului ce rămăsese nemișcat. Pe toate chipurile bărbaților citi ca într-o carte deschisă ironia jignitoare ; în toate privirile femeilor văzu sclipind gelozia și furia.

Toată curtea Franței era acolo, pentru sacrificiul cerbului și pentru vînătoare... Toată această curte o străpungea cu pumnalele privirilor...

Atunci, ca și cînd ar fi vrut să răspundă invidiei dezlănțuite printr-o eroică și încîntătoare bravadă, ca și cînd ar fi declarat război întregii auguste adunări, cu un gest de sfidare își înălță frumosul său cap, își puse mîna înmănușată pe coarnele cerbului hipnotizat de ciinii haitei și, schițînd o reverență pe care prima doamnă de onoare o consideră impecabilă, zise :

— Sire, nu sînt decît o fetiță, iar înălțimea voastră e un mare rege... Văd că acești nobili seniori ard de nerăbdare să înjunghie acest animal... văd aceste doamne de stirpe nobilă ce așteaptă răsplata pentru haită... Sire, fetița, în ciuda atîtor gînduri ucigașe, vă cere un gînd viu, omenesc... grațiați acest sărman animal...

Un murmur străbătu mulțimea, răsunînd în luminiș.

— Asta este împotriva tuturor uzanțelor vînătorilor regale ! se auzi o voce aspră și sălbatică, ce se mai făcuse auzită.

„Drace, gîndi regele, copila asta are ținuta unei mari ducese și vorbește ca un poet desăvîrșit..."

Și se întoarse spre cel ce dăduse glas furiei curtenilor:

— Conte du Barry, sună încetarea vînătorii, îi spuse cu răceală.

— Sire !

Ludovic al XV-lea îl fulgeră pe contele du Barry cu una din acele priviri de o supremă insolență, ce țin de privilegiul maiestății.

Du Barry, palid, cu un licăr de furie în ochii ce o țintuiau pe Jeanne, se supuse, și vocea sa bubui, lovindu-se de zidul de trunchiuri al pădurii :

— La Branche ! voința regelui : cheamă ciinii.

— Sire ! Sire ! murmură Jeanne extaziată, strălucind, triumfătoare. Oh ! mulțumesc...

Primul lăncier, care la auzul voinței regelui, se și repezise s-o execute, îndepărtă haita care, mirată, mîrîia

dar se supunea cu acea pasivitate ce reprezintă inteligența animalelor bine dresate.

— Vedeți, doamnă, zise atunci regele, am vrut ca amintirea întîlnirii noastre să nu vă fie dezagreabilă... Pentru mine, adăugă el cu un surîs, această amintire mă va însoți ca un farmec.

Iar Jeanne, tremurînd, pierdută, își frîngea mîinile :

— Niciodată, Sire... niciodată amintirea acestei întîlniri nu va părăsi sufletul meu... niciodată !

Ludovic al XV-lea tresări.

Urmă o scurtă ezitare.

Apoi, văzînd toți ochii ațintiți asupra lui, făcu din mînă un semn de adio și, aruncîndu-se în șa, se îndepărtă în trap, urmat de lăncierii săi ce sunau retragerea, de haită, de vînători și de amazoane. În cîteva clipe, imaginea acelei strălucitoare cavalcade se risipi sub frunzișul ruginiu.

Jeanne rămăsese parcă pironită, cu mîna pe inimă, cu privirea ațintită asupra elegantului cavaler care tocmai plecase, urmat de doamnele și de cavalerii săi.

Și cînd Ludovic al XV-lea dispăru, un lung suspin făcu să-i tresară pieptul.

Se întoarse spre cerbul pe care oboseala îl mai ținea locului și, într-un elan al inimii, înconjură gîtul animalului cu brațele și-l sărută pasionată pe botul umed...

Cerbul mai rămase cîtăva vreme nemișcat pe picioarele subțiri, apoi, văzînd luminișul gol, răsuflă adînc, bătu din copită și, la pas, liniștit ca prin farmec, plecă, pierzîndu-se în adîncul pădurii.

În depărtare se auzeau, tot mai slabe, sunetele cornului de vînătoare ce anunța retragerea.

Jeanne lăsă să zboare un sărut, în vîrful degetelor, spre cavalcada ce se depărta.

Tot spre această cavalcadă lăsă să-i scape un gest de amenințare implacabilă și drumețul deșirat, bărbatul colbuit ce-și spunea François Damiens, din tufișul în care se ascunsese, de unde urmărise întreaga scenă, și din care se îndepărtă cu pași mari pe drumul ce ducea la castel.

— Jeanne, Jeanne, strigă femeia cu chipul congestionat, regele ți-a vorbit ! Ce ți-a spus ? Tu ce i-ai răs-

puns ? Dumnezeule, copilă dragă, o, Doamne ! Ah ! acum nu mai regret averea ce am cheltuit-o cu educația ta ! Hai, povestește-mi !...

— Taci, Otravă !... Otrava mea dragă... taci !

Și Jeanne, exuberantă, sub impresia acelei veselii intense, necunoscute, irezistibile, care-o făcea să rîdă cu hohote și să suspine, se avîntă într-o cursă grațioasă, îndemnînd fetițele, conducînd hora nebunește și, cu vocea plină, cu inima bătîndu-i năvalnic în piept, își cînta triumful pe melodia aceea copilărească :

Greier, greierașul meu, hai, e timpul să cînți
Căci pădurea a înverzit...
A înverzit...

— Cum, scumpă doamnă Poisson, observă discret femeia blondă, v-a zis otravă !

— Un capriciu de copil zburdalnic... Nu m-am supărat... Ah ! scumpă doamnă de Hausset, iată o zi pe care n-aș da-o nici pentru un milion !

— Și M. de Tournehem ?... N-a mai venit...

— Cu toate astea, aici, în luminișul domeniului Ermitage ne-am dat întîlnire, reluă doamna Poisson, radioasă. Dar dacă o să vină sau n-o să vină... puțin îmi pasă !... Ah ! cît sînt de fericită !

Și ciobănița Jeanne, cu al ei alb paner
Merge să culeagă fragi și flori de trandafir
Haideți să cîntăm
În joc să intrăm
Și hora s-o jucăm.

De acolo de jos cîntecul Jeannei se avînta, tot mai impetuos și mai triumfător. Hora părăsi luminișul, pierzîndu-se printre copaci... ca apoi... dintr-odată, o tăcere grea... ceva ca un uriaș fior de neliniște pogorî peste această mare bucurie.

Acolo, sub tufișurile țepoase, sub covorul de frunze moarte, pierdut în acel colț singuratic de pădure, năpădită de mușchi, apăru o dală mare de marmură, culcată pe pămînt... Un mormînt !... Da, un mormînt !...

În picioare, în fața mormîntului, un bărbat, cu fruntea sprijinită în palme, cu ochii înecați de lacrimi... o mare durere, fără îndoială !

De această placă solitară de marmură, de acest mormînt, de acest om și de durerea sa nemărginită s-a spulberat hora exuberantă, bucuria fierbinte a Jeannei ; și cîntecelul ei nebunesc s-a izbit, înghețate brusc, cu aripile frînte de această jalnică apariție.

CAPITOLUL II

MORMÎNTUL FĂRĂ NUME

Jeanne, palidă, se oprise din jocul său. I se părea că primise un semn al destinului... Bucurie, iubire, cîntece vesele, mărire, vise radioase, toate se terminau în faţa unui mormînt... aşa va fi viaţa ei !

Timidă, ridică privirea spre bărbatul care plîngea, şi lăsă să-i scape un ţipăt uşor :

— Unchiule ! Scumpul meu unchi !...

— Jeanne !... Antoinette !... Copilă scumpă !...

În clipa următoare, fata era în braţele bărbatului pe care-l numea unchiul ei şi acesta o copleşi cu dezmierdări părinteşti... Părea să fi trecut de patruzeci de ani şi purta cu o nobilă uşurinţă un bogat costum de oraş, cu haina maron, vestă cu mari dungi albe din satin, tricorn galonat din mătase, un lung baston cu măciulia din aur.

Avea un chip deschis şi cinstit, peste care în acele momente îşi punea amprenta o infinită tristeţe.

— Vă aşteptăm de două ore în luminiş, adăugă Jeanne, liniştită şi surîzătoare. „Madam Otravă" e şi ea, ca şi doamna de Hausset...

— Cînd am sosit, mi-am lăsat caleaşca la Ermitage şi mă îndreptam spre luminiş, călăuzit de clopoţelul vocii tale, cînd am dat peste acest mormînt...

— Dumneata plîngi, bunul meu unchi !... Oh ! de ce ?... spune-i micuţei tale Jeanne, micuţei Tointon... spune-i ce te supără.

— Da... e timpul să afli, copilă... ei bine ! ăsta şi e motivul pentru care te-am chemat în luminiş...

În clipa aceea, îşi făcu apariţia doamna Poisson, iţindu-şi chipul congestionat dintr-un tufiş, şi începu să scoată

o mulţime de exclamaţii, cu o nuanţă de nelinişte şi de respect exagerată :

— Domnule de Tournehem ! ce plăcere să vă văd !... Micuţa nu mai spera să veniţi !...

— Doamnă Poisson, vreţi să aveţi amabilitatea să mergeţi să mă aşteptaţi la Ermitage, unde o să găsiţi caleaşca mea ?... i-o tăie scurt domnul de Tournehem.

— Dar...

— Luaţi-o şi pe doamna de Hausset, ca şi pe copii, adăugă sec Tournehem.

Doamna Poisson făcu o reverenţă, aruncă o ultimă privire fătarnică spre Jeanne, şi plecă, urmată de fetiţele care, toate, o îmbrăţişară pe prietena lor mai mare — stăpîna jocurilor lor, cînd veneau la Ermitage.

De Tournehem se asigură că matroana chiar plecase, apoi, luînd-o de mînă pe Jeanne, o conduse spre trunchiul unui bătrîn fag prăbuşit, unde se aşezară amîndoi.

O privi îndelung cu o profundă tandreţe, în timp ce ea îi surîdea.

— Copila mea, îi zise el în cele din urmă, ai mai păstrat pentru mine vreo fărîmă de afecţiune, în ciuda lungilor mele absenţe ?

Ea îşi lăsă capul pe umărul celui pe care îl numea unchiul său şi, cu ochii pe jumătate închişi, cu privirea pierdută în depărtare, spre amintirile copilăriei, zise :

— Aveam cinci ani cînd aţi plecat în Indii, bunul meu unchi ; dar îmi aduc aminte, ca şi cum ar fi fost ieri... M-aţi luat pe genunchi, şi eu mi-am lipit obrazul de pieptul dumneavoastră... şi am rămas multă vreme aşa... simţeam în păr ceva ca o rouă caldă, şi cînd v-am privit am văzut că roua aceea erau lacrimile dumneavoastră... roua afecţiunii noastre... Nu v-aş putea spune cît de mult a fost mişcat micuţul meu suflet... dar trebuie să fi fost ceva foarte profund, pentru că încă şi astăzi... cînd un necaz ascuns îmi tulbură inima, îmi găsesc alinarea în acea scumpă amintire.

— Antoinette !... Scumpa mea micuţă Tointon !...

— Apoi, continuă Jeanne-Antoinette, aţi revenit peste doi ani. Şi spre marea bucurie, care mă cuprindea ca o lumină mîngîietoare, am înţeles cît îmi eraţi de drag... Apoi, din nou aţi plecat spre ţări îndepărtate... plecaţi, veneaţi, nerămînînd niciodată lîngă noi mai mult de trei

luni... Cînd sînteţi plecat, mă simt singură pe lume şi adesea mă întreb ce neliniște, ce supărare vă alungă din Paris... Cînd sînteţi cu noi, dimpotrivă, mă simt liniştită, ca lîngă un tată...

Domnul de Tournehem tresări violent.

— Ce vi s-a întîmplat, bunul meu unchi ?

— Nimic... continuă, copilă, zise încetişor domnul de Tournehem.

— Şi apoi vedeam bine că, de departe sau de lîngă noi, dumneavoastră mă iubiţi. Cu toată depărtarea care ne despărţea, vă ocupaţi de educaţia mea... Mama Poisson primea de la dumneavoastră lungi scrisori în care grija dumneavoastră mergea pînă la a-i indica chiar şi la ce profesor de dans să mă ducă... În detaliile acestea eu vedeam dragostea dumneavoastră, iar a mea creştea pe zi ce trece. Nu există pe lume un mijloc pentru a vă putea mulţumi ! Graţie dumneavoastră am fost crescută ca o prinţesă... am învăţat muzica, pictura, şi chiar gravura, am primit lecţii de poezie, nu există nici o doamnă din marea nobilime care să se poată lăuda că a avut atîţia profesori ca mine... Capriciile mele erau lege... bijuteriile cele mai scumpe eu le aveam. Aţi vrut să faceţi din mine o fiinţă foarte fericită... Cum aş putea să nu vă iubesc ?

Şi se aruncă de gîtul lui.

— Copilă scumpă ! murmură Tournehem. Aşadar... eşti cu adevărat fericită ?...

— Nu atît cît aş putea fi dacă aţi fi cu noi pentru totdeauna...

— Acum da, pentru totdeauna... Căci marea durere ce mă ţinea departe de Franţa s-a atenuat, cu timpul, în inima mea... Şi chiar dacă ar mai fi fost la fel de vie ca înainte, pentru mine a venit momentul să nu te mai părăsesc... Iată că ai să împlineşti nouăsprezece ani, cu toate că pari a nu fi împlinit şaisprezece... şi apoi, a sosit clipa mărturisirilor...

— O mărturisire !

— Sau mai degrabă o istorie pe care trebuie s-o cunoşti, e neapărată nevoie s-o cunoşti !

— Vă ascult, bunul meu unchi...

— Ei bine, acum douăzeci de ani, am cunoscut un tînăr descreierat pe care-l chema... Armand. Era unul dintre fidelii monseniorului Regent ; Armand era organizatorul tuturor nebuniilor, al tuturor orgiilor, al tuturor săr-

bătorilor, serenadelor, balurilor mascate, duelurilor şi răpirilor. Febrilul organizator al tuturor acestor triste amuzamente, care-i înghiţiseră jumătate din enorma sa avere nu era recompensat, cel mai ades, decît cu un palid surîs al Regentului. Dar toate astea nu erau decît nebuniile tinereţii... numai că Armand va ajunge repede la crimă.

— Crimă ! murmură Jeanne, pălind.

— Nu există alt nume pentru infamia lui Armand. Ascultă, copila mea. Tu eşti la vîrsta tuturor speranţelor, şi spiritul tău superior te pune la adăpost de falsele pudori. Armand nu avusese pînă în clipa aceea decît legături pasagere. Şi atunci avea o metresă. O chema Jeanne... da, Jeanne... ca pe tine !... Era săracă, din burghezia căzută în mizerie ca urmare a speculaţiilor faimosului Law. Armand o văzuse pe tînăra fată, pură, candidă, frumoasă ca o madonă de Rafael. Se îndrăgosti de ea, şi i-o spuse. Ea îi spuse că nu va aparţine niciodată decît bărbatului căruia îi va purta cu mîndrie numele. Armand se vedea dezonorat în ochii ticăloşilor pe care-i frecventa dacă ar fi acceptat să se căsătorească... Continua deci s-o amăgească pe tînăra fată cu falsele sale promisiuni... Într-o zi... o zi de ruşine şi nefericire...

Domnul de Tournehem se opri o clipă şi-şi şterse sudoarea ce-i curgea de pe frunte.

Apoi, cu o voce răguşită, ca şi cînd l-ar fi sufocat un suspin, continuă :

— În seara aceea, deci, Armand se pregătea să plece la una din acele sărbători ce se ţineau lanţ, cînd cineva îi bătu la uşă. O deschise chiar el. Şi-o văzu pe Jeanne în faţa lui. Jeanne, răvăşită de disperare, Jeanne, cu ochii plini de lacrimi. Cu mîinile împreunate într-un gest de implorare, îi strigă : „Armand, tatăl meu, bunul meu tată, va fi arestat pentru o datorie de douăzeci de mii de livre. O să moară. În numele afecţiunii ce mi-o purtaţi, salvaţi-l !...". Primul impuls al lui Armand fu să meargă la secrétaire şi să semneze un bon de douăzeci de mii de livre pentru tezaurul regal. Dar atunci... of ! atunci... demonul desfrîului îi întunecă raţiunea şi-i şopti infamia care-i va marca toată viaţa. Cu bonul în mînă, se întoarse la Jeanne, care-l aştepta tremurînd, şi-i zise... da, avu curajul înspăimîntător de a-i spune : „Fii a mea, şi tatăl tău va fi salvat !". Şi cum Jeanne, înnebunită, se retrăgea, scoţînd un strigăt de frică, o înlănţui cu braţele şi adăugă : „Da-

că-mi cedezi, îţi jur pe onoarea mea că vei fi soţia mea în mai puţin de o lună !"... Ce crezi tu despre un astfel de om, copila mea ?...

Tremurînd, cu ochii măriţi de un fel de spaimă, tînăra fată aţinti asupra domnului de Tournehem o privire pătrunzătoare, plină de mute întrebări neliniştite.

Şi cum păstra tăcerea, domnul de Tournehem lăsă capul în jos.

— Nu-mi răspunzi, reluă el. Asta înseamnă că tu-l condamni... pe acel Armand... cum l-am condamnat şi eu... Nefericita Jeanne consimţi la sublimul sacrificiu ce-i fusese cerut... Ea îi cedă pentru a-şi salva tatăl. Inutil sacrificiu !... Jeanne se retrăsese cu tatăl său într-un cătun vecin parcului Versailles. De trei ori pe săptămînă, Armand venea s-o vadă... într-o poieniţă unde era un heleşteu...

Atunci, cu o voce gravă şi tremurătoare, tînăra fată îl întrerupse pe domnul de Tournehem.

— Unchiule, cătunul se numea Ermitage, nu-i aşa ?... Poieniţa era cea în care cîntam mai devreme ?... Spune-mi, unchiule, nu-i aşa ?...

— Ei bine, da !... Acolo, la doi paşi de noi, Jeanne şi Armand îşi dădeau întîlnire. Într-o zi, la trei luni după odioasa scenă de sacrificiu, Jeanne îi mărturisi amantului său că va fi mamă. Şi cu o tristeţe mormîntală, adăugă : „Dacă nu voi fi soţia ta, aşa cum ai jurat, tata va muri în clipa cînd va afla că am fost dezonorată... Iar eu nu cred că-i voi supravieţui !"

Din acel moment, vizitele lui Armand se răriră, apoi încetară.

Domnul de Tournehem se opri, tremurînd.

Tînăra fată contempla acum lespedea de marmură.

— Unchiule, întrebă ea, de ce nu există nici un nume pe mormînt ?

Domnul de Tournehem ridică ochii spre cer, apoi îi lăsă încetişor spre pămînt, ca şi cînd ar fi căutat în van un răspuns la această înspăimîntătoare întrebare în adîncul veşniciei.

Şi cu o voce mai joasă şi mai răvăşită continuă :

— S-au scurs cîteva luni. Armand se scufunda în plăceri pentru a-şi înăbuşi remuşcările şi iubirea. Da ! iubirea ! Căci pe măsură ce timpul trecea, înţelegea tot mai

bine că Jeanne fusese singura sa iubire ! Într-o dimineaţă de primăvară, după o noapte de orgii în care prietenii săi rîseseră văzîndu-l că plînge, sări în şa şi alergă la Ermitage şi intră în căsuţa mizerabilă în care locuia Jeanne împreună cu tatăl său... Jeanne era întinsă fără cunoştinţă pe un pat sărăcăcios... Un bărbat îmbrăcat în negru era aplecat asupra ei... La picioarele patului, într-o copăiţă, plîngea un copil... Armand îl prinse de braţ pe bărbatul în negru : „Unde este tatăl ei ? întrebă el cu o voce răguşită". — „A fost înmormîntat acum o lună, bob măsurat !" — „Cine sînteţi ?" — „Medicul". — „Copilul ?" — „Născut acum fix o lună !" — „Şi ea ? Ea ?", suspină Armand, arătînd spre Jeanne. — „Ea, răspunse medicul, ei bine, într-o oră ea va fi moartă !"

Pieptul domnului de Tournehem fu sfîşiat de un suspin.

Şi ca şi cum s-ar fi temut de a nu putea termina, se grăbi să continue :

— Medicul se retrase. Armand se aruncă în genunchi, prinse mîna iubitei sale, plînse, ţipă, imploră, ceru iertare... Jeanne începu să-şi vină în fire... Cînd îl văzu pe Armand, un surîs inefabil îi lumină sărmanii ochi... Vru să-i vorbească... dar vocea se stingea pe buzele-i istovite... Atunci, cu ultimele-i forţe, se ridică şi cu un gest tragic îi arătă lui Armand copilul ce adormise în leagăn şi surîdea dulce... Apoi se prăbuşi pentru totdeauna !...

— Unchiule ! unchiule ! murmură tînăra fată, tremurînd de frică. Cine se odihneşte sub această lespede ? Vreau să ştiu !...

— Ascultă, mai ascultă puţin, copilă !... Armand, în faţa corpului sărmanei moarte, făcu un jurămînt solemn. Şi măcar pe acela spera să şi-l poată respecta... Două zile mai tîrziu, luă copilul, sărmană fiinţă nevinovată care întindea mînuţele spre el ca pentru a-i cere ajutor... Apoi se întoarse şi-o înmormîntă pe Jeanne pe un mic teren pe care-l cumpărase în pădure... Pe mormînt, simplă lespede de marmură albă, îşi reînnoi jurămîntul... Vei afla imediat conţinutul acelui jurămînt... Copilul fu încredinţat unei familii cinstite care a primit instrucţiunile necesare. Armand dorea într-adevăr ca mai tîrziu copilul său să nu fie considerat un copil din flori... un bastard...

— Era o fată ! murmură Jeanne cu o voce pierdută.

— Fetiţa fu deci înregistrată la parohia Saint Jacques-De-La Boucherie... ca fiica naturală a lui... dar ce contează

numele ! Iar lui Armand, Parisul și Franța îi deveniseră insuportabile. Fiecare din pașii lui se lovea de o remușcare... Începu să facă lungi călătorii... Dar de fiecare dată cînd atingea pămîntul Franței, se ducea să plîngă pe mormîntul Jeannei, și de fiecare dată își reînnoia jurămîntul. Iată și jurămîntul... ascultă-mă !

Domnul de Tournehem se ridică și făcu un pas spre mormînt.

Tînăra fată se ridicase și ea și, tremurînd, cu fața cuprinsă în palme, pierdută, murmura :

„Ce mi-a fost dat să aflu astăzi !... ce adevăruri teribile urmează să-mi mai tulbure inima !"

Domnul de Tournehem întinse mîna deasupra lespezii de marmură... asupra mormîntului fără nume, și spuse :

— Pentru a șasea oară, eu Armand le Normand de Tournehem îmi reînnoiesc cuvîntul dat pe patul tău de moarte. O, tu, cea pe care te-am iubit... și te-am ucis... dormi în pace ! Îți jur că copilul nostru va fi la adăpost de orice nenorocire. Îți jur că niciodată nu va plînge din pricina vreunei greșeli de care să fiu eu vinovat. Îți jur că viața mea, averea, inteligența și voința mea vor fi așternute la picioarele ei, astfel încît drumul vieții ei să fie cît mai ușor și neted... astfel încît fericirea de care tu ai fost lipsită să treacă asupra ei !... Dormi în pace !...

La aceste cuvinte ale domnului de Tournehem, Jeanne îi răspunse cu un țipăt sfîșietor :

— Mamă ! mama mea !... Mamă !...

Se lăsă în genunchi, se sprijini cu fruntea de lespedea mormîntului și, scuturată de suspine, cu o infinită dragoste, repetă :

— Mamă ! iubita mea mamă !

— Și acum, continuă Armand de Tournehem, acum, o, moartă adorată, în prezența copilului nostru care mă ascultă, te întreb umil dacă sînt iertat !... Dacă exilul meu a fost suficient de lung și de dur, dacă pedeapsa a ispășit crima, vorbește, o, iubita mea Jeanne, inspiră-i fetei tale cuvintele de pace și de iertare după care inima mea tînjește de douăzeci de ani !

— Mamă !... Mamă !... Mamă !...

Tînăra fată rămase îndelung prosternată, în genunchi, pe pămînt, cu buzele lipite de marmura mormîntului, repetînd la nesfîrșit cuvîntul sublim care închidea în el toată bucuria și durerea umană, repetîndu-l cu un fel de dureroasă încîntare, ca și cînd ar fi vrut să plătească dintr-o dată toată datoria de iubire, de mîngîiere și dragoste filială ce le datora acestei moarte necunoscute.

Armand de Tournehem se retrăsese doi pași și aștepta, nemișcat. Era o statuie a deznădejdii ; ar fi stîrnit o nesfîrșită milă oricui l-ar fi văzut...

Și cînd, în cele din urmă, Jeanne se ridică, după ce își apropie buzele de mîinile împreunate pentru rugăciune și trimise un ultim sărut în direcția mormîntului, văzu că era palid ca un mort.

Nu îndrăzni să-și privească fata.

Dar cu voce umilă și înceată, zise :

— Aștept verdictul vostru... Prin voi va vorbi voința moartei... copila mea !...

Împleticindu-se, la capătul forțelor, cu brațele deschise, Jeanne se îndreptă spre Armand de Tournehem și din același sentiment care-l făcuse pe el să n-o mai tutuiască, i se adresă cu „tu".

— Tată, zise ea cu o voce înăbușită, tu vrei să-mi plîng în același timp și mama și tatăl, fiindcă nu mă tutuiești și că, deci, nu mai sînt micuța ta Jeannette... micuța ta Toinon... tată... tată scump !...

— Milostive Doamne ! exclamă Armand de Tournehem. M-a iertat !... Jeanne ! Jeane ! Fiica noastră m-a iertat !...

Și trupul lui fu zguduit de un suspin înspăimîntător.

Iar fiica sa i se aruncă în brațe.

O strînse frenetic la pieptul său, o ridică precum un fulg și o purtă în brațe, fugind printre copaci, așa cum altă dată o luase din leagăn și o dusese cu el, biet copil neajutorat ce-și întindea rugător mînuțele spre el...

— Mamă... tată... murmura Jeanne extaziată de acel adevăr ce pogorîse în sufletul ei și care, după spusele ei, era pe cît de teribil, pe atît de plăcut.

Dar cum Armand de Tournehem traversa luminișul într-o cursă epuizantă, trecînd pe lîngă locul în care se oprise vînătoarea regală, Jeanne închise brusc ochii...

I se părea că într-un astfel de moment imaginea care-i invada sufletul comite un fel de sacrilegiu...

Vroia s-o îndepărteze...

Dar mai tare decît mila pentru moarta sa iubită, sau decît iubirea pentru tatăl regăsit, o imagine puternică stă-

pînea acum acea sărmană inimă, în care-şi făcuse intrarea triumfală... imaginea unui elegant cavaler care era înconjurat de respectul unei mulţimi de mari seniori... imaginea regelui... a lui Ludovic al XV-lea.

Şi în fundul sufletului său, cu un surîs enigmatic ce înflorea pe buzele sale palide, cu toată dulceaţa iubirii, cu obstinaţia unei voinţe de neclintit ce se năştea în ea, fata celei ce dormea sub lespedea de marmură albă şi care nu purta nici un nume murmură :

— Regele !... Iubitul... iubitul meu !...

CAPITOLUL III

SACRIFICIUL

A doua zi după emoţionanta scenă de la căpătîiul mormîntului din fundul parcului regal...

La Paris... Strada Bons-Enfants.

Un bărbat coboară dintr-o caleaşcă somptuoasă şi intră într-un palat construit în stilul Régence.

Era un bărbat tînăr, măcar ca vîrstă, căci avea numai douăzeci şi şase de ani ; dar cît era de pipernicit, în ciuda veşmintelor sale de o eleganţă insolentă ! Avea chipul îmbătrînit, cu trăsăturile ofilite de abuzuri sau de necazurile unei prea mari ambiţii ; numai ochii, de un cenuşiu sticlos cînd se simţeau priviţi, aveau deseori sclipiri ce mărturiseau o voinţă de neclintit.

Servitorii palatului se înclinară cu respect la vederea sa.

Iar el, familiar, ca de obicei, se îndreptă spre scara ce conducea spre etajul întîi, cînd dintr-un salonaş de aşteptare ieşi o femeie care îl prinse iute de mînă, îl trase după ea, murmurîndu-i :

— Veniţi... am noutăţi.

Femeia era doamna Poisson, „Otrava" !

Iar pe bărbat o să-l vedem la treabă...

Aproape în acelaşi timp, un drumeţ ce mergea agale, sprijinit într-un baston de stejar, a dat colţul străzii şi s-a apropiat de caleaşca oprită în dreptul porţii palatului, s-a oprit, a privit cu atenţie în jurul lui şi apoi, nehotărît, s-a adresat unuia dintre valeţii ce însoţeau caleaşca :

— Iertaţi-mă... domnule... Ştiţi cumva... palatul Argenson ?...

Valetul, recunoscător că i s-a adresat cu „domnule", catadicsi să-i răspundă. Întinse braţul spre o clădire masivă ce se înălţa pe partea cealaltă a străzii, şi zise :

— Acolo !

— Curaj, François Damiens ! murmură drumeţul, tresărind.

Rămase cîteva minute nehotărît, ca şi cînd gîndurile sale s-ar fi zbătut în mijlocul unei furtuni.

Apoi, îndreptîndu-şi trupul, cu o flacără în ochi, traversă strada în grabă şi dispăru sub vastul portic al uriaşului edificiu cenuşiu şi trist : palatul domnului ministru de stat, marchiz de Argenson, omul la care regele venea aproape zilnic să se sfătuiască în chestiuni de ordin public...

Era o reşedinţă severă, cu linii clasice, cu scări imense din piatră cenuşie, ce purta pe faţada sa maiestuoasă şi severă acea pecete de tristeţe rece atît de caracteristică declinului unei spiţe.

Ludovic al XIV-lea pusese să se construiască această reşedinţă în apropierea castelului de la Louvre, lăudat de unii, dar hulit de atîţia alţii, şi părea că mai trăieşte încă acolo, seara, printre mobilele somptuoase şi greoaie ale vastelor saloane tapisate în mătăsuri atinse de aripa timpului.

Iar în faţa lui, ca o pietrificată antiteză, pagină de istorie pe care degetul fatalităţii o întoarce adesea cu brutalitate de la sinistru la orgiatic... expresie perfectă a acelui vesel supeu, a acelui acces de plăcere care a fost Regenţa... în faţa palatului, mut precum o flamură de doliu, se înalţa o construcţie cochetă, atrăgătoare, fardată, cu balcoane din fier forjat ce făceau volute capricioase, cu stilul său eclectic împănat de coloane, capiteluri şi ferestre cu ornamente în formă de ghirlandă, din spatele cărora scăpau adeseori arpegii de clavecin.

În casa aceea locuia de şase luni doamna Poisson, figură pe jumătate grotescă, pe jumătate tragică...' şi devenită foarte modernă.

Acolo locuia şi „fiica sa", figură de silfidă de care se îndrăgostise tot Parisul, fiinţă graţioasă şi încîntătoare, floare enigmatică crescută în umbra acestei ciuperci otrăvitoare ce se dovedise a fi matroana cu surîsul veninos.

La primul etaj al clădirii se afla o cameră foarte mare şi luminată de patru mari ferestre, pe care Jeanne-Antoinette o numea atelierul său. Vom regăsi-o acolo, întinsă pe un divan, la ora la care François Damiens intra în palatul Argenson.

Aşezat în faţa unui mare şevalet din abanos, un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu chipul inteligent, cu mîini fine ce ieşeau din horbota dantelelor scumpe ale mînecilor hainei, cu o ţinută elegantă şi surîsul sceptic, făcea critica unui tablou.

Bărbatul era maestrul François Boucher, care-şi expusese cu un an în urmă capodopera sa, „Baia Dianei", şi căreia admiraţia parizienilor adăugase numelui său şi renumele de „Pictor al Graţiilor".

Într-un colţ, graţioasa, mai degrabă plăpînda doamnă de Hausset exersa, pe un clavecin de marchetărie, încrustat cu fildeşuri preţioase şi care purta celebra semnătură Boule, melancolicele refrene ale unui menuet cu acorduri graţioase şi discrete.

Pe notele acelui menuet, ce părea c-o acompaniază în surdină, Jeanne îşi făcea cunoscute, în faţa maestrului şi prietenului său, fugarele gînduri pe care le dădea la iveală fără nici o ordine... într-o fermecătoare dezordine !

— Mi-e frică, maestre, că e, în această micuţă inimă ce bate aici, sub acest corsaj, prea multă bucurie... da, prea multă veselie... şi prea multă tristeţe... Ah ! spusele mele vă uimesc !... Îmi vorbiţi de pictura mea... şi ca un prieten desăvîrşit ce-mi sînteţi, cu o rafinată politeţe, îmi spuneţi cît de bună este pictura mea... Ah ! cine va aduce alinare inimii mele... sărmanei mele inimi !... Pictura mea? Credeţi cumva cu adevărat că o preţuiesc ? Poate o femeie să facă altceva, în afară de a iubi... şi a suferi ?

— Sînteţi într-una din zilele dumneavoastră negre, surîse pictorul, lucrînd.

— Sînt într-una din zilele în care simt că mă sufoc... O cunoaşteţi pe doamna Lebon ?

— Chiromanta, necromanta, ghicitoarea în cărţi, narcomanta, cea care face toate meseriile ce rimează cu ghicitul ?... O nebună periculoasă...

— Nebună ?... Ascultaţi... acum cincisprezece zile a venit aici şi mi-a prezis că voi fi aproape regină. Chiar cuvîntul acesta l-a folosit : semi-regină ! De ce aproape ?... De ce semi ?...

— Vedeţi bine că e nebună, scumpă prietenă, pentru că sînteţi în întregime suverană prin frumuseţe, şi de-a dreptul regină prin spirit...

— Oh ! şi dumneavoastră ! Complimente nemăsurate, platitudini ce mă omoară, atunci cînd nu mă ultragiază !

Iată ce găsești la acești lingăi nătărăi și sforari ce se perindă pe aici... Mă plictisesc, maestre ! Și cu toate astea, ar trebui să fiu fericită... nemăsurat de fericită... după ceea ce mi s-a întîmplat ieri... Ei bine, Louise ! De ce te-ai oprit?... Menuetul ăsta e încîntător. Cine l-a compus ?...

— E de Lulli, răspunse doamna de Hausset și reluă un fragment din menuet, ce umplu camera cu acordurile sale melancolice și grațioase.

— Tot ce vedeți aici și am iubit atît de mult pînă acum, simt că mă apasă în aceste clipe, continuă Jeanne... Toate pînzele, marmura, statuetele din bronz mă atrăgeau... Toată aecastă îngemănare de mobile prețioase și porțelanuri de China sau figurine din Japonia, în loc să mă destindă, mai mult mă încurcă. Chiar și această antică Diana...

— La dracu' !... Și această splendidă bibliotecă... chiar nu țineți puțin la ea... la toate volumele acestea legate în piele și cu cotoare aurite, ca niște adevărate bijuterii ?

— Iată ! am prea mult de citit în inima mea pentru a mai putea să mă bucur de ele...

— Drace ! drace ! Și aceste frumoase ciobănițe ale admirabilului maestru Watteau, care fac pereche minunată cu acele sublime madone ale lui Rafael ?... Și toate desenele astea chinezești în tuș, în care păsări-soare se odihnesc într-un picior pe malul unor lacuri misterioase ce le acoperă flori necunoscute ?... Și acele uriașe oglinzi de Veneția ce reflectă la infinit bogățiile strînse în acest salon grație fermecătorului vostru gust ?...

— Toate acestea au început să-mi devină străine, maestre !... dacă nu de-a dreptul ostile !... Toate astea îmi spun că sînt o biată creatură cucernică, aruncată în afara lumii care îi este atît de dragă... Toate astea îmi rănesc ochii și-mi golesc sufletul...

— Aveți grijă !... sînteți prea nervoasă, zise pictorul, mișcat.

— Nu, nu !... Simt că n-am fost făcută pentru această existență searbădă... Ah ! maestre, sufletul meu vrea să trăiască !... Să trăiască !... Să iubească !... Și să ghicesc în jurul meu, în umbra acestor bogății, mîini ce mă împing spre un destin implacabil... Iubesc florile, aerul pur, spațiile largi... Și simt că mă voi îneca într-un ocean de nori aurit... Soarele strălucește, maestre... și eu mă plictisesc... și-mi este în același timp frică... Ah ! mi-e frică de

catastrofa ascunsă și lașă care poate chiar în clipa în care vorbesc stă să se abată asupra mea !...

Jeanne își ascunse chipul în palme și lacrimile izbucniră printre degetele ei subțiri și lungi.

Mai emoționat decît i-ar fi convenit să recunoască scepticismul său seniorial — marii artiști sînt și mari seniori —, pictorul se ridică și se îndreptă cu mîinile întinse spre tînăra fată.

În acel moment se deschise ușa și un valet anunță :

— Domnul Le Normant d'Etioles !...

François Boucher rămase nemișcat la locul lui.

Jeanne se șterse energic la ochi și se ridică, ațintindu-și ochii asupra ușii, făcîndu-se înspăimîntător de palidă.

— Nenorocire ! murmură ea.

Cel pe care-l oprise în hol doamna Poisson, bărbatul mărunțel, îmbătrînit și uscățiv își făcu apariția în cadrul ușii, cu pălăria sub braț, cu mîna stîngă sprijinită pe garda unei spade insultător de bătută cu mari diamante. Intră surîzător și se înclină în fața Jeannei :

— Mă așteptați ?... La dracu' ! Sînt de nescuzat... Un blestemat de duel în care am servit de secondant a fost singurul motiv... Puteți să primiți umilele mele scuze, împreună cu omagiile mele ?...

— Scuzele dumneavoastră sînt primite, domnule, bîigui Jeanne.

— Sînteți adorabilă, zise domnul d'Etioles, îndreptîndu-se, și mai generoasă decît Ludovic cel Mare, care se supăra cînd nu se putea face așteptat... în timp ce dumneavoastră iertați după ce ați așteptat...

Apoi se întoarse spre pictor și-l salută cu răceală.

— Ptiu ! drace ! ce bădărană figură de răpitor ! murmură François Boucher, care, sărutînd mîna pe care i-o întindea fata, catadixi să răspundă salutului mărunțelului cu o reverență de o grație impertinentă, și se retrase fredonînd aria menuetului pe care doamna de Hausset tocmai îl cîntase.

— Lasă-ne, Louise ! făcu Jeanne, cu un efort vizibil.

Doamna de Hausset dispăru, se evaporă precum o fantomă a discreției.

Atunci mai sus-numitul Le Normant d'Etioles se așeză în fața fetei și o întrebă :

— Domnul de Tournehem n-a apărut încă ?

— O să-l vedeți, domnule, îi răspunse Jeanne, încercînd să-și potolească tremurul nervos ce pusese stăpînire pe ea.

— Acest prea-iubit unchi ! reluă domnul d'Etioles, fără să pară a vedea tulburarea și paloarea fetei. Am trecut mai devreme pe la reședința sa de pe cheiul Augustinilor pentru a-i spune că aveți a-i anunța o veste bună chiar astăzi...

— O veste bună !... Eu !... ,exclamă Jeanne care, din palidă cum era, roșise toată.

— Da... aceea pe care vă voi spune-o eu, verișoară...

— Vă ascult, murmură tînăra fată.

Le Normant d'Etioles se ridică, o salută surîzînd, un surîs care o făcu să înghețe, și zise :

— Scumpa mea verișoară, am onoarea să vă anunț că, spre marea bucurie a sufletului meu, am reușit să înlătur ultimele obstacole din calea fericirii mele, și că domnul abate de Saint-Sorlin, preot-paroh la Saint-Germain-l'Auxerrois, ne așteaptă mîine pentru a binecuvînta unirea noastră în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, în timpul slujbei de la prînz...

Jeanne scoase un țipăt de spaimă, terorizată de cuvintele auzite.

Ochii sticloși ai domnului d'Etioles o fulgerară cu o privire amenințătoare ce se stinse repede.

— Ce vi s-a întîmplat, verișoară ? o întrebă el. Oh ! ar fi trebuit să vă pregătesc pentru a putea suporta o bucurie atît de mare, nu-i așa !... Ce vreți... iubirea e nesăbuită... și eu sînt nesăbuit pînă la nebunie...

— Mîine ! repeta Jeanne, pierdută, frîngîndu-și mîinile cu un gest emoționant.

— Mîine ! E fermecător, nu-i așa ?...

— Eu credeam... mă gîndeam... că... cel puțin două luni... ar fi fost necesare... bîigui fata.

— Povestea asta m-a costat cîteva mii de scuzi... cu toate astea Biserica e mamă bună...

— Dar, domnule, lăsați-mi măcar timpul necesar să-l previn pe...

— Unchiul meu ! o întrerupse domnul d'Etioles, în clipa în care fata se pregătea să pronunțe alt cuvînt. Acest domn unchi ! Scumpul nostru unchi !... Ei bine, știe tot...

— Și e de acord ? întrebă, curioasă, Jeanne, care începuse să-și revină.

— Din toată inima ! răspunse d'Etioles.

— Nu sînt încă pregătită... încercă să reziste fata.

— Prostii ! Aveți aproape douăzeci și patru de ore pentru a vă obișnui cu ideea sfintei ceremonii pentru care inima voastră se pregătește de o lună. În timpul acesta, doamna Celeste Lemercier, marea croitoreasă a curții, vă va aduce albul veșmînt de ceremonie... Prietenii noștri au fost anunțați... Nimic, deci, nu ne mai poate împiedica.

— Nimic ! rosti Jeanne cu o voce care ar fi înmuiat pînă și inima unui tigru fioros.

Dar domnul d'Etioles era mai mult și mai rău ca un tigru : surîse.

Între cele două ființe se instală apoi o tăcere înspăimîntătoare... ea se zbătea într-un fel de agonie ; el o străpungea cu o privire nemiloasă.

În cele din urmă, revolta făcu loc disperării din sufletul ei și, cum încercă să-i ia mîna, se dădu înapoi, tremurînd și, cu o voce sacadată, arzătoare, îi zise :

— Domnule, vă rog, ascultați-mă... fără să mă întrerupeți... Ceea ce-mi spuneți este imposibil... Numiți-mă sperjură, spuneți-mi cum vreți... dar căsătoria asta nu se va face... Da, e adevărat... acum o lună v-am dat consimțămîntul... dar stați... da ! citesc în ochii voștri că știați... că am spus da într-un moment de frică vecină cu nebunia... Trebuie să vă mai amintesc acea abominabilă seară în care simțeam că mă cuprinde o înspăimîntătoare disperare ?...

Izbucni în hohote de plîns și, printre sughițuri, continuă :

— Da, disperare !... nu vedeam în jurul meu decît priviri insolente... mi se șopteau lucruri hidoase... pentru prima oară înțelegeam cruzimea destinului meu... vedeam clar ce voiau bărbații aceia care veneau aici sub pretext că ascultă muzică sau poezie. Singură ! Singură pe lume, îmi era frică... mă simțeam împinsă puțin cîte puțin spre un abis... tremuram... plîngeam... și cînd v-am văzut, singura mea rudă, mi-am zis că m-ați putea salva... Și cînd mi-ați spus că nimeni nu va mai îndrăzni să insulte cu privirea pe cea care va purta numele vostru, m-am gîndit la această căsătorie... cum te gîndești la călugărie... și am spus da !

— Și ce anume s-a schimbat de atunci ? întrebă, cu răceală, d'Etioles. Astăzi cum de n-o aveți pe lîngă voi pe minunata voastră mamă, doamna Poisson ?

— Astăzi, domnule, ceea ce s-a schimbat e că... s-a întors domnul Tournehem... şi el mă va apăra !

— Şi cum ?! unchiul îi va lua deci locul nepotului !... ricană d'Etioles.

Jeanne se ridică, cu chipul îmbujorat. O incredibilă demnitate se putea citi pe faţa ei.

— Domnule, vă previn, ceea ce spuneţi e o blasfemie. Ar fi bine să uitaţi pentru totdeauna mîrşăvia pe care tocmai aţi spus-o.

Ochiul sticlos îi aruncă o privire.

— Mai scurt ! mă daţi deoparte !... Acest cumsecade şi drăguţ verişor era bun acum o lună. Acum e bun de alungat, ca ultima puşlama !

— Iartă-mă, Henri, reluă Jeanne, cu o inefabilă blîndeţe. Nu vă alung. Din contră, vă implor să rămîneţi acelaşi verişor afectuos... Întreaga mea prietenie, întreaga mea recunoştinţă vă sînt datoare...

— Dar, pentru numele bunului Dumnezeu, de ce această căsătorie a devenit brusc imposibilă ?...

— Henri ! Henri, nu mă obliga să fiu crudă !...

— Vorbiţi ! Pot asculta orice...

— Ei bine, nu vă iubesc ! spuse Jeanne cu o adorabilă simplitate.

Henri d'Etioles izbucni într-un uriaş hohot de rîs, care o descumpăni pe fată.

— Motivul nu e valabil ! exclamă el. Eu vă iubesc... şi vă iau de soţie !

— Domnule, zise Jeanne, rugătoare, cu mîinile împreunate pentru rugăciune. Dacă vă spun...

— Ce ?... Spuneţi, totuşi, iubita mea logodnică.

— Sînteţi un om de onoare, murmură tînăra fată cu o voce pasionată. Sper că nu vreţi să abuzaţi de un moment de disperare... şi să provocaţi nenorocirea unei inimi care... nu numai că nu vă iubeşte... ba, mai mult... adoră pe un altul !...

Domnul d'Etioles, liniştit, dădu un bobîrnac jaboului de dantelă.

— Asta e tot ? întrebă el cu o voce glacială.

Jeanne rămase împietrită, cu respiraţia tăiată, cu ochii măriţi de groază, stupefiată, ca la vederea unui lucru monstruos.

— Aşa că, urmă Henri d'Etioles, hai să terminăm cu galanteriile, scumpa mea. Dacă doreşti, putem discuta serios acum.

— Serios ! bîigui fata, în continuare în picioare, clătinîndu-se de oroare. Ce ?... Ceea ce v-am spus...

— Nu are nici-un fel de importanţă ! Nu mă iubiţi ? Mă căsătoresc ! Îl iubiţi pe un altul ? Mă căsătoresc !...

— Ah ! izbucni tînăra fată, roşie de indignare, prea multă îndrăzneală ! E revoltător ! Cine sînteţi dumneavoastră, domnule, de îndrăzniţi să-mi vorbiţi în felul ăsta, în casa mea ?... Îmi era milă !... Tremuram la gîndul supărării ce urma să v-o fac ! Atitudinea dumneavoastră ciudată ajunge să mă dezlege de douăzeci de jurăminte ! La dracu', cum ziceţi dumneavoastră ! O să simţiţi că nu sînt o fiinţă care să se lase insultată... Ieşiţi, domnule !

— Mă alungaţi !

— Ca pe un lacheu ! Pentru că vorbiţi unei femei într-un fel în care nici un lacheu n-ar îndrăzni s-o facă !

— Iar eu n-am să ies ! bombăni d'Etioles, ridicîndu-se, la rîndul lui. Fie, am vorbit ca un lacheu ! Voi acţiona ca un stăpîn !

— Oh ! asta e deja prea mult ! strigă tînăra fată, întinzînd mîna spre un clopoţel, pentru a chema servitorii.

D'Etioles întinse braţul. O fulgeră cu privirea. Vocea îi devenise şuierătoare :

— Cheamă-i, nefericito ! Îţi jur că primul sunet al clopoţelului va fi sunetul clopotului ce va anunţa moartea tatălui tău !...

— Moartea tatălui meu ! bîigui Jeanne, fulgerată.

Se oprise, tremurînd, cu mîna pe inimă, pentru a o împiedica să-i sară din piept.

Cu un salt, omuleţul pipernicit şi pricăjit fu lîngă ea :

— Îmi acordaţi o întrevedere de două minute ?

Ea aprobă din cap, nemaiavînd forţă pentru a scoate vreun cuvînt.

Iar el, cu vocea răguşită, cu trupul lui sfrijit, brusc semeţit, precum o viperă, cu privirea arzătoare, îl zise :

— Ascultaţi, gîfîi el, cu cuvintele întretăiate, voi nu-l cunoaşteţi prea bine pe bunul nostru rege Ludovic al XV-lea... Cel Mult Iubit...

Un geamăt surd sfîşie pieptul tinerei fete.

— Cel Mult Iubit e capabil de orice în cazul în care se apucă să strîngă noi impozite... de orice, zic eu, chiar şi

să dea satisfacție mîniei populare ! Or, protestele populare, în clipa de față, acuză foarte tare pe excelențele lor, intendenții generali ai finanțelor... Și, dacă nu mă înșel, domnul de Tournehem e titularul intendenței generale a Picardiei.

Jeanne tresări. Un fior de spaimă îi străbătu trupul.

— Ieri, continuă d'Etioles, cu același mormăit al vocii sale joase, ieri deci, întorcîndu-mă de la vînătoare, regele a semnat o ordonanță... un nimic de ordonanță... Numai că ea ordonă o anchetă asupra conturilor intendențelor generale... Nefericiți acei intendenți generali care nu vor fi găsiți în regulă !... În cel mai bun caz, pot spera să fie spînzurați cît mai sus și cît mai repede... cel puțin în cazul celor care nu sînt nobili, ca domnul de Tournehem, în care caz vor avea dreptul să fie descăpățînați pe butuc de către un călău calificat...

— Oh ! visez ! murmură Jeanne. E un coșmar atroce !...

— Ei bine ? reluă d'Etioles cu un rîs înspăimîntător. Ce zici de asta : regele nostru, Ludovic cel Iubit, va ordona tăierea capului iubitului nostru unchi !...

— Mizerabilule ! zise ea cu o voce pe care o crezu înfricoșătoare, dar care era slabă ca o adiere. Mizerabilule, știți foarte bine că domnul de Tournehem nu poate fi necinstit !

— Am dovada că lucrurile stau astfel, dulcea mea logodnică.

— Bine, dar a lipsit atîta timp din țară !...

— Da, dar el e cel care a semnat toate actele contabile ale intendenței, de fiecare dată cînd se întorcea în țară... fără să le citească, ce-i drept !

— Infamie ! Și el, care vă numise sub-intendent !...

— Tocmai acest lucru mi-a permis să strîng toate probele...

— ... probele propriilor voastre furtișaguri !

— Hmm ! Numai că el e cel care semnează !

— Oroare ! Oroare !...

— Consimțiți să fiți soția mea ? Îl dezvinovățesc pe tatăl vostru ! Nu consimțiți ? Îl ucid !

— Pe unchiul vostru !...

— Gradul de rudenie e insuficient ! Nu vreau să-mi salvez decît socrul !

Clătinîndu-se, în pragul prăbușirii, Jeanne se sprijini de un fotoliu, în timp ce d'Etioles o privea, cu brațele încrucișate...

Față în față, se măsurau din priviri.

Erau amîndoi livizi.

Cu un efort de voință, cu o voce furioasă, ea reluă :

— Sînteți o ființă infamă !

— Și mai cum ?

— Sînteți mai hidos ca un călău !

— Continuați ! Continuați !

— Să știți că vă urăsc cu o ură de necuprins și dacă aș putea, v-aș ucide ca pe un cîine turbat !

— Continuați ! Continuați !

— Iertare ! gemu Jeanne, aruncîndu-se în genunchi, în fața lui. Iertare, pentru mine ! Iertare pentru el ! Iertare pentru tatăl meu !... Dacă ați ști cît a suferit !... Dacă ați cunoaște generozitatea acelui suflet !... Ah ! domnule, nu sînteți un om lipsit de milă, nu-i așa ?... Ați vrut, poate, să mă puneți la încercare ?... Oh ! fiți bun... fiți iertător... și vă voi iubi ca pe un frate... și vă voi binecuvînta în fiecare clipă a vieții mele !...

Spunînd acestea, nefericita vedea apărînd în fața ochilor săi fantoma unei femei care, ca și ea, avusese de ales între cele două nenorociri ale abominabilei dileme...

— O, mamă ! Tu, cel puțin, îl iubeai pe cel căruia îi cedai !... Și, cu toate păcatele lui, era demn de iubirea ta !... O, tată, știi că păcatul tău va cădea, întreg, asupra copilului tău !...

Un rînjet de hienă o întrerupse :

— Într-adevăr ! tună vocea lui Henri d'Etioles, îmi faceți onoarea de a îngenunchea la picioarele mele ! Și ar trebui să fiu foarte fericit din cauza asta, nu-i așa ? Și apoi voi pleca, însoțit de binecuvîntările voastre !... Mulțumesc, verișoară !... Ei bine, da ! sînt urît ! sînt înspăimîntător ! Da, hidoșenia mea morală poate face să pălească urîțenia mea fizică ! Da ! sînt scund, bolnăvicios, pricăjit, cu un umăr lăsat, cu un chip lipsit de cea mai mică urmă de farmec, iar în capul meu de avorton am îndrăzneala să fac planuri măreție ! Da, am hotărît că splendida voastră frumusețe va acoperi cu strălucirea ei mizeria acestui corp debil...

Se opri cîteva clipe, făcînd vizibile eforturi pentru a-şi relua respiraţia, apoi reluă :

— Antoinette, ascultaţi-mă bine ! Nu faceţi apel la mila mea, căci nimănui nu i-a fost milă de mine, nici chiar vouă ! Vreau să mă ridic, rang cu rang, treaptă cu treaptă, chiar de-ar fi ca unele trepte să fie cadavre, pînă în vîrful ierarhiei şi al bogăţiei. Eu, avortonul, vreau să văd tremurînd sub privirea mea un întreg regat ! Da, vreau ca palatul meu să devină centrul tuturor sărbătorilor, templul bunului gust, farul luminos care să atragă toate păsările inteligente de care am nevoie. Lumina asta veţi fi voi, Antoinette ! Veţi fi voi, altfel voi fi necruţător !... Aşa am hotărît !...

— Ai milă ! Henri ! Henri !... Frate !... prietene !

Se tîra în genunchi, plîngînd în hohote, pe jumătate nebună de durere.

— Terminaţi ! Sînteţi a mea ? Tac ! Nu ? Într-o oră voi fi la consiliul de anchetă, şi în seara asta chiar, domnul de Tournehem va fi găzduit la Bastilia... aşteptîndu-se şi la alte delicii.

— Îndurare ! Oh ! Îndurare !... ai milă !...

Henri d'Etioles îşi puse pălăria pe cap, cu un gest de nerăbdare. Cu o zmucitură se eliberă din înlănţuirea lui Jeanne, care-i cuprinsese genunchii, şi se îndreptă spre uşă.

În mijlocul salonului se opri şi, sumbru, tragic, fatal, o întrebă :

— Deci, e da ?... Sau e nu ?...

Nefericita, cu un gest disperat, înalţă braţele spre cer şi, cu o voce pierdută, pronunţă :

— Da !...

— Consimţiţi să deveniţi doamna d'Etioles ?

— Da !

— Veţi fi gata mîine ?

— Da !

Cele trei da-uri se succedară, din ce în ce mai slabe... ultimul fu ca adierea unui suflet ce-şi ia zborul...

Henri Le Normant d'Etioles o salută cu răceală din locul în care se oprise ; apoi, deschizînd uşa, coborî scara cu un pas hotărît şi liniştit.

. . . . . .

Jeanne-Antoinette, rămasă singură, se ridică.

Buimacă, cu privirea rătăciţă, tremurînd, îşi acoperi chipul arzînd cu palmele.

— Aer ! murmură ea, aer ! Oh ! simt că mă sufoc !...

Clătinîndu-se, aproape inconştientă, se îndreptă spre una din uşile balconului, o deschise cu o smucitură şi se aplecă peste marginea din fier forjat a balconului...

Aerul proaspăt îi făcu bine. Începuse să-şi revină. Respira adînc, cu mîinile încleştate de bara din fier, bîiguind cuvinte fără şir :

— Unde mă aflu ?... Ce s-a întîmplat ?... Oh ! ce groaznică nenorocire !... Pierdută !... Sînt pierdută !...

În clipa aceea, se auzi un vuiet la capătul străzii, dinspre Luvru. În faţa ochilor ei apăru o imagine uimitoare... Încadrată de două escadroane de cavalerie uşoară lansate într-un galop furtunos, îşi făcu apariţia glorioasă, însoţită de urlete burghezilor şi oamenilor de rînd, precum şi de sclipirea săbiilor, o caleaşcă strălucitoare.

Brusc, caleaşcă, gentilomi, cavalerişti, tot cortegiul se opri sub balconul ei.

Jeanne vru să se ascundă, dar picioarele nu o ascultară... genunchii i se înmuiaseră... trebui să rămînă acolo, agăţată de bara de fier, la fel de palidă ca un mort ce încearcă să-şi părăsească mormîntul...

Din caleaşcă coborîră doi bărbaţi...

Unul era locotenentul de poliţie Berryer ; celălalt era Ludovic al XV-lea, regele Franţei.

Regele, cu toate că era cam greoi, aşa cum ni-l arată mărturiile de epocă, nu era lipsit de graţie, se îndreptă spre marele portal al palatului Argenson, urmat de Berryer, cu capul descoperit, puţin aplecat de spate.

Tocmai cînd erau pe punctul de a dispărea sub portal, izbucni o voce, o voce pe care Jeanne o recunoscu, căreia îi pricepu ironia insolentă, şi care venea de sub balcon :

— Trăiască Cel Mult Iubit !

Şi Henri d'Etioles îşi agita frenetic pălăria, lansînd strigătul căruia îi răspundeau aclamaţiile mulţimii.

Ludovic al XV-lea se întoarse şi salută cu mîna fidelul supus ce provocase acel entuziasm popular, ale cărui manifestări începuseră să fie tot mai rare. Maşinal, îşi înălţă privirea... pînă-n dreptul balconului micului palat Régence...

În clipa aceea tresări și roși vizibil.

Jeanne se îmbujoră și un frison îi străbătu corpul.

Pentru o clipă, privirile lor se încrucișară... se îmbrățișară.

— Trăiască Regele ! repetă d'Etioles. Trăiască Cel Mult Iubit !...

Ludovic al XV-lea, ca și cînd ar fi vrut să întoarcă salutul poporului său, se descoperi, și, cu ochii ațintiți pe balcon, surîse gentil...

Mulțimea striga Vivat... dar salutul regal ei îi fusese adresat !

După care Ludovic al XV-lea dispăru sub portalul palatului Argenson.

La capătul puterilor, Jeanne se întoarse și merse, împleticindu-se, pînă în salon, unde căzu în brațele doamnei Poisson, care nu pierduse nici un detaliu din această scenă.

Dar cu acea incredibilă energie, care va fi întotdeauna un motiv de mirare în ceea ce-o privea pe această ciudată fată, își învinse pe dată slăbiciunea de moment ; se apropie din nou de balcon, atrasă ca de un magnet de speranța care o făcea încă să palpite ; privirea sa se fixă asupra palatului Argenson, ale cărui porți erau larg deschise, iar din cadrul lor o vedenie o făcu să fie străbătută de un lung fior de spaimă. Un chip palid și fatal își ridica ochii spre ea, cum își ridicase mai devreme privirea și regele.

De acolo, din obscuritatea portalului, o privea, cum o privise și regele, un bărbat.

„Bărbatul din luminișul de la Ermitage ! murmură Jeanne. Oh ! de ce mă privește așa ! Oh !... se apropie... vine aici... ce vrea de la mine ?... De ce bărbatul ăsta vrea să intre în viața mea în această nefericită zi ?"

CAPITOLUL IV

PLÎNGEREA LUI DAMIENS

François Damiens intrase în palatul Argenson chiar în momentul în care Henri Le Norman d'Etioles pătrundea, la rîndul lui, în micul palat Régence al doamnei Poisson.

Palatul marchizului era un adevărat minister. Acolo se discutau și se rezolvau afacerile de stat. Iată de ce numeroși solicitanți se prezentau zilnic la intrarea palatului ce era păzită de un elvețian falnic și dolofan.

Curtea era străbătută de impiegați și sub-impiegați ce se plimbau de la o clădire la alta cu vrafuri de hîrțoage sub braț. Toți erau tăcuți și alunecau ca niște umbre.

Dar toată această forfotă pe care Damiens o remarcase imediat și care-i produsese un zîmbet de satisfacție, pe care și-l reprimă repede, îl făcea să spere că, printre toți acei solicitanți și funcționari, va trece neobservat.

Dar nici nu intră bine, că și fu interpelat de elvețian :

— Ei ! prietene... unde te duci ?

Acest elvețian tutuia pe toți amărîții ; tutuirea era o formă de afecțiune sau de amenințare...

Fără să mai aștepte răspunsul, adăugă :

— Dacă ai o scrisoare, dă-o portarului !

François Damiens clătină aprobator din cap și se îndreptă spre stînga, spre o mare ușă vitrată pe care i-o arătase elvețianul. Un bărbat, așezat în fața unui birou, într-o cameră sever mobilată, scria ceva într-un registru.

— Ce doriți ? întrebă el, fără să-și ridice capul.

— Domnule, zise Damiens, cu acea voce surdă și ciudat de timidă, adeseori metalică și sonoră, ce-i era caracteristică, aș dori... să vorbesc excelenței sale, domnului Ministru...

— Dați-mi audiența...

— Audiența ?

— Da, zise portarul ridicîndu-şi capul ; scrisoarea prin care vi se acordă o audienţă... N-o aveţi ?... Dar ce, credeţi că la domnul marchiz d'Argenson se intră ca la cîrciumă ?

— Scuzaţi-mă, domnule, zise Damiens cu mare blîndeţe, dar nu ştiam regula...

— Ei bine, acum ştiţi, deci scrieţi-i ! Într-o lună, cel mult două, veţi fi convocat, cu condiţia ca domnul director al audienţelor să aibă referinţe bune despre dumneata...

O mare nemulţumire apăru pe chipul lui Damiens. Îşi încreţi fruntea. Lăsă să-i scape un oftat profund. Încercă să se retragă.

— Sărman amărît ! murmură portarul. Ai venit fără îndoială de departe, din provincie ?

— Tocmai de la Béthune, domnule !

— Vezi !... Cum vă numiţi ?

— Jean Picard, răspunse Damiens, fără cea mai mică ezitare.

— Şi căutaţi ceva de lucru, nu-i aşa ? Cunosc povestea ! Cîţi ca dumneata n-am văzut eu venind tocmai de la mama dracului, ca atraşi de un miraj, la Paris, plini de speranţe, ca apoi... să sfîrşească într-o închisoare oarecare... Iată... chipul dumitale trist mă face să-ţi dau un sfat bun : întoarce-te în satul dumitale.

Damiens dădu din cap.

— Vă mulţumesc, domnule, zise cu vocea sa joasă. Mă compătimiţi... şi vă mulţumesc pentru asta ! Căci lucrul ăsta mi se întîmplă extrem de rar. Dar îmi este imposibil să plec... am ceva foarte important de făcut la Paris.

— Ce anume ?

— Vreau să înaintez o plîngere Maiestăţii Sale, zise Damiens cu un accent straniu de această dată.

— Ei, ei ! Asta e deja altceva ! Aveţi plîngerea la dumneavoastră ?

Damiens întredeschise vesta şi lăsă să se vadă colţul unui plic mare.

— Iat-o ! zise el, încleştîndu-şi mîna pe plic.

Şi cu aceeaşi mînă atinse un obiect lung şi ascuţit, ascuns în fundul buzunarului ; apoi repetă :

— Iat-o !... Aş vrea să-l rog pe excelenţa sa domnul Ministru de a-l înmîna în locul meu, adăugă el rece.

— Nu mai spune ! exclamă portarul, cu un ridicat din umeri, de o îngăduitoare milă. E mult mai uşor să-i vorbeşti regelui decît ministrului său. Maiestatea Sa primeşte plîngerile în fiecare zi. Mergeţi şi aşteptaţi sub portal. Cînd o să-l vedeţi pe rege coborînd din caleaşcă, puneţi un genunchi pe pămînt şi întindeţi-i plicul. Fiţi sigur că-l va lua cineva... Dar ca să vă spun că Maiestatea Sa o va şi citi... drace !... asta-i altă poveste !...

— Spuneţi că regele o să vină aici ? exclamă Damiens.

— De asta sînt sigur.

— Aici ?

— Aici !...

— Ah ! murmură Damiens, deci nu m-au minţit !

— Ce-aţi spus ?...

— Am spus că e un mare noroc că Maiestatea Sa e mai uşor abordabilă decît domnul Ministru !

— Sărmane amărît ! repetă portarul. Haide, duceţi-vă... faceţi cum v-am spus... şi mai daţi-mi de veste...

— Mulţumesc, domnule, zise Damiens, foarte calm, în timp ce o flacără se aprindea în privirea sa.

Ieşi fără grabă şi se duse să se ascundă într-un colţ al palatului.

Acolo închise ochii şi începu să aştepte, cufundat într-o ciudată reverie, căci adesea chipul i se albea iar fruntea i se umbrea, iar fierberea gîndurilor sale făcea să i se zbată muşchii feţei, aşa cum vînturile furtunii fac să se tulbure oglinda unui lac...

Adeseori mîna se ridica încet pînă în dreptul pieptului şi se strîngea cu un gest convulsiv.

Brusc, făcu ochii mari ; se putea citi în claritatea lor angoasa mortală a unei viziuni înspăimîntătoare... Ce viziune ?... Cine ar putea şti !... Poate că viziunea unui bărbat legat pe o roată în piaţa Grève şi căruia caii biciuiţi pînă la sînge îi smulg membrele zdrobite...

Ceva ca un suspin îi sfîşie pieptul... apoi ochii se închiseră din nou, iar figura lui răvăşită se linişti încetul cu încetul pînă luă o incredibilă expresie de calm...

Damiens aştepta...

Brusc, în capătul străzii se auzi tunetul unor cai în galop, tumultul mulţimii, strigăte, urale...

— Regele !... Regele !... Trăiască regele !...

François Damiens fu zguduit de un fior, îşi duse mîna dreaptă la piept, şi murmură cu o voce tragică :

„A sosit clipa !... Clipa în care voi vorbi în numele tău, poporul meu, al durerilor tale, clipa justiției ! Iar tu, Franță, vino să citești plîngerea pe care vreau s-o scriu cu litere roșii, cu sîngele mizerabilului tău rege !..."

Caleașca cu stema Franței tocmai se oprea în fața palatului.

François Damiens avansă un pas... apăru și regele... Damiens puse un genunchi pe pămînt, și, febril, mîna sa dreaptă căuta ceva la piept... apoi strînse cu putere obiectul pe care-l căutase mai devreme... mînerul unui pumnal !... Încă doi pași, și regele Ludovic al XV-lea va fi în dreptul lui Damiens, care-l aștepta îngenunchеat, la pîndă !...

— Trăiască Cel Mult Iubit ! strigă în acea clipă decisivă vocea răsunătoare a lui Henri d'Etioles.

Regele se întoarse vioi spre stradă, vrînd să vadă de unde vine strigătul acela de entuziasm.

Damiens, rece ca destinul, încremenit ca o statuie de marmură, aștepta, cu privirea ațintită asupra regelui... Îi urmărea toate mișcările cu o luciditate de muribund... Îl văzu ridicîndu-și încet privirea și ațintindu-și-o într-o altă direcție... ridică și el capul... privi și el în aceeași direcție... și văzu și el ce vedea regele...

Totul dură cîteva clipe...

Dar în timp ce regele își reluase drumul, Damiens, îngrozitor de palid, dărîmat sufletește, murmura :

„Îl iubește !... Ce destin !... Ea îl iubește !... Oh ! cum aș putea să-l ucid pe cel pe care-l iubește ea !... Cum aș putea face să plîngă iubitorii ei ochi azurii !... Oh ! nu pot !... nu pot s-o fac !"

Regele trecu...

Damiens, cu capul plecat, rămase aplecat, aproape prosternat.

Brusc, simți o mînă ce se lăsă pe umărul său.

Se ridică înăbușindu-și cu greu un suspin, și-l recunoscu pe portar.

— Ei bine ?... Unde-i plîngerea ?... N-ai îndrăznit, nu-i așa ?... La dracu', trebuia să îndrăznești !...

Damiens îi aruncă o privire ciudată celui care-i vorbea astfel, și spuse cu blîndețe :

— Altă dată am să îndrăznesc... poate !...

— Da, dar poate că nu vei mai avea niciodată o ocazie așa de bună.

Și portarul se întoarse la ale sale, ridicînd din umeri.

Damiens se îndreptă spre stradă, cu ochii ațintiți spre balconul pe care-l privise regele. Acum balconul era gol.

Se gîndea :

„Îl iubește !... Îl iubește pe rege !... Și eu !... Eu !... Eu, care o iubesc !.. Totul e fără sens ! Sărman nebun !..."

Pentru o clipă, ea apăru pe balcon... De data asta, privirea lui Damiens se întîlni cu privirea ei... Fu ca un fulger... Și din nou ea dispăru...

„Oh ! murmură el cu o neliniște a întregii sale ființe, trebuie să știu !... Trebuie să mă duc acolo !... Dar sub ce pretext ?... A, da ! să-i mulțumesc... pentru moneda de aur pe care o port în dreptul inimii ca pe un talisman pe care mi l-a dăruit un înger... Îndrăznește !..."

— Domnule, zise brusc cineva pe care nu-l remarcase, vreți să-mi faceți plăcerea să urcați în trăsură și să-mi acordați cîteva minute ?

Damiens îl privi stupefiat pe bărbatul slăbănog, dar elegant, ce-i vorbea ca unui senior.

— Sînt ruda cea mai apropiată a persoanei ce locuiește acolo ! adăugă bărbatul. Haideți, urcați, vă rog !...

Mașinal, Damiens se supuse... Henri d'Etioles se așeză lîngă el... Trăsura se îndepărtă în trapul cailor...

CAPITOLUL V

NOE POISSON

Ce misterioase legături ar putea exista între două fiinţe atît de puţin asemănătoare şi plasate la polii opuşi ai societăţii : François Damiens şi Henri d'Etioles ?

După toate aparenţele, nu se cunoşteau...

Şi cu toate astea, în faţa lacheilor muţi de uimire, ultrabogatul sub-intendent al finanţelor îl invita să urce în trăsura sa pe sărmanul drumeţ cu haine aproape mizerabile.

Henri d'Etioles îl văzuse oare pe Damiens în clipa în care îngenunchea în faţa regelui ?...

Sub acea fizionomie fatală descifrase oare enigma vie care era viaţa acelui bărbat ?

Şi dacă ar fi fost aşa !... Da, dacă ar fi fost aşa, ce redutabile şi secrete calcule l-au îndemnat brusc să-l oprească şi să-l ia cu el pe drumeţ ?...

Să lăsăm evenimentelor ce vor urma mijlocul — sau mai degrabă dreptul — de a răspunde la aceste întrebări.

Să lăsăm să se îndepărteze trăsura sub-intendentului şi, pentru cîteva momente, să mai stăruim asupra faptelor şi gîndurilor lui Jeanne.

În clipa în care tînăra fată a înţeles că François Damiens se îndreaptă spre ea, s-a retras instinctiv, cuprinsă de teamă. O căută cu privirea pe doamna Poisson, ca s-o cheme în ajutor ; dar aceasta văzuse ceea ce era de văzut şi dispăruse fără zgomot.

Trecură zece minute, apoi o jumătate de oră... o oră...

Damiens nu mai apăru.

Liniştită în privinţa lui Damiens, toate gîndurile sale se îndreptară către odioasa scenă ce se derulase în salon nu cu multă vreme înainte.

De acum încolo, aceea era situaţia în care se găsea ! Devenise prada lui Henri d'Etioles... Pentru o clipă, se gîndi să-i spună domnului de Tournehem — tatălui ei ! — tot ce se întîmplase, şi asta cît mai repede cu putinţă !

Dar era imposibil s-o facă ! Căci în clipa în care ar fi făcut-o, i-ar fi semnat condamnarea la moarte. Tatăl său i-ar fi interzis să cedeze ameninţărilor lui Henri, de asta era sigură ! Şi atunci ?... Atunci înspăimîntătoarea pocitanie cu ochii şaşii va acţiona prompt !

„Ce-i de făcut ? Ce-aş putea face ? murmura ea. Sînt condamnată... Nimic nu mă mai poate salva !"

Ciudat lucru !

Nu faptul că urma să devină soţia lui Henri şi că ar fi urmat ca de a doua zi să poarte numele de d'Etioles îi provoca oroarea de neînvins pe care o simţea crescînd în sufletul ei din clipă în clipă... Ceea ce o înspăimînta, ceea ce o făcea să tremure de spaimă, era faptul că simţea sau credea că înţelege că acea căsătorie era începutul a ceva...

A ce ?... Nu avea nici cea mai mică idee de ceea ce-ar fi putut fi... Dar trebuia să fie ceva groaznic... ceva ca o profundă şi secretă maşinaţiune în care ea devenea o rotiţă inconştientă, lipsită de voinţă... rotiţa unui mecanism... Oh ! a unui mecanism destinat să strivească pe cineva.

Dar pe cine ? Cine este victima ?... Ea însăşi ?... da ? nu ?

Domnul de Tournehem ?... Cu atît mai puţin !...

Dar atunci cine ?... Cine ?...

În faţa cui se va ivi, din locul său întunecos, în care stă la pîndă, Henri d'Etioles, cu trupul lui de gnom răutăcios ?...

„Oh ! continuă ea, simt că-mi pierd minţile !... Simt că mă scufund în întuneric şi spaimă !... Tremur... Îmi este frică... şi nimeni ! nimeni lîngă mine, în care să pot avea încredere, nimeni care să-mi arate drumul, să mă încurajeze şi să mă apere !"

În acel moment i se aduse o scrisoare, pe care o deschise cu gesturi febrile. Era trimisă de domnul de Tournehem. Tatăl său o felicita pentru proiectata căsătorie, nu fără a-şi manifesta o oarecare surpriză. Îşi anunţa vizita pentru orele serii, deoarece dorea să-şi petreacă după-amiaza ca să colinde prin magazine, să cumpere cîteva „fleacuri". Îi făcea, de asemenea, un călduros portret lui Henri d'Etioles.

Jeanne lăsă scrisoarea să-i cadă din mînă şi izbucni în hohote de plîns.

„O, tată ! Sărmanul meu tată ! Tu mă feliciţi pentru căsătorie ; ce crudă ironie !"...

Se scurseră cîteva ore. Se apropia seara. Contrar obiceiului, doamna Poisson nu venise să se învirtă în jurul celei pe care o numea fata sa. Şi doamna de Hausset se abţinu de la orice vizită... Jeanne nu remarcă aceste neobişnuite absenţe într-o astfel de zi — căci mai mult ca sigur ele erau la curent cu ceea ce urma să se întîmple a doua zi. Insolită situaţie...

Cufundată într-un fotoliu, cu faţa ascunsă în mîini, Jeanne medita. Sufletul ei bătăios, spiritul său îndrăzneţ o făceau să imagineze, una după alta, toate formele posibile ale unei revolte.

Poate că va sfîrşi prin a găsi o soluţie...

Căci îşi ridică brusc capul, cu o lucire de speranţă în ochi...

„Da... murmură ea încet, atît de încet că aproape nici ea nu se auzea, de ce să nu opunem forţei, forţa ?.., Fiindcă acest om este o ameninţare mortală, de ce să nu-l ameninţ şi eu ?... Pentru ce un om devotat, loial, să nu se ridice în faţa lui şi să-i strige, cu spada în mînă : «D'Etioles, ceea ce vrei să faci e o infamie ! D'Etioles, trebuie să distrugi în faţa mea dovezile abominabilei tale calomnii, căci de nu, spada va decide ! Ne vom bate pînă ce unul din noi doi va cădea răpus !...»"

Jeanne îşi strîngea fruntea în palme, ca pentru a obliga să ţîşnească de acolo o idee încă puţin confuză. Brusc, scoase un strigăt de bucurie :

„Sînt salvată !... Oh ! tînărul acela mă va salva !... El o să-l salveze şi pe tata !.. Cavalerul acela... cum îl cheamă ?... A ! da... cavalerul d'Assas... I-am citit în privire flacăra unui nemărginit devotament... da, da... iată salvatorul !... ah ! trebuie să-mi aduc aminte adresa pe care i-a dat-o contelui du Barry ! Ah ! trebuie să-mi aduc aminte !... Chiar de-ar fi să-mi storc creierul în mîini, aşa cum fac cu fruntea !... ah ! mi-am adus aminte !... Sînt salvată !... A zis la «Trei Delfini», strada Saint-Honoré !..."

Se repezi spre o mobilă scundă, de China, ce-i servea de birou, scoase o hîrtie şi, la inspiraţie, dintr-o răsuflare, fără să mai stea pe gînduri, scrise :

„Nu vă cunosc, şi nici dumneavoastră nu mă cunoaşteţi. Dar ieri, în luminişul de la Ermitage, mi-aţi apărut ca tipul perfect al cavalerilor de odinioară ce cutreierau lumea pentru a lua apărarea celor oprimaţi, declarînd război răului... am o încredere nelimitată în voi, fără a vă putea spune de ce !... Sînteţi cel pe care-l cred eu ? Oare am văzut eu bine pe chipul şi în atitudinea dumneavoastră că nu v-aş fi indiferentă ?... Dacă da, atunci, veniţi fără a mai pierde o clipă în strada Bons-Enfants... Veniţi ! veniţi, oricare ar fi ora din zi şi din noapte la care veţi primi aceste rînduri ! dar pînă mîine dimineaţă !... Veniţi fără să pierdeţi o clipă... Mîine va fi prea tîrziu !... Dacă v-am inspirat cea mai mică urmă de simpatie, dacă în inima dumneavoastră se găseşte puţină milă pentru o fată pusă în faţa unei înspăimîntătoare ameninţări, dacă vreţi să îndepărtaţi de mine oribila catastrofă ce atîrnă asupra capului meu, veniţi !... Vă aştept ca pe singurul om capabil să mă salveze !"

Apoi semnă :

„Tînăra în roz din luminişul pădurii Ermitage".

Şi, la post-scriptum, adăugă :

„Strada Bons-Enfants, peste drum de palatul Argenson, întrebaţi de domnişoara Jeanne-Antoinette Poisson ! Oh ! veniţi !..."

Fără s-o recitească, împături hîrtia parfumată şi o introduse într-unul din acele plicuri de mătase, pe care le folosea de obicei, scrise adresa şi-l sigilă cu ceară.

„Pe cine să trimit cu scrisoarea ? se gîndea ea. Pe unul din servitori ?... Ah, nu !... Pe Louise ?... Poate !... Dar nu, Louise e mult prea slabă... Otrava va şti totul... şi mă feresc de cumătra Poisson... mai ales că în toată această afacere joacă un rol care nu-mi este absolut deloc clar... Dumnezeule ! în cine oare să am încredere ?"

În timpul ăsta, magnifica pendulă din porţelan de Saxa bătu ora cinci. Ca şi cum ar fi aşteptat bătaia pendulei, cineva ciocăni uşor în uşa salonului şi, fără să mai aştepte răspunsul, intră.

— Nu te deranja, fetiţo, făcu un bărbat cu o voce ascuţită şi puţin răguşită, nu-s decît eu..., eu, tătucul Poisson, iubitul scumpei sale fetiţe !...

— Beţivul ăsta ! murmură Jeanne, tresărind. Da !... De ce nu ?... Pentru cîteva parale, face tot ce-i spun eu... da,

iată curierul... o să ducă scrisoarea... iar mîine nici măcar nu-şi va mai aduce aminte...

Cel care tocmai intrase era un bărbat între două vîrste, corpolent, cu picioarele scurte, cu faţa congestionată, ce clipea permanent, buzat ; îşi trăgea mereu nasul iar figura sa, cu trăsături grosolane din naştere, dar accentuate de vîrstă, purta stigmatele viciului. Era îmbrăcat cu un exces de prost gust. Încălţămintea, puţin prea bătătoare la ochi, era pătată cu vin ; vesta cu bumbi era din mătase, dar era ruptă în cîteva locuri ; avea panglici din aur la pantofi, dar pantofii erau plini de noroi. Tricornul era pus aiurea, deasupra unei peruci încîlcite.

— Uf ! făcu el, lăsîndu-se să cadă într-un fotoliu. Ce cald poate să-mi fie !

— Şi sete, nu ? întrebă Jeanne pe un ton de alint, în timp ce venea spre el.

— Fata mea, zise omul, rîzînd, cu un rîs vulgar, ţine minte, o dată pentru totdeauna, cele ce ţi le spune papa Poisson... Noe Poisson... Ei bine, îmi este întotdeauna sete, fie că-i vară, fie că-i iarnă, toamnă sau primăvară... setea, vezi tu... e marele prieten al omului... căci un om căruia nu-i este sete... nu bea, nefericitul !

— Şi dumneavoastră vă e întotdeauna sete ? întrebă Jeanne, învingîndu-şi dezgustul pe care i-l inspira personajul.

— Întotdeauna, fata mea !... Dar ce drăguţă eşti cu mine astăzi !... Nu-ţi fac un reproş, dar de cîte ori vin aici... o dată la două sau trei săptămîni... abia dacă scoţi două sau trei cuvinte cu bietul tău tată ! Cu sărmanul tău tată ! adăugă el, scoţînd o batistă uriaşă plină de tutun fărîmiţat, şi ştergîndu-şi ochii.

O fi fost durerea ? sau tutunul fărîmiţat ce-i pătrunsese în ochi ?... Cert este că, fără voia lui, ochii se umpluseră de lacrimi, de mari şi adevărate lacrimi.

— Uită-te bine la mine : plîng... Dar ce spuneam ?... A ! da ! că-mi este mereu sete. Nu ştiu cum se face, dar cu cît beau mai mult, cu atît îmi este mai sete... Numai că...

— Numai că ?... Haide, povestiţi-mi micile necazuri ce vă supără...

— Dar ce drăguţă este astăzi cu mine fetiţa mea !...

— Ce vreţi, zise Jeanne, scuturîndu-se de silă... sînt zile în care sînt atît de fericită încît încerc să-i fac fericiţi şi pe cei din jurul meu !...

— A ! da !... înţeleg... s-ar părea că mîine e o zi mare... şi că mîine trebuie să fiu în mare formă... bun !... dar dacă tu eşti fericită, ei bine, eu nu sînt !... Poţi să mă înţelegi ?... Sînt într-una din zilele în care am o sete turbată, şi nici o para chioară în buzunar !...

— Adevărat ?...

— Asta-i purul adevăr ! Atît de adevărat încît, mai adineauri, amicul Crébillon a avut neruşinarea să susţină că sînt beat... Beat ! eu !... Asta mă face să plîng...

Dacă e să vorbim cinstit, adevărul e că rar i s-a întîmplat amicului nostru Noe Poisson să fie mai beat ca în ziua aceea.

Jeanne îşi frîngea mîinile de disperare.

Problema era dacă Poisson putea să ducă scrisoarea...

Îşi punea această întrebare cu o neliniştе crescîndă. Dar, pe de altă parte, beţia evidentă a personajului nu era cea mai bună garanţie că nu o va trăda ?

— Ascultaţi ! zise ea, jucînd totul pe o carte. Aveţi nevoie de bani ? Am să vă dau eu.

Văzu în ochii beţivului o lucire de fericire cînd îi flutură prin faţa ochilor o punguţă în care era o duzină de ludovici.

Poisson întinse mîna nehotărît, în timp ce ochii săi spălăciţi se aprinseseră.

— Oh ! Oh ! făcu el, pe un ton de cea mai profundă tandreţe admirativă.

— Punga asta vă aparţine, cu condiţia să-mi faceţi un mic serviciu.

— Zece servicii ! O sută de servicii ! mii şi mii de servicii !

— Luaţi această scrisoare, continuă Jeanne... Bine... Citiţi adresa... strada Saint-Honoré... Ştiţi unde este ?... Bun... Ascundeţi scrisoarea în cel mai secret buzunar... Aşa... Aşteptaţi... încheiaţi-vă bine vesta... Acum îmi veţi promite două lucruri.

— Vă promit ! Vă jur chiar ! zise Poisson, întinzînd mîna.

— Aşteptaţi ! îi zise Jeanne cu răbdarea unui suflet disperat. Primul lucru ce trebuie să-l faceţi e să ieşiţi de aici fără să vorbiţi cu nimeni... înţelegeţi ? cu nimeni !

— Promit !

— Al doilea lucru pe care vi-l cer e să vă duceţi pînă în strada Saint-Honoré fără să vă opriţi... Dacă vedeţi o circiumă, întoarceţi capul...

— Promit, fetiţo !... a mea e punga !

Jeanne îi întinse punga, pe care beţivul o cîntări o clipă în palmă, o duse după aceea la buze, după care o făcu să dispară într-un buzunar.

Fata îşi împreună mîinile.

— Vă implor, adăugă ea cu atîta înflăcărare, încît beţivul fu cuprins de emoţie, vă implor, duceţi această scrisoare cît mai repede la adresa pe care v-am indicat-o.

— Plec ! îi răspunse Poisson. Fie ca toţi dracii iadului să mă gîtuiască dacă voi scăpa un singur cuvînt celor de pe aici, chiar şi scumpei mele soţii... Fie să fiu condamnat la o veşnică sete dacă mă voi opri într-o singură cîrciumă înainte ca scrisoarea să ajungă unde trebuie !...

Poisson se îndepărtă cu acea gravitate specifică a beţivilor care nu vor să se clatine.

Jeanne, cu mîinile împreunate, cu o sclipire de speranţă în ochi, îl văzu îndepărtîndu-se cît îi permiteau de repede aburii beţiei care îi ascundeau semnificaţia liniei drepte...

Noe Poisson era beţiv.

Dar nu avea un suflet rău.

Jeanne îl ştia incapabil de o trădare.

„Într-o oră, se gîndea ea, cavalerul d'Assas va primi scrisoarea mea ! Voi fi salvată !"...

Şi, cînd peste o jumătate de oră, domnul de Tournehem intră în atelierul-salon, Jeanne alergă, uşoară şi graţioasă, în întîmpinarea lui şi se aruncă, radiind de fericire, în braţele lui.

— Tată !... Bunul meu tată !...

— Aşadar, făcu domnul de Tournehem strîngînd-o la pieptul său, e totuşi adevărată toată această poveste pe care mi-a spus-o nepotul meu ?... Vă iubiţi ?... Vrei să te căsătoreşti ?... Eşti fericită ?...

Jeanne, tremurînd, închise ochii şi, cu o voce fermă ce făcea irevocabil imensul sacrificiu pe care-l săvîrşea, îi răspunse :

— Da, tată !...

CAPITOLUL VI

CAVALERUL D'ASSAS

Se lăsa noaptea. După o zi luminoasă, un apus de o infinită dulceaţă îşi arunca vălul melancolic asupra bătrînului Paris care părea deja aţipit.

Era ora aceea nehotărîtă în care întunericul ce se năştea se lupta cu ultimele lucirî ale soarelui pe străduţele strîmte pe care rarele felinare ale nopţii nu se aprinseseră încă, deci în acele clipe delicioase de calm şi împăcare un tînăr călăreţ trecea de poarta Roule în pasul calului său înspumat şi obosit.

O reverie profundă, un surîs neliniştit al buzelor, un soi de extaz în ochii de o luminoasă francheţe, iată ce se putea citi pe chipul acestui călăreţ atît de încîntător prin tinereţea sa, şi pe care îl mai întîlnisem pe drumul de la Ermitage la Versailles : era cavalerul d'Assas !

Sărman copil, cu fruntea senină ce părea deja cuprinsă de nimbul sacrificiului !

Era în chiar seara acelei frumoase zile de toamnă cînd, în luminişul însorit, sub frunzişul ruginiu, avusese acea adorabilă întîlnire care-l tulburase atît de mult şi în care se izbise atît de brusc de două evenimente care, cu cea mai mare forţă, pot face să bată mai tare inima unui tînăr de douăzeci de ani, o nobilă inimă aflată la începutul vieţii :

O iubire ! Un duel !

Duelul... dacă e să spunem adevărul, nici nu se mai gîndea la el, aproape că uitase figura dură şi privirea metalică a contelui du Barry.

Toate gîndurile sale se adresau acelei ciudate necunoscute despre care nu ştia nimic, în afară de faptul că locuia pe strada Bons-Enfants, în faţa palatului Argenson...

Frumoasă ? O, da !... era o frumusețe delicată, cu pielea albă, avînd strălucirea sidefului, semănînd cu una din acele nimfe ale pădurii, cu părul ei bogat, cu ochii în care se citea un amestec de îndrăzneală și de curiozitate dezarmantă și în care dormitau vise de iubire, încă neclare, îndepărtate și adînci.

Cine era ?... Și de ce se simțea cuprins de acel ciudat amestec de neliniște surdă și de dorință nestăvilită de a o reîntîlni, de a simți mîngîierea blîndă și glumeață a privirii sale ?

De ce îi lăsase o atît de minunată impresie ?

De ce în ținuta ei atît de mîndră, de ce în farmecul ce îl degaja era ceva atît de tulburător ?

Călărețul își punea aceste întrebări, în timp ce urca de-a lungul străzii Saint-Honoré.

Una din acele delicioase neliniști, simptomul marilor pasiuni ce se trezeau, pusese stăpînire pe el din clipa în care își făcuse apariția acea ființă suavă ce-și ocupase un loc pe vecie în inima lui.

Pe ce drum venise din parcul regal de la Versailles pînă la Paris ?

N-ar fi putut să spună.

Gonise disperat, fără să vadă nimic în jurul său, și nu-și recăpătase nici măcar puțin din obișnuitul său sînge-rece decît în clipa în care văzuse în fața sa masa diformă a Parisului, căruia aburii înserării îi desrămau contururile.

Ajuns în locul în care periferia se termina și începea strada Saint-Honoré, cavalerul făcu la dreapta și intră în curtea unui han și, imediat, un rîndaș se ocupă de cal, în timp ce un servitor lua de pe șa coburii cu bagajul călătorului.

Hanul „Trei Delfini" era foarte căutat de provinciali, din cauza poziției sale : într-adevăr, era situat departe de cartierele zgomotoase, dar, în același timp, în apropiere de centrul economic și financiar al orașului.

Era un loc liniștit, tihnit și respectabil.

În plus, bucătăria era excelentă și prețurile moderate ; jupînul Claude, proprietarul hanului, trecea drept un maestru al artei de a jupui fără dureri onor clientela, lucru ce reprezenta culmea onestității pentru un hangiu respectabil.

Ba, chiar mai mult, hangița, doamna Claude, era amabilă și plăcută, cu cele douăzeci și șapte de primăveri ale

sale, bălaie și dolofană, încît era cunoscută și îndrăgită de călătorii care o alintau cu numele de „frumoasa Claudine".

În cele din urmă, apăru firma hanului, ce se legăna în bătaia vîntului pe vergeaua metalică de care era agățată, și pe care trei delfini aurii se zbenguiau pe un fond azuriu, ce se învecina cu marea poartă de intrare a unei mănăstiri, așa încît în caz de accident erai întotdeauna sigur că ai la îndemînă un confesor, avantaj apreciabil, spunea jupînul Claude, cînd vrei să-ți dai obștescul sfîrșit cu acte în regulă.

Mănăstirea aceasta, ținută de călugări învățați, și foarte mare, judecînd după faptul că se întindea între străzile Saint-Honoré și Croix-des-Petits-Champs, va adăposti cincizeci de ani mai tîrziu un club revoluționar care va face ceva vîlvă în epocă și care se numea mănăstirea Iacobinilor.

În felul acesta, vecinătatea liniștitoare a călugărilor, claponii umpluți cu trufe și ochii sprințari ai hangiței erau o triplă atracție a acestui han, ce-i stabilise un solid renume printre călătorii din provincie.

Pe cînd cavalerul d'Assas descăleca în curtea hanului, jupînul Claude își făcea apariția pe peronul cu cele patru trepte suficient de bine măturate. Și cum tînărul cerea o cameră și o cină, demnul hangiu, care remarcase, cu agerimea specifică speciei din care făcea parte, că viitorul său locatar nu avea lacheu iar punga sa părea pe punctul de a muri de inaniție, îi adresă acel salut prevenitor ce-l folosea de obicei cu oaspeții săi mai puțin avuți, și strigă la servitor :

— Pregătiți camera 25. Domnul se va simți acolo ca un prinț.

Numai că, împinsă de o legitimă curiozitate, doamna Claude apăru și ea pe peron, în același timp cu soțul ei. Făcu și ea o rapidă inspecție noului venit. Și la ea rezultatul inspecției se traduse printr-un număr de cameră.

— Nu, nu, zise ea, cu o voce autoritară. Camera 25 nu e liberă. Instalați-l pe domnul la 14.

În ce-l privește pe călător, 14 sau 25, îi era perfect indiferent.

Cu toate astea, ar fi putut manifesta o oarecare recunoștință pentru hangița ce se învîrtea în jurul său, căci, dacă 25 era o hrubă întunecoasă la mansardă, 14 era o fru-

moasă cameră la etajul doi, cu ferestre la stradă și vedere spre frumoasele grădini ale mănăstirii Iacobinilor.

În sala comună în care se instalase imediat în fața unei mese, acoperită cu o față de masă strălucind de curățenie, nu remarcă nici faptul că „frumoasa Claudine" îl servea cu mîna ei, onoare pe care nu o acorda decît cîtorva negustori de țesături.

Nu catadixi să aprecieze nici mîinile durdulii, nici brațele dezgolite pînă la coate, nici ochii catifelați ai bunei hangițe. Mîncă, cu acel robust apetit al vîrstei care nu se dă bătut nici în fața iubirii, apoi se retrase în camera sa — faimosul nr. 14, căreia doamna Claude, vizibil tulburată de vederea frumosului cavaler, îi făcuse în van elogiul, de altminteri pe deplin meritat.

În acel moment, era ora nouă.

Cavalerul era obosit. Drumul de peste zi fusese lung și obositor.

Numai că nu pentru culcare începuse el să se pregătească.

Cu gesturi febrile, de nerăbdare, își schimbă hainele, își aranjă nodul eșarfei, puse în ordine pliurile mantoului și-și lustrui teaca plină de praf a spadei.

Toate aceste preparative erau pentru a da o fugă în strada Bons-Enfants !...

Nu pentru a o revedea pe EA, cum s-ar putea crede, ci pentru a da tîrcoale unei case liniștite și a privi îndelung o fereastră închisă și, cine știe, cu puțin noroc ! să ghicească o umbră în dosul perdelelor.

Cînd, în sfîrșit, își termină toaleta, se duse să stingă cele două lumînări ce ardeau pe cămin.

În acea clipă, cineva începu să bată în poartă.

Se duse să deschidă și, tresărind, se retrase un pas. În întunericul culoarului se profila silueta trufașă a contelui du Barry.

Cavalerul tremura.

Căzuse din cerul în care visele sale de iubire îl urcaseră în zbor.

Chipul contelui îi apărea ca o piază-rea. Ce figură sinistră ! Cuta verticală de pe fruntea voluntară, sprîncenele stufoase și negre, privirea arzătoare și ironică, surîsul buzelor crispate, totul, pe chipul din fața lui, exprima forțele Răului.

Își reveni repede din surpriza revederii și nu se mai gîndi decît la obligațiile ce i le impunea acea politețe atotputernică în vremurile acelea.

Se descoperi, se aplecă grațios și spuse :

— Fiți binevenit, domnule conte !

Contele du Barry intră, cu pălăria în mînă, și-i răspunse :

— Sînt foarte jenat de faptul că trebuie să vă deranjez la ora asta, domnule cavaler.

— Iar eu sînt dezolat că sînt obligat să vă primesc într-o cameră mizerabilă de han...

Cei doi adversari se salutară.

Apoi cavalerul spuse :

— Îmi veți face cinstea să beți cu mine în onoarea regelui ?

— Onoarea va fi de partea mea !

Contele luă loc într-un fotoliu, iar cavalerul d'Assas chemă un servitor și-i ceru să-i aducă o sticlă cu vin de Spania. Cîteva clipe mai tîrziu, erau așezați unul în fața celuilalt, avînd între ei o măsuță pe care erau două pahare și o carafă cu vin de Xeres.

Cavalerul umplu paharele.

Ciocniră ușor, cu un fel de gravitate și pronunțară împreună :

— În sănătatea Maiestății Sale...

Formulă neutră care-i scutea să închine pentru sănătatea celuilalt.

— Vedeți, zise după aceea contele, prima mea vizită a fost la dumneavoastră. Regele s-a întors la Paris la ora opt, căci mîine dimineață are de lucru împreună cu domnul d'Argenson. Nu mi-am luat nici măcar răgazul de a trece pe la mine, atît de mare era graba de a vă aduce omagiile mele.

— Omagii pe care sînt gata să le primesc și pe care vi le înapoiez, spuse cavalerul.

Du Barry se înclină.

Și în felul acesta, discuția continuă cîteva minute bune, atingînd mai multe subiecte, cu excepția celui care-i preocupa pe amîndoi, în acea admirabilă ușurință a societății acelui timp, apogeu al marilor curtoazii ale spiritului.

În cele din urmă, contele du Barry se ridică, pregătindu-se de plecare.

Și numai atunci abordă subiectul care era, de fapt, scopul vizitei sale.

— Cavalere, zise el, mîine dimineață am de gînd să fac o scurtă plimbare și, cum conversația dumneavoastră mi-a provocat o atît de mare bucurie și plăcere, aș fi deosebit de încîntat dacă ați accepta să mă însoțiți.

— Cum să nu, conte ! Pentru a putea avea onoarea de a vă întîlni, aș face din nou, bucuros, călătoria de opt zile care m-a adus la Paris.

— Minunat ! Cu atît mai mult cu cît nu voi abuza într-atît de bunăvoința dumneavoastră ; eu vroiam pur și simplu să mă duc mîine dimineață pînă la Curțile Reginei, dacă locul vă face plăcere...

— Fie și Curțile Reginei...

— E acolo, pe malul Senei, o delicioasă și solitară poieniță, în vecinătatea Porții de piatră...

— Fie și Poarta de piatră... Voi fi acolo la ceasurile opt.

— Ceasurile opt ! Ora e admirabil aleasă, cavalere, asta dovedește că veți fi un însoțitor încîntător.

Cei doi adversari se înclinară încă o dată unul în fața celuilalt, apoi contele du Barry plecă, în timp ce d'Assas, după ce închise ușa, se așeză în fotoliu, gîndindu-se.

„Ce figură sinistră !... S-ar părea că o mare nenorocire se va abate asupra mea !... Și că de fapt visul frumos ce-mi bucura sufletul se va nărui din pricina lui și că întîlnirea ce-o voi avea îmi va fi fatală !... Hai, hai ! Capul sus ! Nu e cazul să-mi fie frică !..."

Se ridică, se scuturâ, și cum, pentru a-și alunga gîndurile negre, încerca să-și amintească un refren de fredonat, ca prin minune își aduse aminte cîntecelul de copii ce-l auzise în luminișul de pe malul heleșteului. Începu să murmure cîntecelul :

„Nu vom mai merge în pădure, copacii au fost tăiați..."

Ca și cum escapada proiectată în strada Bons-Enfants ar fi devenit brusc inutilă, cu gesturi mașinale, d'Assas se dezbrăcă, se culcă și se perpeli îndelung în așternut.

Ajutat și de oboseală, adormi în cele din urmă, cuprins de un somn greu.

A doua zi dimineața, la ora șapte, cavalerul era în picioare.

Toate motivele de îngrijorare îi dispăruseră din minte.

Cu pas vioi, ajunse la Curțile Reginei, coborî pe malul fluviului și, ajungînd la Poarta de piatră, constată cu satisfacție că ajunsese primul la întîlnire.

Cîteva minute mai tîrziu, cînd se auzea în depărtare un orologiu bătînd ora opt, apăru și contele du Barry, însoțit de doi martori.

Cavalerul le ieși în întîmpinare, salutîndu-i :

— Domnilor, zise d'Assas, sosit la Paris aseară, și dorind să nu-l fac să aștepte pe domnul conte, am fost obligat să comit impoliteța de a mă prezenta singur.

— Numele vostru, cavalere d'Assas, cunoscut ca onorabil în Auvergne, unde am locuit ceva vreme, vă va ține loc de martori și nași.

Bărbatul care-i vorbise era unul din martorii contelui.

Cavalerul îl privi cu o surpriză nu lipsită de o anume gratitudine.

Atunci contele du Barry făcu prezentările, așa cum o cereau uzanțele :

— Domnul conte de Saint-Germain, zise el, arătînd spre cel care, dintre cei doi însoțitori ai săi, nu scosese încă nici un cuvînt și care îl fixa pe cavaler cu o privire ciudată, de o strălucire stranie.

Apoi se întoarse spre cel care vorbise de familia d'Assas și de Auvergne :

— Domnul Le Normant d'Etioles...

Și imediat adăugă, cu acel surîs chinuit care dădea fizionomiei sale o caracteristică nedefinită de causticitate sardonică :

— Pentru că sînt atît de bogat în martori, înțeleg să împart cu voi, cavalere. Contele de Saint-Germain va binevoi să mă asiste, în timp ce domnul Le Normant d'Etioles va fi fericit, de asta sînt sigur, deci, să vă servească de secondant.

Aranjamentul fiind acceptat, cei doi adversari se dezbrăcară.

În clipa următoare își încrucișară săbiile.

Nu avem intenția să facem obișnuita și insipida descriere a cvartelor, contrelor, primelor și terțelor pe care le schimbau cei doi adversari. Să spunem numai că adversarul cavalerului d'Assas, contele du Barry, trecea drept una dintre cele mai redutabile spade ale regatului și că-și ataca partenerul cu o impecabilă știință a scrimei. Lupta se desfășura de circa zece minute, în trei asalturi.

În timpul luptei, cel pe care du Barry îl numise contele de Saint-Germain își păstrase privirea ațintită asupra cavalerului d'Assas, pe care părea că-l studiază cu o atenție deosebită.

La al patrulea asalt, de la primele încrucișări de spadă, cavalerul fandă cu o lovitură fulgerătoare, ce nu fusese precedată de nici o fentă.

Du Barry lăsă să-i scape spada din mînă și se albi la față ; lovitura își atinsese ținta : cavalerul îi străpunsese umărul drept. Cîteva clipe se clătină pe picioare, apoi se prăbuși brusc în brațele contelui de Saint-Germain. Aproape imediat redeschise ochii. Și cavalerul d'Assas, care se apropia, citi în privirea sa o atît de înspăimîntătoare ură, încît se opri brusc și se mulțumi să se încline în fața adversarului său. În clipa aceea, du Barry își pierdu cu totul cunoștința...

Contele de Saint-Germain lansase un semnal strident, cu un fluier din aur.

O caleașcă, ce-l adusese, fără îndoială, pe conte pînă la Curțile Reginei, coborî pe mal, și du Barry fu așezat pe pernele sale, în timp ce d'Assas se îmbrăca.

Tînărul cavaler se duse să salute asistența, vrînd să se retragă, cînd contele de Saint-Germain se apropie de el și îi luă palma, cu un gest autoritar. La atingerea mîinii contelui, cavalerul fu străbătut de un neplăcut fior. Vru să-și retragă palma. Dar efortul lui fu în zadar ; mîna îi era ca și paralizată de mîna contelui.

— Domnule ! bolborosi el, cu un început de furie amestecată cu neliniște.

— Tinere, zise contele după cîteva clipe, eliberîndu-i palma pe care o examinase cu atenție, sînteți pe placul meu. Sînteți curajos și om de spirit ; aveți de partea voastră frumusețea trupului și noblețea inimii ; aveți tinerețea entuziasmului ce reprezintă poezia minții... da, toate aceste comori sînt cu voi. Păziți-le și aveți grijă de dumneavoastră. Păziți-vă de ură... și, mai ales, păziți-vă de iubire !...

Cavalerul fu cuprins de o mare agitație.

— Domnule, zise el cu o voce joasă și arzătoare, cine sînteți dumneavoastră ?... Nu vă cunosc, și-mi inspirați niște sentimente care mă neliniștesc... Ce vreți să-mi spuneți ?... Vorbiți, vă implor !... ați spus prea multe, dar nu suficient de mult !

Saint-Germain îl privi cu infinită milă pe tînărul cavaler.

— Copile, zise el — deși nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani, cuvîntul nu părea deplasat în gura lui — copile, păzește-te de femei... și, mai ales, de regine.

— De regine !... Oh ! domnule, ceea ce-mi spuneți e atît de ciudat...

— Regine ! Am vorbit eu de regine ?... Mai degrabă de femei ce ar putea fi regine. Adio. Și gîndiți-vă la sfaturile ce vi le-am dat și întoarceți-vă în provincia dumneavoastră. Și asta nu de mîine, nu din seara asta, ci chiar din minutul, chiar din clipa asta. Fugiți, tinere, fugiți ! Aerul Parisului este pentru voi ca o otravă mortală. Fugiți imediat !...

Și încă și mai grav, contele de Saint-Germain adăugă :

— Mîine va fi prea tîrziu. Mă auziți ?... Mîine !...

Cavalerul, victimă a unei misterioase nefericiri în care se amesteca pe un fond de teroare irațională, de o curiozitate dusă la paroxism cu un fel de resemnare tristă, încercă să pună o nouă întrebare.

Dar contele luase deja loc în caleașcă, alături de rănitul ce era în continuare leșinat, iar caleașca se îndepărta la pas. Pe măsură ce se mărea distanța între el și caleașcă, d'Assas simțea scăzînd ciudatul sentiment de neliniște ce-l cuprinsese ; și, în sfîrșit, cînd greoiul vehicol ajunse în vîrful pantei care, de la Poarta pietrei, ducea la Curțile Reginei și dispăru în spatele unui pîlc de sălcii bătrîne, cavalerul respiră îndelung.

Abia dacă își mai aducea aminte de duel, de contele du Barry și de victoria asupra lui. Toate gîndurile lui se învîrteau în jurul ciudatei persoane care, cu atîta insistență, îl sfătuise să fugă din Paris.

Să părăsească Parisul !... Fără s-o revadă !... Fără să se îmbete cu dulcea ei imagine și cu vocea sa încă și mai dulce ! Oh ! fără s-o mai văd vreodată !...

În clipa aceea, o mînă îi atinse brațul. Tresări violent, ca un om smuls brusc din visare ; și, întorcîndu-se, se văzu în prezența celui ce-i servise de martor și care se recomandase a fi domnul Le Normant d'Etioles.

— Ah ! domnule, exclamă el, vă datorez mii de mulțumiri !... Cum se face că...

— Că nu l-am însoțit pe rănit ? Pentru două motive, scumpul meu domn. Primul, și cel mai important, este că,

acceptînd să fiu martorul dumneavoastră, mai am niște datorii față de dumneavoastră, chiar și după duel ; al doilea motiv e că du Barry are lîngă el în aceste clipe pe cel care-i este mai de folos decît toți prietenii din lume.

— Contele de Saint-Germain îi va fi și doctor ? întrebă d'Assas.

— Bineînțeles ! E medic, e vrăjitor, e cîte puțin din ce vreți...

— Îl cunoașteți ?

— Ca toată lumea din Paris.

— Iertați-mi această curiozitate, poate puțin cam indiscretă. Dar omul acesta m-a impresionat în mod deosebit...

— Ceea ce vreți să știți e ceea ce e de fapt ! Dar tocmai în asta constă greutatea. Toată lumea îl cunoaște pe domnul conte de Saint-Germain, dar nimeni nu știe, de fapt, cine e. Unii zic că e bogat ca un nabab din Indii, alții susțin că n-are o para chioară ; unii zic că e italian sau poate român, dacă nu chiar grec sau maltez, asta în cazul în care nu e arab sau egiptean... și toate astea făcînd abstracție de faptul că ar putea fi, pur și simplu, din Pontoise.

Ceea ce e sigur e că trăiește pe picior mare, și chiar și regele i-a admirat frumusețea și bogăția echipajelor, iar contele poartă asupra sa o colecție de diamante care ar putea face să pălească de invidie pe favorita sultanului. Și revenind la rănitul nostru — sau mai degrabă al dumneavoastră — fiți sigur că Saint-Germain îl va însănătoși cît se poate de repede.

— I-o doresc din toată inima, zise cavalerul.

Cei doi mergeau pe mal spre Curțile Reginei. Urcară malul și ajunseră în dreptul unei calești ce staționa.

— Trăsura mea vă stă la dispoziție... Asta e ! nu trebuie să-mi mulțumiți... Unde doriți să vă conduc ?

Se purta atît de cordial cu el, încît d'Assas fu plăcut surprins. Neputîndu-l refuza, sfîrși prin a-și comunica adresa, și d'Etioles dădu un ordin unuia din valeți :

— La „Trei Delfini", pe strada Saint-Honoré.

Însă ceea ce d'Etioles nu spunea, ceea ce cavalerul nu încerca să explice, noi avem datoria să spunem și să explicăm.

În timpul celor zece minute, cît durase lupta, d'Etioles nu încetase să-l examineze pe cavalerul d'Assas. Îi admira

îndemînarea și sîngele rece, minunata agilitate a paradelor sale, redutabila promptitudine a atacurilor. Admirase mai ales evidenta nepăsare, curajul temerar al tînărului a cărui îndrăzneală surîzătoare părea dublată de o forță fizică excepțională.

Și proiecte, abia înmugurite în mintea lui d'Etioles, se dezvoltau cu repeziciune, stăruința și voința ce fac puterea oamenilor hotărîți să răzbească, indiferent de preț, oricare ar fi căile și mijloacele folosite, atingîndu-și scopul îndepărtat și tenebros ce și l-au fixat...

Le Normant d'Etioles avea un țel în viață... și ce țel !

Căci acest țel trebuie să fi fost un lucru atît de formidabil încît, adeseori, în liniștea nopții pe care o petrecea visînd și plănuind, acest om se înspăimînta chiar el de visele sale.

Cînd d'Assas își atingea adversarul, hotărîrea lui d'Etioles era luată :

„Sînt slab, neobișnuit cu armele, fără forță și curaj fizic. De ce n-aș avea lîngă mine pe cineva care să fie puternic în locul meu, abil în slujba mea, curajos pentru mine ! Totul are un preț, chiar și curajul... Eu nu am nimic... în afară de mintea mea !... dar cel puțin am banii pentru a cumpăra bravura și hotărîrea ce-mi lipsesc !... Trebuie să mă atașez de tînărul acesta !"

În trăsură, pe drumul de la Curțile Reginei la „Trei Delfini", pe strada Saint-Honoré, d'Etioles se străduia să inspire o oarecare simpatie cavalerului. Poate și reușise în parte. Sufletul tînărului era ca una din acele minunate lire care, suspendate, vibrează la cea mai mică adiere a zefirului... El vibra la toate dovezile de afecțiune, la tot ceea ce-i părea a fi sincer... Are nevoie să iubească, și mila pe care i-o inspira chipul suferind al însoțitorului său făcu mai mult decît toate avansurile acestuia.

În clipa în care cavalerul cobora din trăsură, d'Etioles îi luă mîna și-i spuse :

— Pe cinstea mea, scumpul meu domn, simt că vă port o atît de mare afecțiune, încît aș putea jura că ne cunoaștem de cînd eram copii. Permiteți-mi, deci, să vă tratez ca pe un prieten...

— Prea multă onoare, domnule.

— Să vă tratez ca pe un prieten, reluă d'Etioles, anunțîndu-vă o veste bună... bună pentru mine, cel puțin ; mă căsătoresc.

— Vă felicit, zise sincer cavalerul, aruncînd o privire compătimitoare siluetei ingrate a lui d'Etioles.

— Mă căsătoresc, continuă acesta, cu femeia cea mai spirituală şi cea mai frumoasă din Paris. Ceea ce-i mai remarcabil în această căsătorie este că logodnica mea mă iubeşte la fel de mult pe cît o ador...

— O căsătorie din dragoste !...

— Acesta-i cuvîntul !

— Vă doresc multă fericire ! zise cavalerul cu însufleţire.

— Sper, zău, că voi fi ! Şi asta, nu mai tîrziu decît mîine ! exclamă d'Etioles cu un rîs chinuit, ce-i provocă tînărului cavaler o impresie de jenă. Or, deci, pentru că sîntem prieteni... căci sîntem prieteni... de onoare, sînt al vostru. Dacă aş fi fost un bun luptător, v-aş fi spus : spada mea vă stă la dispoziţie... Dar, din nefericire, nu sînt decît bogat, şi nu vă pot spune decît : Scumpe prieten, punga mea vă stă la dispoziţie...

Şi spunînd acestea, îl privea cu atenţie pe cavaler. Acesta se înclină, cu răceală.

— În plus, se grăbi să adauge d'Etioles, pentru că sîntem prieteni, cred că ne veţi face bucuria de a asista la căsătoria mea ce va avea loc mîine, cînd va bate miezul zilei, la Saint-Germain d'Auxerre...

— Cu cea mai mare plăcere. Pentru mine va fi o onoare să semnez în registrul parohial.

— M-aţi atins, cavalere ! Contez pe dumneavoastră ca pe unul dintre cei mai scumpi prieteni. La drept vorbind, m-aţi sedus cu totul, şi voi considera de acum încolo ca o mare nenorocire să vă am duşman...

— Să sperăm deci că vom rămîne buni prieteni ! zise cavalerul, rîzînd.

Coborî din trăsură, făcu un ultim semn de salut lui d'Etioles şi intră în hanul în care locuia.

„Iată-mă cu un teribil inamic în braţe, gîndea cavalerul d'Assas... Contele du Barry e un individ care ştie să urască. Privirea ce mi-a aruncat-o cînd am vrut să-i întind mîna era atît de veninoasă, încît m-a cuprins frigul... Din fericire, cum toate necazurile sînt urmate şi de bucurii, am cîştigat un prieten sigur. Pe cinstea mea, acest domn d'Etioles este un om încîntător... În plus, dacă ar fi să mă iau după aparenţe, trebuie să fie bine văzut la curte... Iată, într-adevăr, un lucru ce nu e de dispreţuit pentru un sărman ofiţer la voia întîmplării, ca mine... În privinţa sinistrelor preziceri ale contelui de Saint-Germain, ei bine, întîmplă-se ce s-o întîmpla, dar n-am de gînd să plec din Paris ! Parisul în care locuieşte ea !... Parisul în care respiră ea !... Să respir acelaşi aer cu ea !... ah ! oare asta nu e deja o fericire ?"...

Cavalerul d'Assas sosise la Paris cu două scrisori de recomandare : una pentru ducele de Nivernais, cealaltă pentru mareşalul de Mirepoix. Cei doi erau la Versailles, unde era Curtea.

Cele două recomandări nu puteau să aştepte.

Oricît ar fi fost de puternică dorinţa cavalerului de a merge să dea tîrcoale pe strada Bons-Enfants, se decise să facă mai întîi demersurile de care depindea viitorul său ca ofiţer.

„O să mă întorc pe la cinci, se gîndea el. Şi atunci..."

Îşi înşeuă calul, îndreptîndu-se apoi în galop spre Versailles.

În timpul ăsta, Le Normant d'Etioles mergea pe cheiul Augustinilor spre reşedinţa sa, unde se va opri două ore ; de acolo, se va duce în strada Bons-Enfants, unde va avea loc teribila şi odioasa scenă pe care o povestirăm.

Am văzut mai sus că era atît de sigur că va învinge rezistenţele Jeannei, încît îşi invitase prietenii la ceremonia pe care o fixase, fără s-o consulte pe viitoarea sa soţie !

CAPITOLUL VII

POISSON ŞI CRÉBILLON

Cavalerul d'Assas se întoarse la „Trei Delfini" aproape în momentul prevăzut, adică pe la orele şase seara : era momentul în care Jeanne îi înmîna lui Noe Poisson scrisoarea pe care i-o scrisese cu atîta febrilitate.

Cavalerul nu reuşise decît pe jumătate în demersurile sale la Versailles. Nu-l putuse vedea pe ducele de Nivernais, dar fusese primit de domnul de Mirepoix în persoană, şi mareşalul, după ce-l iscodise cu bunăvoinţă, aproape că-i promisese că-l va ajuta să obţină ceea ce căuta la Paris, adică admiterea cu gradul pe care-l avea în corpul de elită al regelui, cavaleria uşoară, favoare imensă, dacă ţinem cont de faptul că cei din acest corp erau foarte mîndri de prerogativele lor, alcătuind o societate foarte închisă, compusă din floarea cea mai mîndră a nobilimii regatului.

Această aproape promisiune a mareşalului îl umplu de bucurie pe cavaler.

După ce-şi lăsă calul la grajd, urcă fredonînd, două cîte două, scările ce conduceau la camera sa, nebăgînd-o în seamă pe frumoasa Claudine, care încerca să-l oprească în trecere pentru a-l întreba dacă e satisfăcut de serviciile casei, adică, de fapt vrînd să-i facă ochi dulci.

Eliberat de toate grijile, cavalerul începu să-şi facă o toaletă cît se poate de atentă şi îngrijită : de data asta, nimic nu-l mai putea împiedica să se ducă să admire preafericita stradă pe care locuia cea care-i domina în fiece clipă gîndurile.

Odată terminată toaleta, mîndru, fercheş, realmente plăcut la vedere, elegant şi cel mai fericit dintre îndrăgostiţi, coborî şi se repezi spre stradă.

În faţa hanului se ciocni de un bărbat scund şi gras ce părea că nu se ţine prea bine pe picioare, căci lovitura îl trimisese la pămînt. Cavalerul îl salută, se scuză cu un surîs şi o luă din loc aproape în fugă.

Bărbatul, după ce-l privise cîteva clipe năuc, după ce înjurase copios toţi papiţoii şi golanii prea grăbiţi, se ridică, după cîteva eforturi penibile, apoi îi spuse cîteva cuvinte hangiţei, care tocmai apăruse în poarta hanului.

Imediat, aceasta începu să alerge pe stradă, strigînd după cavaler.

Dar d'Assas era deja departe, şi n-o mai auzea. Sau, dacă o auzea, probabil că se gîndea că ceea ce vroia să facă era mult mai interesant decît spusele hangiţei sale, oricare ar fi fost ele.

Cavalerul plecase cu gîndul să meargă direct în strada Bons-Enfants. Asta era pentru el ca o nevoie ; dacă vreţi, o dorinţă copilărească. Planul său era să traverseze strada, să încerce să se facă remarcat în ochii frumoasei necunoscute, apoi să se întoarcă liniştit la „Trei Delfini", să cineze, pentru ca apoi, retras în camera sa, să poată visa la graţioasa icoană.

Dar drumul îndrăgostiţilor e adesea foarte sinuos şi plin de neprevăzut.

O emoţie stranie, pe care nu şi-o putea stăpîni, punea stăpînire pe cavaler, pe măsură ce se apropia de strada binecuvîntată : emoţie amestecată cu timiditate, nelinişte şi dorinţe contradictorii.

Era atît de absorbit de gîndurile sale, încît nu şi-a dat seama că face un ocol foarte mare, şi că în loc să intre pe strada Bons-Enfants, se găsea acum pe cheiul Saint-Nicolas, nu departe de vechiul Luvru.

În situaţia aceasta, nu s-a mai întors, ci şi-a continuat drumul pe chei pînă la Pont-Neuf, apoi o apucă la stînga spre strada Saint-Denis. Multă vreme merse la întîmplare ; pe la ora opt se găsea pe strada Montmartre şi intră să mănînce într-o cîrciumă în colţul străzii Fossés-Montmartre. Toate ocolurile şi întoarcerile l-au dus în cele din urmă, ca atras de un magnet, foarte aproape de punctul central al expediţiei sale. Într-adevăr, acum se găsea la două sute de paşi de Piaţa Victoriilor, unde se întretăiau străzile Fossés-Montmartre şi Bons-Enfants.

La ora nouă, după ce-şi terminase masa, cu sufletul încălzit cu o sticlă de vin vechi, cavalerul ieşi din cîrciumă chiar în clipa închiderii.

Dacă puţini trecători se mai încumetau încă pe strada Montmartre, altminteri foarte animată ziua, în Piaţa Victoriilor domneau pustiul şi întunericul, vegheate încă de statuia din plumb aurit al lui Ludovic al XIV-lea, şi din care revoluţia va face plumbi în '92.

Toate străzile învecinate, strada Reposoir, strada Vide-Gousset erau la fel de pustii, la fel de tăcute şi întunecate.

Cîteva minute mai tîrziu, d'Assas se oprea în faţa portalului palatului d'Argenson, chiar în mijlocul străzii şi, întorcînd spatele solemnei reşedinţe princiare, îşi ridică ochii spre micul palat Régence, al cărui balcon se detaşa cu greu în întuneric.

„Acolo e !" murmură el.

Privi cu nesaţ faţada întunecată, unde nici o lumină nu strălucea în ferestre.

O emoţie nedefinită făcea să i se strîngă inima. Încetişor, cu o extremă delicateţe, duse degetele pînă în dreptul buzelor şi, din vîrful degetelor, trimise un sărut în gol...

„Dormi, murmură el, cufundată în îngerescul tău somn pur, iubită necunoscută ce, cu o atît de dulce violenţă, mi-ai răpit inima : dormi, şi fie ca vise minunate să-şi întindă aripa asupra patului tău de fecioară... Oh ! numai de-aş putea zări umbra unui gest de-al tău !... Oh ! măcar o palidă lumină de-ar lumina zidurile ce te apără !..."

Dar întunericul părea că se îngroaşă ; unul din felinarele ce abia luminau în capătul străzii tocmai se stinsese brusc.

În clipa aceea, o senzaţie neplăcută de tristeţe îngheţă sufletul cavalerului. I se părea că zidurile casei din faţa sa plîng.

Vise ! Iluzii !... Încercă să scape de această impresie... se scuturâ... numai că impresia era tot mai puternică... de parcă o mare nenorocire ar fi plutit asupra micului palat... şi, ascuţindu-şi auzul, ar fi putut să jure că se auzea ceva ce semăna cu un hohot îndepărtat... sau auzea, poate, insesizabila armonie a unei muzici nesfîrşit de sfîşietoare pe care degetele unei fiinţe în agonie reuşeau să o smulgă unui misterios clavecin...

Cavalerul era cu sufletul la gură...

„Nu ! murmură el dintr-o dată, asta nu-i o himeră născută în mintea mea !... Plînge cineva !... Plînge cineva !... Cineva suferă în casa asta !... Cum aş putea afla dacă nu cumva ea e cea care se lamentează astfel !... Oh !... Cum să fac să aflu ?... Să bat la poartă... la ora asta !... e lipsit de sens !... Sub ce pretext ?... Dumnezeule, chiar dacă o să par ridicol, trebuie să ştiu !..."

D'Assas se pregătea să se avînte spre poartă...

Clipă în care patru ferestre de la etajul întîi se luminară.

Rămase încremenit pe loc...

În spatele lui se auzise murmurul unor voci. Cavalerul se întoarse brusc, ca muşcat de un şarpe... şi, la adăpostul portalului palatului d'Argenson, văzu clar trei umbre... trei bărbaţi care, ca şi el, păreau să privească micul palat Régence.

Oh !... Ce făceau acolo bărbaţii aceia ? Cine erau ? Ce vroiau ?... Ah ! Fără nici o îndoială, veniseră pentru ea !... Un acces nebun de gelozie făcu să urce un val de sînge spre capul tînărului cavaler...

Gelos ?... Pe cine ?... De ce ?... Cu ce drept ?... Numai el ştia !

Cu faţa în flăcări, cu capul vîjîindu-i, cu inima bătîndu-i nebuneşte, cu mîna încleştată pe mînerul spadei, se îndreptă spre necunoscuţi, şi, cu o voce dogită de furie, exclamă :

— Hei, voi, de colo, ce faceţi aici ?... Răspundeţi ! căci de nu, pe cinstea mea...

— Dar voi ce faceţi acolo ? îl întrerupse o voce severă, puţin domoală şi tărăgănată, plină de un suprem dispreţ.

Lumina din cele patru ferestre îi dezvăluia în întregime pe cei trei necunoscuţi. Fulgerător, cavalerul remarcă faptul că aveau spadele în mînă şi că pelerinele închise le acopereau faţa, lăsînd să se vadă numai ochii.

— Şterge-o ! continuă aceeaşi voce pe un ton de o superioritate care-l exasperă pe tînărul nostru.

— Pe Dumnezeul meu ! spadele să decidă cine o va şterge de aici !

În acelaşi timp, cavalerul făcea un gest, pentru a se pune în gardă. Bărbatul din faţa sa făcu o mişcare bruscă, pelerina se deschise şi o rază de lumină îi descoperi chipul.

D'Assas rămase ca trăsnit ! Visa ?... Era posibil ?...

Apoi începu să se retragă încet : speriat, cu spatele plecat, repetînd cu un murmur gîfîit :

„Regele !... Regele !... Sub ferestrele ei... Oh !..."

Atunci unul din cei trei făcu un semn, ridicînd mîinile. Dintr-un ascunziș din apropiere, apăru un bărbat — gardian sau polițist — și cum d'Assas, neliniștit și asaltat de mii de gînduri, continua să se retragă, simți o lovitură violentă în cap, ce-i fusese dată pe la spate.

Căzu pe spate, și aproape imediat își pierdu cunoștința.

— Berryer, zise atunci bărbatul care vorbise cu atîta dispreț, vedeți cine e nebunul ăsta...

Cel care fusese numit Berryer se apropie grăbit de cavaler și îndreptă spre fața lui lumina unui felinar camuflat, pe care-l scoase de sub manta. Examină cu atenție chipul tînărului bărbat, ca pentru a și-l întipări în memorie. Apoi clătinînd din cap, se întoarse la grup și murmură cîteva cuvinte.

— E, fără îndoială, vreun cadet din provincie, zise el, în concluzie, ce să facem cu el ?...

Bărbatul cu vocea dispreţuitoare ezita, ca și cînd n-ar fi știut ce ordine să dea.

— Bun ! făcu el brusc, lăsați-l acolo unde e. Trezindu-se, va crede că a visat... Să ne retragem, domnilor. Incidentul acesta mi-a tăiat pofta de a mă bucura de această plimbare nocturnă prin Paris... Și apoi, misterioasa voastră rană vă face să suferiți, nu-i așa, conte ?...

— Un gentilom în serviciu nu suferă niciodată și ignoră că e rănit, răspunse personajul care tăcuse pînă atunci.

Apoi, apropiindu-se la rîndul său de cavaler, îl privi cîteva clipe, înăbușindu-și un strigăt de surpriză, sau mai degrabă de bucurie amenințătoare și se grăbi să se alăture celor doi însoțitori ce se depărtau deja în direcția Luvrului.

— Ah ! domnule locotenent de poliție, zise el, cu o voce sardonică, trebuie să repar eu neștiința voastră !

Pe măsură ce înaintau, din tot felul de cotloane și ascunzători ieșeau umbre ce-i urmau de la distanță : erau oamenii domnului locotenent general de poliție.

Această mișcare, această alunecare larvară de umbre în noapte nu dură mai mult de un minut, apoi strada își reluă aspectul de pustiu întunecos : dispăruseră cu toții în strada Saint-Honoré.

— Ce vreți să spuneți, domnule conte ? exclamase Berryer.

— Vreau să spun că știu numele bărbatului pe care Maiestatea Sa tocmai îl numise nebun și care ar putea fi și altceva în afară de nebun.

— Explicați-vă, du Barry ! făcu vocea disprețuitoare care-i vorbise cavalerului d'Assas.

În clipa aceea, începu o discuție cu voce scăzută între cei trei bărbați, ce dură pînă la porțile palatului Luvru.

Ce-și spuneau ? Ce vorbe veninoase la adresa bietului d'Assas le șuiera la ureche cel care-l recunoscuse pe nefericitul cavaler ?

— Aștept ordinele voastre, Sire ! murmură în cele din urmă locotenentul general de poliție.

Atunci regele Ludovic al XV-lea lăsă să-i scape simplu aceste trei cuvinte :

— Du-l la Bastilia.

Și intră în iubitul său Luvru, urmat de contele du Barry, care își stăpînea cu greu bucuria.

Berryer scoase un șuierat dintr-un mic fluier din aur. O duzină de indivizi — dintre acei care mai devreme pîndeau pe stradă — se adunară în jurul lui. Locotenentul general de poliție le dădu cîteva ordine cu o voce poruncitoare : bărbații se repeziră în fugă spre strada Bons-Enfants.

Dar chiar în clipa în care regele și cei doi însoțitori ai săi părăseau ascunzătoarea de sub porticul palatului Argenson, două ființe bizare își făceau apariția în capătul străzii, venind dinspre Piața Victoriilor, alcătuind un grotesc și fantastic grup statuar.

Cei doi noi veniți se țineau de braț, oprindu-se de fiecare dată cînd aveau ceva de spus și dedîndu-se la evoluții de o fantastică geometrie de cum o luau din loc.

— Crébillon, zicea unul dintre ei, te asigur că e... inutil să mergem mai departe.

— Ei bine, Noé, sînt foarte curios să aflu : de ce ? îi răspundea celălalt.

— Ascultă-mă... sîntem niște proști... că ne obosim... mergînd...

— De ce, Poisson, de ce ?... Îți cer... să-mi spui...

— Pentru că... vezi tu... casele merg... și vin... spre noi...

— Pe cinstea mea ! ești beat, Noé, beat ca și cum arca ta s-ar fi împotmolit pe un Ararat de sticle...

— Crébillon, tu mă jignești ! suspină Noé.

— Spune-mi, pe timpul potopului ploua cu vin ? se încăpățîna să insiste numitul Crébillon.

— O supoziție, exclamă Noé trecînd de la durere la bucurie ; o supoziție... dacă aș fi cu adevărat un pește... și aș fi aruncat într-un potop de vin...

— Poisson, ești de-a dreptul sublim, declară Crébillon. Beția e o binefacere a zeilor... Jupiter se pilea... Vulcan nu era nici el mai breaz... Cînd sînt pilit, uit că un oarecare domn Corneille a scris *Cidul* și un alt domn, Racine, a scris *Andromaca* numai ca să mă scoată din minți... Vrei ?... Stai să-ți recit al doilea act din *Catilina*, pe care l-am scris chiar azi-dimineață... ultimul vers era... oh ! oh !... asta ce mai e ?... cine-i ăla întins pe jos ?...

Tot schimbînd amabilități, așa cum s-a văzut, cei doi ajunseseră în dreptul palatului d'Argenson, și piciorul lui Crébillon se împiedicase de trupul fără cunoștință al cavalerului d'Assas, ce rămăsese întins în mijlocul străzii.

Crébillon se aplecă asupra lui, parcă puțin mai treaz după această neașteptată întîlnire.

Poisson sughiță.

— Lasă-l să doarmă... hîc... e de-ai noștri !...

— Gura, bețivule !... Nefericitul ăsta e rănit... dacă nu chiar mort !

— Mort ! exclamă Poisson, în mintea căruia aburii beției se risipiseră duși de un vînt înghețat.

Și, cu o tresărire de milă, adăugă :

— Săracul băiat !... Așa tînăr și frumos !... O plîng pe cea care-l iubește...

— Nu, nu ! reluă Crébillon, nu e mort ; inima-i bate regulat... Hei, domnule... domnule ! treziți-vă, pentru Dumnezeu !

Cavalerul scoase un suspin ușor, dar nu putea să se smulgă din letargie.

— Ce să fac ? murmură Crébillon. Aș fi nedemn de numele de poet dacă l-aș lăsa pe acest tînăr Adonis să se zbată fără ajutor.

E cazul să spunem că Crébillon era, într-adevăr, un poet ; și să precizăm : un poet tragic.

Personajul ce ne apărea sub aceste auspicii ar fi fost nedrept să fie judecat după aparențe ; tovarăș de pahar

cu Noé Poisson, bețiv de rasă și el, puțind a tutun de pipă, era, pe de altă parte, autorul *Electrei* și al acelei frumoase tragedii pe care injustiția și posteritatea au condamnat-o la uitare : *Radamist Zenobia*... Sărmanul Crébillon !

— Și dacă-l ducem la mine ? zise brusc Noé.

— De aici pînă în strada Huchette o să-și dea sufletul de zece ori.

— Atunci îl ducem la tine ?

— Piața Bussi e și mai departe !

— În cazul ăsta, ce e de făcut ? Ce facem cu el ?

— O idee de maestru, Poisson ! zise brusc poetul, ridicîndu-se.

Întinse brațul spre micul palat Régence, cu un gest de tragedian, și zise :

— Să-i cerem adăpost soției tale !

— Ah ! făcu Poisson, dîndu-și un pumn în cap, niciodată nu m-aș fi gîndit singur la asta. Ce înseamnă să scrii piese de teatru ! Mă duc !

Și cu mersul său ezitant, se duse să bată la poarta palatului.

După cîteva clipe apăru un servitor care, recunoscîndu-l pe soțul doamnei Poisson, stăpîna sa, nu îndrăzni să-l refuze, după ce Noé Poisson îi explică despre ce e vorba.

Cei trei îl ridicară pe cavalerul d'Assas și îl cărară în interiorul palatului, după care închiseră poarta. În mai puțin de un minut, strada fu invadată de umbre tăcute și iuți, ce se grupară în fața palatului d'Argenson.

— A dispărut ! Și-a luat zborul ! exclamă, înjurînd, cel ce părea a fi șeful grupului.

— Asta e foarte curios, observă un om scund și îndesat ; după socoteala mea, a fost o lovitură de zile mari. Cînd lovesc în felul ăsta, nu-ți revii repede, dacă îți mai revii !...

— Timpitule ! de data asta ai lovit pe de lături ! Totuși, să mai căutăm, poate dăm de el...

Banda polițailor o apucă în direcția Pieței Victoriilor și se topi iute în întuneric, ca un zbor al păsărilor de noapte.

În interiorul palatului, cei trei îl așezaseră pe cavalerul d'Assas pe o canapea suficient de largă ca să-i servească și de pat. Se găseau într-un salonaș de la parter, luminat de cîteva făclii.

Atrasă de foiala de la parter, apăru și doamna Poisson, în cămașă de noapte.

Crébillon o puse la curent, în cîteva cuvinte, cu cele întîmplate. Madam Poisson aruncă o privire spre chipul palid al cavalerului, ce era acum în plină lumină.

Brusc, jupînul Poisson începu să-i scruteze cu atenție chipul, trase pe nas o porție zdravănă de tutun de prizat și începu să bodogăne :

— Unde l-am văzut pe individul ăsta ? Știu că mi-e cunoscut, dar de unde ? Așa cum pot jura că vinul de Anjou este mai bun ca cel de Champagne, aș putea jura că i-am mai văzut mutra pe undeva, și încă de curînd... dar unde ? și cînd ? cu ce ocazie ?

În timpul ăsta, madam Poisson tresări, surprinsă.

I se părea că-l recunoaște pe cavaler.

Dar cum ideile ei erau infinit mai clare decît ale demnului ei soț, nu întîrzie să exclame în gînd :

„Am găsit !... E tînărul cavaler din luminiș, care s-a certat cu drăcosul ăla de vînător... și care o sorbea din ochi pe micuța noastră... Da ! da !... Dădea tîrcoale pe aici... și l-au găsit leșinat în fața ușii !... Trebuie să fac lumină în afacerea asta... Un băiat frumos... ținută mîndră și pungă goală... Să ne ferim... fără prostii, fata mea!"

Îl apucă de mînă pe Noé Poisson și-l tîrî într-un colț al salonului.

— Acum gata, e mai bine, zise ea. O să am eu grijă de el... tu poți să pleci.

— Hai, Crébillon, e timpul să mergem, zise el.

— Așteaptă ! îi zise madam Poisson. Sper că n-ai uitat ce-i mîine ?

— La dracu' ! doar nu crezi că-s beat...

— Să fii aici la ora zece dimineața. Gîndește-te bine, e foarte important !

— Am să vin, scumpa mea soție, în ținută de gală : am să-mi pun vesta verde și jiletca stacojie, ca și pantalonii din mătase galbenă... Să vezi ce elegant am să fiu !

— Asta nu ! i-o tăie scurt matroana ; ai să găsești aici tot ce-ți trebuie ca să te îmbraci cum trebuie ; m-am gîndit eu și pentru tine... Acum, ascultă-mă bine : dacă ai să te îmbeți și mîine, ai să ne faci de rîs pe toți !

— Doamnă ! protestă Noé.

— Dacă n-ai să fii beat, dacă ai să te porți așa cum o cer împrejurările, ai să găsești în hainele de ceremonie o

mie de livre de aur... ai auzit ? o mie ! Străduiește-te să le meriți...

— O mie de livre ! exclamă Poisson, căscînd ochii mari. O să am cu ce stinge setea lui Crébillon timp de două luni.

— Și pe-a ta !

— Doamnă !

— Gata... ajunge cu prostiile... plecați... și nu uita !

— O mie de livre !... Vino, Crébillon, să mergem, prietene, vino, cînd îți spun !

Și, braț la braț, cei doi vajnici luptători cu paharul ieșiră din palat și se îndepărtară cu mersul acela demn, atît de specific bețivilor ce se respectă, sprijinindu-se frățește unul de celălalt. Lucru curios : ai fi putut jura că luaseră beția de acolo de unde o lăsaseră. Odată dispărută emoția, fumurile beției deveniseră din nou suverane peste mințile celor doi.

Așa că își continuară sinuosul lor drum, ce-i ducea spre cheiul Senei, oprindu-se pentru a dezbate cele mai bizare probleme, ce se pare că aveau totuși un numitor comun, căci Poisson zicea :

— Crébillon, cîte sticle de Anjou fac o mie de livre?

Crébillon, indignat, îi răspundea :

— Pardon, s-avem iertare, poate vrei să zici cîte flacoane de Champagne...

Ei bine, ăsta era eternul lor obiect de dispută. Căci un singur lucru îi despărțea : unul iubea vinul de Anjou și celălalt se închina la vinul de Champagne.

Asta vrea să însemne că există întotdeauna cîte o pată chiar și în cele mai perfecte prietenii.

În timpul ăsta doamna Poisson, după ce îl examinase cu toată atenția pe cavalerul d'Assas, constatase că nu avea nici o urmă de rănire. Într-adevăr, tînărul fusese atins deasupra tîmplei drepte, iar lovitura nu lăsase nici o urmă vizibilă, lucru ce n-o împiedica să fie foarte periculoasă.

„Nu cred că va muri dintr-atîta !" se gîndea matroana.

Și, cu un surîs hidos, adăugă :

„Dacă, bineînțeles, n-o să moară din cauza unui cheag de sînge pe creier... lucru de care n-aș avea cum să fiu acuzată !... Mai ales că asta nu se vede..."

Se mulțumi deci să-l așeze cît mai comod pe d'Assas pe canapea și plecă, lăsînd o torță aprinsă.

În palat se lăsă din nou tăcerea.

Din clipa în care fusese doborît în stradă, d'Assas își pierduse cunoștința în întregime. Apoi, împins de instinctul de supraviețuire, începu să perceapă cîteva vagi imagini, asemănătoare cu acele palide și fugitive luciri pe care ochiul credea că le percepe în obscuritate.

Simțise confuz că cineva îl ridicase, că fusese dus undeva, că se găsea întins.

Se scurse o perioadă de timp pe care n-o putea aprecia.

Apoi, încet, încet, începură să se formeze în mintea lui frînturi de idei, ce dispăreau, ca să se nască din nou. Simțea cum o greutate de plumb îi apasă pe creier, iar în urechi auzea un vîjîit monoton și foarte puternic, asemănător unei cascade.

Apoi, acele frînturi de gînduri începură să se lege.

Putea gîndi...

Urmarea fu îngrozitoare.

Primul gînd fu cel al morții: avea senzația foarte clară și puternică a sîngelui care-i alimenta creierul în valuri de o mare violență și care părea că stă să se coaguleze.

Oh ! apă ! Nu vrea decît puțină apă rece pe frunte și pe tîmple... Asta era salvarea sa !

„Apă !... Puțină apă !"

Credea că a scos un țipăt răsunător... În realitate, nu scosese nici cel mai mic murmur.

„Oh ! mor ! gîndea el, disperat. Mor, fără o picătură de apă !... Iar lîngă mine nu e nimeni !... Nu m-a auzit nimeni!... Oh! dacă aș putea... să scot... măcar... o vorbă!..."

Se încordă într-un suprem efort... dar nu reuși să-și miște nici măcar un deget... picioarele erau ca de plumb... iar brațele inerte păreau a fi legate de canapea... Nimic... nici măcar umbra unui gest.

Acest efort disperat a avut, totuși, un rezultat : a reușit să-și întredeschidă pleoapele.

Fără să se mire — mirarea e o manifestare viguroasă a gîndirii — se văzu într-o cameră necunoscută... un fel de salon elegant și cochet.

Vru să examineze cu privirea camera în care se găsea; își dădu seama că nu-și putea mișca ochii ! Vru să-și închidă pleoapele ca să scape de groaznica impresie a acestei fixități : constată cu groază că nu mai putea stăpîni nici această mișcare simplă.

Și, printre pleoapele aproape închise, privirea rămăsese ațintită asupra unui panou de ușă deasupra căruia îngerași dolofani se jucau cu corzi din ghirlande de trandafiri.

„Apă ! puțină apă !" crezu că strigă din nou, deși în realitate nu putuse să scoată nici un sunet.

Și atunci, din confuzia în care se aflau gîndurile sale, încercă să reconstituie, pas cu pas, înspăimîntătoarea sa aventură : deci, plecase de la han... ajunsese, cum ajunsese, pe strada Bons-Enfants... De ce ? Pentru care motiv ?... Aaa ! da !... Ca să vadă casa ei !... Regele !... Ce făcea regele sub porticul palatului de peste drum ?...

O gelozie atroce îi sfîșia inima... Regele venea pentru ea... Regele !... Și el, un șărman ofițeraș... sperase că... oh !... Se sfîrșise !...

Simțea că va muri... că nu o va mai vedea niciodată... și că ea nu va ști vreodată că murise cu chipul ei în gînd!...

Să moară !... Da... încă puțin... și se va sfîrși totul !... vîjîitul devenea tot mai puternic... înțelegea că sîngele îi inundă creierul... simțea că tîmplele stau să-i crape...

În clipa aceea, văzu ușa deschizîndu-se.

În cadrul ușii apăru o formă albă, vaporoasă, suavă...

Și acea apariție minunată venea spre el...

Trupul i se încordă într-un efort absurd...

I se păru că de pe buzele sale uscate își luase, în sfîrșit, zborul un geamăt... un geamăt de bucurie nebună, delirantă...

Căci ființa aceea albă și vaporoasă ce venea spre el prindea contur.

O recunoscu !...

Era ea !...

Ea !... Tînăra fată în roz din luminișul pădurii Ermitage !

CAPITOLUL VIII

CONTELE DU BARRY

Cel pe care cavalerul d'Assas îl rănise la umăr în duelul din acea dimineaţă fusese dus acasă de martorul său, contele de Saint-Germain.

Du Barry locuia pe insula Saint-Louis, la extremitatea cheiului d'Anjou, într-un bătrîn palat ale cărui ferestre dădeau spre insuliţa Louvier, nisipoasă şi pustie — o simplă limbă pe pămînt, frecventată ziua de cîţiva pescari de obleţi, iar noaptea sinistru sălaş de tîlhari şi ucigaşi.

Palatul contelui du Barry era o construcţie magnifică, una dintre acele întinse construcţii maiestuoase şi severe în care un simplu vestibul era cît un apartament generos din zilele noastre.

Înainte, cam pe la mijlocul domniei lui Ludovic al XIV-lea, tatăl celui care e principalul actor al dramei noastre, fostul conte du Barry, băgase o uriaşă avere în construcţia acestui palat : saloanele sale imense văzuseră desfăşurîndu-se sub plafoanele lor lambrisate splendide sărbători. Chiar şi regele în persoană asistase la unul din acele spectacole magnifice în care oferise Maiestăţii Sale o comedie şi un colaj de texte care-l încîntase pe domnul de Saint-Simon, despre care se ştia că e greu de mulţumit.

Numai că acum acele saloane erau pustii şi îngheţate.

Puţin cîte puţin mobilele preţioase, tablourile maeştrilor, tapiseriile preţioase dispăruseră din ele... vîndute bucată cu bucată, dispersate de o ruină galopantă.

Chiar şi castelul era ipotecat de datorii.

Şi în timp ce paşii contelui răsunau în pustiul saloanelor posomorîte, palatul părea definitiv căzut într-o lungă agonie.

În acele clipe sinistre, o rapidă contracţie nervoasă apropia sprîncenele negre ale contelui şi un suspin de o imensă amărăciune îi umfla pieptul.

Atunci îşi amintea de copilăria ce se scursese în plin lux, în opulenţa serbărilor, îşi amintea de profesorii care-l formaseră, de mulţimea de mari seniori care umpleau saloanele, de frumoasele doamne ce-l mîngîiau...

Apoi tatăl său murise...

Contele du Barry tocmai împlinise optsprezece ani.

Cît fusese copil, nu-l iubise prea mult pe tatăl său : i se păruse un morocănos, veşnic căzut pe gînduri, gînduri pe care nu le împărtăşea nimănui, şi-i înjura pe profesori şi-şi bătea servitorii.

Tînăr şi stăpîn al unei averi uriaşe, odată cu moartea tatălui său a putut afla ce se ascundea în spatele frunţii aceleia voluntare şi cam ce gînduri îl mînau.

Nu vărsase nici o lacrimă la căpătîiul tatălui său ; imediat ce sicriul fu acoperit cu lespedea mormîntului, noul conte făcu un inventar amănunţit al averii sale.

Era o avere însemnată ce-i oferea o rentă de două sute de mii de livre, o sumă considerabilă în timpurile acelea ; contele se strîmbase, aşteptîndu-se la mai mult.

Atunci apăruse aşa cum era de fapt : pasiunile stăpînite pînă atunci izbucniseră cu o violenţă neobişnuită ; viciile, la început acoperite cu o glazură de eleganţă somptuoasă, degeneraseră repede în acte de pură nebunie, coborînd pînă la cea mai joasă mojicie. Contele du Barry fusese, în tumultul existenţei sale impetuoase, un om de viaţă, un devorator, un însetat de plăceri. Voise, şi cunoscuse, toate plăcerile şi după aceea inventase altele noi. Uimise Parisul. Scandalizase curtea, aruncînd pumni de aur, risipind, vînzînd orbeşte vechiul patrimoniu, conducînd petrecerile din saloanele somptuoase dar austere ale bătrînului palat, şi, cu cinism, îşi instala metresele, culese dintre scursorile Parisului, în apartamentele mamei sale, ca apoi, plictisit de ele, să le arunce în mizeria din care le scosese...

Omul acesta avea o scuză, o singură scuză.

Nu-şi cunoscuse mama !

Acea mamă care l-ar fi putut educa şi îndruma, şi care, fără îndoială, ar fi putut face să nască, cu dragostea ei, sentimente omeneşti în inima contelui, murise, din nefericire, la trei luni de la naşterea lui.

Lipsit de dragostea ei, care pentru oricĕ om este una din cele mai minunate învăţăminte, inima contelui du Barry era ceea ce era de aşteptat să fie : o chintesenţă de egoism feroce.

Ochii săi erau de o răceală sinistră iar scurtele străluciri aveau culoarea oţelului unei lame de Toledo.

Ignora total semnificaţia acestor două cuvinte : bunătate, răutate. Contele era contrariul bunătăţii, fără a putea spune că e rău. Răutatea presupune totuşi existenţa, undeva, într-un colţ ascuns al sufletului, a unei urme de sentiment.

Pur şi simplu contele du Barry n-avea suflet.

Într-o zi, una dintre amantele sale, pe care se părea c-o iubeşte, din moment ce-o păstrase mai mult de şase luni şi cu care cheltuise o sută de mii de livre, muri subit de inimă, în plină sărbătoare.

Contele se ridică de la masă, se apropie de nefericită şi, constatînd că e moartă, îşi chemă servitorii şi le spuse nepăsător :

— Scoateţi-o afară... şi duceţi-o unde vreţi. Domnişoară Marion, veniţi lîngă mine. De astăzi o veţi înlocui pe cea scoasă de aici.

Cea era cadavrul nefericitei !

Aceea pe care contele o numise domnişoara Marion, o sărmană cocotă de lux, se apropie de el, palidă, şi-i trase un dos de palmă, apoi ieşi, însoţind cadavrul...

Du Barry n-a înţeles niciodată semnificaţia acelei palme.

Cîţiva ani fură suficienţi pentru ca averea clanului du Barry să se transforme în fum.

Într-o dimineaţă, contele se găsi faţă în faţă cu spectrul ruinei : vîndute, bucată cu bucată, pămînturile din Normandia nu-i mai aparţineau ; cele trei castele cu pădurile şi heleşteele lor erau şi ele vîndute ; şi mobilele din palat fuseseră vîndute... practic, vînduse tot ce putea fi vîndut, în afara numelui său !

Dilema se prezenta în toată hidoşenia ei.

Mizeria sau sinuciderea !

Sinuciderea ? Nu ! Nu vroia să moară !... Nu pentru că ar fi fost laş, dar ideea de a renunţa la plăcerile care fuseseră scopul întregii sale vieţi îi era de nesuportat.

Mizeria ? Cu atît mai puţin ! Căci era, într-un fel, tot o renunţare ! Contele îşi chemă valetul şi îi spuse, senin :

— Du-te şi cheamă-l pe domnul Jacques ! Ştii care ? Cel de pe strada Foin...

O oră mai tîrziu, cel care purta acest nume modest — cel puţin contele nu-i ştia alt nume — intra surîzător în salonaşul în care se afla du Barry.

Era un bărbat de înălţime potrivită, slăbuţ, modest ca îmbrăcăminte, în acord cu numele său ; părea mai degrabă că se strecoară, decît că merge ; privirea îi aluneca în toate direcţiile, cîntărind, evaluînd, socotind ; vorbea cu o voce albă, fără accente, egală ; atitudinea sa nu era nici umilă, nici afectată. Părea să fie expresia perfectă a ceea ce s-ar putea numi modestie.

Numai un observator foarte atent ar fi putut descoperi, nu fără surprindere, în atitudinea sa, mai multă eleganţă decît i-ar fi plăcut să lase să se vadă, în anumite gesturi o autoritate iute reprimată, iar în unele dintre privirile sale profunde o ardoare iute reprimată.

Despre bărbatul care tocmai intrase în salon nu se ştia decît că trăieşte, fără mistere aparente, de altminteri, într-o căsuţă ce-i aparţinea, pe strada Foin, în apropiere de Piaţa Regală, şi că era socotit foarte sărac.

— Domnule Jacques, zise du Barry, m-aţi căutat de trei ori : acum un an, acum şase luni şi acum trei luni. De fiecare dată, mi-aţi spus : „În ziua în care veţi fi ruinat, chemaţi-mă şi vă voi salva". Ei bine, ziua ruinei a venit, domnule Jacques. Şi precum vedeţi, v-am chemat.

— Sînteţi într-adevăr ruinat, domnule conte, ruinat de-a binelea ?

— Totalmente ruinat, domnule Jacques. Nu mai am nimic, răspunse du Barry, scrîşnind din dinţi.

— Iertaţi-mă că insist, domnule conte, dar sînteţi sigur că sînteţi total ruinat ?

— După ce am scotocit bine peste tot, am reuşit să mai adun vreo sută de livre : a zecea parte din ce datorez ultimului dintre servitorii mei.

— Foarte bine. În cazul acesta, să discutăm, domnule conte !

— Să discutăm, domnule Jacques !...

În timp ce rostea cuvintele acestea, chipul contelui era îngrozitor de schimonosit : cu buzele strînse, alb la faţă, cu muşchii feţei zvîcnindu-i convulsiv, cu ochii ieşiţi din orbite. Dar, cu tot surîsul său calm şi chipul senin, domnul Jacques era poate şi mai îngrozitor...

Şi atunci, domnul Jacques începu să „converseze".

Vorbi îndelung, cu voce scăzută, calm şi sigur pe el. Contele făcea feţe-feţe, acum era roşu ca un rac, ca în clipa următoare să devină palid ca un mort. Adeseori dădea violent din cap.

Dar domnul Jacques revenea la ale sale, cu o blîndă încăpăţînare, cu o obstinaţie netulburată...

Pe la apus, după lungi ceasuri de discuţii, domnul Jacques scoase o hîrtie din buzunar şi o despături, întinzînd-o pe masa din faţa lor şi, cu o voce devenită brusc autoritară şi dură, îi zise :

— Semnaţi ?

Contele aruncă o privire hăituită în jurul său. Fără îndoială că în clipa aceea era răvăşit de acea revoltă, de acea îndoială supremă pe care trebuie s-o fi simţit damnaţii care, în vechile legende, îşi vindeau sufletul, semnînd pactul cu diavolul.

Dar, fără îndoială, asupra sa plana spiritul răului.

Semnă !...

Domnul Jacques împături metodic hîrtia, pe care o puse în buzunar.

Apoi se înclină cu gravitate şi, în întunericul ce se lăsa peste oraş, dispăru fără zgomot.

Din clipa aceea, contele du Barry nu va mai duce lipsă de bani ; sau cel puţin avea suficienţi bani pentru a face faţă obligaţiilor de la curte şi de a-şi susţine cu demnitate rangul. Dar se vedea cu uşurinţă că acea existenţă relativ modestă era apăsătoare şi că-şi muşca frîul, aşteptînd...

Ce aştepta ?... Numai el ar fi putut să spună — şi domnul Jacques, bineînţeles !

Adăugăm numai faptul că, din zi în zi, caracterul său se făcea tot mai sumbru şi că adeseori, în mijlocul orgiilor, i se întîmpla să tresară brusc şi să pălească fără vreo cauză aparentă.

Contele continua să locuiască în vechiul palat de pe cheiul d'Anjou, unde avea ca servitori un valet şi un vizitiu ce avea grijă şi de cai, care se simţeau foarte stingheri în grajdul unde în vremurile bune se adăposteau douăzeci-treizeci de cai.

Pusese să i se aranjeze trei sau patru camere în aripa stîngă a castelului, restul fusese abandonat prafului şi pînzelor de păianjeni.

În acest apartament improvizat fusese adus contele du Barry de însoţitorul său, contele de Sain-Germain, care-l asistase ca martor la duelul cu cavalerul d'Assas.

Saint-Germain nu chemase nici un chirurg : el însuşi spălase rana, o sondase, pansase şi bandajase plaga pe orificiul căreia întinsese un strat gros dintr-un unguent balsamic.

— Iată-mă ţinut la pat cel puţin opt zile, zise după aceea du Barry, cu un fel de furie în glas, şi asta într-un moment cînd aş da bucuros opt ani din viaţă ca să fiu liber !...

Saint-Germain surîse.

— În cîteva zile vei fi pe picioare, zise el.

— Drace !... sper că nu glumeşti !...

— Eu nu mint niciodată, scumpe conte !... Şi apoi, trebuie să vă mai repet ? doresc atît de mult ca şi dumneavoastră să puteţi să vă mişcaţi... Nu vă miraţi... e o simplă impresie... Deci, din chiar seara aceasta veţi putea merge fără prea mare efort ; în trei zile, veţi putea urca pe cal ; în şase zile, braţul dumneavoastră rănit va fi la fel de puternic precum cel sănătos...

— Minunat ! Simt deja efectul calmant şi vindecător al balsamului vostru. Sînteţi un chirurg admirabil !...

Saint-Germain ridică din umeri.

— N-am făcut eu balsamul, zise el ; prin urmare, n-am nici un merit. Îl am de la Nostradamus, şi el era, într-adevăr, un medic renumit. A făcut amestecul la rugămintea Caterinei de Medicis ; sărmana Caterina se temea atît de tare de loviturile de pumnal, ea, care se juca, sau poruncea altora să se joace, cu astfel de scule tăioase. Nostradamus a trudit cinci ani la formula balsamului acesta şi în seara în care, în sfîrşit, a găsit formula definitivă, a plîns de bucurie, cu braţele ridicate spre cer, strigînd că a atins ABSOLUTUL...

— Asta-i acum, conte ! zise du Barry, rîzînd cum rîdea în momentele sale de supremă veselie, adică din vîrful buzelor. Doar nu vreţi să mă faceţi să cred că l-aţi cunoscut pe Nostradamus !...

— Nu vreau să vă fac să credeţi ceva, zise cu răceală Saint-Germain ; dumneavoastră vreţi cu tot dinadinsul să faceţi din mine un medic de geniu, atribuindu-mi onoarea de a fi inventatorul acelui balsam. Şi cum eu nu mint,

adevărul mă obligă să neg și să vă mărturisesc că aparține lui Nostradamus. Asta-i tot !

— Asta-i tot ? murmură du Barry, care fu scuturat de un frison rece.

Aruncîndu-i o privire ciudată, contele du Barry continuă :

— Spuneți-mi, conte, printre multele lucruri pe care le cunoașteți... mai ales în ceea ce-l privește pe Nostradamus... mi-ați putea spune dacă... într-adevăr... a găsit...

— Ce anume ? surîse Saint-Germain, făcînd să strălucească un smarald monstruos de mare, pe care-l purta pe deget.

— Piatra filosofală !...

— Bineînțeles că nu ; n-a găsit-o... dovada : e mort.

Du Barry părea foarte surprins.

— Fără îndoială că n-a găsit-o ! continuă calm Saint-Germain. Căci dacă ar fi găsit piatra filosofală, ar fi găsit în același timp și elixirul veșniciei pe care omul de rînd, datorită fricii instinctive de cuvîntul „veșnicie", îl numește elixirul tinereții. Totul este în tot, scumpul meu conte, și Absolutul e numai unul. Fără de care nu ar fi Absolut. Deci, puterea de a face aur și puterea de a crea viață nu sînt decît una și aceeași putere.

— Dar dumneavoastră, conte, reluă du Barry cu o voce șovăitoare, purtat pe aripile misterului spre irealizabilele utopii, dumneavoastră, care, așa cum se zice, ați studiat aceste sublime probleme... dumneavoastră, care ați sondat insondabilul... răspundeți-mi... ce credeți ?... ce știți ?... poate fi găsită piatra filosofală ?...

— De ce nu ? zise neglijent Saint-Germain. V-am mai spus : totul este în tot. Principiul primordial al creației se ascunde în locurile cele mai tăinuite ale naturii. Dar dacă precauțiile naturii au fost infinite în ceea ce privește ascunderea secretului său, îndrăzneala inteligenței n-ar putea fi, la rîndul ei, infinită în încercarea de a-l descoperi ? Ei bine ! ceea ce căldura soarelui poate să nască în măruntaiele pămîntului, alchimistul n-ar putea să nască în creuzetele sale, cînd dispune de toate resursele puterii de judecată și imaginație !

— Oh ! bîigui rănitul, ai cărui ochi ardeau, să posezi acest secret. Să fii bogat ! Nemăsurat de bogat !

— Da, de ce nu ? Căci bogăția nemăsurată înseamnă plăcere nemăsurată. E drept să concepi irealizabilul și să-l realizezi fără efort. Nimic nu împiedică imaginația cea mai năvalnică să-și deschidă aripile cît se poate de mari și să se avînte pe tărîmul minunat al viselor ! Nimeni n-o împiedică să conceapă plăceri inaccesibile oamenilor ! să caute rafinamente în fața cărora omul să se dea înapoi înspăimîntat, disperat în neputința sa ! Celui care va deține piatra filosofală toate acestea i se vor părea un joc. Totul va fi al lui : el nu va trebui decît să gîndească, să dorească ! Putere, onoruri, glorie, iubire, toate îi vor aparține. Orgiile cele mai incredibile vor fi la îndemîna lui ; iubirile imposibile le va realiza cînd va vrea... Și luați seama, conte, că setea de plăcere poate fi de nestins la un astfel de om, pentru că e nemuritor, pentru că excesele ce-i ucid pe alții nu-l pot atinge !...

Saint-Germain se ridică, se apropie de contele du Barry, care tremura și a cărui frunte era inundată de sudoare.

— Omul ăsta, continuă el, gustă plăceri nemărginite. În primul rînd, se va deda la orgii, la plăcerile simțurilor. De la primele farmece ale descoperirii sale, el va folosi media cîtorva existențe pentru a atinge toate limitele plăcerilor și bucuriilor simțurilor : ale lui vor fi toate desfătările gastronomiei celor mai fabuloase rețete ! ale lui vor fi vinurile cele mai nobile, învechite după cele mai rafinate rețete ! ale lui vor fi femeile, cele mai superbe creații ale naturii ! Dacă va găsi pe fața pămîntului una care i se va părea că e mai frumoasă decît toate, aceea va fi a lui !...

Du Barry gîfîia, se contorsiona sub lava arzătoare a cuvintelor ce-i ardeau creierul.

— Curînd, vreau să zic peste cîteva sute de ani, se va gîndi la alte plăceri, continuă, impasibil, contele de Saint-Germain. Îl va tenta să încerce gloria : va fi un Rafael sau un Michelangelo. Puterea îi va atrage curiozitatea : va dori să fie rege ! Mai sus ! Mereu mai sus ! Va sfîrși prin a concepe, înțelege și realiza plăcerea absolută. Omul robit plăcerii suferă în pasiunile sale : artistul de geniu suferă atunci cînd creează ; înaltul demnitar e supus ministrului ; ministrul e supus regelui ; regele e supus acestui lucru uriaș, necunoscut, ce se numește popor ; poporul e supus la legiuni întregi de stăpîni și, mai rău, e robit muncii... Singur, deținătorul sublimului secret, cel

care a desăvîrșit marea operă se sustrage legilor universale, poporului, miniștrilor, regelui, morții ! Este propriul său stăpîn, și își exercită această libertate fără limite, dovedind în fiece clipă că se scaldă în plăceri fără de sfîrșit. Atunci, din înălțimea vîrfului pe care se află, contemplă uriașa colcăială a umanității, ascultă muzica infernală a strigătelor de bucurie și a țipetelor de disperare, aruncînd o privire încărcată de milă asupra nefericiților ce se ucid ca să obțină cîteva amărîte de milioane și care, pentru a ajunge la acest umil țel, își vînd pînă și numele !...

Du Barry scoase un țipăt de spaimă. Se ridică și, bulversat, buimac, cu o voce răgușită, zise :

— Ce vreți să spuneți ? cine sînt cei de care vă este milă ?... Vorbiți ! spuneți-mi !... îi cunoașteți ?

— Eu ? Nu !... De ce credeți că ar trebui să cunosc astfel de mizerabili ?...

— Spuneați...

— Eu vorbeam de plăcerile omenești ale celui care posedă piatra filosofală, asta pentru că mi-ați cerut-o dumneavoastră. Nu dați alt sens celor ce v-am spus pînă acum...

— Dar... nu sînteți dumneavoastră... acel om ?

— Sînteți un om ciudat, conte. Și, presupun că rana dumneavoastră vă face să fiți așa. Ei bine ! Chiar nu mai putem visa ? Hai, liniștiți-vă... altfel n-o să mai puteți ieși în seara aceasta...

— Cine v-a spus ce vreau să fac ? exclamă du Barry, înspăimîntat.

— Voi înșivă ! zise scurt Saint-Germain, izbucnind în rîs. Adio, conte. Vă voi revedea mîine ; iar cu rana, nu vă faceți griji, totul va fi bine, v-o garantez eu.

Lucrurile astea fură spuse atît de cordial, cu o voce atît de naturală, încît bănuielile lui du Barry fură, în parte, spulberate. Rămas singur, rănitul dormi, sau păru că doarme, pînă la ora șase a serii.

La acea oră își chemă valetul.

— Ajută-mă să mă îmbrac, îi zise el.

— Dar sînteți rănit, domnule conte ! exclamă servitorul.

— Fă ce-ți spun.

Și du Barry murmură, numai pentru el :

„Mai degrabă aș accepta să-mi pierd brațul drept, decît să lipsesc în seara asta de lîngă rege !... Oh ! ce ghinion pe capul meu !... O să mă înec oare la mal ?"

Odată terminată toaleta, făcu cîțiva pași, pentru a-și încerca forțele și constată că, în ciuda unei ușoare amețeli, putea merge foarte bine. Un surîs de ironică satisfacție îi înflori pe buze.

„Oricare altul în locul meu, Sire, ar fi în pat, se gîndea el. Dar pe mine nici o rană nu mă poate opri cînd e vorba de a o servi... pe Maiestatea Voastră... Sper, Sire, că e o dovadă de devotament !..."

Se pregătea să lasă și valetul îl ajuta să-și pună pelerina, cînd cineva bătu la ușă.

Servitorul se duse să deschidă : în cadrul ușii apăru Le Normant d'Etioles.

Văzîndu-l pe du Barry în picioare, d'Etioles scoase o exclamație de bucurie, adevărată sau mimată, și-i zise :

— Felicitările mele, scumpe conte !... Cum ! sînteți pe picioare ? îmbrăcat ?... Eu mă temeam ca nu cumva rana...

— O înțepătură de spadă ! exclamă du Barry, ale cărui sprîncene se împreunară pentru o clipă.

— Asta înseamnă că veți participa, mîine, la căsătoria mea ?... Ah ! iubite conte, mi-ați promis... Vreau ca întreaga curte să fie martoră fericirii mele... și ce-ar fi curtea fără contele du Barry !...

— Nu sînt sigur că voi putea...

— Ba da ! ba da ! Veți putea, scumpe prietene !... Trebuie să asistați la acest spectacol unic, minunat, de necrezut : sărmanul d'Etioles conduce la altar pe cea mai desăvîrșită frumusețe a Parisului...

— Și chiar e atît de frumoasă, pe cît se spune ?

— Veți vedea ; e o capodoperă a naturii. Veți veni, nu-i așa ?

— Cred că nu voi avea forța s-o fac, zise du Barry.

— Cu toate astea, vă văd vioi și gata să ieșiți.

— În seara asta fac un mare efort, pentru că Maiestatea Sa mă așteaptă.

— Ah ! Ah ! Vă așteaptă regele ? zise încetișor d'Etioles.

— Da, scumpe prietene !

Cei doi prieteni se priveau fix. Și cel care i-ar fi putut studia cu atenție, ar fi putut înțelege tot ce era în acele

priviri, la început amicale, apoi ascunse, înspăimîntate, ca și cînd s-ar fi temut de o prăpastie, deschisă brusc în fața lor...

Și ura își are abisurile sale...

— Apropo, reluă d'Etioles, convins că nu vă veți putea ridica din pat mîine dimineață, tocmai am invitat pe cineva pe care m-aș fi ferit să-l invit la această ceremonie dacă aș fi crezut că puteți asista la ea... dar, de fapt, pentru că nu puteți...

— De cine vorbiți ? întrebă contele, tresărind.

— De adversarul vostru de astăzi dimineață... un tînăr încîntător... pe cinstea mea... Dar numai politețea m-a obligat să-l invit, pentru că am fost obligat să-i fiu martor.

— Cavalerul d'Assas va veni mîine la Saint-Germain l'Auxerrois ?

— Sper că asta nu vă deranjează, scumpe conte !

— Pe mine ? Și pentru ce motiv anume ? Lucrul acesta m-a deranjat atît de puțin, încît m-am decis : mîine vreau să-mi pun semnătura lîngă cea a cavalerului căruia îi port o mare stimă... Voi face pentru voi același efort pe care-l fac în seara asta pentru Maiestatea Sa...

Din nou privirile celor doi se încrucișară, încărcate de sumbre amenințări.

Dar d'Etioles se grăbi să destindă atmosfera, mulțumîndu-i cu voioșie, strîngîndu-i mîna, și, cerîndu-și permisiunea să se retragă, îi spuse :

— Pe mîine, la prînz !... Veți vedea minunata ființă ce va fi viitoarea doamnă d'Etioles... Chiar și regele, ce trece drept cunoscător...

— Regele ! îl întrerupse brusc du Barry.

— Da... chiar și regele, dacă ar vedea-o, ar fi cuprins de admirație... numai că nu o va vedea.

— De ce ? îl întrebă du Barry.

— Drace, precum știți, scumpe prietene, acel bun cardinal Fleury, care s-a ocupat de educația suveranului nostru, s-a înșelat puțin imaginîndu-și că elevul său va rămîne pentru posteritate ca Ludovic cel Cast. Și eu n-am de gînd să confirm pe pielea mea renumele de Ludovic Iubărețul, pe care i l-a dat domnul Vadé, poetul Halelor...

D'Etioles, cu un ultim semn amical, dispăru.

„Ce a vrut să-mi spună vipera asta ?" murmură contele, după ce rămase singur.

Cu mîna sănătoasă își masa fruntea muiată de sudoare.

„Oh ! întîi cuvintele lui Saint-Germain ! Cît de bine au descris misterul gîndurilor mele ! Tot ce mi-a descris cu atîta înflăcărare ca fiind un exercițiu al minții eu vreau în realitate ! Și vai de cel ce-mi va sta în cale ! Vai de tine, d'Assas ! Și de tine, d'Etioles, dacă bănuielile mele se confirmă ! Voi distruge totul în drumul meu ! Orice s-ar spune după aceea despre mine !"

CAPITOLUL IX

VISUL JEANNEI

În timp ce contele du Barry se îndrepta spre Luvru, Jeanne, plină de nerăbdare, aştepta neliniştită rezultatul scrisorii pe care Noé Poisson trebuia să i-o ducă lui d'Assas.

Se lăsase noaptea şi, odată cu întunericul, descurajarea creştea în sufletul fetei.

Poisson n-o să se mai întoarcă !... Salvatorul aşteptat, cavalerul, nu va mai veni !

În tenebrele vastului şi somptuosului salon pe care ea îl numea „atelierul meu", întinsă într-un fel de divan foarte lat, cu capul ascuns între braţe, Jeanne se gîndea.

Îşi începea viaţa sub ameninţarea uneia din acele furtuni care pot răvăşi un suflet cu mai multă violenţă decît un uragan o pădure adevărată.

Iubea !...

Pe cine ?... Pe regele Franţei !

Şi iubirea asta însemna că spiritul şi inima sa erau absorbite de un unic gînd, de un singur sentiment dominator.

Venise timpul să arunce o rază de lumină asupra acestui gînd, care să lumineze, în acelaşi timp, şi sentimentul ce-o domina. În lipsa acestei precauţii, de care ne-ar fi plăcut să ne lipsim, povestea noastră ar risca să prezinte obscurităţi — or, noi vrem să fim cu atît mai clari şi mai precişi, cu cît sînt mai numeroase şi mai diverse aprecierile istorice, romaneşti şi teatrale, despre această ciudată eroină.

Jeanne-Antoinette nu era ceea ce am putea numi un spirit contemplativ. Era un spirit eminamente activ. Or, activitatea spiritului înseamnă o curiozitate fără margini, mereu la pîndă. Cu o uimitoare uşurinţă ea putea asimila

senzaţiile cele mai subtile. Exista în ea un fel de nevoie de a se bate cu greutăţile, care multă vreme s-a tradus printr-o nestăvilită dorinţă de a învăţa totul : muzica, pictura, gravura, literatura, nimic nu-i era indiferent sau străin.

Dar mai exista, de asemenea, şi mai ales, o neliniştе permanentă a acestui suflet, o dorinţă nestăvilită de a cunoaşte sentimentul cel mai delicat, cel mai rafinat, cel mai elevat.

Dacă ne-ar fi permis să folosim această metaforă, am zice că Jeanne, alchimistă a inimii, dorise, visase, căutase piatra filosofală a iubirii.

Cunoscuse îndeaproape bărbaţii cei mai spirituali şi mai frumoşi, cei mai nobili şi cei mai bogaţi, fără să fie impresionată. Bogăţie, frumuseţe, noblеţe ; din toate astea ea vroia absolutul, şi toţi tinerii pe care-i studiase prezentau o imperfecţiune, o tară repede descoperită de acel spirit analitic şi percutant.

„Bine, bine ! îşi spunea ea atunci, deci sînt, pur şi simplu, o gîsculiţă orgolioasă, infatuată de meritele mele, adevărate sau false, şi inima asta, care a dorit atît de mult să vorbească, o să rămînă mută ?... Sufletul meu s-a uscat, înainte chiar de a înflori ?... Sau soarele care ar trebui să-i dea viaţă nu aparţine acestei lumi ?..."

Iată cam ce gîndea această fiinţă extraordinară, cînd, într-o seară, cea pe care o considera a fi mama sa, doamna Heloïse Poisson, îi zise, privind-o fix :

— Vino, copila mea, mergem să ne rugăm... şi noi !

— Să ne rugăm ! exclamă Jeanne, mirată.

— Da, să ne rugăm, aşa cum o face întreg Parisul, cum o face tot regatul, de la un capăt la altul...

— Să ne rugăm ?... De ce ?... Pentru cine ?

— Pentru Rege !...

Jeanne nu era nici credincioasă, nici necredincioasă, pur şi simplu nu-şi făcuse niciodată probleme vizavi de astfel de lucruri. Cît despre rege, acesta îi era indiferent. Jeanne nu cunoştea decît un dumnezeu şi un rege : capriciul său. Cu toate astea, o urmă pe Heloïse Poisson pînă la biserica cea mai apropiată.

Spectacolul pe care-l prezenta Parisul ţinea de vis şi de minune : rămînea unic în analele Franţei. Străzile erau inundate de o mulţime imensă de oameni, imposibil de aproximat, şi aspectul acestei mulţimi era impresionant şi

nu semăna cu nimic cunoscut. Fluvii de oameni curgeau lent și liniștit spre un ocean de bărbați, femei și copii ce se forma în jurul fiecărei biserici. Un uriaș murmur nedefinit : se vorbea încet, ca și cînd Parisul ar fi fost camera unui muribund. Ici, colo, aproape peste tot, din această mulțime tăcută, izbucnea cîte un suspin ; și atunci, ca la un semnal funebru, izbucneau lamentații, ca apoi liniștea să pogoare peste mulțime. Ușile tuturor bisericilor erau deschise, iar cei care nu reușeau să intre îngenuncheau în stradă, udați de o ploaie fină.

Ce catastrofă lovise acest popor ? Ce calamitate înspăimîntătoare îi mîna spre această criză de durere, de lacrimi și rugăciuni ce rămîne unul din fenomenele cele mai uimitoare ale istoriei ? Cum ? Familiile fiecăruia dintre cei prezenți fusese vizitată de îngerul vestitor al morții ? De fapt, ce se întîmplase ?

Regele era bolnav !...

Cine ar putea măsura vreodată speranțele pe care poporul și le pusese în domnia lui Ludovic al XV-lea ! Speranțe infinite ca mizeria în care se zbătea, pentru ca durerea sa să izbucnească atît de reală, de adevărată, atît de augustă și emoționantă, cu o forță practic de neimaginat !

Decepția ce va urma va fi teribilă. Ea poartă un nume înspăimîntător și se numește : Nouăzeci și trei !

Dar în vremea de care vorbim, Parisul încă mai spera.

Și această speranță, sublimă în naivitatea sa, această speranță ce stoarce lacrimi de compasiune poeților, care-l uimește pe istoric și-l derutează pe filozof, această speranță a unei națiuni ce ieșea cu mare greutate din tirania marelui domnitor și din orgiile Regenței, se traducea printr-o durere uriașă la simplul anunț al știrii că regele era bolnav.

Impresionabilă în cel mai mare grad, Jeanne suferea din cauza acestei grele suferințe, plîngea văzînd atîtea lacrimi, și doliul Parisului îi îndolia inima.

În timpul celor cîteva zile, cît durară rugăciunile, Jeanne se exalta puțin cîte puțin. Părea că toată durerea uriașului oraș se concentra în sufletul ei. Spiritul, inima, gîndurile ei se îndreptau spre acel rege pe care nu-l văzuse niciodată și cînd se anunță vestea că Ludovic al XV-lea era salvat, fu cuprinsă de o bucurie imensă și leșină în brațele Heloïsei Poisson, care avu atunci un surîs ciudat.

Din ziua aceea, viața Jeannei avea un țel.

Regele acela, pe care un întreg popor îl plînsese, regele acela, a cărui convalescență smulsese Parisului crize de bucurie, regele acela, pe care un cîntăreț îl supranumise Cel Iubit, supranume pe care poporul care dansa pe străzi îl adoptase imediat, nu era pentru tînăra noastră acel erou demn de iubire, acel Făt-Frumos așteptat și visat, pe care inima ei îl așteptase, căci inima aceea nu bătuse pînă atunci pentru nici un bărbat, oricît de frumos, oricît de bogat sau de nobil ar fi fost ?...

Fu orbită de acel vis :

Să-l iubească pe regele Franței !...

Să fie iubită de Cel Iubit !...

Și atunci cînd regele se reîntoarse la Paris, în mijlocul unei mulțimi delirante, cînd îl zări în fundul caleștii sale aurite, puțin palid și surîzător, în tumultul clopotelor și al zgomotului loviturilor de tun, luminat de strălucirea lamelor spadelor ce-l înconjurau, Jeanne rămase încremenită, încordată, cu mîinile împreunate a rugăciune, în extaz...

Iată cum iubirea aceea își întinsese rădăcinile în reveriile cele mai profunde ale unei imaginații ardente și care înflorise udată de rîurile de lacrimi ale unui întreg popor.

La început fusese o iubire aproape mistică. Iubire ce se îndrepta mai degrabă către un simbol, decît către un om. Iubire ce se adresa la tot ceea ce ea bănuia a fi glorie, generozitate, măreție în acea ființă atît de îndepărtată, atît de deasupra existențelor obișnuite, o ființă aproape misterioasă și cu o existență fabuloasă, ce se numea : regele !

Insistăm asupra acestui lucru : nu pe Ludovic îl iubea în primul rînd Jeanne.

Ci pe rege !

Este aproape imposibil celui care, cu istoria în mînă, nu reconstituie epoca pe care o studiază, să-și imagineze ce însemna, în privința puterii, nobleței și gloriei, acel cuvînt : regele !

În ziua de astăzi, un rege nu-i decît un magistrat pe care-l poți critica. Pînă la Ludovic al XIII-lea, regele nu fusese mai mult decît primul gentilom al regatului. Lu-

dovic al XIV-lea va instaura în Franța ideea hiperbolică de rege, adică a omului care e mai mult decît un om, o ființă fenomenală pe care nimeni nu îndrăznește s-o critice și spre care cu greu îndrăznești să ridici privirea ; această idee aproape religioasă o moștenise și Ludovic al XV-lea.

Înaintașul său nu-i lăsase moștenire numai un regat ; îi lăsase moștenire și ideea de regalitate.

Și tocmai asta iubea Jeanne ! Această încîntătoare fată, acestă delicioasă statuetă de Saxa, această delicată ființă pe care o puteai crede absorbită de grijile micilor nimicuri, dantele, mătăsuri scumpe, bibelouri suave, ei bine, această ființă își spusese că ea nu poate iubi decît un singur bărbat :

Cel care reprezenta divinitatea pe pămînt, el însuși aproape divinitate și obiect al venerației unui întreg popor !

Iată deci cine era visul ei !

Într-un roman, o stare sufletească poate defini un personaj ; datoria de romancier ne obligă s-o descriem în cîteva tușe definitorii.

CAPITOLUL X

IEȘIREA DIN VIS

În salonul somptuos, veritabil muzeu în care erau înghesuite atîtea opere de artă, și pe care Jeanne îl numea „atelierul meu", domnea un întuneric profund. Pierdută în măruntaiele unui divan mătăsos, tînăra fată rememora acel vis încîntător.

„Oh ! murmura ea, după ce mi-am făcut atîtea iluzii delicioase și am construit atîtea vise minunate, să mă trezesc în ghearele unuia ca Le Normant d'Etioles ! Să aparțin acestui pitic ticălos ! Să-mi leg viața de hidoșenia asta fizică și morală ! Nimeni nu mă mai poate salva ! Și cavalerul d'Assas ! Sigur a primit scrisoarea mea... și tot nu vine... nu va mai veni... sînt pierdută !..."

Și pieptul îi fu sfîșiat de un suspin amar.

Își dădu seama brusc că stă în întuneric și, cu o mînă tremurîndă, aprinse făcliile, ca și cînd ar fi sperat ca, odată cu alungarea întunericului din cameră, să alunge și tenebrele din sufletul său.

Era cuprinsă de o tristețe de moarte.

Se așeză la clavecin și, mașinal, degetele sale fine, ca ale unei statui de alabastru, atinseră ușor clapele de fildeș ; și, cum încerca să-și amintească o melodie, în suprema disperare a sufletului său, singura melodie ce și-o amintea era cîntecelul pentru copii ce-l compusese pentru fetițele din Ermitage și pe care-l cînta în clipa cînd apăruse regele !

Dar ce trist suna !

Nu vom mai merge în pădure... laurii... s-au veștejit.

Ultima notă răsuna în liniștea salonului ca un suspin... o lacrimă muzicală. Își duse mîinile la ochi și, aplecată asupra clapelor clavecinului, repeta :

„Veștejite pe vecie !... cum s-a veștejit sufletul meu ! Oh ! sînt pierdută ! pentru totdeauna !..."

Spunînd acestea, Jeanne tresări violent. Lăsă să-i cadă mîinile de la ochi și, cu trupul încordat ca un arc, cu inima bătîndu-i năvalnic în piept, asculta... se auzea deschizîndu-se poarta cea mare a palatului... iar jos se auzea un du-te-vino...,

„Ah ! dacă ar fi el ! cel pe care l-am chemat în ajutor... cavalerul d'Assas !"

Neliniștea sa era atît de mare încît rămăsese țintuită locului.

Îi ajungea la urechi un murmur nedefinit... recunoscu vocea lui Noé, apoi pe cea a doamnei Poisson... apoi auzi din nou poarta, ce se deschidea și se închidea...

Atunci, cuprinsă de o speranță absurdă, alergă la ușa atelierului, traversă palierul, se aplecă și o văzu pe doamna Poisson care ieșea din salonașul de la parter, cu o făclie în mînă, și începînd să urce scările...

Ce se întîmpla ?

De ce Heloïse Poisson aruncase o privire atît de ciudată în salonaș, înainte de a începe să urce scările ?

Cu pași ca de pisică, Jeanne se retrase în atelier, stinse făcliile și se ascunse în spatele unui paravan — o adevărată capodoperă — ce fusese adus cu mari cheltuieli din îndepărtata Chină.

Heloïse deschise ușa și-o strigă :

— Jeanne, copila mea, ești aici ?...

Matroana așteptă o clipă, apoi se retrase bombănind :

— E în camera ei, fără îndoială ! De fapt, e mai bine s-o las să doarmă... e inutil să știe ce oaspete adăpostim în seara asta... un oaspete pe care s-ar putea să-l găsim mort mîine dimineață... și ar fi din vina mea ?...

Jeanne rămase nemișcată cîteva minute.

Apoi, cînd o liniște profundă cuprinse din nou palatul, cînd nu mai auzi nici cel mai mic zgomot, se strecură printre mobilele atelierului, coborî și se opri în fața ușii salonului.

Nu-și putea stăpîni neliniștea.

De ce ? N-ar fi putut spune !

Nu există nimic mai misterios și mai amenințător decît o ușă închisă în spatele căreia bănuiești că se întîmplă, sau chiar se întîmplă evenimente importante, dacă nu teribile.

Brusc, se decise să deschidă ușa.

Văzu un tînăr întins pe canapea, și se înfioră :

„Cavalerul d'Assas !..."

Primul impuls fu să se bucure, instinctiv : primise deci scrisoarea sa ! Alergase totuși s-o salveze ! Nemișcat ! Ca mort ? Fără suflare ? Cu chipul tumefiat ?... Oh ! dar o să moară !... Dumnezeule ! Poate că-i mort !

Se repezi spre el... Nu... trăia ! Un ușor horcăit îi scăpase de pe buzele uscate, venele de la tîmple se zbăteau... Avea ochii deschiși și o privire ce reușea să scape din ochii aceia imobili, sticloși, da, o privire de iubire se înălța spre ea și o făcea să tremure...

Atunci înțelese că frumosul cavaler era în pericol de moarte ! Înțelese că sub acea frunte înaltă, inteligentă, armonioasă, în clipele tragice ale morții, exista pentru ea un gînd de iubire, pur și de un nesfîrșit devotament...

Jeanne îi luă mîna și, aplecîndu-se spre el, îi strigă în șoaptă :

— Cavalere... mă auziți ? cavalere d'Assas ?... Oh !... rămîne nemișcat... o să moară !... De ce l-au lăsat singur acolo, fără cel mai mic ajutor ?... De ce a plecat Poisson ?... Oribil !... A vrut deci să-l lase să moară ?

Ea rămase cîteva clipe pietrificată, cu ochii măriți de înspăimîntătoarea taină pe care credea c-o ghicește...

Apoi făcu acea mișcare din cap ce era un fel de sfidare adresată destinului, o chemare la luptă !...

În cîteva clipe, sfîșiase gulerul care strîngea gîtul cavalerului, smulsese dantela jaboului, îi deschisese haina, descoperind gîtul și pieptul...

Un suspin profund umflă pieptul tînărului și o lacrimă apăru în colțul ochilor străniu de ficși, din care țîșnea, ca din fundul unui mormînt, o rază de iubire...

Jeanne avea întotdeauna cu ea un flacon cu săruri, un revulsiv puternic, pe care-l duse la nasul cavalerului, obligîndu-l să-l miroasă. După care alergă să caute apă cu care să răcorească fruntea și tîmplele cavalerului...

Timp de o jumătate de oră, aplecată asupra cavalerului, Jeanne luptă cu moartea. Curajoasă, încăpățînată, tăcută, schimbînd din minut în minut mijloacele pe care le credea instinctiv potrivite în acea împrejurare, proceda intuitiv cu toată supla obișnuință caracteristică unui medic faimos.

În timpul acesta, destul de repede, respirația cavalerului d'Assas devenise mai ușoară, mai puțin horcăitoare. Chipul său își mai pierduse din paloare ; temuta culoare violacee dispăruse ; și părea evident că toate pericolele de sufocare dispăruseră.

Mai trecu încă o oră, timp în care ochii își păstrară acea înspăimîntătoare imobilitate, acel aspect sticlos ce era semnul distrugerii inteligenței.

Apoi, puțin cîte puțin, gîndirea începu să sclipească în privirile cavalerului.

Erau gînduri de recunoștință și de iubire !

Jeanne surîse :

— Iată-vă salvat ! zise ea. Acum mă auziți, nu-i așa ? Mă înțelegeți ?

Ochii cavalerului se îndreptară încet, cu blîndețe, spre mîna tinerei fete.

Jeanne înțelese !

Își puse degetele fine pe buzele arzătoare și, cu un efort nutrit de iubire, buzele sale depuseră un sărut pe mîna ce i se oferea...

În clipa aceea, cavalerul își simți sufletul înecat într-un fel de extaz ; abia acum putea să-și dea seama de enorma oboseală ce-i încețoșa mintea, înțelese că va adormi... fără să poată pronunța un cuvînt de mulțumire, fără să-și poată exprima, fie și printr-un oftat, sentimentele ce-i umpleau inima.

Tot atunci Jeanne, printr-o rapidă și violentă întoarcere la necazurile sale, se gîndea că a doua zi dimineață, practic peste cîteva ore, va fi tîrîtă în biserică și că va aparține pe vecie piticului ticălos, pe care-l ura, și a cărui înfățișare îi provoca oroare !...

Iar cel ce-o putea salva era acolo, sub ochii ei... neputincios !

Oh !... trebuia să-l trezească cu orice preț din toropeală !...

— Cavalere, murmură Jeanne, ascultă-mă... fie-ți milă !

Cavalerul d'Assas auzise ceva, fără îndoială. Acest apel la milă galvanizase pentru o clipă gîndurile sale. Întredeschise ochii.

Secundă tragică, în care se va decide destinul celei ce se va numi marchiza de Pompadour ! Dacă d'Assas ar fi putut-o asculta ! Dacă ar fi putut să se ridice ! Nimeni

nu se îndoiește că nu l-ar fi provocat chiar atunci la duel pe Le Normant d'Etioles ! Nimeni nu se îndoiește că l-ar fi ucis sau măcar l-ar fi obligat să renunțe la căsătorie ! Și atunci cine știe ce s-ar fi întîmplat ! Cine știe dacă Jeanne, mișcată de acea iubire atît de pură, atît de tumultuoasă, atît de tinerească, nu și-ar fi unit viața cu cea a cavalerului d'Assas !... Atunci n-ar mai fi existat marchiza de Pompadour ! Și atunci multe lucruri s-ar fi schimbat în domnia lui Ludovic al XV-lea !...

Nu era vorba deci numai de drama a două inimi, dramă ce se juca în seara aceea, în salonașul dichisit, amenajat după gustul dubios al Heloïsei Poisson !

Era o pagină din istoria Franței — și a omenirii — pe care Destinul o întorcea în seara aceea !

Clătinîndu-se, respirînd greu din pricina încordării nervoase, Jeanne se aplecă asupra lui, strîngînd în mîinile ei mîinile lui d'Assas.

— Ați primit scrisoarea mea, nu-i așa ?... și ați venit imediat ?... Oh ! mulțumesc !... mă înțelegeți, nu-i așa ?... Fie-vă milă !... Îndurați-vă de mine ! Faceți-mi un semn că mă înțelegeți !...

Un efort violent crispă chipul încîntător al cavalerului.

Pleoapele i se deschiseră cu greu.

Apoi totul se prăbuși.

— Oh ! exclamă Jeanne, nu mă înțelegeți, deci !... Cavalere !... Scrisoarea !... Amintiți-vă ce v-am scris în scrisoare !... Sînt pierdută fără ajutorul vostru !... Trebuie să vă spun... mă obligă să mă căsătoresc... și-l urăsc pe cel care trebuie să-mi fie soț... căsătoria aceasta mă va ucide... Oh ! nu mă înțelege !... Cavalere !... dacă nu-l iau de soț pe bărbatul acela, tatăl meu va fi trimis la Bastilia... mai rău chiar, la eșafod !... înțelegeți-mă !... vorbesc de tatăl meu !... Iar eu nu vreau să mă căsătoresc cu urîtania ! Îmi produce scîrbă !... Dacă-l iau în căsătorie, mor ! Și trebuie s-o fac ! Am de ales între moartea mea și cea a tatălui meu ! Trebuie să aleg !... Deci mă lăsați să mor !... Și eu, care-mi pusesem toată speranța în dumneavoastră ! Vă așteptam ca pe un Dumnezeu !... Cavalere !... Cavalere !

Acum Jeanne era căzută în genunchi.

Se ruga, îl impora hohotind în faţa canapelei unde era întins tînărul cavaler, sărman nefericit ce şi-ar fi dat şi viaţa pentru una din acele lacrimi, şi pe care un fenomen de reacţie fizică îl condamna la o teribilă imobilitate, cu viaţa suspendată, gîndirea întreruptă, cu toate simţurile cufundate într-un somn de neînvins, care-l va salva — pierzînd-o pe Jeanne !

Drama era îngrozitoare.

Era lupta oribilă a unui spirit excesiv în toate manifestările sale contra unei fatale şi implacabile rigori a naturii... Şi bătălia fusese cîştigată de, vai, indiferenţa la toate grijile noastre, natura !

Învinsese somnul !... Cavalerul nu se mai putea ridica !...

Aflată la capătul puterilor, Jeanne leşină, cu capul căzut pe pieptul cavalerului.

Şi pentru cineva care n-ar fi cunoscut înspăimîntătoarea tragedie care se derula în acea noapte, un pictor al graţiilor şi al drăgălăşeniei, ca de exemplu un Boucher, un Greuse, un Watteau, ce subiect mai încîntător şi-ar fi putut dori : tînărul atît de frumos, cu fruntea atît de pură şi de nobilă, ce dormea liniştit, cu capul delicat al unei tinere fete lipit de pieptul său...

Puteau fi luaţi drept doi îndrăgostiţi !...

Sau, mai degrabă, doi tineri soţi, refugiaţi în cochetul salonaş plin de lucruri drăgălaşe, părînd ei înşişi două fragile şi graţioase întruchipări ale creatorilor de porţelanuri ai epocii... şi care adormiseră acolo, îmbrăţişaţi, nemaiavînd forţa să meargă în camera nupţială !

Sărmanii !

Istoria va fi crudă cu ea... Este adevărat că devotamentul eroic al cavalerului d'Assas, din contră, se va impune admiraţiei.

Noi nu vrem să ţinem partea nimănui, şi nici faptele războinice nu ne încîntă prea mult (ca să nu spunem deloc) ; ca atare, nu vrem să intrăm în „războiul" istoricilor referitor la cea care a fost numită „Pompaduroaia", ci ne mulţumim să-i prezentăm pe amîndoi, să le prezentăm gîndurile şi simţămintele şi să spunem celor ce citesc această carte :

„Priviţi !... şi fie-vă milă de ei !"

. . . . . .

Cînd Jeanne îşi reveni din leşin, aruncă o privire asupra pendulei din porţelan de Saxa, ce se găsea deasupra cornişei sculptate a căminului : era patru dimineaţa !

La început se miră că se trezise pe covor, lîngă canapea ; îşi frecă fruntea cu palmele. Încerca să-şi aducă aminte, să ridice ultimele văluri ce i se aşternuseră pe ochi. Îşi aducea aminte !

„Ora patru ! murmură ea. Ziua durerii şi ororii a sosit ! O, vis frumos, adio ! Adio, gînduri scumpe de glorie şi de prestigiu ! Adio, iubire nepămînteană, vis ce mi-ai mîngîiat sufletul ! Nu voi fi decît doamna d'Etioles... Ce infamie !"

Se ridică, lăsîndu-şi privirea asupra cavalerului d'Assas — nemişcată statuie pietrificată — o privire plină de spaime şi nelinişti, din care dispăruse speranţa ! Poliţistul avusese motive să se mire ! Nu-ţi revii după o astfel de lovitură de măciucă decît după foarte mult timp... dacă îţi mai revii !...

O clipă se gîndi să încerce încă o dată să însufleţească statuia... Dar aruncîndu-şi ochii asupra pendulei, bîigui, pierdută :

„Prea tîrziu ! E prea tîrziu ! Ora fatidică se apropie ! Sărmane cavaler d'Assas ! Ai alergat totuşi în ajutorul meu ! Ce inexorabilă fatalitate s-a pus între el şi fericirea mea ?... Cine ştie !... Oricum, acum e prea tîrziu, sînt condamnată. Adio, cavalere !"

Se aplecă şi, din vîrful buzelor, ca un suflu, îl sărută uşor pe fruntea ca de marmură. Cavalerul tresări violent în somn. Buzele i se mişcau, ca şi cînd ar fi vrut să rostească gîndurile confuze născute în visul său. Fruntea i se încreţi. Şi două lacrimi strălucitoare îi apărură în colţul ochilor şi începură să se prelingă uşor pe obraji.

„Prea tîrziu ! E prea tîrziu !" murmura Jeanne.

Încetişor, cu privirea aţintită asupra cavalerului, se retrase, graţioasă şi uşoară, deschise uşa şi dispăru uşor, ca umbra unui frumos vis de iubire !

CAPITOLUL XI

SAINT-GERMAIN-L'AUXERROIS

Cavalerul d'Assas ieşi din lunga sa agonie în clipa în care pendula bătea nouă şi jumătate. Cu toate că avea capul încă greu şi gîndirea confuză, nu părea mirat că se găseşte întins pe canapeaua aceea. Păstrase o amintire foarte precisă a ceea ce i se întîmplase ; vag, îşi amintea şi de o formă feminină ce se aplecase asupra sa, dar nu-şi putea reaminti cuvintele ce le pronunţase ; ceea ce putea jura era că acea femeie, sau fată... era cea pe care o căuta pe strada Bons-Enfants.

Îşi înălţă capul, care îi căzu, greu, la loc.

După cîteva tentative nereuşite, izbuti să se ridice în şezut şi privi cu atenţie în jurul său.

Simţurile îi reveneau cît se poate de repede.

Viaţa revenea grabnic în această fiinţă, cu care natura fusese atît de generoasă.

Foarte repede putu să se ridice şi să se ţină bine pe picioare. Atunci surîse.

„Deci am fost dus la ea ! murmură el. Sînt în casa ei !..."

N-ar fi schimbat locul nici măcar pentru tronul Franţei !

„Binecuvîntat fie cel ce m-a doborît cu lovitura asta sălbatică ! Drace, ce lovitură ! Şi acum îmi mai vîjîie capul ! Cine o fi fost ticălosul ?... Vreun hoţ păgubos ?... Oricum, prietene hoţ, îţi mulţumesc ! Mulţumită ţie, sînt în casa căreia n-aş fi îndrăznit niciodată să-i trec pragul".

Se pipăi, se scotoci, şi tresări, văzînd că nici punga şi nici ceasul nu-i dispăruseră ! Deci cel care-l atacase nu fusese un hoţ ?...

Amintirile sale deveneau tot mai clare. Păli ! Regele ! Îşi aminti că în momentul în care primise lovitura care-l

lăsase lat în mijlocul şoselei, tocmai realiza că Ludovic al XV-lea stătea ascuns sub porticul palatului d'Argenson şi privea aceleaşi ferestre pe care venise şi el să le vadă !

„Animalul care m-a lovit o fi unul din oamenii regelui ? Şi ce făcea regele acolo ?..."

Dădu din cap, vrînd să alunge gîndurile negre... Regele... Ei bine, regele ieşea de la ministrul său ! la dracu' ! ce era de mirare ? Şi ce-şi imagina el ?...

Începu să rîdă cu acea adorabilă şi sublimă încredere a celor care n-au decît douăzeci de ani.

Şi apoi, încă îl mai durea capul.

Fără să mai punem la socoteală că, din instinct, ocolea complicaţiile.

„Ce dracu' ai căutat acolo ? Acum, ce te mai plîngi ! Eşti în casa ei ! Ea te-a îngrijit ! Căci sînt sigur că ea s-a aplecat asupra mea... ea mi-a vorbit... ca să mă consoleze !... Încă mai simt pe frunte mîngîierea gingaşei sale mîini ! Da !... îmi amintesc !... Îmi amintesc şi mîna, acea scumpă mînă, atît de fină, atît de frumoasă, pe care mi-a dat-o să i-o sărut !... Dumnezeule !... Mă iubeşte !..."

Fu atît de mişcat de aceste gînduri, încît trebui să se sprijine de marginea căminului, spre care se îndrepta.

Se văzu în oglindă, cu chipul acoperit de paloarea fericirii.

„Mă iubeşte ! murmură el. Nu se poate altfel ! Mă iubeşte ! Şi va veni ! Sigur va intra aici... Ce-am să-i spun ? Deci, am să-i spun... Nu ! n-am să-i spun nimic, ci mă voi arunca în genunchi în faţa ei."

Şi, spunînd acestea, începu să-şi pună ordine în ţinută, aranjîndu-şi dantela, încheindu-şi nasturii.

Pendula bătu ora zece. Se aşeză pe canapea.

„Frumos salon ! zise el, surîzînd : ce lucruri graţioase au strîns aici ! E un cadru minunat pentru atîta frumuseţe ! Aşadar... s-ar părea că e bogată ?"

Un nor îi întunecă fruntea.

El era sărac !

Dar, cum am mai spus-o, cavalerul d'Assas avea oroare de complicaţii. Dacă ea era bogată, el avea sabia, şi era o sabie bună. Şi ce, nu mai sînt lupte la frontiere ? Ce, gloria nu valorează la fel de mult ca averea ?...

În felul acesta, timpul trecea. Cavalerul privea fix spre uşă. O uşă ce nu vroia să se deschidă ! Mai mult chiar, o liniştе nefirească apăsa asupra casei, ca şi cînd ar fi fost

abandonată. Nu se auzea nici un scîrțîit de parchet, nici zgomotele acelea surde ale ușilor ce se închid și se deschid, acele murmure îndepărtate ce dau viață unei case. Totul era mort !...

Cu timpul, liniștea devenea neliniștitoare.

Ce se întîmpla ?...

D'Assas vru să știe cu orice preț. Ridicîndu-se, constată că, în afara unei ușoare greutăți la tîmple, capul îi era limpede. Se simțea puternic, solid, gata să facă orice, dacă trebuia să facă ceva !

Se îndreptă cu pași șovăielnici spre ușă, o deschise și văzu că dădea spre un vestibul somptuos de unde începea scara ce urca la etaj.

Spre marea sa surpriză, și chiar spaimă, văzu că marea poartă ce dădea spre stradă era deschisă. Văzu du-te-vino-ul trecătorilor în lumina veselă a străzii. Covorul din vestibul era presărat cu flori, ca și cînd ar fi fost vorba de o sărbătoare... În fața marelui portal era întins un covor.

Neliniștea vîrî un pumnal în inima cavalerului.

Se duse în vestibul și se hazardă să strige.

Apăru imediat un valet îmbrăcat în ținută de gală. Păzea marea poartă de la stradă. Văzîndu-l pe cavaler, îi strigă, cu acea familiaritate a lacheilor de case mari :

— Ah ! Ah ! iată-vă pe picioare, ofițere ! Ei da ! cu atît mai bine, căci doamna...

— Doamna ? îl întrerupse cavalerul.

— Ei ! da, doamna Poisson !

— Mama...

— Domnișoarei Jeanne... într-adevăr, domnule !

„Jeanne, o cheamă Jeanne ! gîndea d'Assas..."

— Spune-mi, prietene, adăugă el cu glas tare, doamnele au ieșit ?... Aș vrea totuși să le mulțumesc...

— Toată lumea e la biserică, zise lacheul, clătinînd din cap.

— La biserică ? făcu d'Assas, tremurînd.

— Da, toată lumea e acolo... începînd cu domnul și doamna, pînă la ultimul valet, și de la doamna Heloïse la ultima cameristă... am rămas singur să păzesc palatul... Eu sînt portarul ! termină lacheul șirul noutăților.

— Ce biserică ? bîigui cavalerul, ce-și ștergea sudoarea rece care-i curgea pe frunte.

— Păi, Saint-Germain, care alta ?... biserica parohiei, Saint-Germain-l'Auxerrois !...

Cavalerul schiță un gest de mulțumire și ieși, cu capul vîjîind, luînd-o la fugă.

„Du-te dracului de nebun ! gîndi lacheul. Tocmai vroiam să-i spun despre căsătoria domnișoarei, ceea ce l-ar fi interesat mai mult ca sigur, și mi-ar mai fi ținut și mie de urît cîteva minute !..."

În timpul acesta, d'Assas era frămîntat de mii de întrebări. Care se reduceau, în cele din urmă, la una singură :

„Ce face ea la biserică ?"

Întrebare pe care ar fi putut s-o pună bravului, și limbutului, portar. Dar cuvîntul „biserică" îl răvășise pe cavaler, și întrebarea îi rămăsese pe buze. Presimțea o nefericire, dacă nu chiar o nenorocire, și vroia să-și păstreze speranța pînă în ultima clipă.

La biserică !... și nu era nici duminică, nici sărbătoare.

La biserică te duci pentru o înmormîntare... dar nu ! căci vestibulul era plin cu flori, iar portalul era îmbrăcat de sărbătoare...

La biserică mai mergi și pentru o căsătorie !

Cavalerul se opri brusc și păli. Cei ce treceau pe lîngă el îl puteau auzi cu voce aproape tare :

— Ei bine, da, o căsătorie ! Și după aceea ? Drace, dar poate că asista la cununia vreunei prietene, asta-i tot ! Ce să caut acolo ? Numai că ce am văzut și auzit mă face să cred că e vorba de căsătoria ei !... Să mergem, deci !

O luă din nou la fugă și cum ajunse în apropierea bisericii, clopotele începură să sune, vesele ; marea ușă de la intrare era larg deschisă, lăsînd să se audă afară sunetele marșului triumfal pe care tocmai începuse să-l cînte orga...

D'Assas rămase împietrit în fața ușilor deschise...

În ușoara obscuritate a bisericii văzu o mulțime elegantă, minunat costumată, în acele vremuri ce au constituit triumful „plăcutului" asupra „frumosului", cu grațioase îmbinări de broderii, de catifele și satinuri în culori clare, rochii cu volane plisate, jabouri din dantele prețioase, săbii de paradă cu mînerele încrustate cu diamante, un întreg decor teatral pe fondul luminos al miilor de lumînări ale altarului și al tapiseriilor ce acopereau zidurile bisericii...

Apoi, în sunetul clopotelor, în ritmul maiestuos al orgilor, începu să se organizeze un cortegiu, precedat de un

elveţian uriaş care trecea printre invitaţi, ce se înclinau cu graţie, salutînd perechea ce se apropia...

Cavalerul privea spectacolul, cu un surîs uşor pe buze.

O căuta cu privirea pe Jeanne, în semiobscuritatea bisericii.

Elveţianul apăru brusc în lumina de afară...

Şi se trase într-o parte...

Lăsînd să se vadă tinerii căsătoriţi...

D'Assas fu cuprins de o uşoară agitaţie... Se sprijini de un copac. Ceva, ca un regret, îi strîngea inima. Livid, clătinîndu-se, îşi îndreptă privirea neliniştită spre frumoasa mireasă care, încet şi tremurînd, palidă în minunăţia dantelelor, se îndrepta spre caleşti, dîndu-i mîna soţului ei !

„Jeanne ! suspină d'Assas. Jeanne !... Ea !... Nu visez ! Realitatea cea mai atroce se desfăşoară sub ochii mei !... Totul e înspăimîntător !... Şi eu, ce-am să fac acum ?... Dar o iubesc ! o iubesc ! oh ! nu se poate ! nu se poate !..."

Rămase înţepenit cîteva clipe în faţa mulţimii adunate la ieşirea din biserică, încercînd să înţeleagă ce se întîmplă...

Apoi îl căută din priviri pe soţ !

„Le Normant d'Etioles !"

Şi cînd îl văzu, atît de slut, atît de înspăimîntător cu surîsul său sarcastic, cu ochii răi, cu fruntea teşită, cu talia strîmbă, în splendoarea costumului presărat cu perle şi pietre preţioase — o avere pe un veşmînt —, cînd văzu hidoşenia sa scoasă în evidenţă de fragila şi atît de delicata sa soţie, îl cuprinse furia ; o revoltă surdă se născu în sufletul lui văzîndu-l atît de insolent în triumful său !

„Cum ! el era soţul Jeannei !... Cel de care i se făcuse milă !... Iar această fiinţă ce se apropia de perfecţiune, soţia unui monstru. Ah ! fără îndoială, imensa bogăţie a monstrului o cucerise pe tînăra noastră eroină ! O fată ! da ! o fată ! O păpuşă fără inimă, fără suflet ! Ea nu se dăruia, nu ! Se vindea !... Iar el ! el, sărman cavaler fără avere, ce nu avea de oferit decît spada şi poezia viselor sale !... Îndrăznise să spere !... Îşi făcuse vise frumoase !... Ah ! deziluzia era teribilă !... Crezuse că iubeşte un înger : se lovise de o fată ! Oh !... se va duce să-i spună, să-i strige adevărul în faţa tuturor..."

Făcu repede cîţiva paşi înainte.

Aceşti cîţiva paşi îl aduseră în preajma miresei.

Căuta privirea Jeannei. Îşi căuta cuvintele care ar fi putut reda cît mai bine disperarea şi revolta din sufletul său...

Şi în acea clipă abia sesizabilă, văzu că privirea Jeannei se înalţă... se pierde... undeva deasupra sa. Jeanne nu-l vedea ! Privea pe altcineva, departe, în spatele său !...

Se întoarse instinctiv, cu o mişcare bruscă.

Şi văzu !...

În marele balcon al Luvrului, între două coloane, se afla o duzină de gentilomi de la curte... şi, în faţa acestor gentilomi, cineva care se apleca, puţin palid la faţă, peste balustradă şi o privea ţintă pe Jeanne !... Şi acel cineva era Ludovic al XV-lea.

„Regele ! bîigui d'Assas, disperat de ceea ce ghicea în spatele acelei scene. Cel care fusese astă-noapte sub ferestrele ei !"

Cu acea rapiditate şi siguranţă a mişcărilor pe care oamenii de acţiune le au în momentele critice, se ascunse, aţintindu-şi ochii asupra Jeannei...

Mireasa îl văzuse pe rege !

Ochii îi rămăseseră aţintiţi asupra balconului palatului Luvru !

Apoi îşi duse încetişor pînă la buze buchetul alb pe care-l ţinea în mînă.

Poate că sărmana copilă uitase în acele clipe supreme definitiva ceremonie care tocmai se consumase, sau uitase unde se găsea şi că sute de perechi de ochi o priveau !...

Brusc, privi în jurul ei...

Şi atunci îşi aduse aminte !

Cu ochii aţintiţi asupra balconului, aruncînd un adio disperat şi, cu un scîncet de copil ce moare, se clătină şi căzu pe spate, leşinată.

„Nenorocire ! ce nenorocire pe capul meu ! exclamă cavalerul d'Assas. Îl iubeşte pe rege !"

Rămase ca trăsnit cîteva clipe, zdrobit de catastrofa ce ameninţa iubirea sa.

În clipa în care Jeanne cădea, un bărbat făcu un pas şi o prinse în braţe. Chipul său era răvăşit de durere, şi poate, chiar de furie. O ridică şi o duse într-o trăsură în care se urcă în grabă şi soţul, Le Normant d'Etioles.

Bărbatul care o prinsese în braţe pe Jeanne, a cărui nobilă figură aplecată asupra miresei prezenta toate sem-

nele unei neliniști înspăimîntătoare, era Armand de Tournehem... tatăl Jeannei !...

„O, Doamne ! murmură el. Să mă fi înșelat ?... Să fiu eu pricina nefericirii fiicei mele ?..."

Și, ca și cavalerul, exclamă la rîndul său :

„Nenorocire ! ce nenorocire pe capul meu !..."

Numai soțul surîdea, cu obișnuitul său surîs înspăimîntător.

Cavalerul d'Assas văzu toate astea dintr-o privire ; toate astea durară abia cîteva clipe, apoi văzu trăsura plecînd în goana cailor, apoi invitații plecînd, unul cîte unul, apoi mulțimea de gură-cască, ce se adunase, dispersîndu-se... ca, la sfîrșit, ușile bisericii Saint-Germain-l'Auxerrois să se închidă...

D'Assas rămăsese țintuit locului, cu mîinile împreunate a rugăciune.

Un suspin profund îi umflă pieptul.

Aruncă o privire întunecată spre balconul Luvrului și văzu că regele dispăruse...

Atunci murmură :

„S-a sfîrșit !... Pentru mine totul s-a sfîrșit !..."

Cavalerul nu văzuse doi gentilomi ce păreau că făcuseră parte din cortegiul nupțial, dar care nu plecaseră în același timp cu ceilalți. Pe jumătate ascunși în colțul străzii Parohilor, nu-l pierduseră din ochi pe d'Assas, și-i urmăriseră fiecare mișcare.

Unul din cei doi gentilomi se numea Berryer și era locotenentul general de poliție. Celălalt era contele du Barry !...

Cînd mulțimea se risipi, locotenentul general de poliție făcu un semn.

Cavalerul d'Assas se văzu brusc înconjurat de cinci sau șase indivizi cu mutre fioroase.

Unul din ei își ridică pălăria, scoase o hîrtie și zise :

— Scuzați-mă, ofițere. Sînteți cavalerul d'Assas, stegar în regimentul din Auvergne, în concediu la Paris ?...

— Eu sînt ! răspunse cavalerul cu o voce morocănoasă.

Atunci bărbatul își puse pălăria pe cap și zise :

— În numele regelui, vă arestez !...

CAPITOLUL XII

NOAPTEA NUNȚII

La o sută de pași de palatul Tournehem, pe cheiul Augustinilor, se ridica o vastă și magnifică clădire ce fusese înălțată sub Ludovic al XIV-lea de marchizul de Nesles, prinț de Orania. Cu titlu de fapt divers : în acea clădire s-a născut, în 1717, marea cochetă ce va fi cunoscută sub numele de marchiza de Tournelle, ducesă de Châteauroux, cea care, după ce va fi domnit multă vreme peste curtea lui Ludovic al XV-lea, va muri la două luni după evenimentele ce fac obiectul poveștii noastre — moarte rămasă învăluită în mister pentru totdeauna. Pentru moment, Marie-Anne, ducesă de Châteauroux, tocmai fusese alungată de la curte de o manieră aproape ignobilă. Și, femeie prudentă, se străduia să plece în străinătate, după ce „realizase" enorma avere ce-o subtilizase din cuferele lui Ludovic al XV-lea.

Întrucît Ludovic al XV-lea își plătea regește iubirile : căci pentru asta existau poporul și dările, ca să acopere deficitul !...

Pe scurt, în luna septembrie a anului 1744, faimoasa ducesă vindea palatul unui bărbat ciudat ; care plătise fără să se tîrguiască și care ceruse simplu să fie numit „domnul Jacques".

Era perfect posibil ca acest „domn Jacques" să nu acționeze de capul său. Căci a doua zi după semnarea contractului de vînzare, Le Normant d'Etioles veni să viziteze palatul, urmat de doi sau trei arhitecți și de un meșter tapiser, care îi vorbeau cu tot respectul. Domnul d'Etioles dădea ordine. Cameră cu cameră, scară cu scară, din curte pînă la mansardă, a indicat cu minuțiozitate ce dorește să facă din superba construcție pe care el o numea magherniță.

Din chiar acea zi, o armată de muncitori se apucară de lucru, trudind zi şi noapte.

De cînd ieşeau zidarii dintr-o cameră, intrau zugravii, apoi decoratorii, apoi tapiserii ; într-o lună şi jumătate, palatul fu transformat în întregime : o adevărată minune. Capriciul acesta îl va costa un milion de livre pe puternicul sub-intendent al finanţelor. Lucru ce părea să nu-l neliniştească prea mult. În vremea aceea rege, miniştri, intendenţi, administratori, toată această lume arunca banii pe fereastră. Cînd visteriile se goleau, poporul se îngloda tot mai tare în mizerie, foametea bîntuia cu tot mai mare intensitate; se murea — dar se plătea: cu asta am spus tot!

Cînd palatul fu gata, Le Normant d'Etioles îl decoră cu o mulţime de bibelouri de artă, bronzuri, statui, porţelanuri preţioase, lămpi din alamă cizelată ; mobile de o fabuloasă splendoare — precum patul din dormitor care, cu amoraşii săi sculptaţi şi intarsiile sale, costa patru sute de mii de franci — tablouri de vechi maeştri luate cu preţuri fabuloase de la colecţionarii de artă ; vitrine în care se îngrămădeau mii de creaţii ale manufacturilor din Saxa.

O cameră uriaşă, cu ferestrele spre Sena, a fost amenajată exact precum atelierul din strada Bons-Enfants : aceleaşi dimensiuni, aceeaşi dispunere, acelaşi decor, mobile identice ocupau acelaşi locuri ; cu ajutorul banilor, subintendentul îşi procură cel mai neînsemnat bibelou de China şi de Japonia care împodobea celebrul atelier, iar asemănarea era atît de mare, încît cineva care era adus legat la ochi din strada Bons-Enfants pe cheiul Augustinilor ar fi putut jura cu mîna pe inimă că nu a schimbat locul. Era o reproducere atît de fidelă, încît pînă şi Jeanne s-ar fi înşelat.

Totul fu terminat în ajunul căsătoriei.

D'Etioles îşi pierduse zile întregi ca să-şi aleagă servitorii, nevrînd să lase nimănui angajarea cameristelor, valeţilor, vizitiilor, lucrătorilor.

Din clipa aceea, totul era pregătit pentru a-şi primi soţia.

Într-adevăr, palatul, transformările, luxul neobişnuit, fastul regal, toate erau pentru Jeanne.

Spre acest palat se îndrepta cortegiul nupţial. În mulţimea elegantă care-l însoţea pe bogatul sub-intendent, nimeni nu se gîndea să comenteze incidentul : se presupunea că emoţia o doborîse „pe sărmana fată", şi se vorbea mai ales de minunatele coşuri cu flori.

Cînd au ajuns la palatul d'Etioles, Jeanne nu-şi revenise încă din leşin.

Şi de data aceasta, tot Tournehem o luă în braţe şi o transportă într-o cameră.

— Nu, nu acolo, scumpul meu unchi ! zise d'Etioles.

Şi deschise uşa camerei care era replica identică a atelierului din strada Bons-Enfants.

— Acum vă las, scumpa mea soţie, adăugă el. N-aveţi nimic, sînt sigur de asta. Eu trebuie să-mi fac datoria faţă de invitaţi.

Dacă Tournehem ar fi fost mai puţin neliniştit de presentimentele ce-l bîntuiau, fără îndoială că ar fi găsit ciudată această atitudine a unui atît de fericit soţ care ar fi trebuit să se arate foarte neliniştit.

D'Etioles dispăru, şi, aşa cum declarase, se duse în marea sală de recepţie. Surîdea, şi, cum i se cereau noutăţi despre starea tinerei mirese, comandă orchestrei să cînte o gavotă. Şi-şi spunea în sinea lui :

„Acum n-are decît să vorbească, dacă-i mai dă mîna !... Sînt ai mei amîndoi... şi tatăl, şi fiica !..."

Armand de Tournehem o întinsese pe Jeanne pe o canapea. Era îngrozit — nu de leşinul în sine, ci de cauza celor ce l-ar fi putut provoca. El cunoştea toată forţa de caracter, toată puterea de voinţă ce se ascundea în spatele acelei fiinţe graţioase, fragile în aparenţă. Nu, Jeanne n-ar fi leşinat dintr-o emoţie de tînără căsătorită !

Atunci, ce s-ar fi putut întîmpla ?

„E un mister, pe care am să-l dezleg, murmură cu ardoare Tournehem. Şi atunci, vai de cel care..."

În clipa aceea, Jeanne deschise ochii.

Văzîndu-se în atelierul ei, îşi reveni, cu promptitudinea de spirit care-i era caracteristică :

— Ah ! tată, mulţumesc ! Îţi mulţumesc pentru gîndul bun ce l-ai avut !

— Ce gînd bun, copila mea ?

— Că m-ai adus aici... Dar mi se pare că aud muzică... un dans... Oh !... fă-i să tacă... vă implor... De ce a venit aici orchestra, în loc să meargă la palatul d'Etioles ?...

— Vezi tu, copila mea, îi zise Tournehem, strîngînd-o la piept, e cazul să ne înţelegem... Vrei să avem o explicaţie ? O să-mi spui totul, nu-i aşa ? Vreau să-ţi cunosc

toate necazurile... Vreau să știu totul... Ascultă-mă cu atenție... În primul rînd, trebuie să știi că te afli în palatul d'Etioles...

Jeanne tresări ; privi cu atenție în jurul ei.

— Atelierul meu ! murmură ea. Totuși e atelierul meu; nu cred că visez...

Alergă la fereastră și-și stăpîni cu greu un suspin de amară decepție ; fereastra da spre Sena, și nu spre strada Bons-Enfants.

— E o surpriză din partea lui Henri, îi zise Tournehem. Camera asta e copia fidelă a celei ce-ți place atît de mult... numai că ea se găsește în palatul d'Etioles. Ei! hai, ajunge! adăugă el cu un surîs amar, s-ar putea spune că sperai... credeai... Vino... așază-te... aici... pe genunchii mei, ca altădată, cînd erai mică... și cînd veneam să te văd... între două călătorii... Cînd erai copil, mă cuprindeai cu brațele de gît... îți puneai căpșorul bălai pe umărul meu... și, ridicîndu-și ochii spre mine, îmi surîdeai... ca și cînd ai fi cunoscut cu adevărat durerea de nevindecat a vieții mele... ca și cînd ai fi vrut să mă consolezi... Și atunci, scumpa mea Jeanne, fiică adorată, simțeam cu adevărat disperarea ce mă apăsa și remușcările mele se topeau ca zăpada la soare. Tu îmi încălzeai sufletul.

Jeanne se așezase pe genunchii lui, își pusese brațele în jurul gîtului tatălui său, își lăsase capul pe umărul său. Dar nu-și mai ridicase privirea ; nu mai surîdea ; plîngea încetișor, fără zgomot.

Tournehem păstră un moment de liniște, apoi, brusc, o întrebă cu cea mai mare seriozitate :

— Jeanne, iubita mea, de ce plîngi ?

— Tăceți, tată... oh !... vă implor, tăceți !...

— Jeanne ! vreau să știu de ce plîngi ! Jurămîntul pe care l-am făcut sărmanei moarte din pădurea Ermitage, jurămîntul, pe care l-am reînnoit în fața ta, am de gînd să-l țin ! Mi-am consacrat viața fericirii tale : și ai să fii fericită !... Răspunde-mi, copila mea... răspunde-mi numai cu da și nu... vreau să te ajut să eviți tristețea neplăcută a unei mărturisiri... am să caut eu pentru tine... Haide !

Îi vorbea cu o voce gravă, blîndă, tandră, și-și stăpînea cu greu tremurul din voce.

— Să vedem... nu cumva căsătoria asta îți displace ?

Cu un uimitor efort al întregii sale ființe, Jeanne reuși să-și stăpînească un tresărit de surprindere. Continua să plîngă încetișor.

— Te-ai fi putut înșela... se mai întîmplă... Asta e, nu-i așa ? Ai crezut că-l iubești pe bietul Henri... ai acceptat să-i fii soție... și în clipa în care a trebuit s-o faci, ți-ai dat seama că nu era vorba de iubire, ci de afecțiune familială pentru vărul tău !... drace, asta era ! Ei bine, liniștește-te... am să vorbesc cu Henri... Am să desfac eu pînă la urmă căsătoria asta...

De data asta, Jeanne tresări, dar nu din cauza speranței. O cuprinsese o spaimă cumplită. Dacă tatăl ei încerca să desfacă infama unire, calomnia îl va distruge ! Denunțătorul era în stare de orice ! Acea formidabilă acuzație de corupție îl putea duce la eșafod !...

Își mușcă buzele ca să nu strige.

— Sărmanul Henri ! continuă Tournehem. E un suflet bun, îl știu bine. Mi-a făcut servicii imense și se ocupă activ de administrarea domeniului regal, în timp ce eu sînt plecat. Merita toată gratitudinea mea și recunoștința noastră.. dar trebuie să recunosc că nu e un bărbat frumos... Mă cam miram de iubirea asta... dar mărturisirile tale, venind după ale lui, m-au convins. În fond, nu eram supărat să te văd căsătorindu-te cu nepotul meu. În felul acesta, rămîneai în familie... mai aproape de mine... Sînt egoist, recunosc. Ar fi trebuit să deschid ochii, să judec, să analizez... Hai, nu mai plînge, draga mea copilă... am să mă duc să-i vorbesc lui Henri chiar în clipa asta...

Jeanne se ridică în picioare.

Imaginea tatălui său urcînd treptele eșafodului îi trecu prin fața ochilor.

Își șterse lacrimile și, cu o voce fermă, o voce în care era imposibil să sesizezi cea mai mică urmă de ezitare, o voce care traducea admirabil sacrificiul ce-l făcea, spuse :

— Vă înșelați, tată ; căsătoria mea cu Henri nu e umbrită de nici un regret, de nici o amărăciune...

— M-am înșelat ! exclamă Tournehem, stupefiat.

— Iar dacă ar fi să refac această căsătorie, tot cu el aș face-o !...

— Așa deci, îl iubești... cu adevărat ?...

— Îl iubesc ! răspunse Jeanne, admirabilă în sacrificiul său.

— Și ești fericită ?

— Da, tată, sînt fericită !...

Tournehem, gînditor, luă mîna fiicei sale. O simți de gheață. Dar curajoasa fată nici măcar nu tresări... ba chiar surîdea !

— Bine, dar lacrimile... și leșinul...

— Capricii... aburii unui sărman căpșor exaltat...

— Jeanne !

— Cîntecele din biserică, luminile, mirosul lumînărilor, marșul triumfal al orgilor... știi, tată, sînt puțin nebună... și muzica mă calcă pe nervi...

— Jeanne ! copila mea... tu minți !... îți minți tatăl !...

— Îți jur că acesta-i adevărul !

— Juri ?

— Pe capul vostru... da, zise Jeanne al cărui chip fin se luminase de aureola martirilor ; pe scumpul vostru cap, v-o jur !...

— Oh ! se pare că e cu mult mai grav decît bănuiam, gîndea Tournehem. Presimt că o dramă subterană și formidabilă amenință fericirea copilei mele !... Ce ?... Am să aflu !... Chiar de-ar fi să plătesc cu toată averea și chiar cu viața !...

. . . . . .

Cîteva minute mai tîrziu, cea care dimineața încă se mai numea Jeanne-Antoinette Poisson, după cum arată registrul parohial, și care se numea acum doamna Le Normant d'Etioles, surîzătoare, își făcea apariția în marea sală de recepție, în mijlocul unei mulțimi care reprezenta tot ceea ce avea mai bun Parisul în materie de finanțe, de artă și literatură.

Fu primită cu aclamații.

Traversă sala la brațul tatălui său.

Și cu o libertate de spirit care ar fi părut uluitoare celor care i-ar fi cunoscut adevăratele gînduri, cu o promptitudine încîntătoare și un tact minunat, răspundea fiecăruia, găsea pentru artiști și oamenii de litere cuvîntul care le flata vanitatea și aducea acel surîs al gloriei satisfăcute pe buzele descreștite.

Era evident pentru toți că va fi o stăpînă incontestabilă a casei.

— De acum încolo, exclamă Crébillon, care era un om de spirit chiar și cînd nu era beat, vom avea zece muze în

loc de nouă Era ursit secolului nostru să creeze muza sărbătorilor... fără să mai punem la socoteală că, printr-un rafinament al grației divine, există în numele său o admirabilă anagramă...

— Care ? fu întrebat de curioși.

— E foarte simplu, n-o cheamă d'Etioles : ea e steaua Stelelor... (Etioles — Etioles).

Cuvintele acestea făcură să pălească toate soțiile oamenilor de finanțe ce se găseau acolo, și care se răzbunară organizînd o cabală împotriva bietului Crébillon, la premiera piesei sale „Catilina".

Iată de ce atîrnă soarta unui poet !...

. . . . . .

Căzuse noaptea. Spre orele unsprezece, ultimii invitați se retraseseră ; Jeanne, refugiată în salonul de la primul etaj, chemă o cameristă, ce o conduse în dormitor. Ajunsă acolo, o concedie cu un gest și încuie ușa. Apoi se asigură că nu există altă ușă sau deschidere prin care cel căruia îi purta numele să poată ajunge la ea.

După care toată extraordinara sa stăpînire de sine, care-i permisese să joace pînă la capăt rolul său eroic, se prăbuși dintr-o dată, cum se rupe un arc de ceas întors prea mult.

Se făcu lividă la față și se prăbuși în genunchi, bolborosind cuvinte fără șir, cuprinsă de una din acele crize de disperare care-i sfîșiau sufletul, întunecînd spiritul și răvășindu-și gîndirea.

Printr-un fenomen curios, dar absolut natural, imaginea lui Henri Le Normant d'Etioles — soțul său — nu era nici o clipă legată de această criză de disperare. Imaginea pe care o vedea Jeanne în acele clipe teribile de singurătate era cea a unui frumos gentilom cu un aer puțin disprețuitor purtat în galop de o caleașcă, înconjurat de spade scoase din teacă ce străluceau în soare, în tunetul ovațiilor unui întreg popor... regele !...

Iubirea aceasta, de natură aproape mistică la început, intra în faza violentă.

Îl iubea cu toată ardoarea sufletului său ; trupul ei îl dorea... visa la o îmbrățișare pătimașă de iubire... și imaginea fu atît de puternică, încît brațele ei se întinseră spre acea imagine care plutea în fața ochilor... Cu o mișcare

lentă și continuă, se ridică... și începu să meargă, ca și cum regele ar fi fost, într-adevăr, acolo !

În clipa aceea, un țipăt înspăimîntător își luă zborul de pe buzele sale.

Un țipăt de frică și de oroare !

Într-un colț, sprijinit de o tapiserie, se vedea un bărbat!

Iar bărbatul nu era regele ! Era Le Normant d'Etioles!

Cum ajunsese acolo ?... Pe unde intrase ? Jeanne se retrase pînă în dreptul patului, de care se sprijini. Henri făcu cîțiva pași înainte, iar Jeanne, împietrită de oroare, își regăsi curajul și sîngele rece.

— Ce faceți aici ? îl întrebă, cu o voce slabă, gîfîitoare.

Henri se sumeți, dădu un bobîrnac jaboului de dantelă și izbucni într-un hohot urît de rîs.

— La dracu, doamnă, iată o întrebare glumeață !... Ce fac aici ?... păi am venit să-mi văd soția !...

— Cum ați intrat aici ?

— Foarte simplu. Prevăzusem figura cu zăvorul. Și prevăzînd acest amănunt, mi-am aranjat și o altă intrare, în afară de ușa oficială !... Ah ! arhitecții noștri sînt niște indivizi descurcăreți !

Părea liniștit, iar în priviri îi strălucea o veselie feroce.

Jeanne, fără să scoată un cuvînt, se îndreptă spre ceea ce el numise ușa oficială.

Trase zăvoarele, descuie, se întoarse și se opri în fața lui Henri, care o privise acționînd fără să scoată un cuvînt, cu surîsul lui îngrozitor în colțul buzelor.

Jeanne întinse brațul spre ușă, și cu o voce înspăimîntător de calmă, zise :

— Credeți-mă că e în interesul vostru să nu împingeți lucrurile prea departe. Ca să-mi salvez tatăl, am îndurat să port numele vostru. Vă previn că vă înșelați cerînd mai mult... Domnule, ieșiți : între noi doi se cască un abis pe care nimic nu-l poate umple...

Le Normant d'Etioles se înclină adînc în fața ei. Apoi, cu aceeași încetineală, se îndreptă, recăpătîndu-și ținuta țeapănă. Chipul său luă o expresie amenințătoare, o amenințare îngrozitoare. Vocea îi deveni șuierătoare :

— E a doua oară cînd mă respingeți, îi zise el. Luați aminte la o a treia oară ! Căci de data aceea vă voi obliga, și va fi rău !... Numai că eu vreau să fiu încă înțelegător,

conciliant. Ascultați-mă, între noi doi există o neînțelegere. Voi mă detestați, iar eu vă iubesc !

Jeanne se înfioră la auzul acestui cuvînt. Nu voia să mai audă nimic. Și, mai ales, nu mai putea suporta multă vreme prezența monstrului.

— Luați aminte, doamnă ! zise liniștit d'Etioles. Sînteți pe punctul de a face din nou un gest care ne-ar putea costa foarte scump pe toți... Chiar nu înțelegeți ? Bine, am să vă explic. La cea mai mică împotrivire voi acționa, doamnă ! Și știți ce se va întîmpla atunci ? Iată deci : într-o clipă va intra în biroul meu un bărbat ce-mi va aduce niște hîrtii la semnat... de fapt o singură hîrtie... proba delapidărilor tatălui vostru !

Jeanne îl asculta, cu ochii măriți de groază.

— Or, continuă Henri cu aceeași feroce detașare, dacă eu sînt aici... lîngă voi... bărbatul acela nu mă va găsi.. și ca atare nici nu voi putea semna... Dacă însă veți repeta ordinul de a mă retrage, eu mă voi supune, doamnă ! Și asta ne va costa scump pe toți : pe mine, care-mi iubesc unchiul, pe voi... mai ales pe el... dacă ține la capul său !

Jeanne șovăia.

Hidosul pitic aștepta, cu brațele încrucișate.

Masca sa de ironie răutăcioasă căzu, și cu o voce dură, răgușită, adăugă :

— Vorbiți, doamnă ! Trebuie să plec ?...

Brațul Jeannei, care repeta gestul, căzu greoi. Înclină capul și, zdrobită, înșelată, învinsă, lăsă lacrimile să izbucnească, fără să mai încerce să le ascundă.

Henri d'Etioles avu un surîs hidos de triumf.

Reluă cu voce joasă :

— Deci, rămîn ?

Imobilă, ca o statuie a disperării, Jeanne părea să nu-l fi auzit.

— Rămîn, insistă el.

Și, încercînd să dea vocii sale un accent pasional, adăugă :

— Eu vă iubesc, scumpa mea Jeanne. Vă jur că e dragostea cea mai adevărată.. Trebuie să știți asta. Judecați-mă cum vreți. Considerați-mă mîrlan, infam, criminal. Toate sînt din cauza dragostei. Mă auziți, Jeanne ? Din iubire ! Ca să fiți a mea, voi comite și alte crime, ca aceea de a vă amenința și de a vă face să plîngeți ! Dacă vă pierd, am să mor ! Nu credeți un cuvînt din ce v-am spus înainte

de căsătorie. Adevărul e că vă iubesc. Dacă veţi fi despărţită de mine sau dacă iubiţi pe altul...

Jeanne tresări.

— Şi acest altul vă iubeşte... ei bine, îl voi ucide !

Jeanne fu cutremurată de un fior rece.

— Oricît ar fi de departe sau oricît de sus ar fi plasat, tot îl voi lovi, fără milă ! Căci vă iubesc, şi în iubire nimic nu e imposibil ! Cel puţin mă credeţi ? Credeţi în această pasiune care mă devorează... pe mine, cel atît de pipernicit... atît de urît... atît de îngrozitor !

Da !... Asta o credea !

Se vedea bine asta în atitudinea ei, în care se ghicea aproape un sentiment de milă.

Căci Henri îşi juca admirabil rolul. Avea o voce arzătoare, gestica exaltată a unui nebun... dar dacă Jeanne ar fi avut curajul să-l privească în faţă, ea ar fi constatat un lucru îngrozitor : că privirea acestui nebun, din prea multă iubire, rămînea îngheţată, ternă, sticloasă, fără cel mai mic licăr de pasiune !

Dar Jeanne rămăsese nemişcată. Gîndurile sale erau departe de cele ce auzea.

Cu toate astea, spusele lui Henri i se întipăreau în minte. Cuvintele ce le repeta cel mai des, „Vă iubesc !", sfîrşiră prin a pătrunde profund în gîndurile sale.

Henri se apropie încetişor, ca şi cînd n-ar fi îndrăznit să o atingă. Deşi era aproape lipit de ea.

Cu unul din acele gesturi dezordonate de pasiune, pe care începuse să le înmulţească, îşi scoase brusc batista şi începu s-o frămînte în mîini. În acelaşi timp, îşi întindea mîinile spre chipul Jeannei, într-un gest de supremă implorare. Totodată, îşi lăsase capul mult pe spate.

— Vă iubesc, continuă el studiind fizionomia tinerei femei, vă iubesc cum nici un bărbat n-a iubit pînă acum ! Nu vă văd decît pe voi ! Numai pentru voi visez bogăţii nemăsurate şi putere fără limite ! Jeanne, ascultaţi-mă, înţelegeţi-mă, vă iubesc... vă iubesc !

De cîteva clipe, o ciudată toropeală punea stăpînire pe tînăra femei. Părea că brusc o năpădise o irezistibilă dorinţă de a dormi.

Vru să facă un efort, să încerce un gest, dar în van. Pleoapele i se închideau, grele.

— Vă iubesc... Te iubesc !... Vino în braţele mele !... Jeanne, eşti a mea !...

Ea auzea cuvintele acestea... murmurate la ureche... ca într-un coşmar... simţea că Henri d'Etioles o luă în braţe, o ridica... apoi pierdu şirul... căzu într-un somn profund...

Henri o depuse pe pat.

Apoi apropie batista de nările tinerei femei, ţinînd-o cîteva minute şi repetînd continuu :

— Jeanne, te iubesc, eşti a mea !

Ca şi cînd ar fi vrut ca aceste cuvinte să se întipărească profund în gîndurile ei. De s-ar fi putut, pentru totdeauna !

— Jeanne, te iubesc... da... crede-mă... din cauza iubirii am devenit odios... Dar mă voi schimba... căci te iubesc... Şi, pînă la urmă, mă vei iubi şi tu... da, da, şi tu !...

În clipa în care s-a convins, scuturînd-o şi chemînd-o cu voce tare, că nu se va trezi decît peste cîteva ceasuri, îşi împături batista, ţinînd-o departe de corp, şi o ascunse în fundul buzunarului.

După care, ridicînd din umeri, rînji :

— Uf ! n-a fost prea uşor... dar, în sfîrşit, iată-mă stăpîn !

CAPITOLUL XIII

FRANÇOIS DAMIENS

Fără să-i mai pese de soarta tinerei femei întinse pe pat, căreia nu-i mai aruncă nici măcar o privire, Henri d'Etioles se îndreptă spre o tapiserie, pe care o ridică. Apăsă pe un resort și imediat se deschise o ușă strîmtă ce se confunda cu tapetul.

Lăsă ușa deschisă, traversă un budoar și ajunse într-o încăpere slab luminată — un fel de sufragerie pentru dejunuri intime; căci marea sufragerie a palatului se găsea la parter.

Acolo îl aștepta un bărbat, în picioare, nemișcat...

Purta, precum un lacheu de încredere, o livrea închisă la culoare, fără ornamente sau blazon, ce semăna cu un costum de burghez, dar cu ceva rigid în croială și sever în culoare.

Era, fără îndoială, cufundat în gînduri, căci nu-l auzi pe d'Etioles intrînd și tresări violent cînd fu bătut pe umăr.

Bărbatul era François Damiens, drumețul prăfuit din luminișul pădurii Ermitage, cel cu jalba din fața palatului d'Argenson, și pe care Henri d'Etioles îl luase cu el în trăsură.

În acele ultime zile, suferise o mare transformare.

În afara costumului care-l făcea de nerecunoscut, chipul său suferise o mare schimbare : își tăiase pletele, barba țepoasă îi dispăruse ; în felul acesta, expresia de amărăciune se accentuase. Probabil că la prima vedere părea mai puțin sălbatic : în schimb era mai teribil, mai amenințător, Fruntea sa largă se încrunta adesea la comanda unei gîndiri tiranice, iar în privirea sa fixă avea o stranie profunzime.

— Ei bine, jupîne ? îl întrebă Henri d'Etioles.

— Scuzați-mă, domnule... iată-mă... sînt la ordinele voastre...

— Bine, bine... liniștiți-vă, nu-i nimic. Fiecare cu gîndurile și necazurile lui, foarte simplu... dar la ce dracu vă puteați gîndi atît de absorbit, încît nu m-ați auzit ?

— Nu mă gîndeam la nimic, domnule ; vă așteptam, așa cum mi-ați poruncit.

Vorbea fără umilință, dar cu un fel de timiditate ascunsă.

— Ei bine, reluă d'Etioles, serviciul vi se pare prea greu ?...

— Pînă în clipa de față n-am avut nimic de făcut, domnule. Mi-ați oferit două sute de livre pe lună, masă, casă și îmbrăcăminte, pentru a vă servi în calitate de lacheu...

— Ce zici !... de secretar !

— De lacheu, domnule ! Nu am cunoștințe suficiente pentru a fi secretarul dumneavoastră. Dar n-are nici o importanță. Am acceptat acest post pentru a-mi cîștiga existența. Căci ce sînt eu, pînă la urmă ? Nimic ! chiar mai puțin decît nimic !... Și destinul nostru, al celor de jos, din popor, nu e...

Vocea sa, care începuse să se bîlbîie, se opri ca retezată. O flacără îi ardea în priviri.

Continuă mai blînd :

— Iertați-mă, domnule... Vroiam numai să spun că ceea ce-mi oferiți dumneavoastră e enorm...

— Te cred, scumpule ! Cam atît cîștigă un sub-șef de birou într-un minister !

— Deci e ceea ce-am spus eu : un cîștig enorm ! Or, pînă acum, nu mi-ați spus ce am de făcut.

— Nimic ! îi răspunse d'Etioles.

Damiens aruncă o privire iscoditoare spre stăpînul său, și-i zise :

— E prea mult !... Lăsați-mă să vă explic... Dacă îmi dați două sute de livre pe lună pentru a nu face nimic, asta înseamnă că la un moment dat voi avea o datorie teribilă față de dumneavoastră, și atunci...

— Atunci, îl întrerupse d'Etioles, nu se va schimba nimic. Am nevoie de cineva devotat în preajma mea, asta-i tot ce vreau. Și eu plătesc devotamentul. Îmi veți fi devotat. Iată care-i sarcina voastră... Vouă vă voi cere ceea ce nu voi putea cere nimănui, prieten sau servitor ! Dacă va

trebui să mă lupt cu personaje puternice, dacă mă voi lovi de cineva... chiar și de rege !...

— Regele ! bîigui Damiens, pălind.

— Ei, da !.. atunci vă voi cere să mă ajutați... Asta vă convine ?

— Da ! făcu Damiens, strîngînd din dinți.

— Asta nu-i totul, și veți ajunge să vedeți că acest nimic despre care vorbim s-ar putea foarte bine să devină ceva. Tocmai m-am căsătorit, scumpule...

Din palid, Damiens deveni livid.

Era zguduit de un tremurat ușor.

— Ei bine, continuă d'Etioles, examinîndu-l cu mare atenție, mă tem de soția mea... cred că nu mă iubește...

— Și ce veți face ?...

— Ce să fac ! dacă se va întîmpla că voi fi obligat să mă abțin, cum am de gînd...

— Vă veți abține ! exclamă Damiens cu un fior de bucurie furioasă. În noaptea nunții !...

— Da ! Sînt lucruri mult mai grave ca iubirea. Asta e !... Ei bine, imediat, în timpul ce mai rămîne din noaptea asta în care interese vitale, uriașe, mă obligă să ies, vreau ca soția mea să nu rămînă singură...

— Domnule ! domnule ! bîigui Damiens.

— Ce v-a apucat ?...

— Cereți-mi să ucid pentru dumneavoastră, dar, fie-vă milă, nu-mi cereți să fiu spionul... doamnei...

— Cine v-a cerut asta ? Am spus că nu vreau s-o las singură pe soția mea, asta-i tot. Nu pot avea încredere nici în cameristă, nici în altcineva. V-am mai spus Am nevoie de un devotament absolut... Atunci... Nu mă înțelegi ?

— Nu ! făcu Damiens, cu fruntea înmuiată de sudoare.

— Veniți ! îi zise Henri d'Etioles.

Îl tîrî pe Damiens în budoarul pe care-l traversase. Micuța ușă secretă rămăsese deschisă. Prin ușița întredeschisă, Damiens putea să vadă un colț din dormitor... Fu străbătut de un fior rece și-și lăsă capul în jos.

— Priviți ! îi zise atunci Henri d'Etioles, cu voce joasă. Soția mea doarme acolo... Eu trebuie să plec... e o chestiune de viață și de moarte... Am să mă întorc la ora șase dimineața... Deci, nefiindu-mi nici amic, nici servitor, ci un devotat... înțelegeți ?... Vă veți instala aici...

— Aici ? horcăi Damiens.

— În budoar. Oh ! liniștiți-vă, nu pentru a o spiona... dar, dacă intră cineva...

— Ah ! Ah ! făcu bărbatul din fața sa, strîngîndu-și pumnii.

— Îl veți ucide ca pe un cîine ! M-ați înțeles ?

— Da, ah ! da !...

— Chiar și dacă ar fi un personaj din cele mai suspuse !...

— Da ! ah, da !

— Fie el și rege !...

De data asta Damiens nu răspunse. Dar pe chipul său se citea o expresie de ură atît de puternică și arzătoare, încît Henri d'Etioles tresări și un surîs de sumbră satisfacție înflori pe buzele sale subțiri.

— Am să las ușița deschisă... ca să puteți supraveghea camera în care doarme soția mea ! Adio... vă las !

Rostind aceste cuvinte, se îndepărtă rapid, lăsîndu-l pe Damiens ca împietrit. Dar Henri d'Etioles nu ajunse prea departe. Se opri în sufrageria intimă, după ce închise ușa cu cheia în urma lui. Îndepărtă un tablou de pe unul din pereți și, printr-un vizor invizibil în desenul tapetului, începu să-l examineze pe Damiens.

„Ah ! murmură el, aș vrea ca în sufletul acestui om să se declanșeze o pasiune înspăimîntătoare ! Vreau ca nebunia iubirii să mi-l facă sclav ! Vreau ca Ludovic, rege al Franței, să găsească aici un rival total neașteptat... Ce rival !... Lacheul meu !... Și atunci... ei bine... va trebui ca visele mele să se împlinească ! Ar trebui ca răzbunarea și ura care, picătură cu picătură, au turnat atîta fiere în sufletul meu, să izbucnească precum un trăsnet ce lovește fără milă ! Răbdare... Răbdare !..."

Damiens rămăsese împietrit în același loc.

Era zguduit din cînd în cînd de frisoane convulsive.

Adesea o roșeață de foc îi împurpura chipul ; apoi, această roșeață dispărea pentru a face loc unei lividități de ceară...

Privirea sa arzătoare era ațintită asupra ușiței ce rămăsese deschisă.

Dar gîndurile sale se învîrteau în jurul ciudatei situații în care se găsea aruncat fără voia lui. Din cînd în cînd, își trecea mîinile înghețate pe frunte și murmura :

„Totuși, ce a vrut de la mine ? De ce m-a plantat aici ? Unde vrea să ajungă ?... Că de-abia mă cunoaște ! Nici n-a

scos două vorbe cu mine pînă în seara asta !... Ca acum să mă supună la această probă de sublimă încredere... sau înspăimîntătoare !... Ce vrea ?... Să mă pună la încercare?... Nu ! Nu se poate !... Să mă oblige să păzesc camera ?... Haida-de ! În noaptea nunții !... Și povestea cu interesele care-l obligă să plece este absurdă !... Deci, ce vrea atunci ?... Mă ia de mînă, mă tîrăște și mă duce... unde ?... Aici !... Lîngă ea !...

Ajuns aici, gîndurile sale o luară razna.

Privi mai atent colțul de cameră pe care-l vedea. Rămase astfel aproape o oră, nemișcat, cu simțurile la pîndă.

Brusc, făcu un pas spre ușă. Ca imediat să se dea înapoi, cu un fel de groază.

„Ce caut acolo ? bîigui el. Ce am de gînd să fac ? Ce abominabilă idee profanatoare mi-a întunecat mințile ?... N-am să intru !... Nu ! Nu voi intra !..."

După cîteva minute se întoarse la locul lui.

Respirînd greu, se aplecă, ascultînd... și nu auzi decît bătăile surde și precipitate ale inimii sale.

„Cum așa ?... nici un zgomot !... nici un foșnet ! nici un suspin ! Cum se poate ?..."

Se gîndi că poate Jeanne nu era în cameră. Dar i se părea imposibil.

Nu !... Nu !... Henri d'Etioles nu părea a fi unul din cei ce vor să facă o experiență ! Era sigur că omul acela avea în minte un lucru teribil...

Brusc, un țipăt răgușit își luă zborul de pe buzele sale.

O altă idee îi veni în minte, mai teribilă și mai îngrozitoare :

„A ucis-o !... Și m-a postat aici... ca să... ca asasinul să fie descoperit imediat la locul crimei... Vor apărea imediat... și voi fi luat !..."

Senzația pe care o încerca fu atît de violentă, încît se întoarse buimac și încrîncenat...

Dar aproape imediat acest reflex instinctiv de autoapărare i se șterse din minte : nu se mai gîndea decît la ea !...

În acest scurt răstimp și-o închipui moartă, întinsă pe pat... Își înăbuși un blestem groaznic :

„Oh ! dacă a făcut asta, blestem ! blestem pe capul lui !..."

Și dintr-un salt ajunse în mijlocul dormitorului ei !... Jeanne era întinsă pe pat, îmbrăcată în rochia de mireasă, așa cum și-o închipuise...

În sufragerie, Henri d'Etioles, cu ochiul lipit de vizor, murmură :

„În sfîrșit !..."

Damiens, cu un suspin sfîșietor, se apropie de pat, se aplecă...

„Moartă ! Moartă !"

Privind mai atent, văzu că se înșela.

Jeanne era imobilă, cu brațele întinse de-a lungul corpului, cu capul sprijinit de perna îmbrăcată în dantele prețioase... dar chipul său era liniștit, somnul potolind toate gîndurile sale amare, plin de un farmec încîntător.

Pieptul se ridica ușor, într-un ritm grațios.

„Doamne !" bîigui Damiens, cuprins de o inexprimabilă mirare.

Ca imediat să-și dea seama că somnul, cu tot aspectul său inofensiv, nu era natural.

„El a adormit-o ! adăugă el. De ce ?"

Convins că Jeanne trăiește și că doarme profund și liniștit, își alungă toate neliniștile ce-l cuprinseseră.

„Cît poate fi de frumoasă !"

Se îndepărtă de ea tremurînd, dar privirea îi rămase ațintită asupra ei. Se apropie din nou. Un scîrțîit de mobilă îl făcu să se retragă. Gîfîia. Se simțea cuprins de fiori calzi și reci...

Femeia atît de tînără, atît de frumoasă, de o atît de armonioasă frumusețe ; femeia aceea întinsă pe pat, dormind atît de profund sub influența narcoticelor, care îl atrăgea ca un irezistibil magnet, femeia aceea care era la îndemîna lui... ei bine, și-ar fi dat viața pentru o astfel de ocazie !...

Era acolo... sub privirea sa... în imposibilitatea de a se apăra !

Inima îi bătea nebunește, gata să-i spargă pieptul. Rațiunea i se întuneca...

Ah ! s-o ia în brațe ! s-o lipească de el ! fie numai și pentru o clipă ! După aceea putea să moară !...

Ce-l împiedica ?...

Nimeni și nimic !...

Doar să vrea !...

Întinse brațele...

Dar în chiar acea clipă, o idee fulgerătoare îl străbătu gîndurile :

„Dar dacă Henri d'Etioles m-a condus în camera asta tocmai pentru așa ceva... ah ! ce infamie !... tocmai el !... el !... soțul ! ei bine... a vrut !... ah !... infamul !... infamul !... Oh ! ce intrigă odioasă se țese în jurul acestui înger !... Și eu urma să fiu instrumentul laș și abject al oprobriului cu care vrea s-o acopere pe cea care doarme acolo, sub ochii mei!... atît de frumoasă... atît de încrezătoare!..."

Damiens îngenunche încetișor în fața patului.

Își ascunsese fața în mîini și plîngea fără zgomot.

„Dormi ! murmură el. Dormi liniștită și fără griji, sărmană femeie ! Blestematul de mine nu va întina puritatea ta cu răsuflarea lui murdară !..."

Și cum mîna Jeannei atîrna ușor în afara patului, vru să sărute acea mînă fină, cu degetele de alabastru...

Dar și de data asta se abținu...

O făcu pe tivul rochiei, pe lunga trenă ce se desfășura pînă la podea ; o făcu pe mătasea albă și virginală ; ea primi sărutul atît de umil al iubirii sale, și lăsă să-i cadă o lacrimă.

După care se ridică și ieși fără zgomot din cameră, închise ușa și își reluă locul, nemișcată și gînditoare statuie, în budoar.

. . . . . .

Pe la ceasul cinci al dimineții, Jeanne se trezi. Se văzu pe pat, îmbrăcată. Se gîndi atunci că probabil leșinase și că Henri d'Etioles, cuprins de o tardivă remușcare, o lăsase singură.

Slăbită și cu capul greu, tremurînd, se dezbrăcă și se băgă în pat.

În ceea ce-l privește pe Henri d'Etioles, acesta, în clipa în care l-a văzut pe Damiens intrînd în camera nupțială, a pus tabloul la loc și, cu un surîs sinistru în colțul buzelor, s-a retras în biroul său, unde și-a petrecut restul nopții scriind mai multe scrisori.

S-a reîntors în budoar numai la ora șapte dimineața, cînd l-a găsit pe Damiens imobil și ca pietrificat în gîndurile sale.

D'Etioles îl privea țintă.

— N-a venit nimeni ? îl întrebă el.

— Nu, domnule, nimeni ! îi răspunse Damiens.

— Și... spune-mi, nu te-ai gîndit... n-ai avut curiozitatea...

— Să fac ce, domnule ? întrebă Damiens, tremurînd.

— Să intri acolo ! îi răspunse cinic d'Etioles, arătînd spre dormitor.

— Nu, domnule ! îi răspunse Damien fără nici o ezitare.

„Bun ! gîndea d'Etioles. Minte, căci l-am văzut intrînd !... Deci, este în regulă... totul merge bine !..."

Trecu repede în dormitor, o văzu pe Jeanne dormind, cu un surîs ușor pe buze, surîse imperceptibil și, înclinîndu-se, zise :

— Scumpa mea Jeanne, excesul iubirii mele m-a împins poate puțin prea departe în noaptea asta... poate că am abuzat de drepturile mele de soț... vă cer iertare, Jeanne. Începînd de astăzi, puteți fi liniștită... nu voi mai intra aici... decît dacă veți consimți să mă chemați !... În ceea ce privește dragostea mea... ei bine, am să sufăr în tăcere, asta-i tot !

— Abuzat ! bîigui Jeanne înspăimîntată, cînd rămase singură. A abuzat de drepturile sale de soț ! Ce a vrut să spună monstrul acesta ?...

CAPITOLUL XIV

BASTILIA

Sîntem la opt zile de la evenimentele pe care le-am povestit. E o zi frumoasă şi strălucitoare. E o zi de duminică. Străzile Parisului sînt pline de oameni în veşminte de sărbătoare. Marele oraş are acel aspect de veselie ardentă pe care-l îmbracă în anumite zile în care soarele din înaltul cerului fără nori revarsă valuri de veselie şi de viaţă.

Pe strada Saint-Antoine trecătorii erau mai numeroşi ca oriunde. Într-adevăr, strada Saint-Antoine era cea mai mare arteră ce conducea în piaţa Regală. Şi piaţa Regală, acum încremenită în amintirile trecutului, tăcută ca un impasibil martor al istoriei, piaţa Regală, pe care copiii — vrăbiile Parisului — şi vrăbiile — ştrengarii naturii — sînt singurii care o mai însufleţesc cu ciripitul lor, piaţa Regală era în vremurile acelea, am putea spune, locul de întîlnire la modă al tuturor eleganţelor Parisului. Tinere marchize pline de volane plisate, cu mănuşi pînă la cot, sprijinite în lungi bastoane acoperite de panglici, tineri serioşi cu tricornul sub braţ şi spada lungă la şold ; şarlatani şi curtezane, femei galante şi doamne din lumea bună cochetau care mai de care şi, după cum spune un vechi cuvînt francez, îşi făceau ochi dulci sclifosindu-se şi schimbînd mii de complimente.

În această mulţime împestriţată, plină de panglici, coşuri cu floricele, pălării din paie cu mari pampoane, plete pudrate ; în aceste grupuri care se salută cu acea rafinată afectare, pe care o întîlneşti la salutul din menuete ; printre acei trecători şi trecătoare care rătăceau prin toate colţurile pieţei Regale nu se vorbea decît de serbarea pe care domnii de la primărie voiau s-o dea în cinstea regelui.

Şi marea bucurie a acestei lumi drăguţe, sclipitoare, superficiale, era să se poată întîlni şi să-şi spună :

— S-a făcut ! Voi fi acolo ! am primit invitaţia !

— Cum, scumpă marchiză, n-o să fiţi acolo ?

— Se spune că va fi o minunăţie de decor...

— Se zice că va fi un balet în care va figura şi regele, în persoană. Se numeşte „Baletul Luminişului din pădurea Ermitage" şi e plin de vînători, de zeiţe ale vînătorii şi de nimfe...

— Se mai zice că baletul s-ar numi : „Zeiţa Luminişului" sau „Cerbul graţiat"...

Pe strada Saint-Antoine, trecătorii, mai înghesuiţi ca în piaţa Regală, se ocupau mai ales de pîinea care se scumpea în proporţii înspăimîntătoare şi de ultimele măriri de impozite pe care tocmai le anunţase tobosarul.

Acolo, în stradă, sub lumina soarelui, acel mare şi bun părinte al omenirii, îşi petreceau duminica oameni din popor.

Iar în acea duminică, soarele strălucea şi veselia sa mai alina din suferinţele şi neliniştile poporului.

Brusc, din mijlocul acestei mulţimi se auziră strigăte de spaimă.

O trăsură lansată în plină viteză apăru în capătul străzii şi, în goana celor doi cai, se îndrepta spre Bastilia, ameninţînd să răstoarne pe oricine i-ar fi stat în cale şi nu s-ar fi dat imediat în lături din faţa sa.

Oamenii se înghesuiră, călcîndu-se pe picioare, bombănind nemulţumiţi, dar nimeni nu îndrăzni să ridice vocea.

Trăsura trecu precum un fulger.

Cu toate astea, mai multe persoane îl recunoscură pe cel căruia îi păsa atît de puţin de viaţa oamenilor.

— E şarlatanul ăla îngrozitor... linguşitorul regelui...

— Contele du Barry !...

— I-auzi ! he, he, he ! conte de trei parale ! strigă un puşti.

Şi imediat furia, ce începuse să fiarbă, acea furie care, cincizeci de ani mai tîrziu va izbucni atît de teribil, se topi într-o veselie acră.

— Hei ! strigă unul. Unde se grăbeşte aşa tare ?

— Pramatia ! Se duce la Bastilia.

— De-ar rămîne acolo !...

Bineînțeles că nu vorbeau așa decît din momentul în care trăsura era la o distanță liniștitoare de ei....

Într-adevăr, în trăsură se afla contele du Barry. Și chiar la Bastilia se ducea !...

Era așezat în fundul trăsurii, sumbru și disprețuitor, cum îi era felul. În fața lui, pe banchetă, stătea modest un bărbat îmbrăcat ca un burghez care nu ținea să se facă prea mult remarcat.

Bărbatul își ținea privirea în jos, își ținea coatele lipite de corp, cu picioarele ascunse sub banchetă, pe scurt, părea că singura sa grijă era să se facă, pe măsura posibilului, cît mai mic, în timp ce du Barry, din contră, părea de la înălțimea jaboului său de dantelă, că se răstește la simplul trecător :

— Ei bine, da, eu sînt ! Vai de cel ce se găsește în calea mea !...

Cu toate astea trăsura se opri, fără să fi cauzat alte accidente în afara cîtorva busculade și cîtorva vînătăi, în fața porții Saint-Antoine.

Cei doi bărbați coborîră și, traversînd podul mobil intrară în înalta și sumbra fortăreață ce părea să amenințe Parisul cu același aer de morgă și de insolență cu care contele du Barry amenințase trecătorii de pe stradă.

Ofițerul de gardă în post recunoscu pe unul dintre apropiații regelui și se grăbi să apară în fața sa, cu pălăria în mînă.

— Conduceți-mă la guvernator, zise du Barry.

— Voi avea onoarea să vă conduc eu însumi, răspunse ofițerul cu acea supremă politețe a oamenilor de bonton din acele vremuri, cînd aceștia aveau totuși acel bonton !

Du Barry încuviință cu un semn din cap și-l urmă pe ofițer.

Tăcutul și modestul său însoțitor îl urma...

Dar în timp ce contele nu da nici o atenție peisajului înconjurător, însoțitorul său nu-și putu stăpîni un fior neplăcut pătrunzînd într-o curte strîmtă, umedă, neaerisită și întunecată și auzind poarta ce se închidea cu un zgomot greu în urma sa.

Și dacă du Barry ar fi putut să citească gîndurile însoțitorului său, iată cam ce-ar fi putut afla :

„Drace !... dar e un adevărat mormînt... nu cred să e un mormînt mai trist... ca fortăreața asta ! Dacă s-ar ști... dacă acest neîndemînatic du Barry ar scăpa din neatenție vreun cuvînt... Ah ! tremur numai la ideea că aș putea fi închis aici pentru vecie... mai bine o frînghie sănătoasă în jurul gîtului... e mai sănătos așa..."

Nu-și duse gîndurile pînă la capăt.

Aspectul interior al Bastiliei era într-adevăr teribil. Domnea acolo o atmosferă mormîntală : înaltele ziduri negre de care atîrnau mușchi verzulii, cîteva deschideri strîmte pe care groasele gratii ruginite le făceau parcă și mai strîmte, punînd o supremă pavăză între cei din spatele lor și lumea celor vii... iată ce se vedea...

Pasul monoton al santinelelor, clinchetul sinistru al cheilor unui gardian ce trece, strigătele sergentului care își făcea rondul... iată ce auzea...

Ofițerul trecu de o ușă scundă și începu să urce o scară în spirală, cu treptele din piatră pe jumătate tocite, între ziduri pe care salpetrul lucea din loc în loc.

La primul etaj ofițerul se opri, dădu o parolă unui funcționar ce păzea o ușă, bătu în acea ușă și parlamentă cîteva clipe cu valetul care venise să deschidă și care se retrase, făcîndu-le semn să aștepte.

Cîteva clipe mai tîrziu, contele du Barry și însoțitorul său fură introduși într-un vast cabinet sever mobilat, ornamentat cu vechi tapiserii care miroseau a mucegai, și mai ales cu stelaje ce purtau diferite numere, și care erau înțesate cu dosare.

Era biroul unui temnicer șef.

Guvernatorul Bastiliei, un bătrîn cu privirea sticloasă, îl salută pe conte cu oarecare deferență și aruncă spre străin o scurtă privire, ce-l făcu pe acesta să se cutremure.

— Ceva noutăți, scumpul meu conte ? întrebă guvernatorul. În gaura asta nu văd nimic, nu aud nimic, nu știu nimic... Ah ! cît de fericit sînteți că trăiți la curte !... E adevărat că domnișoara de Châteauroux domnește în continuare asupra inimii mult-iubitului nostru suveran ?

Contele du Barry tresări.

Prea-tăcutul însoțitor al contelui du Barry îl privi cu profundă atenție pe guvernator și murmură :

„Dacă individul nu e un imbecil, atunci este un personaj redutabil... Trebuie urmărit !..."

— Domnișoara de Châteauroux a murit, zise contele du Barry, și oricît de departe de curte ați trăi, n-o să mă faceți să cred că...

— Bah !... exclamă flegmatic guvernatorul. Pe cinstea mea ! ignoram acest amănunt !... Deci e moartă această sărmană domnișoară de Châteauroux !... Dumnezeu s-o aibă în paza lui !... Marele Frederic nu-l va mai numi Cotillon al III-lea !

De data asta, bărbatul cel tăcut își mușcă buzele, iar du Barry deveni livid.

— Despre care Frederic vorbiți ? bîigui contele.

— Păi... despre unicul, ilustrul, triumfătorul... prietenul domnului Voltaire... mă rog... regele Prusiei !... Dar să lăsăm aceste lucruri, și să vedem care este motivul ce-mi produce atît de rara plăcere de a vă vedea...

— E un motiv foarte simplu, zise contele, încercînd să-și revină.

În același timp, scotea din buzunar o hîrtie închisă cu sigiliul regelui, pe care o întinse guvernatorului.

Acesta citi hîrtia, aruncă o privire surprinsă spre însoțitorul contelui, și zise :

— Ordinul regelui... mă supun !... Sînt la dispoziția voastră, domnule...

— Domnul Jacques, zise du Barry cu însuflețire, făcînd puțin cam tîrziu prezentările.

Bărbatul care răspundea la numele acesta, poate puțin cam prea modest, se ridică, salută profund și, cu o voce fără accent, una din acele voci care curg să lase vreo urmă, spuse :

— Vă mulțumesc, domnule guvernator... Mă interesează foarte mult soarta tînărului acela... Domnul conte și-a luat sarcina de a face demersurile, și...

— Ajunge ! zise guvernatorul. Înțelegeți-mă, mie puțin îmi pasă ! Din moment ce îmi aduceți un ordin semnat d'Argenson și contrasemnat Berryer, restul nu mă mai privește !... Cu toate că, în cazul acesta, degeaba mi-au mai dat ordin să-l țin... pe acest tînăr... în cel mai absolut secret... Vă conduc...

Trase de un cordon. În ușă apăru un valet.

— Trimiteți-l la mine pe temnicerul nr. 9, zise guvernatorul.

Cîteva minute mai tîrziu, gardianul indicat își făcu apariția în cabinet.

— Condu-l pe domnul la celula numărul... ia să vedem, la ce număr o fi ?...

Guvernatorul se ridică, se duse la rafturi, căută cîteva clipe, apoi se întoarse :

— La numărul 214.

Cum se vede, guvernatorul nu voia să cunoască nici numele temnicerilor, nici pe cele ale prizonierilor săi. Avea obiceiul să spună că el însuși se numește numărul 1. La Bastilia nu se poartă nume ! Numai numere !...

Temnicerul făcu un semn domnului Jacques care, după ce-l salută pe guvernator cu toată stîngăcia de care era în stare, ieși din cabinet.

— Un bărbat foarte demn, acest domn Jacques ! zise atunci du Barry, ridicîndu-se. Scumpul meu guvernator, mii de mulțumiri pentru amabilitatea voastră...

— Dar nu aveți pentru ce... din moment ce mi-ați adus un ordin !... Nu-l așteptați pe domnul Jacques ?

— Pe cinstea mea, nu !... am chef să respir aerul de afară...

— Vă înțeleg ! suspină guvernatorul.

Du Barry își salută gazda și ieși.

Cînd ajunse afară, dădu ordin vizitiului trăsurii sale să aștepte acolo unde se găsea și, apropiindu-se de piața Regală, intră în străduța du Foin, apoi, nu fără a se asigura că nu e urmărit, pătrunse rapid într-o căsuță scundă, cu aspect modest.

Căsuța aparținea domnului Jacques !

Acesta îl urmase pe temnicer — purtătorul de chei nr.9, cum îl botezase guvernatorul. Temnicerul coborîse scara, traversase acea curte strîmtă și întunecoasă care-l impresionase atît de tare de domnul Jacques și apucă pe un culoar umed și începu să urce o altă scară unde la fiecare etaj se găsea o santinelă căreia trebuia să-i dea parola, după care intră pe un coridor lung și se opri în fața unei uși solide, începînd să tragă zăvoarele.

În clipa aceasta, domnul Jacques îl bătu pe umăr :

— Scuză-mă, prietene, aș vrea să-ți spun ceva !

— Spuneți, vă rog !

— Știți cum se numește prizonierul din spatele ușii ?

— Cine, nr.214 ?...

— Da ! chiar nr.214 !...

— Nu-i știți numele ?

— M-am însărcinat să-i fac un mic comision... mi s-a spus numele său... dar mărturisesc că l-am uitat...

— Ei bine, e cavalerul d'Assas !...

. . . . . .

În momentul în care cavalerul d'Assas fusese arestat în fața bisericii Saint-Germain-l'Auxerrois, primul lucru pe care l-a făcut, instinctiv, a fost să scoată spada să se apere.

Dar imediat descurajarea puse stăpînire pe el.

„La ce-mi mai folosește să fiu liber acum ! Pentru ce să mai trăiesc ! Ea e căsătorită acum cu un altul ! Pentru că nu mă iubește !... Așa că e bine să dispar din lumea celor vii !"

Și, fără să opună nici cea mai mică rezistență, intră în vehicolul greoi spre care era împins și căruia i-au închis obloanele cu cheia. Douăzeci de minute după arestare, care nu provocase nici un zgomot, nici un scandal, cavalerul d'Assas intra la Bastilia, urmînd temnicerii și soldații fără să știe unde-l conduceau, mergînd ca un somnambul, și fu închis cu trei lacăte în camera 214.

Cuvîntul „cameră" era oficial, în comparație cu carcerele ce se găseau în subsoluri. Dar asta nu vă va evoca imaginea unei încăperi luminoase și curate, cu pat, cu mobile...

Camera 214 nu era decît o celulă un pic mai puțin întunecoasă decît carcerele subterane.

O poliță strîmtă din lemn, fixată în perete, pe post de pat, cu un acoperămînt sărăcăcios ca unică lenjerie, un taburet cu trei picioare, o planșetă pe care se afla o pîine, o carafă cu apă, iată tot mobilierul acestei „camere".

Zidurile erau groase de opt pași. Un șir dublu de bare groase din fier descurajau orice tentativă de evadare. Aerul și lumina pătrundeau cu mare zgîrcenie în această „cameră".

În prima zi de detenție cavalerul nu acordă mare importanță acestor amănunte. Nu văzu nici oroarea bolților ce-l acopereau ca o lespede de mormînt, nici mușchii de pe ziduri, nici grosimea gratiilor... nu mîncă... ci se aruncă pe poliță strîmtă, închise ochii, își încrucișă brațele pe piept și începu să se gîndească la ea !...

În asta consta fericirea lui !

Căci la vîrsta încîntătoare și plină de iluzii, în primăvara vieții, cînd bărbatul în cel de-al douăzecilea an al

vieții sale își întinde aripile spre acel abis al existenței ce i se pare de azur dar care poate să fie imediat ca întunericul tenebrelor, la vîrsta cavalerului iubirea este marele, unicul gînd al inimii și minții.

Ce putea fi mai dureros decît să nu fii iubit de cel pe care-l iubești !

Cavalerul d'Assas iubea atît de profund, încît părea că ar fi cunoscut de ani de zile „obiectul pasiunii sale", cum se spunea atunci în limbajul prețios ce poate părea puțin ridicol în epoca noastră plină de cifre dar care, sub chiar această prețiozitate, era în fond atît de la obiect și atît de încîntător.

N-o cunoștea pe Jeanne decît de cîteva ore, abia îi știa numele, pe care îl aflase numai în dimineața aceleiași zile ; dar imaginea adorată era gravată în mintea sa ca o acvaforte, de neșters, și numele iubit îi venea pe buze ca unul din acele cîntece ce te obsedează și de care nu poți să scapi.

Cavalerul era unul din acele suflete generoase care se aruncau în brațele pasiunii și nu-și mai reveneau. Un altul și-ar fi spus :

„Acum că s-a măritat cu un altul și nu mă mai iubește, am să-mi smulg din inimă această dragoste, făcînd chiar imposibilul să nu mă mai gîndesc la ea !"

El constată simplu că va iubi întreaga sa viață fata în roz din luminișul pădurii Ermitage. Înțelesese că totul se sfîrșise, că în afară de ea nu va mai fi nimeni pe lume și că iubirea aceea era de nevindecat.

Și mai înțelesese că din pricina aceasta va muri.

Unde ? Cînd ? Cum ? Nu încerca să afle.

Va muri, asta-i tot !...

Această primă zi de detenție, ca și următoarea le va petrece într-o prostrație totală.

Dar dacă d'Assas era la vîrsta pasiunilor totale, era în același timp la vîrsta trăirilor celor mai arzătoare și mai imperioase, cînd viața clocotește. În plus, temperamentul său combativ îl va împinge rapid spre un fel de revoltă.

Începu prin a-și spune că dacă nu putea trăi fără Jeanne și tot trebuia să moară, închisoarea era o moarte ca oricare alta. Bastilia ucidea repede. Și, la nevoie, putea da și el o mînă de ajutor închisorii. Într-o zi la prima ocazie, îl va amenința pe guvernator. Atunci îl vor închide într-una din acele carcere din subsol în care poți să aduni

salpetru de pe piele și în care te îmbolnăvești de plămîni în trei luni, un mormînt îngrozitor care înghite ființe și scoate cadavre...

Numai că la gîndul acesta simți crescînd în sufletul lui o mînie de nestăpînit.

Își spuse că acea moarte era nedemnă de el... de ea !

Voia să moară, dar la lumina zilei, în libertate... și dacă s-ar putea sub ochii ei !...

Începu să se învîrtă ca o sălbăticiune în cușcă, zgudui zăbrelele, zgîlțîi ușa, se zbătu, strigă, urlă dar degeaba.

Și atunci începu să-și pună o întrebare la care nu găsea nici un răspuns plauzibil :

„De ce mă aflu la Bastilia ? De ce am fost arestat ?... Ce anume am făcut ?..."

Îl întrebă pe temnicerul care îi aducea mîncarea, dar acesta îi spuse că îi era interzis să vorbească deținuților. Ceru să-l vadă pe guvernator, dar i se răspunse că acesta avea altceva mai bun de făcut decît să stea de vorbă cu pensionarii Bastiliei.

Pe măsură ce cavalerul își dădea mai bine seama de situația sa, pe măsură ce înțelegea că nu va mai ieși vreodată din această înspăimîntătoare închisoare, dorința de libertate devenea tot mai nestăpînită.

Avea accese de furie, cu strigăte de disperare.

Și începuse să-și spună :

„Că nu mă iubește, fie !... Nu-i cer să mă iubească ! Dar să n-o mai văd ! Niciodată ! Niciodată !... Ah ! asta e îngrozitor !... Vreau să o revăd, fie numai pentru cîteva clipe, să-i spun că mor din cauza iubirii ce-i port și că mor adorînd-o !... Trebuie s-o revăd ! Cu orice preț !..."

Și începu să caute un mijloc de a evada.

Trebui să se supună evidenței : numai printr-o minune ar fi putut scăpa de acolo ; altminteri, după mulți ani de muncă asiduă, ar fi putut realiza un proiect ce i-ar fi oferit o șansă de reușită...

Să trăiască atîta timp fără s-o revadă ? Imposibil !...

Din clipa în care a ajuns la această concluzie, o neliniște mortală îl cuprinse. Și înțelese că a se gîndi mereu la același lucru, a se lăsa pradă disperării și neputinței de a o vedea, însemna să înnebunească. Motiv pentru care luă hotărîrea să se sinucidă...

Și cum tocmai se întinsese pe poliță pentru a se gîndi la un mijloc de sinucidere rapid și sigur, ușa celulei se deschise brusc ; în cameră intră un bărbat pe care nu-l cunoștea, închise ușa în urma sa, în timp ce temnicerul rămase afară...

Bărbatul se apropie de cavaler care, gîfîind, clătinîndu-se, se ridică de pe poliță.

Se așeză pe taburet, surîse misterios, duse un deget la buze recomandîndu-i tăcere, și-i spuse în șoaptă :

— Vă aduc vești de la Jeanne !....

CAPITOLUL XV

DOMNUL JACQUES

Îl rugăm pe cititor să binevoiască a se întoarce cu noi în piaţa Saint-Germain-l'Auxerrois, în chiar clipa în care, după ceremonia căsătoriei, Jeanne ieşea din biserică şi, văzîndu-l pe Ludovic al XV-lea în balconul Luvrului, leşină în braţele lui Tournehem, şi, în sfîrşit, clipa în care cavalerul d'Assas, sprijinit de un copac, asista disperat la această dublă scenă.

La zece paşi de el se găsea un bărbat care, pierdut în mulţimea de gură-cască, nu scăpase nici un detaliu din tot ceea ce am povestit.

Bărbatul văzuse apariţia regelui şi tresărise.

O văzuse pe Jeanne aruncînd o privire neliniştită şi îndrăgostită spre balcon, şi pumnii săi se încleştară cu o imperceptibilă mişcare de furie iute reprimată.

Şi atunci privirea îi căzuse pe cavalerul d'Assas.

Cu o rapiditate de excepţie, ce constituia una din marile forţe ale acestui necunoscut, studiase acea încîntătoare şi loială fizionomie, atît de frumoasă, de tînără şi dureros de disperată. Citise pe faţa lui ca într-o carte deschisă iubirea cea mai pură, curajul cel mai nesăbuit, disperarea cea mai îngrozitoare.

Şi surîse... un surîs palid şi trist !...

„Ia te uită !... murmurase el... iată o nouă carte în joc, pe care nu contam... Haide, totul se poate aranja !... Să nu mai pierdem timpul !..."

Cu pălăria în mînă şi surîsul pe buze, se îndrepta spre cavaler... Dar în acel moment văzuse năvălind zbirii poliţiei, şi începu să se retragă pe nesimţite... cavalerul fu arestat, aruncat în trăsura care-l va duce în îngrozitoarea hrubă a Bastiliei.

Bărbatul se întoarse foarte dezamăgit şi-l văzu pe contele du Barry care discuta cu însufleţire, cu voce joasă, cu locotenentul general de poliţie, domnul Berryer. Constată că privirea contelui du Barry urmărea vehicolul care-l ducea pe cavaler. Văzu pe figura contelui ura satisfăcută, cum văzuse şi disperarea de pe chipul tînărului.

Atunci aşteptă că se îndepărteze locotenentul general de poliţie ; se apropie iute de du Barry,care se îndepărta şi el de biserică, se lovi de el cum ar fi putut s-o facă orice trecător, şi, lovindu-l, îi şopti :

— Diseară, la mine !...

Apoi, fără să se oprească, parcurse strada Saint-Antonie, ajunse în strada du Foin şi intră în casa modestă despre care am vorbit şi unde l-am văzut intrînd pe du Barry la ieşirea din Bastilia.

Casa aceasta era, într-adevăr, casa domnului Jacques, iar omul de care vorbeam era chiar domnul Jacques în persoană.

Se închise într-un cabinet a cărui uşă fu încuiată cu cheia, trase perdelele grele în dreptul ferestrei şi, cînd fu sigur că nimeni nu-l putea vedea, apăsă pe un fel de pîrghie bine ascunsă într-un zid : se deschise un fel de dulap. În acest dulap erau hîrtii aranjate cu grijă şi etichetate, fără a mai ţine cont de hîrtiile de schimb asupra principalilor financiari ai Parisului, cît şi un cufăr plin cu aur.

Domnul Jacques scoase un vraf de hîrtii, le cercetă îndelung, adnotă cîteva file cu creionul, apoi le puse la locul lor.

După care se aşeză la o masă şi începu să scrie o lungă scrisoare cu caractere bizare care sigur nu erau nici latine, nici caracterele unei alte scrieri cunoscute.

Timp de trei ore îşi urmă munca, ce părea a fi foarte dificilă, căci se oprea adeseori şi-şi prindea capul între palme, îşi încrunta sprîncenele şi medita îndelung.

Cînd sfîrşi ce avea de scris, luă cele opt foi de hîrtie pe care le umpluse cu scrisul acela ciudat şi le introduse într-un plic scriind adresa cu scrierea aceea necunoscută, asupra căreia am atras atenţia.

În timp ce scria adresa, murmura din vîrful buzelor :

„Pentru a fi predată... numai în mîna... Maiestăţii Sale — Frederic al II-lea... regele... Prusiei... Gata ! s-a făcut... Dacă cei de acolo au să mă asculte, totul va fi bine!"

În sfîrșit, vîrî totul într-un plic gros pe care-l sigilă cu ceară și pe care scrise, de data asta în franceză :

Domnului Wilfried Yurgman.
negustor de coloniale.
Wilhelmstrasse
Berlin (Regatul Prusiei)
(Comandă foarte urgentă de piper și scorțișoară)

După care închise misteriosul dulap, deschise ușa cabinetului, trase perdelele, stinse torța pe care o aprinsese și, trecînd într-o sufragerie foarte modestă, lovi într-un gong.

Apăru un bărbat, îmbrăcat ca un servitor dintr-o casă burgheză mediocră.

Domnul Jacques îi înmînă scrisoarea pe care tocmai o scrisese și-i porunci scurt :

— Un curier pentru scrisoarea aceasta. Imediat. În cea mai mare grabă, baroane, m-ați înțeles ?

Bărbatul se înclină adînc și zise :

— Prea bine, Monseniore !

După ieșirea servitorului, care, bizar, avea titlul de baron, domnul Jacques se așeză într-un fotoliu vechi, își încrucișă picioarele pe un altul, închise ochii și păru să se lase în voia plăcerilor unui somn nevinovat.

Era în jur de ora opt seara cînd în sufragerie fu introdus contele du Barry.

— Ei bine, scumpul meu conte, ce-i cu căsătoria ? îl întrebă imediat domnul Jacques.

— S-a făcut, cum ați putut vedea, azi-dimineață. Vin de la palatul d'Etioles. Cred că avem acolo un adversar de temut.

— Și micuța ?

— Jeanne Poisson ? Se comportă admirabil.

— Da, e foarte curajoasă, spuse lent domnul Jacques. În asta constă pericolul pentru noi. Ce nefericire că n-am dat de la început peste o astfel de fată !... Și totuși... Nu... îl iubește prea mult pe rege... și n-ar fi consimțit să facă ce-i poruncesc... și mi-ar fi încurcat afacerea.

— Vreți să ziceți afacerea noastră ! exclamă zeflemitor contele.

Domnul Jacques îi aruncă o privire disprețuitoare. Dar îi surîse imediat și reluă :

— E exact ceea ce vroiam să spun, conte... Dar, ia să vedem, ce credeți dumneavoastră despre situația actuală ?

— Cred că d'Etioles este cel mai redutabil dintre intriganți, zise du Barry, pălind de furie, și că, dacă îmi va sta în cale, îl voi ucide !

— Dacă asta vă face plăcere, n-aveți decît să-l ucideți, îi replică, rece, domnul Jacques. Pînă atunci, trebuie s-o împiedicăm neapărat pe micuța Poisson... pardon : doamna d'Etioles să ajungă pînă la rege. Înțelegeți ? Trebuie, neapărat !...

— Cu ce mijloace ? mormăi du Barry. Regele e nebun după ea. Regele a văzut-o în luminișul din pădurea Ermitage, unde d'Etioles și madam Poisson o ademeniseră pe micuța porumbiță. Efectul a fost fulgerător ! Regele s-a dus să se plimbe pe sub ferestrele ei ca un puști îndrăgostit ! Regele a apărut în balconul palatului Luvru ca să o vadă ieșind din biserică. Toată lumea de la curte pariază că o nouă pasiune e pe cale de a se naște ! S-o fi văzut astăzi pe d'Etioles ! Toți curtezanii noștri roiau în jurul ei, încercînd să-i smulgă o privire ! Iar în ceea ce-l privește pe d'Etioles... dacă ați fi văzut ce privire triumfătoare mi-a aruncat !...

— Da... dar ea... Ea nu bănuiește încă nimic ! Nu știe!... Ascultați-mă bine : nu trebuie cu nici un chip ca doamna d'Etioles și regele să-și vorbească ! Nici măcar o dată !...

— Care-i mijlocul ? repetă du Barry.

— Mijlocul ? făcu încetișor domnul Jacques. Păi trebuie să înlocuim în inima micuței d'Etioles iubirea pentru rege cu o altă iubire !... o altă pasiune !... Să ne închipuim un tînăr cavaler frumos, brav, îndrăzneț, inteligent și pe deasupra îndrăgostit lulea, lovit de una din acele pasiuni fulgerătoare cărora femeile nu le pot rezista ! Luăm tînărul, îl ducem doamnei d'Etioles și îi spunem : Fă-te iubit !

— Perfect ! făcu du Barry. Dificultatea nu va fi deci de a găsi pe cineva... Dacă stau bine să mă gîndesc, în anturajul meu aș putea găsi cel puțin douăzeci de gentilomi capabili să joace acest rol.

— N-ați înțeles : nu e vorba de jucat vreun rol ! E vorba să găsim un gentilom așa cum vi l-am descris eu și care s-o iubească într-adevăr sincer pe d'Etioles, pentru a se putea face iubit de ea...

— Am să caut, zise du Barry.

— N-ai de ce să cauți : tînărul a fost găsit. Și a fost găsit astfel încît, în circumstanțele date, nu știu cum aș fi găsit altul mai bun.

— Și cine e ?... făcu du Barry nu fără o secretă neliniște și un fel de gelozie împotriva acestui necunoscut care-i putea periclita situația, deja foarte precară.

— Cum se numește tînărul pe care ați pus să-l aresteze în dimineața asta ? îl întrebă brusc domnul Jacques.

Du Barry tresări.

— Acela !... mormăi el. Ah ! nu ! niciodată !...

— Nu spuneți prostii, scumpul meu conte, îi zise cu blîndețe domnul Jacques.

— E dușmanul meu ! scrîșni du Barry.

— Eu v-am întrebat cum îl cheamă.

— Cavalerul d'Assas ! horcăi contele, dominat de privirea poruncitoare a domnului Jacques.

Acesta rămas cîteva clipe pe gînduri.

— Cavalerul d'Assas ! murmură el. Da... s-ar parea că-i cunosc numele... o familie bună de provincie... curaj, mîndrie, sărăcie... toată istoria unei familii în aceste trei cuvinte... Ei bine, iată unealta noastră !

— Dar v-am spus că-l urăsc ! cu toată forța ! din tot sufletul !

— Bah ! Și pentru care motiv, mă rog ?

— M-a rănit !

— E o dovadă că știe să se bată, pentru că sînteți cea mai bună spadă din Paris... dar după el, cum s-ar părea.

— M-a insultat !

— Bravo ! cîteva vorbe spurcate, de circiumă ; asta se uită !

— Oh ! mîrîi contele spumegînd de mînie. Pe omul ăsta îl strîng de gît cu mîinile mele...

— Nu ! Știți ce veți face ? Îi veți întinde mîna, îi veți surîde și veți fi cel mai bun prieten al său...

— Niciodată !...

— Vă poruncesc !...

Du Barry se sumeți. O clipă, întreaga morgă a neamului său îi împurpură fruntea și făcu să-i ardă obrajii.

Dar sub privirile domnului Jacques fu scuturat de un frison, păli... și lăsă capul în jos.

Cu o voce gîfîită, încercă o ultimă apărare :

— Dar acum e la Bastilia !

— Nu voi l-ați arestat și trimis acolo ? Ei bine, scoteți-l ! Descurcați-vă cum știți ; asta nu e treaba mea. Aici

începe treaba voastră. Aveți la dispoziție opt zile, nu mai mult. În opt zile îmi veți aduce două lucruri : în primul rînd o autorizație prin care să mi se permită să stau de vorbă fără martori cu arestatul, apoi un ordin de punere imediată în libertate... Puteți spune ce vreți... Presupun că ați inventat o poveste pentru a fi arestat... inventați alta ca să-l eliberați... spuneți că v-ați înșelat... mă rog, faceți cum doriți... dar în opt zile... ne-am înțeles ?

— E imposibil !

— Imposibil ? repetă Jacques. Îndrăzniți să-mi spuneți mie, tocmai mie, că e imposibil ?

— V-o jur !

— Pe ce ? Poate pe onoarea voastră de gentilom ?

Contele du Barry avu un ultim gest de revoltă :

— Domnule... Domnule !

Domnul Jacques surîse amenințător :

— Așa, carevasăzică ! Ați primit cumva o moștenire ?

— Din nefericire, nu !

— Și nu mai aveți nevoie de bani ?

— Ba din contră, niciodată n-am avut o atît de mare nevoie de bani.

— Sau ați uitat cumva de... pactul nostru ?

— N-am uitat nimic.

— Ei bine ! atunci chiar că nu vă înțeleg. Mi-ați putea explica acest mister ?

— E foarte simplu. Cavalerul d'Assas a îndrăznit să-și ultragieze, să-și provoace regele !

— Crimă de lesmajestate. Nu așa se numește ?

— Văd că vreți să mă trimiteți la moarte !

— Nu, vă vreau în viață... fericit și bogat. Și pentru asta trebuie încă să-mi mai fiți supus. Ce aveți de zis, scumpul meu conte ?

— Da ! făcu du Barry cu o răbufnire de furie.

— Foarte bine. Aveți nevoie de bani, scumpe conte ?... Ba da, ba da !... Citesc asta pe fața voastră ! Ah ! acești tineri gentilomi parizieni ! mereu în pană de bani ! ce pungi sparte ! Haide, iată ceva pentru a consola marea ură ce-o purtați acelui sărman tînăr care nu poate dar... iată un mic bon de treizeci de mii de livre, asta pentru început... adică douăzeci și cinci de mii pentru permisul de vorbitor, iar restul pentru ordinul de punere în libertate a crîncenului vostru dușman... care mi se pare un băiat

încîntător... Hai, hai, la revedere, scumpul meu conte... vă aştept peste opt zile...

În timp ce-i vorbea, domnul Jacques îl împingea cu blîndeţe pe du Barry spre uşă.

În clipa în care contele se regăsi în stradă, îşi strînse pumnii şi livid, cu dinţii strînşi, murmură :

„Sînt prins în cursă !... Legat de mîini şi de picioare ! Nu mai am dreptul nici de a urî, nici de a iubi !... Nu mai sînt decît un mizerabil instrument în mîinile lui ! Oh ! dar... răbdare ! cum zice chiar el adeseori !..."

Cu toate acestea, puţin cîte puţin, contele se calma. Una peste alta, domnul Jacques plătea optzeci de mii de livre la punerea în libertate a cavalerului d'Assas. Adică : un bon de treizeci de mii de livre pe care du Barry îl putea încasa la prezentare, şi două bonuri de cîte douăzeci şi cinci de mii de livre promise de misteriosul personaj care-şi ţinuse pînă atunci cu cea mai mare rigurozitate toate promisiunile de acest gen.

Făcea deci o afacere excelentă ; du Barry reflecta la faptul că cel mai important pentru el era să-şi cîştige cele cincizeci de mii de livre care mai rămîneau de plătit ; în privinţa cavalerului d'Assas, o să-i găsească un motiv de ceartă şi o să-l ucidă.

Sau chiar mai bine... nu lipsesc din Paris bărbaţi oneşti şi curajoşi care, plătiţi convenabil, operează cu blîndeţe şi fără prea mult zgomot.

Cu aceste hidoase gînduri în minte — bani, trădare, ură, sînge, toate astea le ţinea închise în sine — ca şi cu alte gînduri, mult mai profunde şi mai ambiţioase, contele du Barry începu imediat asaltul asupra locotenentului general de poliţie, a păstrătorului sigiliului şi chiar a regelui însuşi. Nu-i fu prea greu să izbutească. Una peste alta, acuzaţia împotriva cavalerului d'Assas venea din partea lui. Şi era un lucru atît de rar să-l auzi pe du Barry cerînd iertare pentru cineva, încît putea fi crezut pe cuvînt în clipa în care se întîmpla un astfel de eveniment.

În ziua hotărîtă, contele îi înmînă domnului Jacques cele două acte cerute, şi-l conduse cu trăsura sa la Bastilia. Am văzut cum a fost prezentat guvernatorului domnul Jacques, iar apoi condus de un temnicer pînă în celula cavalerului d'Assas.

CAPITOLUL XVI

ISPITITORUL

— Vă aduc veşti de la Jeanne !

Acestea fură primele cuvinte ale vizitatorului.

Şi efectul cuvintelor sale asupra cavalerului d'Assas fu uluitor. D'Assas, care cu cîteva clipe mai devreme vroia să moară, d'Assas care se întinsese pe trista sa poliţă pentru a căuta un mijloc de a-şi lua zilele, d'Assas, care era cufundat în acea disperare a iubirii care e, fără îndoială, cea mai de temut formă a disperării, d'Assas sări în sus, cu ochii sclipind de emoţie, şi, cu mîinile sale tremurînde, strînse mîinile ciudatului personaj. Vroia să-i vorbească, să-i pună mii de întrebări, dar nu reuşea să scoată un cuvînt.

— Liniştiţi-vă, copilul meu, zise domnul Jacques, aruncîndu-i tînărului o privire de o sumbră satisfacţie. Veştile pe care vi le aduc nu sînt, de altminteri, atît de importante pe cît v-aţi putea închipui.

— Ah ! domnule, murmură cavalerul cu fervoare, oricine aţi fi şi orice veste mi-aţi aduce, fiţi binecuvîntat !... Vorbiţi, vorbiţi... vă implor... ce veşti îmi aduceţi ?

Domnul Jacques păstră cîteva clipe de tăcere, în timp ce d'Assas îl examina cu o neliniştе crescîndă.

— O iubiţi foarte tare ? îl întrebă el brusc.

— O ador ! făcu d'Assas, cu acea încîntătoare naivitate a adevăraţilor îndrăgostiţi care simt nevoia de a-şi mărturisi pasiunile întregii lumi. O ador, domnule ! Mi-aş da şi viaţa s-o revăd, fie şi numai pentru cîteva clipe !...

Domnul Jacques scoase un suspin.

Cine ştie dacă acest înspăimîntător personaj, care dispunea de o putere ocultă capabilă să zguduie lumea din temelii, nu-l invidia în acele clipe pe sărmanul deţinut !

Adevărul era că puterea lui aparținea de forțele răului ! Și că celula strălucea de la tinerețea și iubirea prizonierului ei !

Și acest sentiment pătrundea pînă în sufletul întunecat al domnului Jacques, așa cum o rază de soare pătrunde într-o temniță întunecată, umedă și sufocată de miasmele descompunerii, numai că această rază se stinse aproape imediat, sentimentul dispărînd fără a se mai întoarce.

Domnul Jacques părea a avea în jur de cincizeci de ani și era de talie mijlocie. Chipul său avea, pentru cine nu-l studia cu atenție, aspectul insignifiant al burghezului modest. Privirea, de obicei ternă și aproape mereu voalată de pleoapele lăsate, arunca adeseori sclipiri amenințătoare. Mîinile sale erau foarte frumoase... ai fi zis că sînt mîini de prelat. Cînd era singur și nu se supraveghea, se putea citi în atitudinea sa un fel de superioritate disprețuitoare, un orgoliu puternic și liniștit, un dispreț de om cu mult superior celorlalți semeni ai săi. Omul acela își putea bate joc, fără îndoială, de gloria monarhilor, putea declanșa, după bunul său plac, războaie sîngeroase și, cu un semn, putea face ca pacea să domnească în lume.

D'Assas nu înțelegea lucrurile acelea, dar le simțea confuz.

Cel puțin înțelegea că se găsea în prezența a ceva înfiorător, plin de necunoscute, care putea fi excesiv de puternic și necruțător.

Și cum era un om curajos, cel din fața lui nu-i inspira groaza pe care acesta ar fi vrut poate să i-o insufle, ci un fel de bucurie surdă ce-i cuprinde pe cei tineri, însuflețiți de spiritul cavaleresc și îndrăzneți, în clipa în care se pregătesc să intre în luptă.

— Cine sînteți dumneavoastră, domnule ? îl întrebă el.

— Numele meu este Jacques, îi răspunse fără grabă vizitatorul, sînt un burghez liniștit, rudă îndepărtată prin alianță cu familia Poisson... de altminteri atît de îndepărtată, încît cred că această rudenie e, în clipa de față, ignorată de verișorii mei. Oricum ar fi, am putut s-o urmăresc pe Jeanne de aproape, căci este nepoata mea ; frumusețea ei m-a interesat ; cred că nu e fericită și caut mijlocul de a-i asigura fericirea. Iată, deci, cine sînt eu. Explicațiile mele sînt suficiente ?

— Nu ! îi răspunse cu răceală d'Assas ; căci ele nu explică nimic. Și mai ales aceste explicații nu spun cum dumneavoastră, un modest burghez, ați putut obține din partea regelui ceea ce și un ministru ar obține cu cea mai mare greutate : un ordin de punere imediată în libertate.

— Sîntem pe cale să ne înțelegem, tinere. Căci sînteți dotat cu o rară inteligență, și inteligența facilitează tranzacțiile. Deci nu credeți în imaginea mea de burghez liniștit ?

— Nu, domnule, zise d'Assas, care se simțea cuprins de o neliniște confuză.

— Așadar, reluă vizitatorul, doriți s-o revedeți ?

— V-am mai spus : dacă această adorabilă ființă mi-ar mai putea încînta măcar o singură dată privirea... aș putea muri fericit !

— Nu despre moarte este vorba ! Sînteți tînăr, aveți întreaga viață în fața dumneavoastră, iubirea și poate chiar bogăția și puterea vă așteaptă. Dacă bogăția și puterea nu vă încîntă, cel puțin iubirea poate face din viața voastră un lung deliciu. Vă ofer mijlocul de a o revedea, nu pentru un minut sau o clipă, cum vă doriți dumneavoastră, ci în fiecare zi, de a o iubi... și poate, cine știe, de a fi iubit de ea ! Nu pentru a muri la picioarele ei, ci pentru a trăi, adorînd-o... și îmbătîndu-vă cu sărutările ei...

D'Assas își împreună mîinile și, gîfîind, murmură :

— Mă faceți să înnebunesc, domnule !... sau... mai degrabă... vă bateți joc de disperarea mea !

— Tinere, făcu domnul Jacques cu un fel de severitate, nu fac parte din categoria celor care-și bat joc de oameni...

— Totuși cred că știți că sînt deținut ! Știți, trebuie să știți, că nu se mai iese din Bastilia atunci cînd ești acolo din capriciile regelui !

Domnul Jacques se căută prin buzunare și, fără să scoată un cuvînt, îi întinse o hîrtie. Cavalerul o citi și tresări violent.

Hîrtia era un ordin de punere imediată în libertate !...

Mut de uimire, incapabil să facă măcar un pas, întinse fără vlagă brațele spre acel salvator necunoscut ce-i pătrunsese în celulă, aducîndu-i dubla bucurie : a iubirii și a libertății.

Dar brusc, păli... căci i se părea că figura salvatorului lua subit proporții uriașe care, din înaltul bucuriei neprevăzute, îl arunca brusc într-un abis al disperării celei mai profunde... că ușa întredeschisă a celulei se va reînchide pentru totdeauna !...

Într-adevăr, domnul Jacques își recuperase documentul, îl împăturise, îl pusese cu răceală în buzunar și-i spusese :

— Acum, scumpul meu prieten, așezați-vă și să stăm puțin de vorbă !...

În clipa aceea, cavalerul îl privi cu atenție pe bărbatul care vorbea în felul acesta, cu o ironie amenințătoare ce putea fi decelată cu ușurință, oricît de voalată ar fi fost ea, ascunsă sub rece și glacială politețe.

— Aveți dreptate. Văd că voi fi obligat să vorbesc cinstit, pe șleau.

— E cel mai bun lucru, domnule.

— Și calea cea mai scurtă, tinere. Ați auzit vorbindu-se de cardinalul Fleury ?

— Cel care s-a ocupat de educația regelui ? Sigur că da !

— Ei bine, eu sînt succesorul său, sau mai bine zis, continuatorul său.

— Deci am onoarea să vorbesc cu un om al bisericii ?

— Da, domnule, cu un om al bisericii ! îi răspunse domnul Jacques.

Și de data asta puse în voce un astfel de accent, în ținută o astfel de atitudine maiestuoasă încît d'Assas, deși puțin ezitant, nu se mai îndoi de adevăr și se înclină profund în fața sa.

Domnul Jacques își reluă masca obișnuită de modestie și continuă netulburat ;

— Nu ocup rangul înalt și situația privilegiată ale atît de nobilului Monsenior Fleury. Nu sînt demn de această situație. Dar un lucru e sigur : că sînt animat de aceeași credință profundă ca și predecesorul meu ; nu fac altceva decît să mă conformez riguros tradiției ce mi-a fost transmisă ; și dacă am hotărît să rămîn pentru totdeauna în culise și să nu mă amestec în afacerile de Stat, asta nu înseamnă că nu am dobîndit o prețioasă influență asupra regelui în ceea ce privește conduita în viața sa privată... Încercați să mă înțelegeți bine, domnule. Îndrumîndu-l pe

regele Franței pe calea virtuților domestice, cred că fac un serviciu meritoriu regatului... Nu numai pe cîmpul de bătaie sau în consiliile de miniștri poți să-ți servești cu folos țara. Rolul meu este modest, istoria poate nu-l va înregistra, dar, salvîndu-l pe Ludovic al XV-lea de ten-tațiile amorului, nu credeți că pot feri Franța de multe mizerii și poate chiar de catastrofe ?

— Aveți dreptate, domnule, spuse cavalerul cu un respect pe care nu se gîndea să și-l ascundă. În felul acesta faceți o bună și profundă politică. Un rege dezordonat, vicios, e o nenorocire pentru un regat, cheltuielile nesăbuite sînt o pacoste, urmată de altele, precum creșterea nemăsurată a impozitelor, ce dă naștere la revolte, după asta vin războaiele necesare pentru a face rost de aurul cu care să fie plătite nesătulele metrese care...

Ajuns aici, cavalerul se opri brusc, livid și tremurînd.

— Oh ! murmura el. Și ea ! ea ! care-l iubește... Da ! Și e iubită de rege !... Nefericita !...

Domnul Jacques îi prinse mîna cavalerului d'Assas și îi spuse, aproape în șoaptă :

— Ați pronunțat niște cuvinte teribile, tinere ! Vorbiți despre Jeanne-Antoinette Poisson, nu-i așa ? De cea pe care o iubiți !... Ei bine, da, regele o iubește ! Și asta m-a adus aici !... Ascultați-mă bine !...

D'Assas își trecu mîinile tremurătoare peste față. Iubirea regelui aproape că o uitase !... ce anume urma să mai afle ?

— Regele, reluă domnul Jacques, s-a îndrăgostit de această frumoasă copilă...

— Dar acum ea e căsătorită ! exclamă d'Assas. Soțul său...

— Nu-și iubește soțul ! Nici nu-l va iubi vreodată ! Cum poate oare un înger să iubească acea monstruoasă hidoșenie care este domnul Henri Le Normant d'Étioles !..

— Da ! Da ! încuviință cu însuflețire cavalerul, aveți perfectă dreptate... nu-l poate iubi... dar atunci... îl va iubi pe rege !

— Încă nu ! zise domnul Jacques.

D'Assas era foarte mișcat. În clipa aceea nu se mai putea îndoi de loialitatea absolută a bărbatului care-i vorbea. Acumularea de detalii exacte corespunzînd cu tot

ceea ce știa s-a dovedit suficientă pentru a-i îndepărta ultimele îndoieli.

Dar cum mai suferea, sărmanul copil ! Stăpînit de mîna de fier a bărbatului din fața sa, cuvintele abile îl făceau să treacă brusc de la speranță la deznădejde, picurîndu-i în inimă o spaimă îngrozitoare.

Domnul Jacques nu-l scăpa nici o clipă din privire.

— Doamna d'Etioles, reluă el, nu-l iubește încă pe rege. Dar nu întîrzie s-o facă...

— Oh ! gemu d'Assas.

— Pare imposibil ? Eu o cunosc bine. Am studiat-o îndelung. Are un suflet mare și o inimă de aur. Ignoră toate aspectele vieții. Își disprețuiește soțul. Regele este încă tînăr și frumos și, mai ales, este aureolat de eleganța și prestigiul său regal. Cum vreți ca această sărmană copilă să nu-i cedeze imediat ?...

— Da ! da ! da !... Ah, cît pot suferi !

— Asta nu trebuie să se întîmple ! Pentru liniștea Franței și, mai ales, pentru liniștea acestei sărmane regine care a suferit atît de mult, și căreia eu îi sînt profund devotat, nu trebuie ca Ludovic să comită o nouă greșeală ! Nu mai trebuie ca mizerabila ducesă de Châteauroux care a făcut-o să plîngă atît de mult pe regină, care a jucat regatul pe degete, cum a vrut ea, să fie înlocuită cu o nouă metresă cu atît mai redutabilă cu cît va fi mai tînără și mai frumoasă !...

D'Assas își înăbuși un suspin, lucru ce-i provocă domnului Jacques o mare bucurie, bine și înțelept disimulată în spatele unei măști de milă profundă.

— Mă compătimiți ? îl întrebă cavalerul.

— Din toată inima. Cine nu v-ar compătimi ? Atît de tînăr și atît de sincer în iubirea voastră !

— Dar, reluă brusc d'Assas, cine v-a dat ideea...

— De a vă căuta ? îl întrerupse domnul Jacques. Chiar ea ! Jeanne !

— Ea ! exclamă cavalerul cu o bucurie delirantă.

— Înțelegeți că primul meu gînd a fost să am grijă de ea, s-o urmăresc în viață, să știu ce spune, ce gîndește. Or, de cîteva zile, și mai ales în ajunul căsătoriei, nu mai vorbea decît de un cavaler d'Assas pe care vroia să-l revadă.

Tînărul cavaler palpita și murmura extaziat :

— A vorbit de mine ! Și-a amintit de mine...

— M-am interesat. Și am aflat faptul că acel cavaler d'Assas era găzduit la Bastilia pentru o vină necunoscută. L-am iscodit cu mare atenție pe rege. Care mi-a spus că nu dorește cu tot dinadinsul să-l țină în închisoare pe acest d'Assas căruia a vrut, pur și simplu, să-i dea o lecție. I-am pus la lucru pe toți prietenii mei, și în mod deosebit pe contele du Barry, pe care se pare că l-ați rănit, dar care nu vă poartă pică. Pe scurt, am obținut eliberarea voastră și iată-mă aici !

— Iată-vă aici ! repetă mașinal cavalerul. Dar... ce... doriți de la mine ?

— Ce ? Încă n-ați înțeles ?

— Scuzați-mă... sînt cam amețit... vorbiți-mi mai clar... vă implor !

— E foarte simplu, răspunse calm domnul Jacques. Am motive să mă tem că în foarte scurt timp Jeanne se va îndrăgosti de rege. Dar am credința că, prudentă și inteligentă cum o știu, ea nu se va lansa în această aventură decît într-un moment de disperare. Dacă ar fi îndrăgostită, Jeanne este prea mîndră pentru a sacrifica o iubire adevărată vanității de a fi metresa regelui... Vreți să fiți obiectul acestei iubiri ? Vreți să deveniți obstacolul de netrecut ce se va ridica între rege și Jeanne ?

— Și vă bazați pe mine pentru a juca acest rol ! exclamă d'Assas fremătînd.

— Mărturisesc că lucrul e periculos, zise cu blîndețe domnul Jacques. Pentru a fi veșnic iubit... pentru a o salva de la dezonoare și disperare pe cea pe care o adorați... va trebui să luptați împotriva puterii regale... riscînd să fiți zdrobit... pulverizat !... Vă înțeleg ezitarea... Oricît ați fi de îndrăgostit... sînteți tînăr și țineți la viață... La început, în arderea iubirii, vă declarați gata să muriți pentru a mai revedea o clipă femeia iubită... apoi începeți să vă gîndiți la obstacolele ce trebuiesc învinse... E natural, nu vă condamn pentru asta... căci dacă stați să vă gîndiți bine... viața valorează mai mult ca o exaltare de tinerețe... înțeleg asta... Dar văd cu regret că Dumnezeu mă părăsește... că degeaba am mizat pe îndrăzneala voastră !... Prea bine, asta e ! Sărmana regină va vărsa în continuare rîuri de lacrimi, Ludovic al XV-lea

nu va găsi pe nimeni care să i se opună... și Jeanne va fi dezonorată !... Adio, domnule !

— Pentru Dumnezeu, opriți-vă...

D'Assas se interpusese între ușă și domnuul Jacques. Ascultase cu o spaimă de nedescris ultimele cuvinte ale celui din fața sa. Și-o închipuia pe Jeanne în brațele lui Ludovic al XV-lea... Orice-ar fi ! da, orice-ar fi, acest lucru nu trebuie să se întîmple !

— Ce trebuie să fac ? întrebă el, învins.

— Nimic, răspunse domnul Jacques. Nimic în afara celor ce v-am spus : s-o salvați pe Jeanne, s-o salvați pe regină de o nouă umilință și durere, pe rege de o pasiune periculoasă, și regatul de noi necazuri !...

— Ah ! sînteți într-adevăr un trimis al Domnului ! zise d'Assas, înclinîndu-se adînc în fața lui. Scuzați-mă, am bănuit... m-am temut cîteva clipe de o cursă, de un complot...

— În fața căruia conștiința voastră s-a revoltat. Vă înțeleg, copile, zise domnul Jacques, cu melancolie în glas. Dar, cum vedeți, nu e vorba de nici un complot. Dimpotrivă : totul e clar, limpede. E vorba de o datorie de onoare...

— Da, da ! Chiar de-ar fi să mor !

— Ei bine, copilul meu, ascultați-mă bine. Mă duc să fac formalitățile necesare. Veți fi liber într-o jumătate de oră.

— Liber ! liber !... libertatea ! murmură, în extaz, d'Assas.

— Și dragostea, zise domnul Jacques, care ieși imediat, lăsîndu-l pe cavaler pradă unui torent de sentimente contradictorii care-i sfîșiau sufletul.

. . . . . .

Domnul Jacques se duse imediat în apartamentul guvernatorului Bastiliei, însoțit pas cu pas de temnicer... Guvernatorul se numea Louis, marchiz de Machault.

Era cel care puțin mai tîrziu va deveni purtătorul sigiliului regal. Era un om viclean, curtezan îndrăzneț, diplomat de temut, pentru moment fiind în dizgrație în acest post de guvernator al unei închisori de stat, unde se plictisea de moarte, și care și-a atras furia domnișoarei

de Châteauroux, care pe atunci era atotputernică. Cu un an în urmă marchizul de Machault, întors din postul de ambasador la Berlin, și-a permis să spună că marele Frederic o numea Cotillon III pe metresa lui Ludovic al XV-lea. Domnișoara Châteauroux s-a plîns regelui.

— Și ce vreți să fac ? o întrebă Ludovic al XV-lea.

— Trimiteți-l la Bastilia, Sire !...

— La dracu, scumpa mea ! Dacă am să-mi trimit gentilomii la închisoare pentru atîta lucru...

— Dar, Sire, zise ducesa, mușcîndu-și buzele, căci vedea că puterea sa se diminua, cine vă spune că trebuie să-l închideți pe domnul de Machault ? Numiți-l guvernatorul Bastiliei, nu vă va putea refuza, și ar fi ca și închis !

Regele începu să rîdă și semnă decretul de numire a domnului de Machault, decret ce fu primit de acesta cu un potop de înjurături, dar, ca un abil curtean ce era, fu nevoit să-l accepte cu un alt potop, de data asta de mulțumiri. Se răzbuna petrecîndu-și timpul în captivitate, cum spunea, născocind catrene la adresa domnișoarei de Châteauroux.

Metresa regelui va sfîrși prin a pierde tot creditul ; cum am mai spus-o, a fost alungată de la curte cu două luni înainte de aceste evenimente. Dar Machault, uitat de rege, continua să guverneze la Bastilia și începuse să se întrebe cu neliniște dacă nu cumva destinul îi hărăzise să moară între zidurile închisorii, precum pensionarii săi.

În clipa în care domnul Jacques s-a prezentat în fața lui, guvernatorul, care-l examinase cu mare atenție în timpul precedentei întîlniri cu du Barry, îl primi cu o răceală glacială.

— Ei bine, domnule Jacques, dacă-mi aduc bine aminte ?

— Da, domnule guvernator... numele meu este Jacques !

— Ei bine, v-ați văzut protejatul ? Mulțumit ? Atunci, adio ! Vă puteți retrage.

— Scuzați-mă, domnule guvernator, ar mai fi... zise umil domnul Jacques...

— Ce mai e ? Vă previn că mă grăbesc.

— Perfect. În cazul acesta, vă rog să mi-l predați pe domnul cavaler d'Assas, pe care îl voi lua cu mine.

Guvernatorul tresări, nu atît din cauza surprizei provocate de această noutate, ci din cauza tonului autoritar pe care-l folosise dintr-odată domnul Jacques.

— Ei bravo !... Ați înnebunit !... Vă asigur că avem niște celule pe aici, care...

— Citiți ! îi porunci domnul Jacques.

Marchizul de Machault desfăcu hîrtia pe care i-o întinse domnul Jacques, și-o citi dintr-o privire.

— E un ordin de punere în libertate cu efect imediat după toate regulile, zise el după cîteva clipe. La dracu, scumpul meu domn... Jacques, sînteți un om cu relații... Căci iată o hîrtie pe care puțini au putut-o smulge Maiestății Sale... Se știe prea bine că regele detestă mania unor indivizi de a vrea să iasă din Bastilia... cea mai bună dovadă fiind eu... Complimentele mele !... De fapt, cine știe dacă nu cumva, într-o zi, grație vouă, nu-mi voi cîștiga și eu libertatea ? Domnule Jacques, n-am să vă las să plecați pînă cînd nu-mi veți promite cel puțin protecția voastră !

Domnul Jacques se înclină fără să-i răspundă.

În timpul acesta guvernatorul, care vorbise, cum se spune, ca să se afle în treabă, îl urmărea pe ciudatul său vizitator cu cea mai mare atenție.

— Am găsit ! exclamă el, cu o voce schimbată.

— Ce-ați găsit ? îl întrebă ironic domnul Jacques.

— Mă întrebam unde v-am văzut, și am găsit răspunsul !

— Ah ! da ! zise domnul Jacques, ascunzîndu-și cu greu un tresărit.

— Da, asta era ! V-am văzut la Berlin... pe vremea cînd eram ambasador pe lîngă ilustrul Frederic, regele Prusiei !

Domnul Jacques rămase nemișcat. Încetișor, cu o mișcare imperceptibilă întoarse însă spre interior sigiliul unui imens inel ce-l purta pe arătătorul mîinii drepte.

— Dar știți că sînteți bine schimbat ! continuă marchizul de Machault. Iată-vă în fața mea pe post de mic burghez foarte umil... Pe cînd acolo erați un mare senior cu rang înalt la curte și salutat foarte respectuos, și adînc,

de cei mai puternici ... Nu-i așa, domnule Jacques, că sînteți cel pe care l-am văzut la Berlin ?

— Tot ce-i posibil, zise domnul Jacques cu o voce fără relief, am călătorit foarte mult. Dar acum nu despre mine e vorba. Acum este vorba de sărmanul dumneavoastră deținut, domnule guvernator. Ordinul este în regulă, chiar dumneavoastră ați spus-o.

— Perfect în regulă, chiar prea în regulă !

— Atunci, pot să-l iau pe cavalerul d'Assas ?

— E o problemă greu de rezolvat. Înțelegeți-mă că nu vă cer mai mult. Dar se petrec adesea lucruri atît de bizare ! Presupuneți pentru o clipă — totul e posibil ! — că semnătura regelui și cea a domnului de Berryer ar fi false...

— Mai sînt și sigiliile, zise domnul Jacques, fără a arăta în vreun fel că ar fi ofensat.

— Da, știu prea bine, sînt și sigiliile ! Dar dacă s-a putut imita regeasca semnătură, s-a putut pătrunde și în birouri... e atît de ușor ! Se ia sigiliu, se aplică... și totu-i gata !

— Totul este, într-adevăr, posibil, zise domnul Jacques fără să clipească. În cazul acesta, ce aveți de gînd să faceți ?

— Două lucruri, scumpul meu domn Jacques ! făcu domnul de Machault care, în același timp, apăsa pe un buton ce corespundea cu un gong exterior.

Aproape imediat domnul Jacques auzi pașii a numeroși soldați care se opriseră în anticameră. Dar rămase imposibil. Cu greu se putea vedea pe fața lui o ușoară paloare, deși guvernatorul nu-l scăpa din ochi.

— Să vedem care ar fi cele două lucruri, zise nepăsător misteriosul personaj.

— În primul rînd trebuie să mă asigur că acest ordin de punere în libertate nu este fals !

— Cît timp vă trebuie pentru asta ?

— Trei zile.

— E prea mult, domnule guvernator. Îmi trebuie neapărat prizonierul.

Marchizul de Machault rămase încremenit. Crezuse că omul din fața lui fusese zdrobit de acea formidabilă acuzație de fals, prost ascunsă de acele pretinse necesități de serviciu.

„Își plătește îndrăzneala ! gîndi el. Să-l executăm acum !..."

Și reluă :

— În privința celui de-al doilea lucru...

— A, da !... să vedem ce-i cu cel de-al doilea lucru...

— Păi, să vedem : am de gînd să vă arunc, cinstit și demn burghez, în carcera cea mai secretă, cea mai bine păzită... pînă ce...

— Ia să vedem : pînă ce ? întrebă Jacques cu un calm teribil.

— Pînă ce am să aflu cum o hîrtie așa de importantă, privind un prizonier de stat, se găsește în mîinile unui spion al Prusiei !

În timpul acesta, guvernatorul se îndrepta amenințător spre ușă, vrînd să dea drumul soldaților pe care-i chemase. Dar, mai iute ca fulgerul, domnul Jacques se interpuse între ușă și guvernator.

Cu o voce joasă, poruncitoare, plină de un fel de măreție a puterii, îi zise :

— În genunchi ! Și cere-ți iertare !

Cu un gest de nespusă demnitate, întinse mîna dreaptă, cu degetul arătător pe care strălucea marele sigiliu al unui inel monstruos.

Marchizul nu-și mai dezlipea privirea de semnele misterioase gravate pe sigiliu, părînd a fi lovit ca de trăsnet. Apoi, privirea, plină de o teroare nebună, urcă spre chipul îmbujorat al bărbatului din fața sa... după care fu cuprins de un tremurat convulsiv, și se aruncă în genunchi, bîiguind :

— Generalul !... Șeful suprem al Societății lui Isus !

. . . . . .

— O, Părinte ! iertare, iertare ! murmura marchizul de Machault.

— Tăcere ! zise Părintele, și ridicați-vă !

Guvernatorul se supuse cu toată graba.

— Iată, zise generalul iezuiților, vedeți, domnule, unde m-a dus încăpățînarea dumneavoastră...

— Ah ! Monseniore, cine ar fi putut bănui... ghici...

— Gîndiți-vă că o indiscreție din partea noastră putea avea consecințe funeste. Regele Franței detestă sfîntul nostru ordin, și o știți foarte bine ! Dacă ar ști că sînt în

Franța... la Paris ! cine știe dacă nu m-ar arunca în vreo închisoare a statului... al cărei guvernator nu veți fi voi, fiul meu !

— Ah, blestemată fie firea mea bănuitoare ! Nu voi fi niciodată iertat pentru asta !...

— Da, zise Părintele, numai că eu vă iert... Ba, chiar mai mult, promptitudinea și perspicacitatea voastră mi-au relevat calități pe care le ignoram și pe care le voi utiliza... Să vedem, fiule, ce rang ocupați în ramura laică a ordinului ?...

— Al șaptelea, Monseniore. Înalta voastră bunăvoință a făcut să avansez de la rangul opt la rangul șapte acum trei ani.

— Bine, începînd de astăzi, sînteți avansat la rangul cinci, sărind peste rangul șase. Veți fi inițiat în privința noilor voastre sarcini, datorii și drepturi de domnul de Bernis...

— Cine ?... Poetașul ăla ?...

— Rangul trei, fiule !

Marchizul de Machault se înclină adînc.

— E un om profund și veți fi încîntat de conversația lui. Și oricum e superiorul vostru. Am să-i dau instrucțiuni și el vă va inița în sarcinile noii demnități.

— Cum aș putea să vă mulțumesc, Monseniore !

— Servind ordinul nostru, ținînd scrupulos jurămîntul pe care l-ați făcut intrînd în el, acela de a fi devotat cu trup și suflet și de a vă supune fără discuții, perinde ac cadaver... ca un cadavru fără voință !

— Sînt gata să trăiesc și să mor ad majorem Dei gloriam !

— Prea bine, fiule... vă cunosc, n-am să vă pierd din ochi...

— Nu știu cum să vă mulțumesc pentru marea voastră bunătate, Monseniore...

— Să nu mai vorbim de asta. Veți primi instrucțiuni asupra cîtorva lucruri ce vor trebui duse pînă la capăt în Paris. În clipa de față am să vă dau un ordin ferm.

— La ordinele voastre, Monseniore !

— Foarte bine ! Iată-l : uitați imediat cine se află în fața voastră, dar uitați astfel încît nimeni, niciodată, nici chiar noi, să nu știe cu cine ați vorbit...

Abia ce generalul a dat acest ordin, că guvernatorul Bastiliei și-a reluat aerul său de plictiseală amenințătoare,

de superioritate și de impertinență în fața micului burghez care era domnul Jacques.

Marchizul de Machault se duse și deschise ușa : anticamera era plină de soldați comandați de un ofițer.

— Înregistrați ordinul acesta de punere în libertate, zise el nonșalant unui fel de comis. Este vorba de domnul... ia să vedem... da, da... domnul cavaler d'Assas... Sînteți bun să-mi aduceți deținutul de la 214, adăugă el ofițerului, regele l-a grațiat !

Zece minute mai tîrziu, cavalerul d'Assas își făcea apariția în fața guvernatorului și, toate formalitățile fiind îndeplinite, ieși de la Bastilia.

După ce trecu de podul mobil, cavalerul, palid și emoționat de această nesperată eliberare, respiră adînc și murmură :

— Drace, cît de bine poate fi ! și Parisul cît de frumos ! Ce bine e să trăiești !...

Și, întorcîndu-se spre domnul Jacques, ce-l privea surîzător :

— Cum pot să vă mulțumesc ?

— Fiind fericit ! îi răspunse domnul Jacques.

După care se îndepărtă imediat, lăsîndu-l pe cavalerul d'Assas beat de fericire și de libertatea recîștigată, puțin apăsat de ciudățenia personajului. Cînd se dezmetici, cavalerul d'Assas vru să-l reîntîlnească pe domnul Jacques, dar acesta dispăruse pe străduțele înguste și întortocheate ce înconjurau Bastilia ca o pînză de păianjen.

CAPITOLUL XVII

CURTEZANA

Domnul Jacques intră în casa sa de pe strada du Foin unde-l găsi pe du Barry așteptîndu-l, ronțăind biscuiți pe care-i muia într-un muscat de Frontignan din care băuse deja o jumătate de sticlă.

— S-a făcut, zise el, de cum intră. Cruntul vostru dușman e liber. Dar nu veți face prostii, nu-i așa ? Gîndiți-vă că, totuși, cavalerul d'Assas vă este prieten... și-mi este prieten !

— Dumneavoastră, poate ! dar...

— Scumpul meu, zise domnul Jacques privindu-l cu duritate pe du Barry, se pare că muscatul nu vă face bine Vă inspiră gînduri de revoltă... Iată cele două bonuri pe care vi le-am promis... Cincizeci de mii de livre pentru a fi prietenul unui amărît de stegar din regimentul din Auvergne mi se pare un preț foarte bun !

Du Barry luă cele două hîrtii, le vîrî în buzunar și se înclină, mormăind :

— S-a făcut, voi fi prietenul cavalerului.

— Și ca dovadă o să-mi faceți rost pentru ei de o invitație la balul Primăriei unde va participa și Maiestatea Sa.

— Dar nu vor fi invitați decît demnitarii și oamenii de la curte !

— Asta nu mă privește, îi zise cu răceală domnul Jacques. Invitația îmi trebuie mîine. Ah ! apropo, era să uit : îmi mai trebuie o invitație pentru o domnișoară... mă rog, doamnă... pe care sper să v-o pot prezenta.

— Frumoasă ?

— Să-l bagi în păcat și pe un sfînt.

— Nobilă ?

— Se numește Juliette Bécu.

Du Barry dădu din cap, nemulţumit.

— Bineînţeles, reluă atunci domnul Jacques, invitaţia nu va fi pe numele de Juliette Bécu. Daţi-i un nume care să facă posibilă invitarea la curte. Aşteptaţi... să mă gîndesc... de ce nu s-ar numi contesa du Barry ?

— Pur şi simplu ? se sufocă de indignare du Barry. Dar nu sînt căsătorit !...

— Fleacuri ! V-aţi căsătorit în secret. Motive personale v-au obligat să ascundeţi căsătoria un timp... asta va atrage atenţia asupra ei... şi poate că regele va binevoi s-o vadă şi să-i remarce frumuseţea.

Du Barry era palid ca un mort. Avu o ultimă zvîcnire de demnitate, nu atît din conştiinţă, cît din morga rasei :

— Domnule, zise el cu voce joasă şi dinţii strînşi, luaţi aminte şi nu-mi cereţi prea mult ! Luaţi aminte să nu mă împingeţi la revoltă !

— Da ? Şi ce-o să faceţi atunci ?

— Atunci, domnule !... fie ce-o fi, voi vorbi...

— Şi înţelegerile noastre ?... Ei bine, vorbiţi !... Veţi afla atunci că veţi muri ca spion în solda Prusiei ! . In ceea ce mă priveşte, mi-am luat toate precauţiile. Adio, conte ! de astăzi nu mai existaţi pentru mine !

— Iertare ! bîigui du Barry, aruncîndu-se în genunchi. Mă voi supune !

— Fie ! făcu domnul Jacques, ridicînd din umeri. Sînteţi ca un copil. Atunci, pe mîine ?

— Da ! zise contele ridicîndu-se.

— Cu două invitaţii.

— Le voi avea !

— Una pentru cavalerul d'Assas.

— Da... da !

— Şi cealaltă pentru doamna contesă du Barry !

La capătul puterilor, contele făcu disperat un semn cu capul şi ieşi, furia clocotindu-i în suflet.

Domnul Jacques aşteptă cîteva minute, timp în care contele du Barry să se îndepărteze suficient. Apoi încuie uşile, trase draperiile şi descuie dulapul secret din care scoase cîteva hîrtii pe care începu să le adnoteze.

Apoi scrise vreo douăzeci de scrisori...

Toate aceste activităţi îl ţinură ocupat pînă seara... Pe la ora opt seara cină. Masa se compunea, aproape invariabil, cum ne-o arată notele timpului, dintr-o supă, un

peşte, puţină carne albă de pasăre, şi ca băutură, apă puţin colorată cu vin roşu. Dimineaţa, peştele era înlocuit cu o legumă verde şi carnea de pasăre cu carne de vită sau cu ouă.

Se înnoptase bine cînd domnul Jacques îşi termină modesta cină, care-i fusese servită de un servitor tăcut ca o umbră.

Se ridică şi, după ce-şi consultă un carnet plin de note, ieşi.

După multe ocoluri, ajunse pe vechea stradă des Barres şi intră într-o casă modestă. În jur era întuneric şi nu se auzea nici un zgomot. Casa părea adormită.

Cu toate acestea, domnul Jacques pătrunsese fără nici cea mai mică ezitare pe o alee întunecoasă şi începu să urce o scară foarte abruptă, ţinîndu-se cu o mînă de frînghia ce servea de balustradă. Ajunse astfel la ultimul etaj, ezită o clipă, apoi bătu la o uşă.

După cîteva secunde i se deschise, şi în cadrul uşii apăru o tînără, ce ţinea în mînă o lampă, privindu-l cu nedisimulată curiozitate pe acest vizitator nocturn.

Domnul Jacques, cu pălăria în mînă, se înclină şi, cu o voce aproape respectuoasă, zise :

— Domnişoară, vreţi, în ciuda orei înaintate, să-mi permiteţi să intru cîteva clipe ?...

Domnişoară !... Oră înaintată !... Cele două cuvinte o făcură să zîmbească, un zîmbet iute reprimat, pe tînăra care-i răspunse :

— Intraţi, domnule, nu mă deranjaţi niciodată... cînd sînt singură, ca în seara aceasta.

Domnul Jacques intră, se aşeză în fotoliul pe care i-l indică stăpîna casei cu o privire rapidă, ce avea obişnuinţa de a judeca repede şi bine, inspectă la început camera, apoi şi stăpîna.

Camera, pe jumătate salon, pe jumătate dormitor, conţinea un pat frumos, cîteva fotolii, un clavecin şi cîteva pînze agăţate pe pereţii acoperiţi cu un tapet din mătase.

Toate erau uzate, sărăcăcioase, se vedea mizeria decorată şi savant ascunsă.

Femeia era în întregime frumoasă. Era o creatură magnifică ce strălucea prin tinereţea sa, cu ochi de catifea neagră ce făceau să strălucească mai tare, prin contrast, părul de un blond aprins. Purta o toaletă de interior de un bun gust uimitor. Se exprima cu uşurinţă, iar în vo-

cea sa nu se făceau simţite nici una din acele stridenţe ce se aud adesea la nefericitele proteste ale amorului.

Căci tînăra era o curtezană !...

Domnul Jacques, terminîndu-şi acest dublu examen, întinse mîna spre clavecin şi întrebă :

— Cîntaţi ?

— Da... destul de bine. Doriţi să...

Se ridicase, supusă, gata să satisfacă dorinţele muzicale ale vizitatorului pe care întîmplarea — credea ea — i-l trimisese.

— Mulţumesc, făcu domnul Jacques, liniştind-o cu un gest. Simplă curiozitate. Scuzaţi-mă. Dar spuneţi-mi, văd pe perete cîteva pînze nesemnate.

— Eu le-am făcut, domnule. Am învăţat să pictez şi, cum vedeţi, nu-s mai rele ca ale altora, ba, dimpotrivă. Iată o copie de pe „Voyage à Cythere" pe care...

— Văd, văd... Staţi jos, copila mea. Aşadar, pictură şi muzică... cu atît mai bine.

— De ce cu atît mai bine ? întrebă uimită tînăra.

— Spuneţi-mi, reluă domnul Jacques, dumneavoastră sînteţi numita domnişoară Juliette Bécu ?...

— Da, domnule... dar mi-am schimbat numele, pe care-l găseam puţin... vulgar.

— Da, ştiu... vi se spune acum domnişoara Lange.

— L'Ange ! zise Juliette Bécu rîzînd. Asta e. Un înger uşor depravat, poate ! dar ce vreţi... trebuie să trăiesc !...

— Ştiu, ştiu... zise domnul Jacques clătinînd din cap. Aveţi o existenţă grea, copila mea, şi trebuie să vă fie foarte greu, frumoasă şi inteligentă cum sînteţi.

— Sînteţi preot ? făcu Juliette Bécu, nu fără neliniste.

— Nu neg, răspunse domnul Jacques. Credeţi ce vreţi despre mine. Nu are importanţă. Este vorba despre dumneavoastră, nu despre mine, şi ceea ce este important, este...

În clipa aceea dintr-o cameră vecină s-au auzit ţipetele unui copil trezit şi care-şi strigă mama.

Juliette Bécu se ridică grăbită şi zise :

— Scuzaţi-mă cîteva clipe, domnule, s-a trezit copilul şi cere de băut, sărăcuţa !... Vin ! vin ! nu mai plînge, scumpa mea !...

În timpul acesta intra grăbită în camera vecină şi se apleca asupra unui pătuţ de copii în care dormea o fetiţă de doi-trei ani, un îngeraş cu ochii brun-aurii, cu părul buclat, îmbrăcată într-o horbotă de dantele.

Căci dacă totul era trist şi uzat în această casă, pătuţul copilei era o minune, de o eleganţă şi o bogăţie surprinzătoare.

Văzînd-o pe Juliette, copila îşi întinse mînuţele spre ea şi începu să surîdă. Juliette îi dădu să bea puţin lapte dintr-o ceşcuţă de porţelan. Copila bău, îşi îmbrăţişă mama, şi, lăsîndu-şi capul pe pernă, adormi imediat, surîzînd.

Curtezana, ce devenise dintr-odată foarte gravă, se aplecă şi-o sărută uşor pe frunte, apoi, dîndu-se înapoi doi paşi, o contemplă cu o expresie de tandreţe greu de descris.

— Fata dumneavoastră ? o întrebă, cu o voce ce-o făcu să tresară.

Se întoarse şi-l văzu pe oaspetele său care, curios, intrase şi asistase la această scenă de familie.

— Nu, zise ea în şoaptă, nu e fiica mea.

Şi întorcîndu-se în cealaltă cameră, adăugă :

— E Anne... sora mea mai mică...

Da, copila se numea Anne Bécu !... Va purta mai tîrziu numele de Lange, ca şi sora sa, pe care o va moşteni... Şi, mult mai tîrziu, pe 8 decembrie 1793, capul îi va cădea pe eşafod !...

Dar să revenim la povestea noastră.

— E un copil foarte frumos, reluă domnul Jacques, şi, dacă nu mă înşel, o iubiţi foarte mult, nu-i aşa ?...

— Aşa e, domnule !... Totuşi, cred că aveţi să-mi spuneţi ceva... că n-aţi venit în calitate de... mă rog... client ! Faptul acesta mă face să am încredere în dumneavoastră, de aceea vă spun : copilul acesta înseamnă totul pentru mine. Cînd sărmana mea mamă a murit, acum doi ani, mi-a lăsat cu limbă de moarte să am grijă de sărmanul copil rămas orfan.... Ce puteam face : mi-am luat în serios rolul de mamă ! Şi eu, cea care sînt obligată să joc comedia amorului ca să pot trăi, ei bine, închipuiţi-vă că simt că iubesc cu adevărat pe cineva ! Simţind că, la rîndul meu, sînt iubită ! E ca şi cînd aş avea un copil al meu ! Cînd sînt singură, lîngă pătuţul ei, şi-o privesc pe micuţa mea Anne, gîndindu-mă la cele ce v-am spus, adesea plîng... ca şi acum !...

Juliette Bécu — sau domnișoara Lange, sau, dacă vreți, domnișoara L'Ange, luați-o cum vreți — își șterse ochii în care străluceau cîteva lacrimi.

„Să mă fi înșelat ? mormăi domnul Jacques printre dinți. Să fi dat peste o femeie care are suflet ? Va fi greu s-o conving !"

— Ce-ați spus, domnule ?

— Nimic. Mă gîndeam la destinul aparte care îi împinge pe unii oameni, fie ei bărbați și femei, să se abată de la calea cea dreaptă. Voi, de exemplu, judecînd după atitudinea, după ținuta ce-o aveți, după cele văzute și auzite astă-seară, de cînd sînt aici, sînteți născută pentru a fi o bună femeie de casă, fericită și mîndră să-i fie devotată și fidelă soțului său, crescîndu-și cu dragoste copiii...

Juliette izbucni în rîs, dînd la iveală două strălucitoare șiruri de perle care străluceau în culcușul roz al gingiilor.

Acest hohot brusc de rîs, această mobilitate a ideilor păreau să-l fi liniștit pe demnul domn Jacques.

— Vă mir ceea ce v-am spus ? exclamă Juliette, printre hohotele de rîs... Rîd... scuzați-mă, vă rog. Dar ceea ce e ciudat, e ceea ce-mi spuneți dumneavoastră !... În ceea ce privește copiii, nu zic nu. Cred că i-aș putea iubi. Și, în plus, cu micuța Anne... nu e totuși același lucru !... Dar în ceea ce privește fidelitatea... sau să am un soț... a, nu, nu e de mine !... Sărmanul nefericit ! Îl plîng !... Iată-mă că sînt pe cale să mă spovedesc în seara asta...

— Vorbiți, vorbiți fără teamă, scumpa mea copilă... după aceea voi vorbi și eu !

— Fie ! Nu păreți a avea aerul că sînteți conștient de cauzele care ne obligă pe noi, curtezanele, obiecte ale plăcerii, să ducem o viață pe care o considerați, fără îndoială, imorală. Pentru unele, cauza e mizeria... de fapt, pentru cele mai multe dintre noi. Pentru altele... și e cazul meu, cauza e alta : setea de plăcere, iubirea a tot ceea ce strălucește, fie ele toalete sau bijuterii...

— Da ! da !, o întrerupse domnul Jacques, perfect calm. În cazul acesta, permiteți-mi să vă ofer ceva !

Spunînd acestea, scoase din buzunar o cutiuță îmbrăcată în piele de antilopă, pe care o deschise și în culcușul de mătase al cutiei străluceau de-ți luau ochii o pereche de cercei... două solitare de o transparență perfectă și mari cît două alune.

Juliette luă cutia cu o mînă tremurîndă, și murmură :

— Oh ! domnule... vreți să vă bateți joc de o sărmană fată !...

— Absolut deloc ! Diamantele vă aparțin !

— Mie ! Sînt ale mele !... Dar cerceii valorează pe puțin treizeci de mii de livre !...

— Patruzeci de mii de livre fiecare, copila mea : adică optzeci de mii de livre !...

Juliette pălise și simțea că se sufocă. După cîteva clipe, fața i se îmbujoră, și alergînd spre o oglindă înaltă ce ocupa o bună bucată dintr-un perete, încercă să-și pună cerceii, dar nu reuși, căci mîinile îi tremurau prea tare.

— Lăsați-mă pe mine, făcu domnul Jacques, la fel de liniștit.

Și cu o mișcare sigură, cu o îndemînare de invidiat, îi puse cerceii la urechi.

În fața oglinzii Juliette se învîrtea fericită, admirîndu-se.

— Cît sînt de frumoși ! Dumnezeule, ce frumoși sînt !...

— Haideți... veniți și vă așezați... o să-i admirați în voie după ce voi pleca...

— Oh ! lăsați-mă cel puțin să vă mulțumesc !

— Cu plăcere ! dar cel mai bun mod de a-mi mulțumi ar fi să vă continuați spovedania...

Juliette, aflată încă sub influența surprizei și bucuriei, veni și se așeză la locul ei și, de data asta, cu un aer serios din care răzbătea întregul său respect pentru fabuloasa generozitate a necunoscutului, reluă :

— Spovedania mea nu e lungă, domnule ! Iubesc la nebunie dansul, ador bijuteriile, am o adevărtă pasiune pentru toalete... Mărturisesc că toată viața am visat ceea ce nu se va realiza niciodată : adesea cînd mă gîndesc la acest vis, mă văd într-o magnifică sală de bal...

— Și sînteți îmbrăcată ca o regină, o întrerupse, surîzînd, domnul Jacques, sînteți înveșmîntată și plină de bijuterii ca una din acele frumoase doamne de la curte pe care le-ați văzut trecînd atunci cînd mergeau la un spectacol de gală sau...

— Așa e ! oh, da ! așa e ! exclamă Juliette bătînd din palme.

— Vă vedeți intrînd în sala de bal, sală ce ar putea fi cea de la Luvru, de exemplu, sau alta asemănătoare...

Coborîți din trăsura îmbrăcată toată în mătase, întinzînd mîna unui frumos gentilom, și ridicîndu-vă jupa de mătase, aruncați o privire spre mulțimea ce vă admiră și vă soarbe din ochi...

— Dumnezeule ! E așa cum mi-am visat ! Ați spus, cuvînt cu cuvînt, ceea ce voiam eu să spun !...

— Să mergem mai departe, reluă bunul domn Jacques, surîzînd. Purtați bijuterii splendide, ca o ducesă, sau, cel puțin ca o contesă... Pe frumoasa voastră frunte, o coroană bătută cu pietre prețioase, la urechi, cei doi solitari care strălucesc, ca și acum, la gît aveți o rivieră de perle, pe degete inele cu safire și smaralde...

— Ah, domnule, sînteți un mare poet, sau un foarte profund filozof.

— În sala de bal veți fi admirată, sărbătorită, cei mai iluștri gentilomi își vor disputa onoarea de a dansa cu voi, dar nu veți acorda această favoare decît celor mai importanți... poate numai prinților... și poate regelui...

Juliette Bécu scoase un țipăt ce se apropia de spaimă.

— Domnule, făcu ea cu o voce tremurătoare, ajunge, vă rog. Mi se face frică, căci îmi ghiciți toate gîndurile... și apoi, e o cruzime, să mă amăgiți cu imaginile unui paradis pe care nu-l voi atinge niciodată, și care va rămîne doar un vis.

— Copila mea, acest vis va fi o realitate, oricînd dorești ! îi spuse simplu domnul Jacques.

— Nebunie ! Imaginație ! murmură Juliette.

— Oare ? E nebunie ? Sau simplă imaginație ? Chiar și cele două briliante pe care le purtați ?

— E adevărat, domnule ! zise cu tristețe Juliette. Dar aceste două diamante, oricît de frumoase ar fi, pot fi cumpărate. E de ajuns să ai bani. Dar ceea ce nu se poate cumpăra cu nici un chip este un titlu de noblețe, care înseamnă considerație, un soț, un blazon, adică acele lucruri ce-ți permit intrarea la acele petreceri simandicoase unde nu sînt admise decît doamnele din lumea bună...

Domnule Jacques se ridicase.

— Veniți, îi zice el.

— Unde ? îl întrebă ea, uimită.

— Veniți totuși. Sper că nu vă este frică de mine, nu-i așa ?

Domnul Jacques ieși din apartamentul a cărui ușă curtezana o închise cu cheia. Se găseau pe palierul spre

care dădeau două uși : la dreapta, cea a Juliettei, la stînga, cea a unei locuințe neocupate de trei luni.

Spre marea stupefacție a domnișoarei L'Ange, domnul Jacques scoase o cheie din buzunar și descuie ușa apartamentului neocupat. Intrară, închizînd ușa cu cheia.

Se găseau într-o cameră pe care o lumină o singură feștilă, cu o lumină palidă și tristă. Camera era goală. Nu exista o singură mobilă, nici măcar un scaun...

— Vreți să intrați în camera aceasta ? zise domnul Jacques arătînd spre o draperie din stofă groasă care odată îndepărtată, permitea intrarea în camera vecină.

Juliette Bécu îndepărtă draperia și, scoțînd un mic țipăt de surpriză, se opri uimită, ca în fața unei priveliști din „O mie și una de nopți" !...

— Visez ! visez ! bîiguia ea.

— Intrați totuși ! îi zise domnul Jacques, impingînd-o cu blîndețe de la spate.

Camera în fața căreia se oprise Juliette, cu un extaz al admirației și aproape cu frică, era bine proporționată, oferind un spațiu generos și fiind magnific mobilată și iluminată de două candelabre cu șase brațe.

Juliette pătrunse înăuntru în vîrful picioarelor, cu un fel de respect religios.

Și ochilor ei uimiți le fu oferit un spectacol fantastic.

Pe canapea și pe fotolii erau întinse diversele piese ale unui costum de curte, așa cum numai o doamnă din marea nobilime își permitea să poarte la marile ceremonii. Nici un detaliu nu fusese uitat în acest vîrtej de mătăsuri, batist din cel mai fin, dantele : jupoane împodobite cu dantele din Spania, jupoane cu întăriturl din cercuri de balene, acoperite cu mătase neagră de Lyon, corsaj cu mîneci scurte, lenjerie din mătase roz ajurată, garnituri din satin roz, pantofi cu tocuri subțiri, cambrate, cum purtau elegantele epocii.

Juliette, dusă de instinctul cochetăriei, uitase de domnul Jacques și, plină de încîntare, scotocea prin acele minunății pe care o zînă bună părea să le fi lăsat special pentru ea.

Nu vă mai spunem ce s-a întîmplat cînd, întorcîndu-se, a văzut, înșirate pe o măsuță de lac, mai multe cutii cu bijuterii deschise !...

Una dintre ele adăpostea o rivieră de perle cu o strălucire minunată.

În alta se găsea o delicioasă coroană de contesă, încrustată cu perle și diamante. Iar într-o a treia erau brățări, inele pe care smaraldele, safirele, rubinele își încrucișau strălucirile.

Erau în acele cutii suficiente bijuterii care ar fi bucurat-o pe regina Marie Leczinska și ar fi împodobit-o în rarele seri în care sărmana ființă neglijată era admisă de regalul și disprețuitorul său soț.

Și această adevărată avere se înfățișa ochilor uimiți ai Juliettei ca ieșită de sub o baghetă magică.

Negăsind alt mijloc de a-și exprima emoția, căzu în genunchi și începu să plîngă.

Generalul iezuiților o contemplă cîteva clipe cu un surîs și cu acea sumbră și superioară satisfacție a bărbatului superior în fața acestor slăbiciuni femeiești, apoi o bătu pe umăr și îi zise :

— Acum, să mergem !...

Juliette tresări.

Cu o iuțeală nebănuită, domnul Jacques stinse toate lumînările și, cufundată brusc în întuneric, curtezana murmură :

— N-a fost decît un vis !...

Domnul Jacques o luă de mînă, o ajută să se ridice, o conduse pe palier, închise ușa feericului apartament cu cheia și o însoți pe Juliette în apartamentul ei.

— Ei bine ? o întrebă el surîzînd.

Sărmana fată tremura.

— Ah, domnule, zise ea, de ce m-ați făcut să întrevăd paradisul, ca să mă aruncați apoi în mizeria și existența obscură pe care o duc ! E un lucru atît de crud !

— Ajunge ! făcu domnul Jacques, pe un ton devenit brusc grav și aproape amenințător. V-am arătat toate aceste lucruri pentru a vă demonstra că nu vorbesc în van, că dispun de bogății regești, și că, dacă vreau, vă pot ajuta să pătrundeți în acel paradis pe care l-ați întrevăzut sau pot să vă las să vă prăvăliți în infern sau, în cel mai bun caz, v-aș putea lăsa în purgatoriul actualei voastre existențe. Ascultați-mă, deci, cu toată atenția. De dumneavoastră, și numai de dumneavoastră, depind fericirea și bogăția.

— Vorbiți, domnule, îi zise Juliette, cu o voce tremurîndă.

Șeful suprem al puternicei Societăți se reculese cîteva clipe. Apoi îi spuse :

— Sînteți săracă, vă găsiți într-o situație mizerabilă ; sînteți disprețuită, locuiți într-o casă sordidă și într-un apartament în care cu tot bunul vostru gust și străduința de a-l ține curat nu puteți ascunde mizeria și sărăcia ; aveți o surioară pe care o iubiți ca și cînd ar fi propriul vostru copil, și acest copil va fi supus acelorași umilințe ca și voi. Am dreptate ?

— Vai ! da... în ceea ce mă privește... dar în ceea ce o privește pe micuța Annette, vă jur că voi ști s-o feresc de toate astea !...

— Vreți să deveniți bogată, respectată, adulată ? reluă misteriosul personaj, ca și cînd n-ar fi auzit-o. Vreți să locuiți într-un palat princiar ? Vreți să asigurați surioarei voastre un viitor fericit, iar viața voastră să fie o veșnică sărbătoare ?

Juliette, fremătînd de emoție, își împreună mîinile.

— În privința sorei voastre, mă oblig să am eu grijă de ea, reluă el ; va fi crescută la țară, într-un sat în apropierea Parisului, unde puteți s-o vedeți de cîte ori doriți. Iar mai tîrziu îi voi asigura cea mai frumoasă educație în cîteva strălucite pensioane. Acceptați ?...

Juliette, prea emoționată pentru a mai putea vorbi, încuviință din cap.

— Bine. Acum, în ceea ce vă privește, iată care va fi viața voastră : veți locui într-un palat pe care am să vi-l indic eu. Palatul, unul dintre cele mai vechi și mai frumoase din Paris, este situat pe insula Saint-Louis, pe cheiul d'Anjou.. Mai înainte cumpărasem pentru voi chiar palatul ducesei de Châteauroux, pe cheiul Augustinilor, dar, adăugă el cu un surîs livid, am fost obligat să-l cedez acum cîteva zile unuia dintre prietenii mei... domnul d'Etioles... și poate că e mai bine așa...

Domnul Jacques rămase cîteva clipe serios, gînditor, cu ochii pierduți în gol. Juliette îl examina cu o teamă cu greu ascunsă. Cine era acel formidabil bărbat care apare brusc în viața unei sărmane fete, ca ea, întinzîndu-și mîna atotputernică și, smulgînd-o din mizerie, o face să întrevadă o viață regească ?

Spre ce fel de destin, măreț sau mizerabil, se va îndrepta de-acum viața sa ?

Ce rol misterios și de temut îi era dat să joace de acum încolo ?

Își dădea perfect de bine seama că dacă necunoscutul o alesese dintre mii de alte posibilități — căci fără îndoială o studiase bine — era pentru că frumusețea și poate chiar și poftele sale îi puteau fi utile...

Pentru ce ?... Nu încăpea îndoială că bărbatul din fața sa trebuia să ducă la bun sfîrșit o operă măreață !...

— Deci, reluă domnul Jacques, veți merge să locuiți în palatul pe care vi-l voi indica eu în mod expres peste două zile. Îl veți găsi amenajat, cu tablouri pictate de Watteau, trăsură, rochii și bijuterii asemănătoare cu cele ce le-ați văzut în seara aceasta... Acceptați ?...

— Accept ! zise curtezana cu o voce tremurînd de emoție.

— Odată ajunsă acolo, continuă domnul Jacques, veți duce viața doamnelor din înalta societate. O actriță din teatrul Maiestății Sale va veni să vă dea lecții de etichetă și vă va învăța reverențele. De altminteri vă va fi ușor să învățați nimicurile astea. Veți primi, veți da supeuri și baluri. Priviți mult în jurul vostru și vorbiți cît mai puțin cu putință... În fine, în cîteva zile, după ce vă veți fi instalat, veți primi, ca și soțul dumneavoastră, o invitație la balul Primăriei.

— Soțul meu ! exclamă Juliette.

— Da. Un gentilom perfect de la curte, pe care l-ați luat de soț în secret, acum doi ani și de care motive de familie foarte puternice v-au ținut, spre marea noastră tristețe, departe și pe care îl revedeți în sfîrșit în capitală, cu cea mai mare bucurie posibilă... căci pe acest soț îl iubiți și-l adorați...

— Înțeleg, bîigui Juliette.

— Oricum nu aveți de ce vă teme. Veți găsi într-o casetă de pe șemineul din cameră toate hîrtiile de familie care vă sînt necesare... Mai departe... Deci : veți merge împreună cu soțul dumneavoastră la sărbătoarea oferită de orașul Paris în onoarea regelui în vechiul palat al Primăriei...

Domnul Jacques se oprise din nou.

Juliette înțelese că punctul culminant al discuției abia acum urma.

— Și ce ar trebui să fac eu la balul de la Primărie ? îl întrebă ea.

Domnul Jacques aruncă o privire neliniștită asupra curtezanei.

„Nu cumva e prea inteligentă ? mormăi, ca pentru sine. De fapt... e chiar mai bine !"

Și-i răspunse :

— Ce-ar trebui să faceți ?

— Da ! vă cer să-mi spune-ți ce-ar trebui să fac la balul acesta.

— Să vă faceți iubită ! zise generalul cu o voce surdă.

— De cine ? bîigui Juliette.

— De omul care vă va fi indicat de...

— De... ?

— De soțul vostru !

Urmă un lung minut de tăcere sinistră. La prima vedere părea foarte simplu : să se facă iubită !... Dar Juliette înțelegea că iubirea ce-i era impusă nu era decît începutul sarcinilor teribile care o așteptau.

În timpul acesta puternicul și sumbrul personaj al cărui profil încercăm să-l descriem aici reflecta adînc.

Oare ezita ?...

Sau, mai degrabă, era iritat de mijloacele pe care era obligat să le folosească pentru a-și exercita puterea și a-l combate pe rege ?

Cine poate ști !...

— Lucrurile acestea se subînțeleg și sper că nu aveți nimic de comentat ? reluă el brusc discuția.

— Dispuneți de trupul și sufletul nostru, zise Juliette.

— În ceea ce privește discreția de care trebuie să dați dovadă... averea voastră viitoare e o asigurare. Acum, copila mea, că sîntem de acord, să procedăm ca doi buni comercianți, care nu se mulțumesc numai cu vorbe. Ca aconto, vă dau optzeci de mii de livre, reprezetînd valoarea celor două diamante. Și asta fără să știu dacă sînteți cea de care am nevoie. E rîndul vostru...

— Dar eu ce vă pot da ? întrebă, pierdută, Juliette.

— O semnătură. Verba volant, scripta manent. Înțelegeți latina ?

— Nu... au uitat să mă învețe.

— Cu atît mai rău !... Doamna d'Etioles o știe !... Și mai știe ea și alte lucruri.

— Doamna d'Etioles ?...

— Așa am spus ?... Nu contează. În orice caz, asta ar însemna : vorbele zboară, scrisul rămîne... Iată deci

hîrtie în bună și legală formă pe care vă rog să binevoiți a o semna și a o data cu ziua de astăzi și în care să certificați că totul este în conformitate cu realitatea.

Juliette luă hîrtia pe care i-o întindea domnul Jacques și, citind-o, păli. Acea hîrtie întrecea în violență toate surprizele pe care le trăise în acea seară.

Iată-i conținutul :

„Eu, contesa du Barry, metresa en titre și favorita Maiestății Sale regele Ludovic al XV-lea, afirm și certific că mă numesc în realitate Juliette Bécu : că prin furtul unor hîrtii am făcut să fiu considerată o doamnă din nobilime, că, în schimbul sumei de cinci sute de mii de livre care mi-au fost promise, fără a mai pune la socoteală și alte avantaje, mă oblig eu, sărmană curtezană, rebut al societății, să mă fac iubită de rege, pentru care de altmineri nu am decît dispreț, fără nici o urmă de ură ; certific faptul că, înainte de a ajunge la situația înaltă pe care o ocup, am trăit de pe urma amorului plătit, vînzîndu-mi farmecele celui care oferea mai mult, și că tristul rege care-și imaginează că m-a avut, fiind primul, este ultimul dintr-un lung șir de amanți care ar fi ajuns pentru două sau trei ca mine."

Juliette Bécu se îmbujoră, apoi păli.

Ceva ce semăna cu o lacrimă strălucea în colțul ochilor.

— Semnați ? o întrebă cu răutate domnul Jacques. Dacă semnați, veți fi bogată. Căci nu voi folosi niciodată această hîrtie... dacă vă veți supune ordinelor mele.

— Contesa du Barry ! amanta regelui ! bîiguia Juliette năucită de tot ce se întîmpla.

— Favorita lui Ludovic al XV-lea !... adică o avere imensă ; dreptul de a comanda în Franța, și, de ce nu, chiar și în Europa ! Sărbători ! Onoruri ! Toate bogățiile Indiilor la picioarele voastre !...

— Semnez ! gîfîi Juliette.

Și, repezindu-se cu hîrtia spre un secretaire, dată și parafă documentul.

— Acum, zise domnul Jacques, recopiați documentul cu mîna voastră, și semnați-l din nou...

Curtezana se supuse.

Domnul Jacques luă liniștit cele două hîrtii, le uscă, le împături și, cu un aer visător, le puse într-un portofel ce se închidea cu cheia și pe care-l purta agățat de gît pe sub veșminte.

După care își puse pălăria pe cap și se îndreptă spre ușă.

— O clipă, domnule. Cînd am să vă mai revăd ?

— Poate în noaptea asta, poate niciodată, cine știe ?

— Dacă n-am să vă mai revăd vreodată, cum am să știu ce aveți de gînd ?

— Nu vă faceți probleme. Orice ați fi, umilă curtezană sau favorită a regelui, trebuie să știți un singur lucru : sînt cu ochii pe voi...

— Și cum vă numiți ? reluă Juliette, doborîtă de spusele lui.

— Numele meu este Jacques, domnul Jacques, zise calm ciudatul și enigmaticul vizitator.

Cînd curtezana Juliette Bécu își reveni, domnul Jacques dispăruse, iar ea se întreba dacă nu cumva totul fusese un vis minunat... dacă nu cumva adormise în fotoliu și avusese un coșmar...

În clipa aceea se privi în oglindă și văzu cei doi solitari ce străluceau la urechile sale... Nu, nu visase !

CAPITOLUL XVIII

PALATUL D'ETIOLES

După ce a trecut de poarta Bastiliei, cavalerul a respirat adînc de cîteva ori aerul libertăţii ; după ce fu sigur că liberatorul său dispăruse, scutindu-l de prezenţa sa, ca şi de neliniştea pe care i-o provoca — neliniște pe care cavalerul o considera ca pe o mare ingratitudine — deci, cînd în sfîrşit fu convins că era liber, sau cel puţin în acea stare care, în vremurile acelea de absolutism regal în care din zece trecători unul era agent secret însărcinat să-i supravegheze pe ceilalţi nouă, semăna a libertate, apucă în grabă drumul ce ducea spre strada Saint-Honoré.

Mergea voios, cu nasul în vînt, cu mîna pe garda spadei ce-i fusese înapoiată la corpul de gardă al-sumbrei fortăreţe.

N-ar fi fost sănătos să fie privit chiorîş de cineva în acele momente.

Căci cavalerul era plin de elan şi de hotărîre, gîndindu-se la cele ce i le spusese demnul domn Jacques ; era împins de acea stranie conspiraţie care ar fi trebuit să o arunce pe Jeanne în braţele regelui Franţei !...

El, un simplu stegar, un sărman ofiţer subaltern, se va găsi în luptă cu regele ! cu Ludovic al XV-lea !... Va fi rivalul lui !

Ca şi acei cavaleri rătăcitori ai timpurilor eroice, îşi spunea că, pentru a o salva pe doamna viselor sale, era gata să-şi dea viaţa !...

Lupta va fi înspăimîntătoare ! Dar curajul său era la înălţimea acţiunii titanice care trebuia să salveze blînda şi frumoasa fiinţă de primejdiile care o înconjurau, la nevoie s-o salveze de ea însăşi ! Iar pentru el, pe care această dovadă de devotament s-ar putea să-l coste capul, nu cerea nimic.

Da ! Nimic !... Una peste alta, cavalerul gîndea precum un don Quichotte, dar ca un don Quichotte plin de tinereţe, un don Quichotte mai puţin ridicol şi mult, mult mai frumos !

Bunul apostol nu-şi mărturisea că, sub acest frumos devotament, există pur şi simplu o iubire fără speranţe de vindecare, o pasiune arzătoare care-l mîna, fără voia lui. Şi avea dreptate să nu-şi mărturisească acest lucru, căci amorul pur este în fond forma cea mai ideală a devotamentului.

Mîndru, şi cu tricornul pus pe-o ureche, cu paloarea închisorii deja dispărută în aerul tare de afară, cavalerul d'Assas ajunse degrabă la hanul „Trei Delfini", în momentul în care jupînul Claude, demnul hangiu, se pregătea să trimită bagajul cavalerului la hala de amanete pentru a-şi scoate pagubele prilejuite de şederea sa.

Jupînul Claude nu-şi putu ascunde o grimasă de nemulţumire văzîndu-l pe cavaler.

Frumoasa Claudine, soţia sa, începu, din contră, să strălucească de cum îl văzu pe d'Assas intrînd în sala mare a hanului.

— Ah ! pe Dumnezeul meu !, exclamă ea bucuroasă, ce bine îmi pare că vă văd, domnule cavaler ! Cît am putut fi de neliniştiţi !

— Mai ales pentru bănuţii mei, mormăi jupînul Claude.

— Vă mulţumesc, prea cinstită doamnă Claude, îi răspunse cavalerul. Am fost obligat să fac pe nepregătite o călătorie în provincie, călătorie pe care n-o prevăzusem, şi, cum vedeţi, m-am întors... şi vă mărturisesc că mor de foame şi de oboseală.

— Pierre ! Jeannette ! strigă frumoasa Claudine, un tacîm pentru domnul cavaler ! moare de foame ! şi schimbaţi iute aşternutul în camera 14 !... Dacă domnul cavaler doreşte, îi putem servi prînzul în cameră.

— Mii de mulţumiri, scumpă doamnă, dar nu !... Am de gînd să mănînc aici, în preajma acestor magnifice sobe atît de plăcute la vedere... şi la miros, adăugă cavalerul, rîzînd. Iar cu patul nu e nici o grabă, o oră de odihnă într-un fotoliu comod va fi suficientă ca să mă pun pe picioare.

— Să fie într-un ceas bun ! strigă jupînul Claude care, flatat de elogiile aduse sobelor sale, se retrezi în bucătărie

și începu să prepare un dejun suculent, demn de un client serios.

Cavalerul se așezase deja la o masă pe care servitoarea pusese un tacîm de argint și pe care doamna Claude — frumoasa Claudine — puse o carafă cu beaujolais.

„E ciudat, își spunea cavalerul în timp ce ataca o bucată serioasă de pateu pe care hangița îl pusese în farfuria împodobită cu emblema casei : trei delfini aurii pe un fond azuriu, e foarte ciudat chiar, căci azi dimineață voiam cu tot dinadinsul să mor și nu mai dădeam nici doi bani pe pielea mea. Să mă ia dracu ! ce tîmpit poți fi cînd ești trist ! Era din cauza închisorii, nu încape îndoială ! aerul de acolo nu-mi făcea bine ; iar obscuritatea îmi întuneca mințile... Și acum, iată ! am chef să rîd și să cînt ! Am chef s-o îmbrățișez pe hangiță !..."

— Nu gustați și o aripioară din potîrnichea asta ? suspină frumoasa Claudine. Am fript-o special pentru voi, împănată cu slănină și învelită în foi de viță...

— Numai o aripioară, doamnă Claude ? Poate vreți să spuneți amîndouă aripile ! Și cele două pulpe ! și pieptul ! O vreau pe toată ! De la cap la gheare ! A mea e ! Sînteți încîntătoare, doamnă Claude, și potîrnichea e divină...

Frumoasa Claudine, îmbujorată de plăcere, tăia zburătoarea care, ce-i drept, răspîndea un miros îmbietor și care se odihnea delicat pe o „canapea" de varză călită ce părea foarte apetisantă. Hangița spusese „canapea". Era deja un termen oficial în gastronomie.

— Sînt foarte... foarte fericită, murmură Claudine.

— Din ce motiv, frumoasa mea hangiță ? o întrebă, mirat, cavalerul.

— Să... vă revăd... adică, vreau să zic, să văd că aveți o așa de bună poftă de mîncare. E o fericire pentru firma noastră.

— Ah ! asta din cauză că vin dintr-un ținut în care se postește cu furie, cu extravaganță chiar ; de opt zile turbez de foame și de sete.

— Săracul băiat ! suspină Claudine, care văzînd carafa de Beaujolais goală, alergă să mai aducă una.

— Și mie mi-e sete ! exclamă atunci o voce.

— Și eu la fel, turbez de sete ! adăugă o a doua.

Cele două exclamații fură punctate de două lovituri cu pumnul în masă și veneau de alături, de la masa la care tocmai se așezaseră doi consumatori.

— O sticlă cu vin de Anjou ! tună primul.

— Pardon ! mugi al doilea, o butelcă de Champagne !

— Domnule Prosper Jolyot de Crébillon, vă atrag atenția că mă insultați !

— Domnule Noé Poisson, mă călcați pe nervi !

— Iarăși vreți să ne certăm ?

— Totuși, vreți să admiteți că șampania e nectarul zeilor, că Jupiter și Apolo n-au inventat-o decît pentru uzul poeților, adică pentru mine !

— Jupînul ăsta al vostru, Jupiter, e o pușlama, zise Noé Poisson, iar celălalt jupîn, Apolo, un belfer, incapabil să deosebească podgoria și vîrsta unui vin.

— Poisson, zise poetul lăcrimînd, te asigur că-mi provoci o imensă milă...

— Ei bine, tu Crébillon, tu mă faci să plîng... atît ești de prostănac.

Cei doi bețivi, care intraseră foarte grăbiți și furioși, fără îndoială ca urmare a acelei interesante discuții începute în stradă, se înmuiară, își suflară energic nasul și-și șterseră ochii. Numai că imediat după aceea chelnerul le puse în față o sticlă de Saumur și un flacon de șampanie, ambele deschise. Dar cum nu era la curent cu eternul subiect de dispută care-i despărțea pe acești doi perfecți amici, de altminteri foarte apropiați, pînă la vin, bineînțeles, făcu greșeala să pună sticla cu șampanie în fața lui Noé Poisson, care nu putea nici s-o miroasă, zicea el, și-i oferi vinul de Anjou lui Crébillon, care-l detesta, sau cel puțin așa pretindea.

Ciocniră, după ce-și șterseră conștiincioși lacrimile.

— Poisson, scumpul meu Noé, zise Crébillon, dînd pe gît dintr-o înghițitură paharul cu vin de Anjou, îți jur că faci cea mai mare greșeală că nu guști din șampania asta ! E seacă, jucăușă, spuma înțeapă atît de plăcut, are o aromă de cremene...

— Crébillon, să mă bată Dumnezeu dacă acest pahar de Saumur nu-i adevărata licoare demnă de un mare poet ca tine ! zise Poisson, care nu renunța așa ușor. Bea Saumur, prietene !... bea...

În timpul acesta dădea pe gît o porție zdravănă de șampanie.

— Minunat ! făcu el, umplîndu-și din nou paharul.

— Delicios ! puncta și Crébillon, mîngîind gîtul sticlei de Anjou.

În același timp, cavalerul d'Assas, care, ca toți îndrăgostiții, simțea nevoia de a-și povesti iubirea, continua monologul pe care l-am schițat mai sus :

„Da, gîndea el, voiam să mor ! Mă tîmpisem ? Sau dacă nu, de ce sînt totuși așa de vesel acum ? Numai pentru că sînt liber ? Hm ! E ceva adevărat în toate astea, dar, mă rog, faptul că pot să mă mișc cum și unde vreau nu e un motiv suficient de puternic și care să justifice faptul că mi se pare că Parisul s-a făcut mai frumos în astea zece zile cît am lipsit !.. O fi poate pentru că venerabilul necunoscut... nu, nu... nu e ăsta motivul ! Și apoi, e chiar așa de venerabil salvatorul meu ! Are o mutră ce mă face să mă îndoiesc. Și atunci ?... Pe cinstea mea, renunț să-mi fac probleme ; sînt vesel pentru că sînt fericit și fericit pentru că sînt vesel, asta-i tot !"

Adevărul pe care cavalerul nu voia să-l mărturisească și pe care noi avem dreptul să-l spunem era acesta : în conversația pe care o avusese cu domnul Jacques, d'Assas fusese puternic impresionat de două lucruri : primul, că regele Ludovic al XV-lea o iubea pe Jeanne, e adevărat, dar că Jeanne nu-l iubea încă, pentru că demnul perceptor al regelui încerca să-l ferească pe Ludovic de această iubire. Al doilea era că, într-adevăr, Jeanne era măritată, o adevărată catastrofă în acele clipe... numai că ea nu-și iubea soțul !

Nu numai că nu-l iubea, dar chiar îi era scîrbă de el !

Situația i se părea foarte clară și foarte favorabilă tînărului nostru îndrăgostit, care-și spunea, nu fără motiv, că în atari condiții avea tot dreptul să spere.

În sfîrșit, ca să fim cinstiți, speranța și bucuria cavalerului erau puțin forțate.

Suferise atîtea în acele ultime zile !...

Ce răsturnare suferise viața sa !...

Venise la Paris cu intenția să obțină protecția ducelui de Nivernais, dar mai ales pe cea a mareșalului Mirepoix, protecție care l-ar fi făcut să treacă din regimentul din Auvergne în cavaleria ușoară a regelui. Și sigur nu se gîndea la o poveste de dragoste în clipa în care urca în șa, pregătindu-se să plece în această lungă călătorie, într-o permisie regulamentară și cu solda pe două luni în buzunar.

Atunci visa numai la bătălii, cu cuie, avansare și glorie, adică exact la lucrurile care pot fi găsite în mintea

oricărui tînăr ofițer de carieră, care nu se poate baza decît pe curajul și îndemînarea sa pentru a-și face o situație.

Și a fost suficient să întîlnească în luminișul îmbrăcat în ruginiul toamnei pe tînăra ce-l privise cu blîndețe și gravitate, pentru ca viața sa să-și schimbe cursul !

Iată la ce se gîndea cavalerul d'Assas urcînd scările spre camera sa, faimosul număr 14, de unde avea o atît de frumoasă priveliște asupra mănăstirii iacobinilor.

Tocmai se întinsese bine în fotoliul menționat mai devreme, pregătindu-se să doarmă, cînd cineva bătu ușor în ușă.

— Intrați ! zise cavalerul care, nefiind bănuitor de felul său, nu încuia niciodată ușa cu cheia...

Hangița, frumoasa Claudine, apăru imediat, ținînd în mînă o scrisoare. Scrisoare care, în fond nu era pentru ea decît un pretext, ceea ce voia, de fapt, era să-l revadă pe frumosul cavaler, să vadă ce-i mai lipsește, să suspine, privindu-l cu ochi languroși, în concluzie să joace acea piesă pe jumătate amoroasă ce făcea plăcere sufletului ei sentimental și foarte burghez.

— Iată o scrisoare pentru voi, domnule cavaler, zise ea.

— Pentru mine ! exclamă d'Assas, foarte mirat ; căci în afară de du Barry și de d'Etioles, nu cunoștea pe nimeni la Paris care să-i știe adresa.

— Da, reluă Claudine, v-a fost adusă chiar în ziua în care ați plecat, în clipa în care ați ieșit, fără să mai reveniți decît acum... Am alergat după voi în stradă... dar erați departe... și mergeați foarte repede... vă grăbeați la o întîlnire... galantă, fără îndoială...

Spunînd acestea îi întinse cavalerului scrisoarea, pe care acesta o deschise mașinal.

Dar imediat ce-o deschise și-și aruncă ochii asupra ei, sări ca ars din fotoliu, păli și alergă la fereastră pentru a o reciti cu cea mai mare atenție.

— Și spuneți că biletul acesta mi-a fost adus în chiar clipa în care ieșeam ?

— Da, domnule ! Dumnezeule ! sper că nu e vorba de vreo nenorocire ?

— Și spuneți că ați alergat după mine ?...

— V-am și strigat ! Dar se pare că nu m-ați auzit !...

— Fatalitate ! murmură cavalerul.

Rămase nemișcat cîteva clipe. Scrisoarea pe care o primise era scrisoarea pe care Jeanne i-o trimisese prin Noé Poisson, și prin care îi cerea cavalerului să-i vină în ajutor !

Și de atunci trecuseră zece zile !...

Clătinîndu-se, cavalerul se întoarse și se prăbuși în fotoliu. Frumoasa Claudine îl examina cu un interes ușor de înțeles și, uitînd sîmburele de iubire ce începea să încolțească în sufletul său, vroia, dintr-un sentiment aproape matern, să știe cum ar putea să-i fie de folos.

— Scumpă doamnă Claude, făcu brusc cavalerul, cine a adus scrisoarea ?

— Pe cinstea mea, cavalere, măcar în privința asta aveți noroc. Cel care a adus scrisoarea, și de care v-ați lovit în trecere, a vrut să guste vinul nostru și l-a găsit atît de bun încît de atunci vine în fiecare zi cu un prieten și toarnă în ei cît pot mai mult, așa încît cei doi sînt acum jos, îndeletnicindu-se cu deșertatul paharelor...

Mă duc la el, zise cavalerul. Sau, mai bine, nu, rugați-l să urce... iar apoi, scumpă doamnă Claude, mă bizui pe dumneavoastră ca să nu fim deranjați în întrevederea pe care vreau s-o am cu bărbatul de jos... sînteți atît de amabilă și de inteligentă, încît nu mă îndoiesc...

Claudine, încîntată, se repezi pe scări fără să mai asculte sfîrșitul frazei și, cîteva minute mai tîrziu, în loc de un bărbat, în cameră intrară doi.

Noé Poisson nu se putuse despărți de prietenul său, poetul Crébillon.

Cavalerul făcu un semn discret, pe care hangița îl înțelese, căci se aplecă peste balustradă și strigă :

— Două sticle de Anjou și două butelii de șampanie la nr. 14 !

— Oh ! oh ! făcu Noé Poisson, plescăind pofticios din limbă și făcînd ochii mari.

— Patru sticle de șampanie ar fi sunat mult mai frumos ! murmură Crébillon.

După ce servitoarea aduse cele patru sticle și pahare, cei trei bărbați rămaseră singuri.

— Domnilor, zise d'Assas cu voce schimbată, cine dintre dumneavoastră mi-a adus o scrisoare, acum zece zile ?...

— Eu ! răspunse Noé. Trebuia să v-o înmînez personal. Dar cînd ați trecut pe lîngă mine, m-ați răsturnat.

— Vă rog să mă scuzați, domnule, eram foarte grăbit ; ca să uităm ce-a fost, sper că veți vrea să ciocniți cu mine în sănătatea regelui ?... împreună cu prietenul dumneavoastră ?...

— Din toată inima ! exclamară cei doi beți, care se așezaseră fără prea multe fasoane.

— Numai că, după ce vom ciocni, îl voi ruga pe domnul care vă însoțește să ne lase puțin singuri... căci aș vrea să stăm de vorbă între patru ochi...

— Imposibil, domnule ! zise Noé, cu un aer maiestuos.

— Absolut imposibil ! întări Crébillon, dînd pe gît un pahar.

— Oreste și Pylade, Castor și Pollux, două degete ale aceleiași mîini, două inimi ce bat la unison, aceleași idei aceleași gusturi...

— Fie ! făcu d'Assas, nu fără oarecare teamă.

Și adăugă numai pentru sine :

„Cine știe dacă voi afla ceva de la fidelii ăștia adepți ai lui Bachus ? Cred că nimic sau mai nimic !..."

— Ei, asta era ! strigă brusc Crébillon, dar ce-mi văd ochii : tinere domn, nu sînteți voi cel pe care l-am găsit leșinat și lovit zdravăn, în strada Bons-Enfants, în fața palatului în care v-am cărat ?... Nu-i așa că am ghicit ?

— Așa deci ! înseamnă că dumneavoastră m-ați culeș din stradă și m-ați pus la adăpost ? Sînt profund mișcat ! De astăzi sînteți amîndoi prietenii cavalerului d'Assas !

Cei doi se înclinară cu un gest nu lipsit de demnitate.

— Dar, spuneți-mi, reluă nerăbdător cavalerul, ați putut să-l vedeți pe cel care, ca un laș, pe la spate, mi-a dat acea teribilă lovitură ?

— Noi n-am văzut nimic... nu erați decît voi, foarte palid, cum v-am mai spus... iar strada era goală.

— Orice ar fi fost, vă mulțumesc din toată inima. Mi-ați făcut un serviciu pe care n-am să-l uit niciodată. Puteți fi siguri de asta !

— Cît e de drăguț ! șopti Crébillon la urechea lui Poisson.

— Și ne-a cinstit cu cel mai bun vin ! adăugă Noé pe același ton.

D'Assas rămase tăcut un bun minut, apoi, cu o voce uşor tremurătoare, zise :

— Domnilor, serviciul pe care mi l-aţi făcut mă obligă să vă vorbesc fără ocolişuri, ca între prieteni... Domnule, adăugă el adresîndu-se în special lui Noé, după ţinută, după îmbrăcămintea ce-o purtaţi se vede că nu puteţi fi un servitor al persoanei care a scris acea scrisoare... şi care v-a trimis cu ea... Cunoaşteţi acea persoană, domnule ?... să ne înţelegem, o cunoaşteţi atît de bine încît...

— Te cred ! îl întrerupse Noé cu un rîs vulgar. E fata mea !

— Fata voastră ! exclamă cavalerul stupefiat, redus la tăcere de această veste.

— Da, domnule, zise maiestuos beţivanul ; eu, Noé Poisson, soţul Heloïsei Poisson, sînt tatăl Jeannei-Antoinette Poisson, astăzi doamna Le Normant d'Etioles...

— Fata voastră ! bîigui d'Assas.

— Văd că asta vă miră. Vă întrebaţi probabil cum se face că un bărbat atît de puternic, atît de bine făcut, ca mine, poate fi tatăl unei astfel de mîţe leşinate ? Căci, ăsta-i adevărul, fata mea e o slăbănoagă, domnule ! Numai pielea şi osul ! Nu-i în stare să bea mai mult de o jumătate de pahar de apă la o masă ! Lacrimi, ameţeli, leşinuri pentru cel mai mic nimic !...

D'Assas îl privea pe Poisson cu o stupoare vecină cu groaza.

...Omul acela era tatăl Jeannei !... Imposibil ! Cum putea fi beţivul acela din faţa lui atît de bogat pentru a fi posesorul unui palat magnific, plin de lucruri costisitoare ? Cum a putut un astfel de suflet depravat să dea o educaţie atît de aleasă fiicei sale ?

Totul era un mister. Dar înţelese că nici Poisson şi nici Crébillon nu vor fi cei ce-i vor oferi cheia misterului.

— Daţi-mi voie să vă felicit, zise el ; domnişoara Jeanne...

— Pardon. Doamna d'Etioles !...

— Aşa e... Doamna d'Etioles e o adevărată regină prin frumuseţe, spirit, educaţie...

— Mă flataţi, zise Noé.

— Eu am învăţat-o poezia ! adăugă Crébillon. Din punctul ăsta de vedere, ea e puţin şi fiica mea ! Şi ştiţi

cum se spune : tales pater, tales filia ; trebuie să vă spun că versifică dumnezeieşte !

— Şi e şi muziciană, domnule !

— Şi pictoriţă ! Ştie şi gravură ! Desenează, cîntă la clavecin, ce mai, e o artistă !

— O zînă ! zise Poisson.

— O muză ! concluzionă Crébillon.

Cavalerul rămăsese împietrit. Cei doi amici ciocniră, goliră paharele şi se pregăteau pentru o nouă avalanşă de elogii, cînd d'Assas zise :

— Domnule, vă implor, încercaţi să vă aduceţi bine aminte. Pentru că sînteţi tatăl... doamnei d'Etioles, sînteţi interesat ca ea să fie fericită.

— Vă asigur că este !

— Fie ! Dar în ziua în care v-a însărcinat să-mi aduceţi această scrisoare, nu s-a întîmplat nimic ciudat... neobişnuit... poate chiar periculos pentru ea ?

— Absolut nimic !

— Nu vi s-a părut deloc tristă, neliniştită, agitată ?...

— Ea ?... N-am văzut-o niciodată atît de veselă. Cea mai bună dovadă e că mi-a dat doisprezece ludovici numai pentru ca să mă grăbesc, să nu mă opresc din drum. Şi vă asigur că mi-am cîştigat cinstit cei doisprezece ludovici. În sănătatea ta, Crébillon ! În sănătatea voastră, domnule cavaler d'Assas !

— Nimic ! Nimic ! murmură neliniştit cavalerul. Nu voi scoate nimic de la beţivii ăştia doi !

Brusc, se lovi cu palma pe frunte. Îi venise o idee.

Îi strînse mîna lui Noé Poisson şi-i spuse :

— Domnule, vreţi să-i faceţi fiicei voastre un mare serviciu ?

— Să mă ia dracu !...

— Şi pe mine ! făcu Crébillon.

— Ei bine, în acest caz, conduceţi-mă în preajma ei. Ajutaţi-mă să intru în palatul în care locuieşte. Ajutaţi-mă să rămîn singur cu ea un minut... Ah ! domnule, vă jur că numai grija pentru fericirea ei mă împinge să vă cer asta... şi că nu trebuie ca susceptibilitatea părintească să...

— E foarte simplu ! îl întrerupse Noé Poisson cu un calm care-l descumpăni pe d'Assas.

— Deci, să înţeleg că sînteţi de acord ?...

— Putem merge chiar acum !...

— Domnilor, vă rog să mă așteptați în sala de jos. Numai cît să mă schimb, și sînt al dumneavoastră !...

„Ce tată ciudat, gîndea cavalerul, rămas singur și îmbrăcîndu-se cu gesturi febrile. Totul e mister în viața acestei fete extraordinare !"

D'Assas folosea și putea să folosească fără scrupule cuvîntul „fată" căci în acele vremuri nu avea sensul alterat pe care îl are în zilele noastre. La fel, cînd un bărgat galant spunea atunci ; „metresa mea" vorbind despre o femeie, asta însemna pur și simplu că era femeia gîndurilor sale, că nu știa ce să mai facă pentru ea, fără ca asta să însemne că greșea cu ceva.

Cavalerul îi găsi pe cei doi în sala comună, golind o ultimă sticlă. O luară din loc împreună și ajunseră destul de repede, ținînd cont de starea celor doi amici, pe cheiul augustinilor, unde se găsea palatul d'Etioles.

Fură introduși într-un salonaș care era o minune de grație și bogăție a ornamentației.

Poisson întrebă de soția sa.

Doamna ieșise... Heloïse era în vizită la doamna Lebon, ghicitoarea în cărți.

— Cu atît mai bine ! mormăi Noé care ceru imediat să fie condus la doamna d'Etioles, lăsîndu-l pe Crébillon adormit într-un fotoliu și pe d'Assas palpitînd de emoție în altul...

După cîteva minute, un lacheu galonat veni să-l caute pe cavaler și-l conduse printr-un labirint de camere și scări — scările erau împodobite cu obiecte de artă, statuete, lampadare de bronz, balustrada din fier aurit, covoare groase pe treptele din marmură — fiecare cameră adăpostind opere de artă, și fiecare costînd o avere.

Sărmanul cavaler, oricare ar fi fost educația primită și oricîte ar fi văzut, era total uluit.

Acum înțelegea mai bine ca niciodată distanța care îl separa de cea pe care îndrăznea s-o iubească.

Fetița veselă din luminișul pădurii Ermitage dispăru din mintea lui, iar locul îi fu luat de marea doamnă care trebuia să fie acum Jeanne d'Etioles.

Tremura. Acesta era efectul pe care-l făcuse asupra lui vederea opulenței, opulență ce poate răni și sufletele cele mai blazate. Or, cavalerul era tînăr. Și era un amărît de ofițeraș care, în materie de fast, nu cunoștea ceva mai bun decît corpurile de gardă și camerele de han.

În acele momente avea senzația dureroasă că întreprindea un demers inutil.

Ce căuta el acolo ? Ce-i va spune înaltei și puternicei stăpîne a acelui palat care-l zdrobise prin luxul său insolent ?

Brusc, a văzut-o !...

Tocmai fusese introdus într-un fel de budoar, de o adorabilă simplitate. Poate că Jeanne, al cărei suflet cunoștea toate deliciile și al cărei spirit subtil ghicea cu atîta acuitate gîndurile celorlalți, vroise să-i arate cavalerului că pentru el ea era încă frumoasa zînă silvestră a heleșteului.

Jeanne se îndrepta spre el, cu mîinile întinse.

Iar d'Assas, deja ametit, tulburat pînă în adîncul sufletului, se înclină tremurînd asupra celor două mîini fine pe care le sărută cu ardoare, cedînd cu greu dorinței de a se arunca în genunchi...

Jeanne se îndepărtă cu blîndețe, îi arătă un fotoliu și se așeză și ea.

— Vă așteptam, cavalere, îi zise ea, surîzătoare.

— Mă așteptați, doamnă ?... Iată-mă ! am sosit puțin cam tîrziu, fără îndoială... dar am o scuză : scrisoarea pe care mi-ați trimis-o am citit-o abia acum o oră, căci vin de la Bastilia !

— De la Bastilia ?... Deci n-ați primit scrisoarea în seara în care...

— În care mi-ați salvat viața, doamnă ! Căci voi erați ! În somnul de plumb în care eram adîncit, în neputința de a face un gest, de a scoate un cuvînt, și tot v-am recunoscut.

— Da, eu eram, zise simplu Jeanne și o umbră de melancolie îi întunecă fruntea. Deci, în clipele acelea nu citiseți încă...

— Nu, doamnă... mă găseam în strada Bons-Enfants... și... mă oprisem sub ferestrele voastre, cînd, dintr-odată, am văzut cîțiva bărbați care vă supravegheau casa... am crezut că sînt răufăcători... m-am îndreptat spre ei... dar acolo nu era nici un răufăcător, doamnă !... era regele Franței !...

Jeanne păli foarte tare, ca, după cîteva clipe, să se îmbujoreze la față.

Cavalerul scoase un suspin amar : efectul produs de cuvintele sale depășea cele mai negre presimțiri ale sale.

— Continuați, vă rog, zise aproape în șoaptă doamna d'Etioles.

— Vai, doamnă, reluă cavalerul cu vocea tremurîndă, ce-aș mai putea spune ? Credeți c-aș îndrăzni să dau glas durerii care m-a cuprins cînd am văzut că am un rival ?...

— Cavalere !...

— Ah ! vă implor, lăsați-mă să-mi plîng la picioarele voastre amărăciunea și disperarea care-mi cuprind sufletul !... Vă iubesc, doamnă ! Dumnezeule, o știți prea bine !... Ați știut-o din prima clipă... Vă iubesc ca un nebun, căci văd că pasiunea mea e fără speranță, și simt că vă voi iubi pînă la moarte !... Un rival !... Și ce rival !... Regele Franței !

Jeanne tremura. Pieptul i se ridica în ritmul respirației. Cuvintele cavalerului o cufundaseră într-un extaz de nedescris. Era deci posibil ! Regele venise să dea tîrcoale pe sub ferestrele sale !... Oh !... dar asta însemna că o iubește !...

În același timp era răvășită de pasiunea atît de adevărată, atît de arzătoare, atît de impetuoasă a atît de frumosului tînăr a cărui privire înflăcărată o pătrundea pînă în adîncul sufletului.

— Vă implor, continuă ea, terminați-vă povestea...

— E foarte simplu, doamnă ! În momentul în care rămîneam ca împietrit văzînd cine e bărbatul din fața mea, am primit din spate o lovitură teribilă în cap ! Am căzut. Mi-am pierdut cunoștința. V-am întrevăzut, aplecată asupra mea... Cînd îmi revin aflu că sînteți la Saint-Germain-l'Auxerrois... alerg acolo... și văd că tocmai se celebrează căsătoria voastră... E momentul în care am fost arestat.

— De ce ?

— Iată un lucru pe care nu-l voi afla, fără îndoială, niciodată... Dar arestarea mea nu vi se pare a fi urmarea naturală a loviturii pe care am primit-o... cînd l-am recunoscut... pe rege ?...

Jeanne gîndea la fel !... Și fără să vrea, nu se putea să nu se gîndească la un lucru : dacă d'Assas ar fi fost regele Franței, n-ar fi ales un astfel de mijloc pentru a se debarasa de un rival !... Dar dacă Ludovic al XV-lea

ordonase arestarea cavalerului, de ce îl eliberase atît de repede ? Știa perfect de bine că era foarte ușor să intri la Bastilia, dar că era teribil de greu să mai ieși de acolo... Ar fi vrut să pună o întrebare, dar cavalerul i-o luă înainte :

— Cineva care se interesează de soarta mea și care e suficient de sus plasat a putut obține eliberarea mea... După care am primit scrisoarea pe care mi-ați trimis-o... Mă chemați în ajutor, doamnă !... Ei bine, iată-mă ! Spuneți ! ce trebuie să fac, cum trebuie să acționez ?...

Jeanne păstră un moment de tăcere.

Admira cu o emoție, pe care nu o putea stăpîni, figura loială a cavalerului, ce strălucea de tinerețe și iubire.

Nu-i nimic mai contagios ca iubirea sinceră.

— Cavalere, zise ea cu blîndețe, ascultați-mă... vreau să vă vorbească ca celui mai bun prieten... de fapt singurului prieten în situația în care mă aflu... ca unui frate !

D'Assas făcu un gest de resemnare : nu era cuvîntul de iubire pe care-l aștepta !...

— V-am chemat, reluă Jeanne cu acea franchețe care o caracteriza întotdeauna, pentru că eram pe punctul de a lua în căsătorie un bărbat pe care-l urăsc. Trebuie să aflați adevărul, cavalere : domnul Poisson, pe care l-ați cunoscut, nu e tatăl meu... Domnul de Tournehem este tatăl meu.

— Intendentul general ?

— Da, cavalere. Or, domnul d'Etioles este sub-intendentul său. A operat în conturile tatălui meu cu date false, care n-au fost și nu sînt opera tatălui meu. Înarmat cu aceste date, domnul d'Etioles mi-a dat de ales. Sau îl iau de soț, sau îl denunță pe tatăl meu...

— Oroare ! Cum a putut oare acest om să coboare la acest grad de infamie și lașitate ?

— Domnul d'Etioles s-a coborît pînă aici, și vă asigur că poate coborî și mai jos. Deci, cînd m-am gîndit la voi, îmi ziceam că poate veți putea impune, cu sabia în mînă, domnului d'Etioles o mai dreaptă înțelegere a onoarei.

— Mulțumesc ! oh ! mulțumesc, doamnă ! murmură cu ardoare d'Assas.

— Să nu ne mai lungim ! Fatalitatea s-a amestecat în planurile mele. Totul s-a terminat, căci acum mă numesc doamna d'Etioles. Dar pot să vă mărturisesc ? omul

acesta face să-mi fie și mai frică, acum, după căsătorie. Mi se pare că vrea să mă împingă în nu știu ce aventură sinistră... N-am mărturisit tatălui meu nici una din temerile mele, nu numai pentru că nu vreau să-i fac noi necazuri — a suferit deja prea mult ! — dar mai ales că oribilul d'Etioles e mereu la pîndă, cu o carte ascunsă în mînecă !... Atunci, ascultați-mă... vreți să facem o înțelegere ?...

— Ah ! doamnă... ce nevoie avem de înțelegeri !... Știți bine că puteți dispune de mine cum doriți !...

— Ei bine, fie !... Accept generosul vostru devotament. Dacă o să am nevoie de cineva care să mă apere, voi veți fi, cavalere !...

D'Assas căzu în genunchi.

I se părea că raiul se întrezărea.

În emoția sinceră a Jeannei el văzu ceea ce era, poate, în acel moment un început de iubire !

În clipele acelea se simțea puternic precum Samson cînd se pregătea să lupte cu Filistinii ! Se simțea capabil să se lupte chiar și cu regele ! Și strîngînd mîinile Jeannei, care nu se împotrivea, le acoperi de sărutări înflăcărate...

— Ridicați-vă, cavalere, zise ea cu blîndețe.

D'Assas se supuse.

— Cînd trebuie să acționez ? întrebă el.

— Vă voi spune eu ! De aici încolo, dacă îl veți întîlni pe domnul d'Etioles, va trebui să vă purtați cît mai firesc...

— Dacă voi putea !...

— Trebuie să puteți !... E necesar să fiți primit aici ca un prieten, ca să puteți intra la orice oră...

— Da, da !... exclamă d'Assas cu însuflețire.

Jeanne afișa un surîs adorabil.

Și e sigur că în acele clipe imaginea regelui păleа în inima ei și iubirea ardentă a cavalerului o tulbura mai mult decît era ea dispusă să recunoască.

Brusc, cineva bătu la ușă și Henri d'Etioles intră și exclamă :

— Scumpă prietenă ! v-am căutat peste tot !... Oh ! pardon, adăugă el, văzîndu-l pe d'Assas, nu știam că aveți oaspeți... Ei ! dar... e chiar viteazul cavaler d'Assas ! Unul din cei mai buni prieteni ai mei !

Și se îndreptă în grabă spre cavaler, luîndu-i mîna și strîngîndu-i-o, ceea ce-l făcu pe d'Assas să tremure.

Jeanne devenise glacială.

Dar Henri d'Etioles părea să nu vadă nimic din aceste lucruri.

Scoase dintr-un elegant portofel din piele două pătrate din carton care pe față aveau un desen semnat Boucher și pe verso cîteva rînduri imprimate.

— Ghiciți ce vă aduc aici ? zise el surîzător.

— Cum aș putea să ghicesc, domnule ?

— Ei bine, sînt... drace, dar știu că au costat ceva... dar pentru voi, scumpă prietenă, nimic nu-i prea scump... și apoi știu că abia așteptați să-l vedeți de aproape pe bunul nostru suveran Ludovic al XV-lea... Cel Mult Iubit !...

— Regele ! bîigui Jeanne, roșindu-se foarte tare.

— Regele ! repetă în șoaptă d'Assas, pălind.

— Da ! Regele, ce dracu !... Ei bine, cele două cartoane sînt două invitații la balul pe care Primăria îl oferă în onoarea Maiestății Sale... Nu-mi mulțumiți ?...

Și puse cele două invitații pe un gheridon.

Jeanne, tremurînd, le devora din priviri.

— Vă conduc, cavalere, reluă d'Etioles.

— La ordinele voastre...

D'Assas se înclină adînc în fața Jeannei, care-i răspunse cu o reverență. În pragul ușii se întoarse și o văzu întinzînd mîna după invitații.

— Scumpe prieten, zise d'Etioles, cînd ajunseră în stradă, nu-i așa că v-ar face plăcere să asistați la această sărbătoare ? Aș putea... dacă vreți... să vă procur o invitație... ba da, ba da... nu spuneți nu... ne-am înțeles, veți primi invitația la „Trei Delfini".

— Ei bine, da ! făcu d'Assas, strîngînd din dinți, accept !...

Și plecară împreună să vadă o pereche de cai pe care d'Etioles dorea să-i cumpere și despre care, zicea el, ținea să-și spună părerea și d'Assas.

CAPITOLUL XIX

PRIMĂRIA

O ploaie fină cădea asupra Parisului, dar în ciuda acestui ciudat fel de ceaţă rece care te pătrundea şi-i făcea să tremure pe rarii trecători, piaţa din faţa Primăriei era plină de oameni.

Din totdeauna, una din marile distracţii ale oamenilor a fost să-i privească pe cei bogaţi şi să se amuze pe seama lor.

O să vedeţi întotdeauna oameni în faţa teatrelor privind la cei ce intră.

Deci, era o mulţime de oameni în piaţă, unde o companie din cavaleria uşoară ţinea curioşii la distanţă. Şi în ciuda ploii care stinsese multe făclii şi lămpi veneţiene, iluminaţia faţadei avea un aspect foarte plăcut.

Unul după altul, fără răgaz, echipaje luxoase se opreau în faţa marii porţi din dreapta şi murmure de admiraţie străbăteau mulţimea cînd vedeau vreo toaletă somptuoasă ce trecea repede şi dispărea sub cortul ce fusese instalat ca să servească drept intrare.

Spre orele nouă în interiorul primăriei se înghesuiau curtezani, doamne de la curte, demnitari, mareşali în ţinută de gală, literaţi celebri, pictori, bancheri, una peste alta, toţi cei care purtau pe atunci un nume celebru în Paris.

Vastele saloane ale Primăriei erau pline-ochi, cu toate că invitaţiile fuseseră date cu zgîrcenie ; în jur de patru mii de invitaţi putuseră pătrunde în saloanele unde avea loc balul ; dar trebuie să ne gîndim la faptul că numărul de persoane care ar fi avut dreptul la o invitaţie, fie că erau din Paris, fie că erau din provincie, se ridica la şaizeci de mii ; să ne aducem aminte că nobilul de Maigret

— un gentilom din Anjou — se va sinucide din disperare că n-a putut obţine favoarea de a fi invitat la această sărbătoare celebră.

Şi acum să ne închipuim acele saloane decorate cu arta preţioasă şi rafinată a epocii, splendid luminate cu făclii din ceară plasate la înălţime, florile, mulţimea de plante rare aduse cu mari cheltuieli din Italia şi Spania ; să ne imaginăm sala de recepţie în care cinci sute de chelneri aranjau masa pentru supeul pe care două sute de bucătari şi ospătari îl preparaseră trudind din greu ; să ne imaginăm costumele somptuoase ale marilor seniori, rochiile doamnelor, diamantele, pietrele preţioase ce aruncau mii de sclipiri, acea mulţime de o supremă eleganţă care folosea un limbaj preţios, plimbîndu-se încetişor în aşteptarea regelui, fiecare vrînd să fie văzut, să obţină măcar o privire din partea monarhului ; să ascultăm melodiile viorilor şi harfelor din sălile de dans, şi am putea avea o oarecare, palidă ce-i drept, idee a spectacolului realmente magnific ce se desfăşura la Primărie.

Să pătrundem în salonul central.

În mulţime se produsese brusc o mare agitaţie.

În salon tocmai intraseră două grupuri, unul pe o uşă, celălalt pe una din partea opusă.

În fiecare din aceste grupuri era cîte o femeie ; şi cele două femei erau cele care făcuseră senzaţie, provocînd agitaţia de care am vorbit.

Primul grup se compunea din contele du Barry, din contele de Saint-Germain, dintr-un senior ciudat pe care nimeni nu-l cunoştea, şi dintr-o femeie strălucind de frumuseţe.

Femeia din acest grup era curtezana... Juliette Bécu.

Seniorul ciudat era domnul Jacques... bărbatul misterios.

Pălind sub privirile aspre ale domnului Jacques, contele du Barry oferi mîna Juliettei şi, oprindu-se din grup în grup, murmura cîteva cuvinte.

Atunci Juliette făcea o reverenţă pe care şi cei mai severi o considerau impecabilă, i se răspundea cu alte reverenţe, şi contele trecea la alt grup...

Du Barry prezenta doamnelor de la curte pe contesa du Barry !...

Curtezana, Juliette, era profund emoţionată ; dar îşi juca rolul ca o actriţă admirabilă. Ţinuta sa graţioasă, deşi

puțin prea impozantă. Frumusețea perfectă, minunăția uimitoare a costumului său provoca murmure de invidie și de admirație. Pășea sub tirul încrucișat al privirilor fără să pară intimidată ; cu toate astea luase un aer de modestie și aproape de melancolie care i se potrivea la perfecție și care îi fermeca pe cei din jur.

Domnul Jacques, cum am mai spus, îi însoțea pe contele și contesa du Barry, și fără îndoială că misteriosul personaj nu se putea opri să nu admire minunata creatură pe care conta în planurile sale tenebroase, căci adeseori privirile sale poposeau asupra ei cu o satisfacție nedisimulată.

Contele de Saint-Germain însoțea aceste trei personaje, părînd a fi foarte interesat, cu un surîs sardonic în colțul buzelor. Și el era ținta privirilor. Dar le suporta cu o nobilă ușurință.

Contrar obișnuinței, nu era acoperit de diamante.

Purta numai trei smaralde care, luate în parte, valora fiecare o avere nu din cele mai mici.

Două dintre ele erau fixate la jartiere, iar al treilea era fixat pe mînerul sabiei de paradă ; cele trei pietre verzi străluceau cu o lumină ciudată, precum focurile așa-zis satanice ; părea, la fiecare mișcare, că era învăluit în reflexele infernului.

Al doilea grup de care am vorbit se compunea din domnul de Tournehem, care oferise brațul Jeannei, din domnul d'Etioles împreună cu cîțiva bancheri.

Jeanne purta o toaletă de-o delicată simplitate, ce era reproducerea exactă a aceleia pe care o purtase în luminișul pădurii Ermitage.

Numai materialele erau altele : mult mai scumpe și mai prețioase.

D'Etioles n-o scăpa din priviri. Părea foarte încîntat de succesul soției sale.

Tournehem, puțin prea grav poate, nu părea mai puțin fericit.

Adeseori se apleca spre fiica sa și-i șoptea :

— Ești mulțumită, micuța mea Jeannette ?

— Da, oh ! da... Cum aș putea să nu fiu mulțumită ?...

În clipa aceea, privirea Jeannei se încrucișă cu cea a Juliettei... acum contesa du Barry...

Domnul Jacques se aplecă și-i șopti la ureche Juliettei :

— Ați văzut-o pe femeia aceea tînără și atît de frumoasă, radiind de grație și eleganță ?...

— Da !

— Ei bine ! Ea e rivala voastră !... Încercați s-o învingeți !...

Juliette trecuse deja de grupul în care se afla Jeanne. Dar privirea pe care i-o aruncase avea, fără îndoială, ceva amenințător, căci Jeanné pălise.

— Cine este femeia aceea ? îl întrebă ea pe Tournehem.

— Nu știu, copila mea. De ce mă întrebi ?

— Așa ! răspunse Jeanne, care nu vroia cu nici-un preț să-și neliniștească tatăl.

În clipa aceea văzu pe cineva care se înclină în fața ei, și-l auzi spunînd :

— Permiteți-mi, doamnă, să depun la picioarele voastre omagiile mele cele mai umile și mai respectuoase...

Bărbatul care i se adresa astfel era contele de Saint-Germain.

Ajunseseră în capătul marelui salon, la intrarea într-un fel de cameră ce era rezervată regelui, în cazul în care Maiestatea Sa ar fi fost indispusă, sau pur și simplu ar fi dorit să se odihnească.

Jeanne se așeză într-un fotoliu pe care i-l cedase galant un senior care se găsea acolo.

În timpul acesta îi răspundea lui Saint-Germain :

— Mulțumesc, domnule, pentru omagiul pe care mi l-ați adus, el este cu atît mai prețios cu cît e atît de rar și de sincer.

— Într-adevăr, doamnă, zise contele cu melancolică gravitate, nu-l adresez decît celor care-l merită...

Tournehem, văzînd-o pe Jeanne angajată într-o discuție ce părea s-o intereseze foarte tare, începu să examineze adunarea, și, încet-încet se pierdu în mulțime.

— Și care sînt persoanele care credeți că sînt demne să merite omagiul vostru ? reluă Jeanne.

— Sînt foarte puține, doamnă, pentru că, privind oamenii foarte de aproape, sfîrșești întotdeauna prin a le descoperi o tară, un viciu ascuns. Or, eu sînt, din nefericire, foarte curios și, ceea ce e și mai grav, văd foarte bine...

— Da, se spune că aveți o privire foarte ageră și pătrunzătoare...

— Așa se spune ? întrebă contele. Ei bine, n-au decît să spună. Dar să revenim la întrebarea pe care mi-ați făcut onoarea să mi-o adresați, aș adăuga că, în fond, nimeni nu merită în întregime omagiul filozofului.

— Mulțumesc ! făcu Jeanne, rîzînd.

— Numai că sînt oameni cărora un curtean ca mine nu le poate refuza un salut, respectuos în aparență, dar în realitate plin de milă...

— Care ar fi acei oameni ?

— În primul rînd e suveranul !... E imposibil să nu-l salutați pe rege, oricît de vicios și de tarat ar fi !...

— Apoi ? făcu Jeanne, pălind.

— Apoi... suverana !...

— Și apoi ?...

— Apoi, nimic ! Asta-i tot !

— În felul acesta, conte, voi credeți că nu sînteți obligat de a aduce omagiile voastre decît regelui și reginei ?

— Ați înțeles perfect !

— Și cu toate astea, mi-ați adus omagiul vostru ! Or, eu nu sînt regină !

— Ei și ! Dacă nu sînteți încă, veți fi ! zise Saint-Germain cu un calm glacial.

— Domnule conte ! Ce vreți să spuneți ? bîigui Jeanne.

— Nimic în afară de cele ce trebuie spuse ! zise contele în șoaptă, vorbind foarte repede. Domnișoara de Châteauroux a știut să devină regină !... Și multe altele ! Ah ! luați aminte, copila mea, adăugă el, schimbînd brusc tonul, e o regalitate tristă... nedemnă de voi, de minunata voastră inteligență și de nobila voastră inimă... iată, am să vă spun că-i salut pe suverani cu un respect aparent și cu milă reală... Sărmana regină Maria merită această milă... aveți grijă să n-o meritați într-o zi și voi !...

— Tăceți, domnule ! bîigui Jeanne, înspăimîntată de bărbatul acela care citea în sufletul ei ca într-o carte deschisă. Tăceți, vă implor !...

— Fie ! zise contele. Să nu mai vorbim de regalitatea voastră... să vorbim despre bucuriile cele mai adevărate, cele mai profunde și mai umane care vă sînt sortite... Dragostea, doamnă, adevărata dragoste sprijinită pe devotamentul unui suflet pur și generos... iată ce trebuie să încerce o ființă superioară ca dumneavoastră !... Cum v-am mai spus : aveți de ales între fericire și regalitate... Regalitatea v-o oferă regele Ludovic al XV-lea...

— Și fericirea ? întrebă gînditoare Jeanne.

— Priviți ! îi zise contele.

Și-i arătă din priviri pe cavalerul d'Assas care se apropia de ei.

După care ciudatul personaj dispăru într-un grup de invitați, lăsînd-o pe Jeanne pradă unei tulburări, înspăimîntată și confuză...

Își înălță privirea blîndă spre cavalerul ce se apropia surîzător, punînd în privire toată adorația ce-o avea în suflet.

Ah ! cel ce venea spre ea ar fi iubit-o cu ardoare, din tot sufletul pentru veșnicie !...

„Să aleg ! murmură Jeanne. Regalitatea !... Fericirea !"

Și se ridică, întinzîndu-i mîna cavalerului. Îl privea deja cu o expresie care aducea extazul în inima lui d'Assas...

Brusc, se stîrni o mare agitație în salon... Izbucniră strigăte :

— Regele !... Regele !... Trăiască regele !...

Lumea trecea repede, violentă, exaltată, despărțindu-i pe Jeanne și pe d'Assas, împingîndu-i în direcții opuse. Minutul acela de agitație îi va schimba viața Jeannei. Căci va înțelege că totul era în van, în afara iubirii pentru rege !

Fericire, devotament, puritate, loialitate, nimic nu mai conta !... dacă numai simplul anunț al sosirii sale putea s-o tulbure și să-i răvășească sufletul !

Apoi Jeanne îl văzu !

Se apropia, în adorația și aclamațiile supușilor săi, în splendoarea iluminației, în beția acelei mulțimi somptuoase care se înclina și îl saluta... și tot acest decor îi dădea un fel de strălucire...

Prin natura sa Ludovic al XV-lea era un cavaler foarte elegant, cu toate că începuse să se îngrașe puțin.

Dar în acea seară, încorsetat într-un costum care eclipsa toate costumele prezente în eleganță și bogăție, fardat cu mare grijă, părea să nu aibă mai mult de douăzeci și cinci de ani. Era în plină strălucire a tinereții și nimeni n-ar fi putut citi pe chipul său urmele pe care desfrîul le pusese deja. Avea încă, în cel mai înalt grad, acea grație puțin disprețuitoare ce-l făcea prințul eleganței...

Își va pierde curînd această grație care a făcut ca poporul să accepte să-l numească Cel Mult Iubit, nume pe

care un poet, curtezan searbăd și adulator al puterii, ca cea mai mare parte a poeților din toate timpurile, i-l dăduse.

Dar să rămînem în cadrul povestirii noastre, care s-ar numi mai bine „Tinerețea marchizei de Pompadur", căci nu dorim să arătăm decît cum această tînără atît de frumoasă a devenit marchiza cu faimos nume.

Regele se apropia, surîzător, fericit, împărțind în jurul lui gesturi grațioase cu o admirabilă știință instinctivă a oportunității.

Jeanne, văzîndu-l, se dădu înapoi să se sprijine de un zid, aproape pierdută.

Dar în locul zidului, găsi o ușă : se găsea în fața micului salon destinat regelui, și cum ușa era deschisă, intră în cameră, aproape fără să-și dea seama, fiind fericită numai că scăpase de agitația de afară și sperînd că se putea liniști...

Cavalerul d'Assas, cu toate că fusese despărțit de ea, n-o scăpase din priviri.

Se îndreptă și el spre micul salon și intră.

După cîteva clipe Ludovic al XV-lea, ajuns în dreptul ușii, se opri și cu un gest, făcu un semn să continue serbarea...

Apoi Jeanne îl văzu intrînd...

De emoție, lăsă să-i scape batista de dantelă pe care o ținea în mînă.

D'Assas făcu un pas, vrînd să ridice batista.

Dar mai prompt, și, mai ales, mult mai trufaș, cineva făcu trei pași rapizi.

Era Ludovic al XV-lea !

Cavalerul d'Assas, palid de disperare, se retrase tremurînd, în timp ce regele ridica batista.

— Sire ! bîigui Jeanne, pierdută.

Regele aruncă o privire rapidă în jurul său, sărută batista pe care o ascunse imediat în sîn și murmură cu o voce înflăcărată :

— O păstrez... O voi plăti cu una din provinciile mele ; veți fi atît de crudă să mi-o smulgeți ?...

Și cum Jeanne coborîse privirea, incapabilă de a scoate un cuvînt, speriată, aproape în pragul leșinului, regele continuă :

— Spuneți-mi... trebuie să v-o înapoiez ?... pot oare s-o păstrez ?... Soarta mea e în mîinile voastre... Un singur cuvînt și...

Jeanne, clătinîndu-se, palidă ca un mort, răspunse într-un suflet :

— Păstrați-o, Sire !...

Un geamăt înăbușit se făcu auzit la doi pași de ei. Dar el era prea ocupat, iar ea prea emoționată ca să-l audă...

Geamătul venea de la sărmanul cavaler d'Assas !

Pe jumătate ascuns de draperia ușii, spre care se retrăsese în clipa în care regele intrase, văzuse și auzise tot !... Cu disperare în suflet, ieși pe ușa în fața căreia se înghesuia o mulțime de curteni.

Și trecînd de prag, s-a agățat de șnurul care ținea draperia trasă. Sărmanul ! se clătina...

După ce trecu, draperia căzu !

Regele și Jeanne erau acum singuri !

D'Assas, palid ca un mort, încerca să ocolească mulțimea pentru a ieși din salon, cînd se simți prins de mînă, și auzi pe cineva spunîndu-i cu un rîs ciudat :

— Mulțumesc, cavalere ! Tocmai mi-ați făcut un serviciu pe care nu-l voi uita toată viața !

Cel ce-i vorbea era d'Etioles !

Cavalerul, buimac, îl privi ca un nebun, fără să înțeleagă, poate chiar fără să-l audă.

Își continuă drumul. Zece pași mai departe, cineva îl luă de braț. De data asta era seniorul ciudat care-l însoțea pe du Barry. D'Assas îl recunoscu pe domnul Jacques.

— Ce vreți de la mine ? mormăi el... Cine sînteți ? de ce nu m-ați lăsat să mor ? De ce m-ați făcut să mă hrănesc cu iluzii nebunești ? Cine sînteți voi care vă spuneți preot, dar care îmbrăcați orice costum, în afară de cel de preot ?... Lăsați-mă !... Mi se face scîrbă !

— Haideți, liniștiți-vă ! murmură domnul Jacques. Țineți-vă firea, pentru Dumnezeu ! Sîntem priviți !... Sînteți nebun, prietene !... Credeți că partida e pierdută, numai pentru că sînteți disperat !... N-ați pierdut decît prima manșă ! Totul se poate îndrepta !... Jeanne vă va iubi... dacă-mi veți da ascultare !...

— Ce spuneți ! bîigui nefericitul, agățîndu-se de o speranță.

— Adevărul !... Unde aș putea să vă văd ?

— La „Trei Delfini", strada Saint-Honoré !...

— Minunat !... aşteptaţi-mă acolo, mîine... Vă voi aduce veşti, şi încă bune, garantez !

Spunînd acestea, domnul Jacques se pierdu în mulţime.

D'Assas, cu moralul mai ridicat pentru cîteva clipe, se lăsă din nou pradă celei mai negre disperări. Clătină din cap şi se îndreptă spre ieşire, cu capul ca prins în cercuri de foc, cu faţa arzîndu-i şi gîtul uscat.

Cînd ajunse în dreptul scărilor, fu oprit pentru a treia oară de un bărbat care-l prinse şi el de mînă şi, cu o voce blîndă, părintească, îi spuse :

— Sărman copil !... Unde aţi plecat !... Unde vă grăbiţi atît de tare ?...

De data aceasta, cel care-l oprise era contele de Saint-Germain. Dar cum de astă dată cavalerul simţi o reală şi profundă simpatie din partea celui care îi vorbea şi cum contele, care îl ţinea de mînă, îl conducea spre o cameră retrasă, solitară, se lăsă condus precum un copil.

Saint-Germain închise uşa, timp în care cavalerul, la capătul puterilor, se lăsă să cadă într-un fotoliu.

— Ia să vedem, unde alergaţi aşa repede ? zise contele, întorcîndu-se la d'Assas.

— Dar, conte... eu... ştiţi, mă întorceam acasă... sărbătoarea aceasta e prea obositoare... cred că am făcut o greşeală venind aici...

— Da, zise grav Saint-Germain, aţi greşit venind aici — şi aţi greşit şi mai mult rămînînd la Paris. Ah ! cavalere, dacă nu v-aş fi avertizat că aerul Parisului nu vă face bine. Dar să nu mai vorbim de trecut. Răul a fost făcut. Aţi fost deja otrăvit.

— Otrăvit !... Domnule... mi se pare că-mi ţineţi un discurs cam straniu !...

— E un discurs pe care-l ţin celor pe care-i iubesc... şi credeţi-mă, sînt atît de puţini, zise contele cu un ton de blîndă autoritate care-l făcu pe tînărul nostru să-şi plece capul. Totuşi, reluă el, ridicînd din umeri, nu mi-aţi spus încă încotro vă grăbeaţi aşa de tare !

— Mi se pare că v-am mai spus, mă întorceam acasă...

— D'Assas !

— Conte !

— Minţiţi !

— Domnule !

— E aşa cum vă spun : minţiţi ! Vreţi să vă spun eu unde vă duceaţi ?... Vă grăbeaţi spre Pont-au-Change !...

Cavalerul, străbătut de un puternic fior, aruncă o privire înspăimîntată contelui.

— Vă înşelaţi ! bîigui el.

— Nu mă înşel deloc !... Suflet nobil cum vă ştiu, n-aţi vrut să folosiţi spada pentru o sinucidere mizerabilă ! Ah, da, era să uit, mai întîi v-aţi spus : mă întorc în camera mea şi-mi zbor creierii cu un glonţ !

— Domnule ! Cine sînteţi, de fapt ?...

— Apoi, continuă contele, ca şi cînd nu l-ar fi auzit, vi s-a făcut frică la gîndul că aţi putea rata şi v-aţi trezi desfigurat ! De aceea v-aţi gîndit la Sena. Găseşti un pod, escaladezi parapetul, te arunci şi itotu-i gata ! Iată adevărul, d'Assas !...

Cavalerul respira cu mare greutate. Vroia să plîngă, dar nu putea.

Îşi înălţă capul, ce sta să-i plesnească, spre bărbatul care-i vorbea în felul acesta.

— De s-ar termina odată ! făcu el cu o violenţă cumplită. Cînd m-am hotărît să-mi pun capăt zilelor , am făcut-o fiindcă sufeream prea mult. Şi cine sînteţi voi să mă împiedicaţi ?... Cine vă dă dreptul ? Îmi sînteţi prieten ? În sfîrşit, ce drepturi aveţi asupra vieţii sau morţii mele ?...

— Nimeni nu poate împiedica ceea ce trebuie să se întîmple, zise grav contele de Saint-Germain. Dacă încerc să mă smulg morţii, o fac numai pentru că încă nu v-a sosit ceasul... Mă întrebaţi dacă vă sînt prieten, sau rudă... sînt mai mult decît atît ! Sînt o fiinţă căreia îi e milă de dumneavoastră, pentru că sînteţi demn de milă ! Cu ce drept mă amestec ? Cu dreptul celui care a sondat imensitatea pasiunilor omeneşti, cel care s-a luat la trîntă cu moartea şi priveşte viaţa drept în faţă !

Spunînd aceste cuvinte, contele se transfigurase.

Un fel de maiestate liniştită îi transfigurase chipul.

Cavalerul îl scruta cu o mirare vecină cu groaza, cu un fel de respect pe care nu şi-l putea stăpîni.

— De ce vreţi să vă sinucideţi, d'Assas ? reluă Saint-Germain. Dacă aţi fi fost o natură vulgară, v-aş fi spus că

trebuie să sperați ; numai că eu vă voi dovedi că regele e un egoist ce nu iubește pe nimeni în afară de sine, că pasiunea sa pentru Jeanne va fi un foc de paie și se va stinge repede, și că atunci veți putea să-i luați locul în inima sărmanei femei, ca un fel de înger salvator !... Ei bine, nu vă voi spune nici una, nici alta, cavalere d'Assas ! Vă voi spune simplu că trebuie să trăiți numai pentru că viața e frumoasă în sine. Nu există în lume decît un singur lucru foarte grav și de nevindecat : moartea ! Restul poate și trebuie vindecat, chiar și dragostea cea mai adevărată și înfocată, ca de exemplu, cea pe care o trăiți voi acum !

D'Assas scutură din cap cu o violență disperată.

— Îmi vorbiți așa pentru că voi n-ați iubit niciodată ! zise el.

Saint-Germain surîse...

— Ce numiți voi iubire ? zise el cu o gravitate și mai pregnantă. Ascultați-mă bine. Poate mă veți înțelege, pentru că sînteți unul din sufletele cele mai generoase pe care le-am întîlnit. Pentru umanitate în ansamblul său, iubirea e o formă de egoism. Un bărbat iubește o femeie. Ceea ce vrea să însemne că o dorește ; în felul ăsta dorește posesia ; vrea neapărat ca acea femeie să-i aparțină în exclusivitate. Dacă femeia e venală, o cumpără ca pe o statuie sau orice alt obiect de lux. Dacă e onestă, se străduiește să-i demonstreze că trebuie să-i aparțină numai lui, și de bună voie. Una peste alta, vrea să pună mîna pe ea. E o operă de cucerire în felul barbarilor din antichitate. Dovada : chinurile iubirii se micșorează, dispărînd aproape cu totul dacă femeia vizată nu se dă nimănui. Ceea ce se cheamă gelozie nu-i decît expresia acestui egoism de o factură deosebită... Bărbatul caută deci mai ales să-și satisfacă propriul său apetit de cuceritor și de proprietar atunci cînd afirmă că iubește. Iubirea, asta înseamnă : vreau. Vreau acest obiect : bronz, marmură sau femeie. Pentru mine, numai pentru mine ! Așa vreau eu. Și atunci spun că o iubesc ! Cît îmi e de milă !...

— Așa deci, murmură d'Assas, există și o altă formă de iubire !...

— Da, iubirea există ! E adevărat. E mai prețioasă decît comorile lui Ali-Baba ! Dar, mă rog, ea există. Puțini bărbați o cunosc. Este aproape la fel de greu de găsit un

bărbat care iubește, pe cît e de greu de găsit o femeie care să merite a fi iubită. Dar se mai întîmplă !

— Și cum e dragostea asta de care vorbiți ? întrebă cavalerul.

— Iubirea aceasta, zise atunci contele, este forma cea mai perfectă a devotamentului, adică tocmai contrariul a ceea ce vulgul consideră a fi iubire. A iubi o femeie nu înseamnă decît a dori cu ardoare fericirea ei, și nu fericirea ta. Înțelegeți ce vreau să spun ?

— Da... sau cel puțin cred că da, zise d'Assas.

— Iubesc o femeie. Iată ce înțeleg prin asta : dacă această femeie mă cheamă în ajutor, voi fi în stare și de muncile lui Hercule, voi face să tremure și cerul și pămîntul ca să-i asigur fericirea... dar dacă ea se îndepărtează de mine... dacă simpatia ei se îndreaptă spre un altul...

— Ei bine ?

— Ei bine, pentru că o iubesc... pentru că am consimțit să-i asigur fericirea, nu numai că nu voi fi un obstacol între ea și bărbatul ales... dar chiar mă voi bucura văzînd că a găsit fără mine acea fericire pe care pretindeam că i-o aduc.

— Îngrozitoare teorie !

— Spuneți că e îngrozitoare pentru că nu ați gustat farmecul nesfîrșit al devotamentului pur, al sacrificiului care nu așteaptă recompensa... Eu, care am cunoscut toate formele iubirii, de la gelozia care nutrește gînduri criminale pînă la disperarea ce naște gînduri de sinucidere, vă spun că numai în devotament e iubire !...

D'Assas, visător, asculta cuvintele lui Saint-Germain care, puțin cîte puțin, îi alinau durerea și o făceau mai ușor de suportat. Poate contele nu avea alt scop decît acela de a-și expune teoria sa cu privire la iubire.

Cavalerul, cum o spusese și Saint-Germain, era cu adevărat un suflet generos.

Începuse să întrezărească posibilitatea de a se devota fericirii Jeannei ; încetul cu încetul ideea sinuciderii începea să piardă teren. Căci cuvintele contelui încolțeau și dădeau roade.

„Un singur lucru e nevindecabil : moartea !"

Căci murind, nu se condamna singur să nu o mai vadă pe Jeanne ?

Contele de Saint-Germain l-a prins de braţ şi l-a condus afară ; i-a vorbit cu blîndeţe şi cînd, în cele din urmă, au ajuns în faţa hanului „Trei Delfini“ îi smulsese promisiunea de a nu se mai gîndi la sinucidere.

„Iată că am reuşit să-l smulg morţii, gîndea contele cînd rămăsese singur... Am făcut oare bine ? Cine poate şti ?... Dar să lăsăm gîndurile triste şi hai să vedem cine cîştigă bătălia la Primărie !“

CAPITOLUL XX

DECLARAŢIA

Ludovic al XV-lea rămăsese lîngă Jeanne, în micul salon retras, cînd nefericitul d'Assas, cu o mişcare involuntară, făcuse să cadă draperia, izolîndu-i de ceilalţi. Regele, ce-i drept, îşi făcea prea puţine griji din pricina reputaţiei femeilor pe care le dorea. Să-i recunoaştem însă meritul de a nu permite nimănui să le ofenseze, nici măcar cu un zîmbet, cînd erau în prezenţa lui, şi că le lua apărarea cu un fel de elan cavaleresc.

Jeanne, din contră, văzîndu-se singură cu regele, avu o tresărire de spaimă.

— Sire, murmură ea, aveţi milă, permiteţi-mi să dau la o parte draperiile...

— De ce, frumoasa mea copilă ? o întrebă regele. Gîndiţi deci că vor îndrăzni să vă bănuiască ? Credeţi-mă, nimeni nu va fi mirat de faptul că-mi place să discut cu voi între patru ochi. Dacă însă vreunul s-ar mira, vă jur că asta nu vă va atinge în nici un fel... Batista pe care mi-aţi poruncit s-o păstrez nu e mai aproape de inima mea ca grija pentru bunul vostru renume...

Pronunţînd aceste fraze alambicate cu un surîs în care era mai multă galanterie afectată decît pasiune adevărată, regele luă mîna Jeannei în a sa şi o conduse spre o canapea, invitînd-o să ia loc.

— Sire, bîigui Jeanne, pierdută, să mă aşez în faţa regelui !... Maiestatea Voastră uită...

— Ei ! ce importanţă au aceste minore chestiuni de etichetă, făcu Ludovic al XV-lea, luînd loc lîngă ea. Aici nu există nici maiestate şi nici rege... nu-i decît un simplu gentilom care vrea să vă spună cît e de încîntat să vă afle atît de aproape de el, după ce a dorit atît de mult...

— Deci e adevărat ! exclamă Jeanne cu bucuria naivă şi puternică a sufletului ei, aţi venit să mă vedeţi !...

— Pe cuvînt de onoare !... De cînd v-am întîlnit în luminişul pădurii Ermitage, sînt ca un şcolar îndrăgostit... visez, suspin, şi, să mă blesteme Dumnezeu, fac versuri, lucru ce vi se poate părea ridicol...

— Oh ! Sire !... Voi !... Regele !

Jeanne, gîfîind, pronunţase aceste cuvinte cu o convingere plină de înflăcărare, absolută — un fel de strigăt de revoltă. Maiestatea regală, în ochii săi, nu putea cădea în ridicol !

Ludovic al XV-lea ridică din umeri — imperceptibil — interior, am putea spune.

„Iar Sire ! gîndea el. Iar regele ! dar nu despre asta era vorba în momentele astea !"

Jeanne nu vedea nimic. Era ca orbită. Visul ei cel mai nebunesc, pe care abia îndrăznea să şi-l mărturisească, se realiza aproape fără efort !

Păi cum ! lîngă ea era aşezat chiar regele Franţei, ţinînd-o de mînă şi vorbindu-i cu blîndeţe... şi vorbindu-i de iubire !...

Un surîs de extaz îi înflorise pe buze.

Nu încerca să-şi ascundă nici bucuria, nici fericirea ce-i umpleau inima.

Şi era încîntătoare...

Ar fi fost nevoie de un suflet de poet, de artist sau de îndrăgostit ca să poată înţelege şi admira ceea ce era pur, radios şi profund în acea pasiune care izbucnea în fiecare din gesturile sale...

— Vai ! Ludovic al XV-lea nu era decît un golan !

Nu vedea în ea decît o dragoste trecătoare, cu care se va amuza cîteva zile... şi apoi îşi va vedea de altele !...

Departe de Ludovic gîndul că fetiţa de lîngă el ar putea cuceri un imperiu de dragul lui, dacă i-ar cere.

Dar iubirea adevărată, pasiunea sinceră, posedă magnetice efluvii care puţin cîte puţin pătrund, atrag şi fascinează...

Oricît ar fi fost de nepăsător, Ludovic al XV-lea a fost emoţionat de ceea ce se întrevedea.

Dacă Jeanne ar fi cunoscut adevărata insensibilitate a regelui, această emoţie ar fi fost pentru ea deja un triumf.

Dar era departe de ea gîndul de a analiza senzaţiile lui Ludovic : sărmana copilă nu mai avea forţa sau voinţa de a se observa pe sine.

Era ca una din acele frumoase păsărele care, ţinute prea mult în colivie, în obscuritate, sub acoperămînt de văluri, se apropie brusc de lumină.

Sărmana creatură turmentată dă din aripi, fericită, orbită de lumina prea tare ; inima îi bate, gata să-i sară din piept, nu mai ştie unde să se ducă, îmbătată de imensitatea spaţiului, înnebunită de bucurie... dar oare îndrăzneşte măcar să-şi ridice ochii spre astrul orbitor ?...

Aşa era şi Jeanne !

Fără îndoială că regele îşi dădea seama ce se petrece cu ea.

Căci, brusc, părăsise acel surîs afectat pe care-l afişase pînă atunci.

Privirea i se tulbura.

Se aplecă puţin spre încîntătoarea fiinţă ce părea că se oferă din tot sufletul ei candid primului sărut. Şi reluă :

— Da, din clipa în care v-am văzut, atît de frumoasă, atît de blîndă, din clipa în care am auzit vocea voastră rugîndu-vă să las viaţa sărmanului cerb hăituit, nu m-am gîndit decît la voi... am căutat să vă revăd, căci credeam că aveam atîtea lucruri a vă spune... iar acum nu îndrăznesc...

Ea lăsase capul în jos.

Două lacrimi de fericire, două perle admirabile străluceau între gene.

Regele se lăsă să alunece aproape în genunchi şi reluînd acel ton manierat pe care-l credea cel mai apt să aprindă imaginaţia unei copile precum Jeanne, murmură :

— Voi domniţi deja peste inima regelui... şi cînd veţi voi, veţi domni la curte...

Dar aceste cuvinte produseră cu totul alt efect decît cel aşteptat.

— Sire, zise Jeanne, încercînd să-şi elibereze mîinile, nu pot să-mi doresc să ajung la curte, căci dacă aş ajunge acolo, ar fi...

— Ar fi pentru a învinge şi a triumfa, o întrerupse înflăcărat regele. Căci va fi pentru a fi admirată, invidiată, pentru a fi regina îndrăgită a unei lumi drăguţe, elegante şi fastuoase... Dar eu nu m-am gîndit să vă ofensez, doamnă... ci să mă supun dorinţelor voastre care vor fi

porunci pentru mine... Oh ! vă rog din suflet, vorbiți-mi cinstit, fără ocolișuri, căci eu vă vorbesc din toată inima... Mai trebuie oare să v-o spun ? N-ați ghicit încă ?... Trebuie să pronunț acel cuvînt care face din mine servitorul vostru ? Ei bine, vă iubesc !...

Jeanne închise ochii.

Ludovic îi cuprinse mijlocul cu brațele.

— Vă iubesc !... Și voi ?... Vorbiți ! Oh ! aveți milă !... spuneți-mi de trebuie să trăiesc sau să mor !...

Iată, vai, încă una din acele fraze ce făceau parte din bagajul seducătorilor de mahala din vremea aceea.

Dar cuvîntul „moarte" produse asupra Jeannei un efect miraculos.

Păli foarte tare și lăsă să-i cadă capul pe umărul lui Ludovic. Șiruri de lacrimi îi curgeau pe obraji, izvorînd din ochii în continuare închiși.

— O, Sire ! bîigui ea, dacă numai iubirea mea v-ar putea împiedica să nu muriți... ei bine, trăiți... căci Dumnezeu îmi este martor că vă iubesc !... De cînd ?... Nu știu... Cred că vă iubesc dintotdeauna... Dacă ați ști cît am plîns cînd ați fost bolnav, și cît vă plîngea tot Parisul ! Dacă ați ști cît m-am rugat, îngenuncheată pe pietrele bisericilor !... Oh ! n-am cum să vă spun totul, Sire, căci știu că nu voi putea exprima tot ceea ce simt... și ce gîndesc... dar de atîta vreme... de cînd am simțit inima bătîndu-mi, sînteți suveranul sufletului meu... Iată... cînd mergeam spre luminișul în care m-ați întîlnit, de cîte ori v-am auzit din depărtare cornul de vînătoare ! De cîte ori n-am sperat că o să treceți pe acolo ! Și am sperat să fiu eu căprioara pe care o urmăreați ! ce știam eu ? Visuri nebunești !... Mă gîndeam adesea că nu sînteți regele Franței, și că într-o zi mă întîlniți în drumul vostru, mă luați în brațe... și că în luminișul acela vom construi ermitajul iubirii unde, departe de lume, ne vom petrece viața fericiți, iubindu-ne !

— Suflet scump ! exclamă Ludovic, emoționat, pînă în adîncul sufletului, vreau ca visul vostru să se împlinească ! Voi construi la Ermitage un palat demn de frumusețea voastră !

— Oh, nu !... nu un palat !... Sire ! Sire !... iertați-mă... vă iubesc pe voi... restul îmi face scîrbă... Serbări, grandoare, glorie, putere... toate astea să existe înaintea iubirii ?

— Dragoste !... Deci voi cunoașteți în sfîrșit adevărata dragoste !

Ludovic, palid, Ludovic, profund emoționat, o înlănțui mai strîns pe Jeanne ; erau lipiți unul de celălalt : acum ca deschisese ochii.., îndrăznea să privească soarele în față... fremătau... Cu blîndețe, buzele li se apropiau, se căutau... se apropiau și se uneau.

Din depărtare se auzeau viorile și harfele ce interpretau o gavotă tandră și melancolică...

Sub sărutul regelui Franței, sărutul lui Ludovic... al Celui Mult Iubit... primul său sărut de iubire... Jeanne se albise ca o moartă...

— Te ador ! îi șoptea, palpitînd, Ludovic.

— Vă iubesc ! bîiguia ea, vă iubesc... din tot sufletul... ah !... cu toată ființa...

În acele clipe draperia ușii se dădu ușor la o parte.

Un cap hidos își făcu apariția în cadrul ușii, privind cîteva clipe scena aceea plină de armonie.

Era Henri Le Normant d'Etioles !...

Cu un surîs livid pe chip, se întoarse și făcu semn cuiva să se apropie și să privească.

Și acela privi și el cîteva clipe...

Bărbatul acela, la vederea scenei de iubire ce se înfățișa privirilor sale, scoase un suspin răgușit ; unghiile îi erau înfipte în piept ; era atît de palid încît ai fi zis că se prăbușește ca trăznit !...

D'Etioles îl prinse de mînă și îl luă de acolo.

Cînd ajunseră afară, șuieră veninos :

— Ei bine, jupîne Damiens, nu ți-am spus eu ? Nu aveam motive să cred că doamna d'Etioles avea un amant ?...

Damiens lăsă să-i scape un geamăt surd.

— V-am luat drept martor al nefericirilor mele, reluă d'Etioles... mi-ați jurat că veți veghea...

— Voi veghea !

— Și mă veți răzbuna, dacă va fi nevoie !

Și Damiens, strîngîndu-și pumnii, scrîșnind din dinți, răspunse :

— Da !... Vă voi răzbuna !...

CAPITOLUL XXI

CAGLIOSTRO

Contele de Saint-Germain se întoarse la Primărie şi, din rumoarea care, în lumea aceeà de curteni se transmite cu rapiditate şi o discreţie nemaipomenite, înţelese că tocmai se petrecuse un lucru grav.

Un eveniment la curte ! O revoluţie în viaţa regelui !...

Un lucru mult mai important, în vremurile acelea, ca o declaraţie de război !

Ce se întîmplase ?... Miniştrii îngroziţi se strecurau ca nişte umbre şi se reuneau în ambrazura unei ferestre pentru a ţine sfat !

Mareşali, demnitari ai Parlamentului, locotenentul general de poliţie, toţi aceşti bărbaţi, puţin palizi, schimbau replici scurte, în şoaptă, sau clipiri din ochi semnificative...

Doamnele, cu buzele ţuguiate, discutau între ele cu o animaţie ciudată...

În ciuda tuturor neliniştilor şi a aşteptării generale, sărbătoarea îşi urma cursul. Se surîdea, se auzeau schimburi de cuvinte galante, se dansa, se mergea din salon în salon... Lui Saint-Germain i-a trebuit întreaga sa agerime şi experienţă de curtean pentru a ghici veritabila revoluţie ce bulversa această lume.

În marele salon domnea, într-adevăr, un fel de linişte solemnă.

Toţi ochii erau fixaţi pe draperia de velur a micului salon retras.

„Actul întîi ! murmură Saint-Germain. Regele Franţei îşi oferă coroana micuţei d'Etioles !.. Haida-de ! Respinge fericirea şi optează pentru regalitate ! Sărmana copilă ! I se pregătesc nişte decepţii foarte crude !"

În acele momente, draperia se dădu la o parte.

Regele însuşi le ţinea, în timp ce Jeanne ieşea.

Apoi, imediat, Ludovic al XV-lea oferi mîna doamnei d'Etioles şi avansă printre grupurile de curteni, urmaţi de o rumoare surdă...

El surîdea. Jeanne era palidă.

Vedea oare miile de ochi care o împungeau cu priviri invidioase ?

Vedea chipurile acelor bărbaţi care cerşeau deja un surîs din partea sa ?

Cel puţin era conştientă de ceea ce făcea, de locul în care se afla, de ceea ce i se întîmpla ? Şi ceea ce i se întîmpla era o aventură minunată. Căci dintr-odată devenea mai regină decît sărmana regină Maria...

În timpul acesta, regele, după ce traversase tot salonul, o condusese pînă în dreptul unui fotoliu ; apoi, privind în jurul lui, făcu un semn unei femei mărunţele cu o toaletă somptuoasă, cu privirea vie şi spirituală.

Era doamna mareşal de Mirepoix.

— Doamnă, zise el surîzînd, obligaţiile mele mă obligă să iau parte la magnifica sărbătoare pe care domniile lor domnii consilieri comunali au binevoit să ne-o ofere. V-o încredinţez pe doamna d'Etioles...

— Sire, zise energic, cu voce joasă doamna mareşal, accept rolul pe care Maiestatea Voastră mi l-a destinat, dar cu o condiţie...

— Să auzim condiţia, zise Ludovic al XV-lea, căruia îi plăcea modul direct de a vorbi al acestei femei drăguţe.

— Aceea de a-mi permite s-o prezint eu curţii pe noua prietenă a Maiestăţii Voastre !

— Vă permit ! spuse Ludovic al XV-lea.

— Şi sub ce nume s-o prezint ?... Doamna d'Etioles ?... Să fim serioşi ! E un nume prea obişnuit !...

— Voi vedea, zise regele.

— Căutaţi bine, Sire... şi încercaţi să găsiţi un conte sau un marchiz, demn de această copilă frumoasă... căci am presimţirea că numele ce-l va purta va trece în posteritate !...

Regele îi surîse îndrăzneţei femei, îi surîse Jeannei, surîse celor din jur şi obţinu, ca rezultat un murmur de încîntare. Doamna mareşal de Mirepoix se apropie imediat de Jeanne, se aşeză lîngă ea. Şi imediat se formă în jurul lor un cerc enorm de curteni, bărbaţi şi femei.

Regele, escortat de cîțiva favoriți, se pierdu în mulțime.

Cînd trecea pragul ușii marelui salon pentru a intra într-o sală vecină, o doamnă înveșmîntată splendid scoase un strigăt ușor și întinse mîinile ca și cînd ar fi călcat greșit și era gata să cadă.

Ludovic întinse imediat brațul și doamna se sprijini de el — puțin mai tare decît ar fi fost nevoie.

— Lăsați-vă în grija mea, doamnă, zise galant Ludovic. Și nu vă fie teamă să vă sprijiniți...

— Ah, Sire, ce confuzie !... Am fost atît de emoționată de intrarea bruscă a Maiestății Voastre...

— Într-adevăr, doamnă ?... Nu-mi voi ierta niciodată tulburarea ce v-am provocat-o, dacă nu-mi veți spune unde trebuie să vă conduc...

— Oh ! Sire... nu e nevoie... nu pot abuza în felul acesta de Maiestatea Voastră... Pedeapsa ar fi prea crudă, obligîndu-vă să mă însoțiți astfel...

— Absolut deloc ! o întrerupse Ludovic. Pedeapsa ar fi dacă m-ați priva de farmecul prezenței voastre în aceste clipe !...

Regele o conduse pînă la cel mai apropiat fotoliu, se înclină în fața ei și, îndepărtîndu-se, întrebă cu voce tare :

— Cine este această frumoasă doamnă ?

— Doamna contesă du Barry, zise cineva din apropierea lui.

— Într-adevăr ?... Nu-l știam căsătorit pe conte... Va trebui să-l felicit... Minunată ființă, într-adevăr !... O adevărată Gioconda !...

Cuvintele acestea se răspîndiră printre curteni.

Și avură ca rezultat formarea unui cerc în jurul contesei du Barry, asemănător cu cel format în jurul Jeannei. Se întîmplă chiar ca un număr de fanți care roiau în jurul Jeannei și care, aflînd de incident, veniră să-i dea tîrcoale Juliettei, rămaseră perplecși, gîndindu-se care din cele două aveau mai multe șanse de a place regelui.

Sîntem obligați să mărturisim că majoritatea a pariat pe contesa du Barry.

Și șansele acestei noi favorite în perspectivă li se părură mai mari în clipa în care îl văzură pe contele de Saint-Germain apropiindu-se de cea de care regele nu se temuse s-o compare cu Gioconda, cerîndu-i permisiunea de a se așeza lîngă ea și aducîndu-i laude.

Juliette era în al șaptelea cer.

Îl văzuse pe rege de aproape ! Regele îi vorbise ! Era admirată, invidiată, în mijlocul acelei splendide sărbători, așa cum visase adesea... strălucea de fericire... realitatea era mai frumoasă decît cele mai îndrăznețe vise ale sale !...

— Doamnă, zise contele așezîndu-se, vreți să-i permiteți contelui de Saint-Germain să fie unul dintre primii care să vă felicite...

— Și de ce, domnule conte ?

— Nu spuneți „domnule conte", șopti repede Saint-Germain ; spuneți simplu „conte"... Numai regele are dreptul să vorbească precum ați vorbit dumneavoastră adineaori... regele... regina... și inferiorii !

Juliette roși, apoi păli.

Cine era acest ciudat personaj care părea s-o fi ghicit de la prima vedere ?

— Sînt mai puțin la curent cu uzanțele... am trăit mult timp departe de curte... prea mult timp, bîigui ea.

— Uzanțe noi, dealtminteri. Sub Regele-Soare se spunea „domnule" la fiece pas. Moda asta a trecut... În rest, e suficient s-o doriți, ca ea să revină !

— Conte, zise Juliette cu o îndrăzneală pe care Saint-Germain i-o admiră, abuzați de sinceritatea mea... Dar spuneați că vreți să mă felicitați, și eu v-am întrebat de ce...

— Pentru că ați scăpat de primejdiile mortale ale situației pe care o invidiați, zise în șoaptă contele, cu o voce pasionată. Nu veți fi favorita ! Și, vă rog să mă credeți, n-ați pierdut nimic !...

Juliette primi lovitura în plin.

Și emoția sa era atît de mare încît nu se mai gîndi la rolul de mare doamnă care se ofuschează sau se prefacă cînd e bănuită de astfel de intenții.

Contele își sfîrși opera de a o speria, aproape chiar de a o teroriza, adăugînd :

— Nu sînteți și nici nu veți fi contesa du Barry ! Va fi o contesă du Barry ! Dar nu veți fi voi aceea !...

— Și cine va fi aceea ? exclamă Juliette gîfîind, fără să pună la îndoială aceste ciudate profeții, atît de mult o captivaseră și o convinseseră cuvintele contelui.

— Ah ! Ah ! exclamă un tînăr spilcuit, iată-l pe Saint-Germain pe cale s-o sperie pe sărmana contesă ! Nu-l credeţi, doamnă ! O să vă spună toate poveştile de pe lumea cealaltă !

— Absolut deloc, zise contele, sînt poveşti cît se poate de pe lumea asta ! Şi e deja prea mult.

— Doamnă, zise altul, contele este vrăjitor, necroman, ghicitor... A trăit în toate timpurile. L-a cunoscut pe Nostradamus. Bineînţeles, îşi schimbă numele odată cu epoca. Astfel, de exemplu, s-a numit Cagliostro. E adevărat, conte ?

— Dar mă numesc în continuare Cagliostro, răspunse cu răceală Saint-Germain.

— Ce spuneam eu ! exclamă fantele. Cereţi-i să vă spună viitorul, doamnă, şi vi-l va spune.

— Ca şi trecutul !

— Şi chiar şi prezentul !

Saint-Germain sau Cagliostro, lăsă să treacă furtuna, surîzător.

— Domnilor, zise el în cele din urmă, vreau să vă dau dreptate spunîndu-vă cel puţin prezentul !

Cercul de spilcuiţi se apropie, curios. Şi nu numai unul din cei care glumiseră pe seama lui îl respectau pe conte cu o teamă ascunsă, aşa cum fără îndoială o făcea Oedip cu Sfinxul.

— Domnilor, reluă Saint-Germain, vreţi să ştiţi ce face Maiestatea Sa în clipa asta ?

— Dansează ! zise unul.

— Mănîncă ! făcu un altul.

— Bineînţeles că nu, domnilor. Discută cu domnul d'Argenson... Şi ce-i spune ?... Ascultaţi... îl întreabă ce gentilomi sînt demni să ocupe cele două noi posturi ce au fost create la curte... şi priveşte în jurul său... Fericit cel pe care vor cădea regeştile priviri ! E o mană cerească !...

Nici nu terminase bine contele ce avea de spus că stolul de trîntori bîzîitori îşi luase zborul cu toată viteza spre sala unde se găsea regele !... Şi stupefacţia fusese totală în clipa în care-l văzură, într-adevăr, pe rege discutînd liniştit cu d'Argenson !...

Saint-Germain nu s-a putut abţine să nu izbucnească în rîs, dar un rîs care a făcut-o să se înfioare pe Juliette.

— E adevărat, domnule ? întrebă ea cu voce tremurată.

— Ce anume ?... faptul că poţi şti trecutul, prezentul şi viitorul ? Da, doamnă, e puţin adevăr în asta... Dumneavoastră chiar nu aţi auzit de faimosul prezicător Cagliostro ?... Ei bine, închipuiţi-vă, eu sînt acela, aşa cum vi s-a spus.

Saint-Germain vorbea foarte calm şi foarte simplu. Era evident că nu glumeşte. Dar era imposibil să juri că şi crede ceea ce spune.

— Îmi spuneaţi că va fi o contesă du Barry, dar că aceea nu voi fi eu ! Deci, pentru voi eu nu sînt contesa du Barry ?

De data asta nu frica şi superstiţia o nelinişteau pe tînăra femeie. Îşi spunea că bărbatul a întîlnit-o undeva, fără nici o îndoială, că-i cunoaşte adevăratul nume şi că, într-un cuvînt, putea s-o demaşte, s-o acopere de ruşine !

— Liniştiţi-vă, doamnă, făcu Cagliostro, ca şi cînd i-ar fi citit gîndurile, dacă cineva vă va trăda, nu eu voi fi acela !... Eu nu cunosc oamenii decît sub numele pe care îl adoptă !

Juliette nu-şi putu reţine un ţipăt uşor.

— Ah ! domnule, murmură ea, văd că nimic nu vă scapă !... Aveţi milă ! spuneţi-mi, în cazul acesta, cine va fi adevărata contesă du Barry ?...

— Domnişoara Lange, rosti grav Saint-Germain.

Juliette deveni lividă.

— Numele meu, bîigui ea.

— Numele acesta poate deveni, de altminteri, un fel de nume de familie. Vă rog, doamnă, vreţi să-mi daţi o clipă diamantul pe care-l purtaţi la ureche ?

— Cu plăcere ! zise Juliette tremurînd ; desfăcu cercelul şi i-l întinse contelui.

Acesta examină bijuteria cu cea mai mare atenţie, făcîndu-l să scînteieze în lumină.

— Văd lucruri triste, doamnă, zise el, în cele din urmă. Şi dacă nu doriţi cu tot dinadinsul...

— Vă implor !...

— Fie !... Văd o cameră sărăcăcioasă în care se găseşte un leagăn bogat împodobit în care doarme profund o fetiţă, o sărmană fiinţă nevinovată !

— Anne ! scumpa mea Anne ! scumpa mea surioară ! murmură Juliette.

— Acest copil creşte, continuă Saint-Germain... are şaisprezece ani... se căsătoreşte cu contele du Barry, care

a decăzut, puţin cîte puţin, la cele mai de jos infamii... Ea va deveni metresa regelui Franţei !

Juliette, foarte palidă, nu-şi putu ascunde o tresărire de bucurie orgolioasă.

Faptul că surioara ei mult iubită va deveni într-o zi ceea ce sperase să devină ea însăşi nu era suficient, în ultimă instanţă, să-i satisfacă ambiţiile ?... Oricît de sinceră şi profundă ar fi fost afecţiunea Juliettei pentru surioara sa, nu-i trecea totuşi prin minte că acest copil ar fi putut să fie fericit ducînd o viaţă cinstită, trăind o iubire calmă şi pură, gustînd acea fericire care-i lipsise ei.

Juliette avea un suflet de curtezană.

Să nu-i cerem mai mult decît putea da.

Contele îşi dăduse seama de acea bucurie, într-un fel deplasată.

Ridică din umeri şi continuă :

— Orice medalie are şi un revers. Chiar şi regalitatea nu e la adăpost de loviturile destinului... V-am avertizat, doamnă, văd lucruri triste. Poftiţi, puneţi-vă cercelul la loc şi să nu mai vorbim de asta !

Juliette luă bijuteria, o fixă la ureche şi zise :

— Domnule, sau aţi spus prea mult, sau n-aţi spus suficient. A vă opri aici ar însemna să cred că v-aţi bătut joc de mine...

— Ei bine, veţi afla tot adevărul !... Văd o dimineaţă geroasă de iarnă... precizez, o dimineaţă de decembrie. Văd o piaţă imensă, neagră de lume, iar în mijlocul pieţei un eşafod...

— Domnule, domnule !...

— Ah ! acum trebuie să ascultaţi pînă la capăt ! Soseşte o şaretă. În această şaretă e o femeie. Mulţimea o înjură, o insultă, o obligă să urce treptele eşafodului... şi capul îi cade pe eşafod !...

— Cine-i femeia ? murmură lividă Juliette.

— Este contesa du Barry ! E domnişoara Lange ! E micuţa din leagăn !

— Nebunie ! E o nebunie ! bîiguia Juliette care tremura ca o frunză în vînt.

Saint-Germain — sau Cagliostro — se aplecă spre ea.

— Orice e posibil, murmură el, toate astea se pot întîmpla. Puteţi face să mă înşel, puteţi s-o salvaţi pe micuţa Anne. Dar timpul e foarte scurt ! Mai tîrziu, va fi prea tîrziu. Vindeţi toate bijuteriile pe care le aveţi. Din vînzarea

lor puteţi obţine în jur de o sută cincizeci de mii de livre. La nevoie vă voi ajuta şi eu. Cu această avere plecaţi, trăiţi modest, dar cinstit, în ţinutul vostru... acolo... la Vaucouleurs... Creşteţi-o demn pe micuţa voastră Anne, şi fiţi sigură că astfel veţi fi amîndouă fericite...

Spunînd aceste cuvinte, Saint-Germain se ridică, salută profund şi se retrase, lăsînd-o pe Juliette stupefiată, palidă de frică.

În acel moment contele du Barry apăru în preajma ei. Juliette îi făcu semn.

— Să plecăm, zise ea cu o voce schimbată, nu vreau să mai rămîn nici un moment în plus aici... Să ieşim şi vă rog să binevoiţi a mă conduce la mine... trebuie să vă vorbesc.

— Vreţi să spuneţi : la noi ! făcu du Barry cu zeflemea.

— Nu ! Am spus la mine... adică în amărîtul meu apartament. Nu mă voi mai întoarce în palatul vostru...

— Asta, acum ! dar ce v-a apucat, scumpă prietenă ?

— Bărbatul acesta !... făcu Juliette, arătîndu-i-l pe Saint-Germain care flecărea, numai un zîmbet, într-un grup de femei frumoase.

— Ce-i cu el ?... Este simpaticul conte de Saint-Germain, unul din bunii mei prieteni.

— Da ! Aflaţi că mi-a spus lucruri îngrozitoare !

Du Barry izbucni într-un rîs sinistru.

— Şi-a bătut joc de voi ! E un obicei al său. Se amuză băgînd groază în oameni...

— Nu, nu... mă cunoaşte, îmi cunoaşte adevăratul nume, ştie pînă şi în ce sat m-am născut...

Du Barry scrîşni din dinţi.

— În cazul acesta ştie prea multe ! mormăi el. Cu atît mai rău pentru el... În ceea ce vă priveşte, luaţi aminte ! Nu e momentul să vă opriţi la sfaturile acestui inoportun. Trebuie să mergeţi pînă la capăt ! Haideţi ! curaj, ce dracu ! Aveţi grijă... regele vă priveşte !

CAPITOLUL XXII

CASA DE LA RĂSPÎNTIA BUCI

Ziua de 7 decembrie a acelui an a fost o zi extraordinar de friguroasă. Pe Sena curgeau sloiuri, iar şuvoaiele de apă ce curgeau prin mijlocul multora dintre străzi erau înghețate. Cu toate acestea, spre seară, temperatura păru să se îndulcească şi începu să ningă.

Era la cîteva zile după faimoasa petrecere de la Primărie.

Ce făcea şi ce gîndea Jeanne ?...

Ce vroia regele ?...

Asta va afla cititorul, dacă va voi să urmărească împreună cu noi un bărbat care, înfăşurat într-un amplu mantou de iarnă, cu gulerul ridicat pînă deasupra urechilor, mergea atît de repede şi atît de solemn pe cît i-o permiteau străzile acoperite cu gheaţă.

Bărbatul cu pricina mergea scoţînd fără încetare tot felul de mormăieli şi cuvinte fără şir. În faţa fiecărei cîrciumi întîlnite în drum se oprea cîteva clipe, ca şi cînd ar fi ezitat. După care scotea un suspin şi o lua din loc.

Ajunse astfel la răspîntia Buci, pătrunse imediat într-o casă veche cu trei etaje şi începu să urce scările abrupte blestemînd şi răsuflînd din greu la fiecare pas.

Cînd, cu chiu cu vai, ajunse pe palierul de la ultimul etaj se găsi în faţa unei scări şi mai înguste, şi mai abrupte, aproape la verticală, şi pe care se urcă ţinîndu-se de o frînghie groasă.

Fără să ezite, bărbatul începu ascensiunea periculoasă a acelui drum care, deşi nu-l ducea la cer, îl ducea oricum spre podul casei.

Şi cînd ajunse în sfîrşit în faţa uşii acestui pod mansardat ridică zăvorul fără să mai bată, intră, scoase un suspin

profund de uşurare şi, scoţîndu-şi mantoul, dădu la iveală figura şireată şi rubicondă a jupînului Noé Poisson.

Ei bine, el era, demnul pilangiu.

Şi porumbarul în care tocmai pătrunsese era apartamentul domnului Prosper Jolyot de Crébillon, autorul „Electre" al lui „Rhadamiste et Zénobie", al tragediei „Atrée et Thyeste", poetul pe care o nedreaptă posteritate l-a condamnat la uitare şi care, în anumite părţi ale operei sale, s-a ridicat la nivelul lui Corneille.

Poate că cititorul curios va putea să suporte cele cîteva rînduri prin care vom descrie interiorul acelui adevărat porumbar, descriere care nouă ne-a luat lungi zile de căutări.

Camera, dacă putem s-o numim aşa, avea o mizerabilă fereastră, mai degrabă o lucarnă, ce dădea spre acoperişurile din jur. Deşi foarte mare, era mansardată începînd de pe la jumătate. Zidurile erau acoperite cu un strat de var, care abia se mai vedea din mulţimea extraordinar de mare de stampe, acvaforte, desene şi pasteluri. Colţul din stînga era ocupat de un pat în formă de galion, pus pe rotile.

Zidul din dreapta era ascuns de rafturi pline cu trei-patru sute de volume : era biblioteca poetului care se mîndrea, printre altele, cu ediţia completă a operelor lui Rabelais, Villon, Etienne Jodelle, Corneille, Racine şi La Fontaine.

Peste aceste cărţi, unele culcate, altele în picioare, se odihnea un număr impresionant de pipe de toate felurile şi din toate materialele, de la lemn, pămînt, pînă la sticlă.

În faţa ferestrei, o masă mare din lemn de brad geluit, care la un capăt servea de birou şi era înţesată de hîrtii, caiete, cărţi, pipe, cutii cu tutun, iar la celălalt capăt de masă de bucătărie, drept pentru care se găsea acolo un coltuc de pîine, un rest, mai mult osul, dintr-un falnic jambon pe o hîrtie unsuroasă şi mai ales o pădure de sticle — vai ! toate goale.

Se mai găsea în porumbarul acesta şi un cămin şubred, dar fără urmă de foc în el. Poliţa din lemn a căminului suporta o altă colecţie de pipe şi o cantitate uriaşă de vechi pene de gîscă, deoarece poetul avea mania „să colecţioneze" pene.

Să mai adăugăm la lista acestui mobilier mai mult decît sumar două fotolii, dintre care unul, foarte frumos, era acoperit de o stofă raiată şi trei scaune care, dacă n-ar fi fost sprijinite de zid, s-ar fi prăbuşit la cea mai mică atingere.

Acesta era bîrlogul lui Crébillon.

Dar lucrul care-i dădea un aspect bizar nu era nici fumul acru de tutun de pipă care-l făcea să se vadă ca prin ceaţă, nici aparenţa mizerabilă şi nostimă în acelaşi timp ; era numărul incredibil de cîini şi pisici care mişunau peste tot.

Era acolo pe puţin o duzină de mîţe slabe şi chele, cu ochii lucind în semiîntuneric şi cam tot atîţia cîini : buldogi, canişi, şoricari, ba chiar şi un maidanez şi toată această arcă a lui Noe mieuna, miorlăia, lătra, urla, se juca, se rostogolea şi-şi făcea nevoile pe unde apuca ; surprinzător, dar se înţelegeau de minune.

Toţi aceşti cîini şi toate aceste pisici erau copiii de suflet ai poetului.

Sărac precum Iov, Crébillon nu putea să vadă un cîine rătăcit, fără stăpîn, jegos, famelic, în stradă, fără să-l ia şi să-l aducă în ceea ce numea ospiciul său !...

Crébillon trona deasupra tuturor, fumînd şi recitînd la nesfîrşit versurile tragediilor sale...

Cînd Noé Poisson intră în această bizarerie imobiliară, îl găsi pe poet învelit într-un fel de halat care, în realitate, era o veche manta de cavalerist, cumpărată pentru cîţiva franci într-o dugheană oarecare.

La vederea lui Noé Poison, cîinii începură să latre, iar pisicile se zbîrliră, stîrnind un vacarm înfiorător.

Crébillon puse mîna pe o joardă şi începu să-şi ameninţe insolita menajerie, făcîndu-se c-o biciuieşte. În realitate nu lovea pe nimeni, dar ameninţarea era fără îndoială suficientă, căci pisicile se ascunseseră unele sub pat, altele sub rafturile pe care Crébillon le alinta „biblioteca mea", iar cîinii tăcură.

— Cerul te-a trimis ! exclamă poetul.

— De ce ? zise Noé cu o melancolie care nu-i scăpă lui Crébillon.

La care Crébillon, cu un gest dezolant, arătă în primul rînd spre nenumăratele sticle aliniate pe unul din capetele mesei, şi zise, scurt :

— Goale !...

Apoi îşi scoase din gură muştucul pipei din care trăgea din obişnuinţă, aproape maşinal, şi adăugă :

— Pic de tutun !...

În sfîrşit, arătă spre căminul fără foc şi strîngînd mai bine mantaua în jurul trupului, spuse :

— Mi-e frig !...

În timpul acesta Noé Poisson se instalase în fotoliul cel bun, cu tapiseria din stofă raiată. Suspină :

— Ah ! sărmnaul meu prieten !... Ce nenorocire !

— Te pomeneşti că n-ai bani ! exclamă Crébillon cu o violentă nelinişte.

— Nu, nu... slavă cerului, mai am încă trei sau patru scuzi... şi chiar şi doi ludovici...

— Dă-i încoace ! făcu Crébillon.

— Ah ! prietene, suspină Poisson, cred că n-am avut în viaţa mea astfel de emoţii... Ascultă-mă...

— Eu, îi zise Crébillon, îţi mai repet : mi-e foame, mi-e sete, mi-e frig şi n-am ce fuma. Atîta timp cît nu voi avea ce mînca, ce bea, cu ce mă încălzi şi ce fuma, n-am de gînd să ascult nici măcar un cuvînt. Şi acum, dacă vrei, n-ai decît să vorbeşti !...

Noé se scotoci în buzunare şi scoase scuzii, ba chiar şi cei doi ludovici de care vorbise, îi dădu pe toţi prietenului său şi zise :

— Du-te şi cumpără ce trebuie, că şi mie mi-e sete !

— Aşa te vreau ! exclamă Crébillon.

Şi o luă la picior.

Se întoarse într-un sfert de oră, urmat de un bărbat care lăsă lîngă şemineu o grămadă mare de lemne şi lîngă masă un paner plin cu sticle, apoi se retrase.

Crébillon avea şi el braţele pline cu diverse provizii, adică : în primul rînd tutun de pipă pentru el şi tutun de prizat pentru Noé ; în al doilea rînd oase, zgîrciuri şi alte resturi pentru menajeria sa şi, în sfîrşit, cîte ceva pentru ei : o pîine frumos crescută, o roată de pateu, un jambonel şi o cantitate uriaşă de fursecuri, patiserii umplute cu cremă, tarte şi alte dulciuri ; noi am uitat să spunem că autorul atîtor piese cu subiecte antice era pofticios ca un adevărat copil, ceea ce şi era, într-un fel !

— Aprinde focul ! strigă vesel poetul.

Bunul nostru Noé se lăsă în genunchi în fața căminului. Curînd, un foc vesel și aromitor îl aduse la viață și își răspîndi dulcea sa căldură în mansardă.

În timpul acesta se desfășura o scenă aproape fantastică — scenă ce nu reprezintă alt interes în afara reconstituirii istorice și pe care am fi trecut-o sub tăcere dacă ne-am fi îndoit de riguroasa ei autenticitate. Oricum ar fi, iat-o :

La intrarea lui Crébillon cu brațele pline de diverse provizii, s-a auzit în mansardă un concert uluitor de lătrături și mieunaturi : peste tot în casă, în pat, pe scaune, fotolii, pe masă, sub masă, pe polițe, s-a dezlănțuit o cursă disperată de animale ce sar, o exuberanță nebună de țopăieli, o demonstrație extravagantă de bucurie; ciini și pisici alergînd în pluton, zgîriindu-se, mușcîndu-se, trăgîndu-se de coadă — toate astea din prea multă veselie și prietenie.

Tot acest tapaj infernal dură pînă în clipa în care Crébillon, proțăpit în mijlocul camerei, strigă cu o voce de stentor :

— Haleala !

Imediat, ca prin farmec, se făcu o liniște profundă și toate animalele se așezară în cerc în jurul poetului, cu boturile în vînt, toți ciinii în stînga sa, toate pisicile la dreapta, așteptînd cu o minunată înțelegere, sigure că vor avea parte dreaptă fiecare...

Căci ele nu posteau niciodată !... De cîte ori Crébilon nu renunțase la masa sa pentru a-și hrăni orfelinele !...

Într-o zi un bun prieten de-al său l-a văzut alergînd cu lacrimi în ochi pe Pont-Neuf și l-a întrebat din ce cauză aleargă așa disperat.

— N-am cu ce cumpăra de mîncare copiilor ! i-a răspuns atunci Crébillon...

Iar personajul știa foarte bine despre ce copii era vorba. Și și-a golit punga în palma lui Crébillon...

Personajul se numea Jean Le Rond d'Alembert și tocmai se asociase cu Diderot și fondaseră Asociația Enciclopedică... Cu toate că era plin de idei ce vor zgudui lumea, punga sa era la fel de goală ca a visătorului poet...

Revenind la scena ce tocmai o descriam, îl vedem deci pe Crébillon în mijlocul camerei înconjurat de cele două haite. Începu o dreaptă împărțeală. Pe măsură ce fiecare

animal își primea porția, se retrăgea într-un colț și începea ospățul. Era un spectacol minunat de privit.

— E rîndul tău, Philos ! exclama Crébillon, o bucățică minunată ! Și tu, Mistigri, hai, mofturosule, ia-ți porția !... Și dumneavoastră, domnișoară Blanchette, vi se pare că bucățica asta nu-i suficient de fragedă ? Iat-o... Și tu, jupîne Raton, închide ochii, deschide gura !... Aha ! iat-o și pe Zénobie... mi se pare că ieri nu-ți prea era foame. Nero, prinde-o !...

Și așa pînă cînd și ultimul animal își primi porția.

Cînd fură toți hrăniți, Crébillon se întoarse spre Noé Poisson și-i spuse serios :

— E rîndul nostru acum. Hai la masă !

Masa era colțul de care am vorbit, acoperit cu un ștergar și plin de sticle goale.

Celălalt capăt, plin de cărți și de hîrtii, era biroul la care lucra.

Murger va scrie a sa „Viață de boem" un secol mai tîrziu. Crébillon are cel puțin meritul anterioritații în fața filozofului Coline și a poetului Marcel.

Cei doi se așezară deci la masă și atacară proviziile aduse de Crébillon, care se ocupa și de destupatul sticlelor. Jupînul Noé tăia felii de jambon și scotea lungi suspine, lucru care nu-l împiedica să mănînce cu toată pofta.

— Dacă vrei să-mi faci o plăcere, zise atunci poetul, cît timp mîncăm, tăcem. O să-mi povestești după aceea isprăvile tale, ce par a fi foarte lugubre. Or, nimic nu-mi taie pofta de mîncare, ca tristețea.

— Așa e, zise Poisson, cînd sînt trist, nu pot mînca, dar beau mai mult.

Lucru ce se verifica prin viteza cu care se goleau sticlele...

În sfîrșit, veni și clipa în care ultimele prăjiturele dispăruseră de pe masă. Crébillon puse deasupra șemineului un flacon cu vin de Malaga, rezervat pentru digestie, își aprinse cu voluptate pipa, se instală aproape de vatră și murmură :

— Doamne, cît e de frumoasă viața !...

Și cu un suspin de beatitudine se înconjură de un norișor de fum albăstrui.

— Te ascult, reluă poetul, adresîndu-se lui Noé, care-și trăsese fotoliul cel bun în cealaltă parte a șemineului.

— Ei bine, zise atunci Poisson, umplîndu-şi nasul cu tutun, închipuie-ţi, scumpul meu prieten, că am primit o vizită... dar o vizită groaznică... o persoană pe care nici nu ţi-o poţi închipui...

— Hai, hai ! doar n-o fi fost Scaraoţchi în persoană, cu coarne, coadă şi copite ?

— Nu ! E şi mai rău !...

— Aşteaptă, Poisson !... Am ghicit ! Ai primit vizita domnului de Voltaire.

Crébillon era foarte gelos pe gloria domnului de Voltaire.

— Nu !... E încă şi mai rău decît domnul de Voltaire !... reluă Noé Poisson. Am primit vizita unui bărbat ce se pretindea trimisul domnului locotenent general de poliţie !...

— Şi ce-i cu asta ? Ai ceva să-ţi reproşezi ? Pe mine vederea unui agent de poliţie mă lasă rece.

— Da ! numai că trebuie să-ţi spun că în cel ce se pretindea a fi un modest funcţionar şi spunea că vorbeşte în numele stăpînului său... ei bine, Crébillon, am recunoscut pe domnul Berryer însuşi, locotenentul general al poliţiei regale !

— E o mare onoare pentru tine, Poisson !... Şi ce ţi-a spus ?

— Aşa va să zică, făcu Poisson, nu te miră faptul că teribilul domn Berryer, omul pe care numai regele îl întrece în dispreţ, s-a deranjat să mă vadă !... Ţi se pare că nu-i aşa grav ?

— Aşa o fi ! Dar cum poate Berryer, cît o fi el de locotenent general de poliţie, să înspăimînte, prin simpla sa prezenţă, un bărbat aşa brav ca tine ? Trebuie să-ţi fi spus ceva...

— Lucruri teribile, prietene !... Trebuie să-ţi spun că lipseşte foarte puţin ca să nu mă trezesc legănîndu-mă la capătul unei frînghii solide din cînepă !...

Poisson începu să plîngă.

Crébillon strînse mîna prietenului său.

— Noé, zise el cu patos, dacă se va întîmpla aşa ceva, îţi jur că nu va trece nici o zi fără să beau o sticlă în amintirea ta, a celui mai bun prieten al meu !... Am să scriu o tragedie care...

— Mulţumesc, Crébillon, făcu Noé ştergîndu-se la ochi. Dar cine ştie dacă nu cumva el dorea să pot să-ţi ţin în continuare companie ?

— Aşa zic şi eu. Explică-mi de ce crezi că riştî să fii spînzurat şi vom mai vedea.

— S-ar părea, zise Poisson, că pe Jeanne o ameninţă un mare pericol.

— Pe doamna d'Etioles ?...

— Da, da, pe ea ! Ce fel de pericol ? Domnul locotenent general de poliţie n-a găsit de cuviinţă să-mi spună. Şi atunci, dacă Jeanne ar fi ucisă...

— Ucisă !... Dar e nebun de-a binelea, acest domn Berryer ! strigă Crébillon.

— Nebun sau nu, a spus nici mai mult, nici mai puţin că cineva complotează, vrînd s-o ucidă pe Jeanne. Şi că, dacă va cădea victimă complotului, eu voi fi considerat ca fiind vinovat, complice... ceea ce mă va duce la spînzurătoare...

— Şi mă rog, ce e cu complotul ăsta ?

— Asta am întrebat şi eu, dar ceea ce am obţinut ca răspuns de la domnul Berryer a fost un refuz categoric.

— Drace ! exclamă Crébillon, realmente emoţionat. Trebuie să-i spunem imediat bietei fete.

— Aşa am zis şi eu ! Dar domnul locotenent general mi-a zis că dacă scot un singur cuvînt în faţa Jeannei, o să afle şi o să mă uite într-o celulă la Bastilia...

— Atunci spune-i soţului ei ! sau domnului de Tournehem !...

— Aşa i-am zis apoi eu ! Dar blestematul de locotenent general m-a asigurat că, dacă le voi spune celor doi domni ceva, trasul pe roată de viu va fi o plăcere pe lîngă ce mă aşteaptă ! În felul ăsta am de ales între roată, celulă şi frînghie !...

— Oh ! dar mă calcă pe nervi acest domn Berryer !... Pare să fie mai barbar ca Nero şi mai tiran decît Caligula! Şi ce ai de gînd să faci în cazul ăsta ?... Ce anume ţi-a cerut să faci ? Ce vrea de la tine ?

— Mi-a spus şi asta ! zise Noé Poisson printre suspine.

— Hai, demnul meu prieten, fă să tacă pentru cîteva clipe durerea ta şi povesteşte-mi ce ţi-a cerut să faci domnul Berryer. Căci în asta constă partea interesantă a aventurii... punctul nodal al acţiunii, cum spunem noi în tragedie.

Noé Poisson își șterse fața udă de lacrimi, dădu pe gît un pahar cu vin de Malaga și reluă :

— Iată, cuvînt cu cuvînt, ce mi-a spus domnul Berryer : „Scumpul meu domn Poisson, puteți și trebuie să-l ajutați pe domnul locotenent general de poliție s-o salveze pe doamna d'Etioles, împiedicînd în felul acesta comiterea unei grave crime. În primul rînd, doamna d'Etioles vă este fiică și datoria părintească vă obligă s-o apărați...

— Așa e ! i-am răspuns eu. Și sînt dispus să fac orice pentru asta !

— Ei bine, a continuat atunci locotenentul general de poliție care se prefăcea în continuare a fi un simplu agent, mă înțelegi ?... dacă veți spune un singur cuvînt doamnei d'Etioles sau altcuiva din anturajul său, nu veți face altceva decît să grăbiți sfîrșitul, adică execuția complotului, ce va atrage moartea acestei nefericite tinere. Așa că iată ce s-a hotărît. O vom ridica pe doamna d'Etioles și, pentru cîteva zile, o vom ține într-un loc sigur. Și în clipa în care îi vom aresta pe cei implicați în complot, o vom aduce la palatul d'Etioles. Numai că doamna d'Etioles e bine păzită atunci cînd iese. Ea ne va refuza cînd îi vom cere să ne urmeze. Vă revine deci vouă sarcina s-o convingeți să ne urmeze. Noi vom avea o trăsură în locul pe care ni-l veți spune. O veți conduce acolo pe doamna d'Etioles și o veți convinge să urce, restul ne privește !..."

Terminîndu-și povestea, Noé aruncă o privire speriată spre Crébillon.

— S-auzim ! Ce crezi tu despre toate astea ?

— E simplu, răspunse fără ezitare poetul. Dacă bărbatul care ți-a vorbit este într-adevăr locotenentul general de poliție, trebuie să te supui fără întîrziere. Căci altminteri Jeanne este realmente amenințată. Dar...

— Dar ?... Haide, zi-i !...

— Bine ! Eu cred că n-ai văzut bine ! Cred că trebuie să fi fost beat ! Și că n-ai vorbit cu simpaticul domn Berryer ! Iar în cazul acesta trebuie să te duci imediat să anunți poliția !... Eu așa cred că-i mai bine !

Noé clătină din cap.

— L-am văzut de mii de ori pe domnul Berryer. Sînt sigur că nu mă înșel. Beat ? Nu eram atunci ! Și de altminteri știi și tu că băutura nu-mi ia mințile !...

— Hmm ! făcu Crébillon, sceptic.

— Crébillon, vrei să-ți mai spun un lucru ?... Ei bine, venind încoace, mi-am dat seama că domnul Berryer mă urmărea !... Vezi și tu că lucrurile sînt grave !...

Crébillon se ridică brusc.

— Unde te duci ? exclamă Noé. Mă lași singur ?...

— Nu. Dacă te-au urmărit, te așteaptă. Mă duc să văd...

Și ieși ca o furtună. La primul etaj era, în afară de un apartament despre care va mai fi vorba, un fel de adăpost ce dădea spre palier printr-o ușă vitrată și locuit de un fel de portăreasă.

Pe palier era întuneric. Locuința era luminată. În trecere, Crébillon aruncă o privire înăuntru. Și distinse clar un bărbat ce flecărea cu portăreasa ; se opri brusc și tresări : bărbatul era Berryer ! locotenentul general de poliție în persoană !...

Crébillon o luă gînditor înapoi pe scări.

— Aveai dreptate, îi zise lui Poisson. Lucrul e grav. Domnul Berryer e jos.

— Dumnezeule ! lăcrimă Noé. O să mă spînzure, sau o să mă tragă pe roată, dacă n-o să mă uite în vreo celulă la Bastilia !...

— Curaj, ce dracu' ! Oricum, trebuie să acționăm repede !

— Ce trebuie să fac ?... Eu mi-am pierdut capul...

— Supune-te !... Ascultă-mă... am o idee... obișnuință de dramaturg, știi...

— Da, da ! Ești genial !... Spune...

— Știi cine locuiește în această casă ?... Doamna Lebon.

— Ghicitoarea în cărți ?

— Chiar ea ! Ocupă aproape întreg etajul unu. Are un apartament minunat. Iată ce-o să faci !... O convingi pe Jeanne să-i ceară o consultație. Cu spiritul ei poetic, o să-i placă de minune ideea. Sînt sigur de asta. Va veni...

— Și atunci ?...

— Trăsura despre care e vorba va staționa jos, în dreptul casei, ceea ce nu va atrage atenția, pentru că nu e zi să nu fie oprite în fața casei o mulțime de trăsuri și calești. E oricum cea mai faimoasă ghicitoare din Paris... Cînd Jeanne va ieși, tu o să-i arăți în ce trăsură să se urce... și fata va fi salvată !... Iar tu... tu n-o să mai fii nici spînzurat, nici tras pe roată !

— Crébillon ! scumpul meu prieten ! Ideea ta e sublimă ! Am fost inspirat venind să te văd !... Vino să te îmbrățișez !...

Cei doi prieteni se îmbrățișară, apoi se îndeletniciră cu golitul sticlei de Malaga.

— Asta nu e totul, reluă Crébillon, trebuie să acționăm iute și să-l anunțăm pe domnul Berryer. Haide, vino !...

— Unde ai de gînd să mă tîrăști ?... Crébillon, mi-e frică, nu vreau să mai dau ochii cu el...

— Drace ! Vrei să fii spînzurat ?

— Ai milă de mine, păcătosul !

— Poate vrei să fii tras pe roată de viu ?... Haide, vino ! Ai noroc, căci domnul Berryer e aici... mișcă-te !

— Crébillon ! dacă te-ai duce numai tu ?

— Imbecilule ! Și cum crezi că i-aș putea explica faptul că știu despre această afacere, cînd tu ai jurat că nu spui nimănui !

— Și văd că domnul Poisson își ține promisiunea ! se auzi o voce.

În același timp cineva intră în pod.

Crébillon înmărmuri.

Noé se prăbuși în fotoliu.

— El, bîigui Poisson, Domnul...

— Picard ! îl întrerupse energic noul venit. Domnul Picard, cum v-am mai spus, funcționar al domnului locotenent general de poliție !

— Domnule Picard, faceți-mi onoarea și intrați în sărmana mea casă. Vom ciocni, dacă veți voi să ne cunoaștem mai bine, în sănătatea stăpînului vostru, ilustrul Berryer !....

Berryer — căci el era — se înclină mormăind :

„Ia te uită la minte, scornitorul ăsta de tragedii",

Și îndreptîndu-se :

— Sînt gata să consimt, domnule, cu condiția ca după aceea să ciocnim în sănătatea nu mai puțin ilustrului poet Crébillon....

Fu rîndul poetului să se aplece, murmurînd :

„Vai, vai, dar e mult mai amabil decît s-ar zice, acest blestemat locotenent general de poliție !"

În ceea ce-l privește pe Poisson, acesta își muta privirea cînd la unul, cînd la celălalt. Tot ceea ce vedea cel mai clar în toate aceste salamalecumuri era că poetul umplea cu sîrg paharele, și cum Berryer nu vorbea nici

de frînghie, nici de roată, își mai reveni din spaimă și, cu mîna tremurătoare, ciocni cu ei.

— Și ce spuneați scumpe domn Crébillon ?... întrebă atunci Berryer.

— Spuneam, scumpe domn Picard, că Noé Poisson și subsemnatul sîntem ca unul. Aceleași gînduri, aceleași sentimente, aceleași gusturi.

— Excepție face șampania, rectifică Poisson.

— În cazul acesta, continuă poetul, prietenul meu Noé nu poate gîndi și acționa singur. Îi trebuie din cînd în cînd ajutorul capului meu, și la nevoie, și al brațului meu.

— De aceea v-a povestit despre complotul care amenință viața doamnei d'Etioles, zise Berryer. A făcut bine !

— Adevărat ? Am făcut bine ? exclamă Poisson.

— Bineînțeles, pentru că domnul Crébillon este așa de bun și ne va scoate pe amîndoi din încurcătură. Mi se părea mie, sau vorbeați de o trăsură ce va veni să aștepte în fața acestei case ?

Crébillon nu părea mirat de cuvintele domnului Berryer, și care dovedeau că individul trăsese pur și simplu cu urechea la ușă. Și dădu o nouă dovadă de spirit, răspunzîndu-i locotenentului general de poliție :

— Cum am avut onoarea să v-o spunem, domnule Picard, noi ne obligăm s-o convingem pe doamna d'Etioles să vină aici.

— Singură ?

— Singură. Spuneți-mi numai ziua și ora.

— Mîine, la orele zece ale serii, zise scurt Berryer. Trăsura va aștepta în fața casei începînd de la orele zece fără cinci. Va trebui deci ca doamna d'Etioles să fie înăuntru înainte de această oră.

— Va fi la ora nouă, zise Crébillon. Și acum, domnule Picard, pentru că ați avut din partea noastră suficiente dovezi de încredere, mi-ați putea spune în ce constă pericolul ce-o amenință pe această încîntătoare copilă ?

— În seara aceasta este imposibil ! zise Berryer. Dar puteți să cereți acest lucru domnului locotenent general de poliție care, mai mult ca sigur, va voi să vă mulțumească pentru serviciul pe care i-l veți face. Ceea ce vă pot spune eu e că pericolul e real și iminent. Dacă n-ar fi fost așa nu ne-am fi luat obligația să ne ocupăm de această afacere...

Nu mai exista nici o îndoială.

Omul care vorbea astfel era locotenentul general de poliţie.

Era imposibil să-l bănuieşti pe domnul Berryer !...

Spunea adevărul ! Jeanne era ameninţată ! Trebuia salvată cu orice preţ !... Şi pentru a o salva pe Jeanne, trebuiau să se supună orbeşte ordinelor locotenentului general de poliţie !...

CAPITOLUL XXIII

PLANUL DOMNULUI BERRYER

Pe vremea cînd se desfăşoară povestea noastră, Berryer era un bărbat la vreo patruzeci de ani. Îşi făcuse un debut strălucitor în magistratură şi fusese consilier de Stat, ca apoi să fie însărcinat cu cercetarea plîngerilor. În cele din urmă obţinuse administrarea ţinutului şi oraşului Poitou, post pe care-l părăsise în clipa cînd fusese numit locotenent general al poliţiei regale, adică în clipa în care devenise unul din personajele cele mai influente şi mai temute de la curte.

Dacă vrem să avem un portret al lui Berryer, nu avem decît să ne imaginăm tipul clasic al ambiţiosului.

Slab, uscat, cu maniere deopotrivă blînde şi autoritare, părea acaparat de grijile postului său.

În realitate, ceea ce-l preocupa erau grijile legate de propriile sale afaceri.

Hotărîse că trebuie să devină cineva în Stat. Statutul de locotenent general de poliţie nu era decît o treaptă pe scara ambiţiilor sale tot mai înalte. Sarcina ce-o avea îi permitea să facă nestingherit servicii personajelor ce trebuiau cultivate, ca de exemplu îndepărtarea prin teroare sau prin ordine de întemniţare, la nevoie, a celor pe care-i considera periculoşi atît pentru el, cît şi pentru persoanele vizate, şi, mai ales, îi permitea să cunoască mii de secrete ce-l făceau stăpîn pe destinele multor oameni.

Dar ceea ce trebuie să adăugăm imediat e că Berryer nu era un vulgar ambiţios. Era înarmat cu o filozofie care-l făcea să fie mult înaintea tuturor neplăcerilor posibile : semăna în felul acesta cu luptătorul care, înaintea luptei, a făcut sacrificiul vieţii sale şi al cărui curaj e separat de aceasta prin faptul că nu se mai teme de nimic. Era îndrăzneţ, întreprinzător, şi odată luată o decizie,

mergea drept la țintă cu acea fulgerătoare rapiditate care demoralizează adversarul. În plus, poseda o agerime de spirit ce-i permitea să găsească rapid punctul slab al adversarilor săi...

Studiase îndelung și serios viața regelui.

Era unul dintre rarii oameni care cunoșteau perfect secretele slăbiciuni ale caracterului regal.

Fusese unul dintre cei mai activi artizani ai ruinei frumoasei domnișoare de Châteauroux.

Și acum că Ludovic al XV-lea se găsea fără o amantă oficială, își jurase că va face astfel încît următoarea să-i datoreze lui ascensiunea.

Căci nimeni nu putea admite că Curtea Franței va rămîne prea multă vreme fără favorită.

Domnișoara de Châteauroux odată plecată, fiecare se întreba cine o va înlocui.

În seara petrecerii de la Primărie, Berryer fusese singurul care ghicise pasiunea ce începea să-l cuprindă pe rege. El era cel care ghicise că în acea adorabilă fetiță ce părea, la prima vedere, doamna d'Etioles se ascundea forța uriașă a iubirii sincere. Înțelesese ce putere uriașă putea avea o astfel de iubire asupra unui rege obișnuit să aibă pe lîngă el numai adulatorii obișnuiți ai regalității.

În zilele următoare putuse urmări progresele acestei iubiri în sufletul lui Ludovic al XV-lea.

De data asta regele era prins !

Nu mai vorbea de doamna d'Etioles, și întreaga curte trăsese concluzia că o uitase deja. Regele era visător, distrat și petrecea zile întregi într-un cabinet din Luvru, visînd, departe de ceilalți...

„Regele se plictisește !" spuneau curtenii.

„Regele e îndrăgostit !" își zicea Berryer.

Din clipa în care fusese foarte sigur că nu se înșeală, hotărîse să dea marea lovitură, organizînd răpirea Jeannei... Noi vom vedea cum se va desfășura planul său...

Grație naivei complicități a lui Noé Poisson și a lui Crébillon el era acum sigur că o va face pe Jeanne să urce în trăsură... Cine se va găsi în acea trăsură ?... Unde se va duce ea ?...

Aceste puncte nu erau încă prea clare în mintea lui Berryer... și noi vom vedea ce va face mai departe.

Nu se îndoia de succes. Și pentru el succesul însemna favoarea regelui, căruia îi făcea unul din acele servicii imposibil de uitat, și favoarea doamnei d'Etioles, și mai prețioasă, pentru că ea îi datora victoria...

Trebuie să spunem că studiase obiceiurile în palatul d'Etioles.

Și nu exista decît un singur personaj pe care nu-l putuse înțelege : era vorba chiar de Henri d'Etioles. Sfîrși prin a-l clasifica drept un soț insignifiant, ocupat numai de cifrele sale... și bineînțeles se înșela.

Mai exista în palatul d'Etioles un bărbat care scăpa judecății lui Berryer, sau mai degrabă disprețul îl împiedica să vadă, din cauza funcțiilor sale subalterne... o altă mare greșeală.

Acel bărbat era Damiens.

Oricum ar fi fost, în clipa în care locotenentul general de poliție îi părăsi pe cei doi după scena pe care am încercat s-o redăm cît am putut mai bine, el își vedea viitorul în culorile cele mai roz cu putință, sigur pe viitorul său.

Afară îl aștepta secretarul său particular care îl urma în toate escapadele și căruia nu-i ascundea nimic. Acesta se numea François-Ioachim de Pierres de Bernis. Era puțin poet, puțin abate, și, în general, cîte puțin din orice vrei.

— Ei bine, îl întrebă el familiar pe Berryer, Otrava a mușcat momeala ?

— Admirabil, scumpul meu Bernis, zise locotenentul general de poliție. Dar stăm chiar mai bine : avem prețiosul sprijin al unui om de spirit...

— Drace ! dar e cazul să vă feriți de oamenii de spirit, domnule locotenent general !

— În cazul acesta, trebuie să încep prin a mă feri de voi, Bernis !

— Mulțumesc. Iată un compliment care are greutatea aurului, venind din partea voastră... Oricum, știți că nu sînt capabil de o trădare...

— Ba da, sînteți, scumpul meu. Sînteți perfect capabil. Numai că nu o veți face !

— Și de ce, vă rog ? Sînt foarte curios să știu.

— Pentru că vreți să urcați. Sînteți tînăr. Și ați hotărît să urcați patru cîte patru treptele șubrede ale aces-

tei scări ce se numește favoarea regală. Or, voi ați înțeles perfect că cel mai bun mijloc de a reuși în acest exercițiu periculos este să vă agățați de pulpana cuiva care urcă... Și dacă scăpați această „pulpană", veți cădea, scumpul meu domn, și vă veți rupe oasele...

Un licăr ciudat sclipi cîteva secunde în privirea lui Bernis.

Berryer nu-l văzu, căci dacă l-ar fi văzut, i-ar fi dat de gîndit.

— Aveți dreptate, reluă Bernis, mai ales dacă adăugați că înainte de a alege un stăpîn, am reflectat îndelung, adică am ales, pentru a mă agăța de pulpana cea mai solidă ce se găsește pe acea faimoasă scară...

Izbucniră în rîs.

— Ca să revenim la omul de spirit despre care vorbeam, reluă Berryer, este unul din confrații voștri întru poezie, bravul și demnul Crébillon...

— Un om fericit ! suspină Bernis. Dacă are tutun de pipă, carne pentru mîțe și hîrtie de scris, e mai rege decît regele !... Deci v-a promis ajutorul său ?

— Iată cum stau lucrurile, zise Berryer.

Bernis ciuli urechile, înțelegînd că va afla noutăți.

— Mîine seară, la ora nouă și jumătate, veți aduce în intersecția Buci, în fața porții ghicitoarei Lebon, o trăsură solidă a cărei ușă va rămîne deschisă...

— Prea bine : la ora nouă și jumătate. Cine va conduce ?

— Voi înșivă !

Bernis nu-și putu stăpîni un tresărit.

— Și cine va fi în trăsură ?

— Eu ! zise Berryer. La ora zece, doamna d'Etioles iese din casă, urcă în trăsură, eu închid portiera... strigă sau nu, asta mă privește... îi dați bice !.

— Și mă opresc ?...

— La Versailles !... Restul mă privește.

— Admirabil ! zice Bernis. E simplu și maiestuos ca actul al cincilea al unei piese de Corneille.

Locotenentul general de poliție savura modest acest tribut plătit geniului său de intrigant.

— Haideți, scumpul meu Bernis, vă revine sarcina importantă de a vă ocupa de trăsură. Nu vă voi mai putea vedea mîine, întreaga zi. Gîndiți-vă că dacă vom reuși, am să urc o duzină de trepte dintr-odată...

— Și cum eu sînt agățat de pulpana voastră...

— Le veți urca împreună cu mine, fiți liniștit !...

Cei doi bărbați se despărțiră.

Cîteva minute mai tîrziu, Berryer intră la Luvru și ceru să fie primit de rege. Regele dormea. Berryer fu obligat să amîne pe a doua zi întrevederea cu Maiestatea Sa.

A doua zi dimineața, la prima oră, locotenentul general de poliție se înfățișă la trezirea regelui, dar Ludovic al XV-lea plecase la Marly. Berryer, foarte neliniștit și înjurînd de mama focului, alergă la Marly... și-l rată din nou pe rege !...

În cele din urmă, la orele opt ale serii, cînd nu mai credea în reușita planului său, putu să-l întîlnească pe Ludovic al XV-lea la Luvru...

— Sire, zise el în șoaptă, solicit Maiestății Voastre onoarea unei întrevederi particulare.

Ludovic al XV-lea începuse deja să caște, lucru pe care nu se jena să-l facă în fața curtenilor.

— E vorba de doamna d'Etioles ! adăugă Berryer, riscîndu-și cariera pe un cuvînt.

Regele făcea fețe-fețe. Și pentru cîteva clipe, Berryer se întrebă dacă nu cumva noul său domiciliu se va numi Bastilia.

— Veniți, domnule, zise în cele din urmă Ludovic al XV-lea, cu o voce tremurătoare.

„Al meu ești !" striga în el Berryer care, strălucind de bucurie, îl urmă pe rege în cabinet.

. . . . . .

Să ne întoarcem cîteva clipe la Bernis, din momentul în care se despărțise, în pragul serii, de locotenentul general de poliție.

Fără a mai pierde o clipă, se îndreptă spre Marais și ajunse în strada du Foin. Bătu într-un mod deosebit la ușa modestei case în care locuia domnul Jacques, și imediat fu introdus în camera pe care am descris-o deja cititorului și unde se găsi în prezența misteriosului personaj, în fața căruia se înclină cu un profund respect, așteptînd să i se vorbească.

— Ce s-a întîmplat, copilul meu ? îl întrebă domnul Jacques.

— Problema este, monseniore, că locotenentul general de poliție se pregătește s-o răpească pe doamna d'Etioles și s-o ducă la castelul Versailles, răspunse Bernis.

Și-i povesti pe scurt domnului Jacques ceea ce cititorii știu deja.

Fusese ascultat cu o profundă atenție, cu îngrijorare chiar, dar domnul Jacques își trăda emoția numai printr-o ușoară zbatere a pleoapelor.

Timp de aproape zece minute urmă o lungă și apăsătoare tăcere.

Domnul Jacques se plimba de colo-colo prin cameră, cu mîinile la spate, cu capul plecat... În cele din urmă, spuse :

— Nu trebuie ca trăsura să ajungă la Versailles !...

— Asta-i și părerea mea, monseniore... ne-ar trebui cîțiva oameni hotărîți...

— Și spuneți că voi o veți conduce ?

— Chiar eu, monseniore.

— Și în trăsură cine va fi ?

— Berryer... și ea !

— Prea bine ! Deci nu e vorba decît de un singur om ce trebuie neutralizat... Deci nu e nevoie de cîțiva bărbați, cum spuneți voi, ci numai de unul singur, pentru a opri trăsura.

— La nevoie ajunge și unul, cu condiția să fie curajos și energic.

— Va fi !...

— Dar, monseniore, vă rog să-mi permiteți o întrebare. Să admitem că bărbatul acesta se pune de-a curmezișul drumului. Bun ! Pentru mine, lucrurile merg de la sine : sau o iau la fugă, sau leșin ; oricum, am de ales. Să presupunem că omul nostru îi vine de hac domnului Berryer... ce va face cu...

— Doamna d'Etioles ? îl întrerupse domnul Jacques, cu un surîs ciudat. Fiți fără grijă în privința asta, copilul meu, doamna d'Etioles va fi pe mîini bune... Și dacă stau bine să mă gîndesc... ideea asta a lui Berryer este minunată : se potrivește de minune planurilor mele.

— Așa că ?...

— Așa că, mîine seară la ora stabilită vă veți găsi cu trăsura în locul indicat. Veți pleca, veți apuca-o pe drumul spre Versailles și dacă... pe drum... vă apare cineva în față... opriți caii... și nu vă mai interesați de ce va urma !...

Bernis, concediat cu un gest de domnul Jacques, salută și se retrase.

După care domnul Jacques lovi cu un ciocănel într-un gong aflat pe masă.

Apăru un lacheu.

— Scumpul meu baron, îi zise domnul Jacques, mîine seară, pe la orele nouă, domnul cavaler d'Assas, care locuiește la „Trei Delfini", pe strada Saint-Honoré, va ieși din han și se va duce să se așeze la pîndă undeva pe drumul spre Versailles, cu intenția să oprească o trăsură care va trebui să treacă pe acolo în jurul orei zece și jumătate. În trăsură nu va fi decît un bărbat, și probabil că nu va opune rezistență. Dar trebuie să fim prevăzători, și vreau ca d'Assas să iasă victorios din această confruntare...

— Prea bine, monseniore.

— Cum aveți de gînd să procedați ?

— Mîine de dimineață, voi vorbi cu domnul conte du Barry, care, împreună cu cîțiva prieteni îl va escorta pe d'Assas, fără ca, bineînțeles, acesta s-o știe. Acești prieteni vor interveni sau nu, după cum cavalerul d'Assas va avea sau nu nevoie de ajutor.

— Perfect ! zise simplu domnul Jacques, reluîndu-și plimbarea tăcută, în timp ce lacheul dispărea.

. . . . . .

A doua zi, dis-de-dimineață, domnul Jacques ieși din casă și se duse drept la hanul „Trei Delfini". Era, de altminteri, a treia oară că o făcea, și fu condus imediat în camera cavalerului d'Assas.

Ce i-a spus ?

Ce pasiuni a trezit în el ?

Tot ceea ce știm e că întrevederea a fost foarte lungă.

Căci domnul Jacques sosise la han la ora opt a dimineții și ieșise după prînz.

Ar fi fost imposibil să citeşti pe faţa lui dacă era mulţumit sau nu...

Dar dacă am fi aruncat o privire în camera cavalerului d'Assas în acele clipe, am fi remarcat două lucruri :

Primul : cavalerul avea ochii roşii, ca şi cînd ar fi plîns.

Al doilea : că-şi inspecta meticulos pistoalele, ca unul care se pregăteşte pentru o expediţie serioasă !..

CAPITOLUL XXIV

GHICITOAREA ÎN CĂRŢI

Noé Poisson, ajutat de altminteri şi de Crébillon, n-a întîmpinat nici o greutate în a o convinge pe Jeanne să-i facă o vizită doamnei Lebon, celebra ghicitoare în cărţi... De la sărbătoarea de la Primărie, Jeanne trăia în aşteptarea unui mare eveniment. Ce fel de eveniment ? Nu ştia... Dar presimţea că urma să i se întîmple ceva extraordinar.

Cele cîteva zile care trecuseră de atunci fuseseră relativ fericite pentru ea. Chiar în dimineaţa următoare faimoasei sărbători, soţul său, Henri d'Etioles, o anunţase că spre marele său regret e obligat să plece într-o călătorie. Şi plecase, luîndu-l cu el şi pe noul său secretar, de care nu se mai putea despărţi : François Damiens.

Jeanne era deci singură în somptuosul palat, în compania doamnei du Hausset. Domnul de Tournehem venea s-o vadă în fiecare zi. Şi de data asta ea putea să-i răspundă cu toată sinceritatea întrebărilor pe care i le punea.

— Da, sînt fericită... cu adevărat fericită, mai mult decît pot spune în cuvinte...

Domnul de Tournehem nu încerca să afle mai mult.

Acest bărbat, a cărui viaţă fusese distrusă, nu avea decît un singur ţel, căruia i-ar fi sacrificat totul : fericirea Jeannei. Căci nu mai trăia decît pentru ea.

Nu putea înţelege cum Jeanne îşi putuse găsi fericirea într-o căsătorie cu cineva ca nepotul său Henri. Nu pentru că ar fi suspectat inima sau spiritul lui Henri d'Etioles. Dar, oricum, urît, aproape diform, cum ar fi putut inspira iubire acelei fiinţe de o graţie deosebită care era Jeanne ?

Cu toate astea, fericirea ei era de netăgăduit.

Niciodată, de la întoarcerea sa din străinătate, Tournehem n-o văzuse atît de veselă.

Se distra de minune cu prietena sa de Hausset, primea o societate numeroasă şi aleasă, se arăta strălucitoare în vervă şi spirit... Şi toţi cei care treceau prin saloanele sale plecau cu impresia că era cea mai adorabilă gazdă ce exista la Paris.

Într-o zi, o săptămînă după sărbătoarea de la Primărie, Tournehem îi propusese o excursie în jurul Parisului.

— Cu Louise ? întrebă Jeanne, bătînd veselă din palme.

Louise — adică doamna de Hausset — o tînără femeie blondă, ştearsă, admirabilă muzicantă, cu un caracter blînd, care răspundea la toate fanteziile Jeannei căreia îi era mai degrabă prietenă decît guvernantă. Căci acesta era titlul său oficial în palatul de pe cheiul Augustinilor.

— Nu, răspunse domnul de Tournehem, vreau să fim singuri, dacă nu te superi... Măcar o dată să fim singuri... Sper să nu par prea egoist ?...

Jeanne, în loc de răspuns, îl îmbrăţişă cu tandreţe.

Plecară. Două ore mai tîrziu, trăsura care-i transporta traversa Versailles şi se oprea în luminişul pădurii Ermitage. Domnul de Tournehem coborî, urmat fiind de Jeanne.

Luminişul era acoperit acum cu frunze moarte. Arborii golaşi îşi întindeau braţele slabe ale ramurilor spre cenuşiul cerului... un fel de tristeţe apăsa asupra naturii, însă nu fără blîndeţe...

Jeanne, brusc înduioşată, luă braţul tatălui său.

— Hai să mergem la mormîntul mamei, şopti ea.

— Acolo mergem, copila mea, zise grav domnul de Tournehem.

Cîteva minute mai tîrziu se opreau în faţa singuraticei plăci din marmură... uitată în fundul pădurii.

Jeanne îngenunche pe covorul de frunze moarte.

Domnul de Tournehem o lăsă să viseze şi să-şi exprime gîndurile în cuvintele pline de blîndeţe ce-şi luau zborul spre cea pe care n-o cunoscuse... şi pe care el o făcuse să sufere atît de tare...

Cînd Jeanne se ridică, avea ochii plini de lacrimi.

Tournehem o contemplă cu o expresie de infinită tandreţe, apoi îi luă mîna.

— Copila mea, zise el, chiar aici am reînnoit jurămîntul de a repara răul ce l-am făcut. Pe patul de moarte,

cu ultimele puteri, m-a pus să jur că voi veghea să fii fericită... şi acestei fericiri mi-am consacrat întreaga viaţă. Ei bine, acum e rîndul tău să faci acum un jurămînt !... Scumpa mea Jeanne, spune-mi dacă am reuşit... spune-mi că am reuşit... Jură-mi că eşti fericită !...

— Da, tată, sînt fericită !... zise Jeanne cu un ton pătrunzător.

— Jură !... zise domnul Tournehem privindu-şi fiica ţintă în ochi.

— Jur !... rosti Jeanne cu un astfel de accent de sinceritate, încît era imposibil să te îndoieşti.

În acele clipe Jeanne avea în faţa ochilor imaginea unui frumos cavaler care se înclina în faţa ei spunîndu-i:

„Vă iubesc !"...

Era Ludovic ! Regele Franţei !

Visul ei nebunesc se împlinise !...

Era iubită de Ludovic Cel Mult Iubit !...

În asta consta secretul fericirii ce-l mira pe Tournehem, fericire intensă ce-o făcea să strălucească în întreaga ei splendoare... ca şi al bucuriei şi al revărsării de spirit ce le vedea la ea în serile din palatul d'Etioles.

Acele serate deveniseră în cîteva zile un lucru la modă; pictorii şi poeţii epocii se înghesuiau acolo, şi zvonul nu întîrzie să se răspîndească în Paris, făcînd din doamna d'Etioles o stea a acestei lumi pudrate, uşuratice, spirituale, amabile şi superficiale.

Tournehem şi Jeanne se întorseseră la Paris şi viaţa îşi reluase cursul obişnuit : serbări strălucitoare, jocuri rafinate, seri scînteietoare în care doamna d'Etioles strălucea cu o intensitate incomparabilă.

Henri d'Etioles era în continuare absent.

Iată în ce stare de spirit se găsea Jeanne în momentul în care domnul Noé Poisson îi propuse o vizită la ghicitoarea în cărţi. Jeanne acceptase imediat, văzînd în asta un fel de escapadă ; va merge pe jos, seara, însoţită de Noé Poisson şi Crébillon... Va fi încîntător...

În fond, era puţin tulburată... Să-ţi cunoşti viitorul ! Ce nebunie ! Ştia bine că nu era decît o vulgară vînzătoare de iluzii, care te obliga să plăteşti scump simulacrul de fericire pe care-l vindea celor ce-o căutau ; căci secretul celebrităţii sale consta în faptul că nu anunţa nenorociri sau tristeţi !

Cu toate că era un spirit subtil şi superior, Jeanne, crescută într-un mediu sceptic şi uşor superificial, conserva în adîncul sufletului un fel de naivitate... nu credea dar nici nu vroia ceva mai mult decît credinţa.

La căderea serii, plecară toţi trei : Jeanne îmbrăcată în mătăsuri, fericită, fără să-i fie frică ; Poisson, grav ca un ambasador, şi Crébillon, uşor neliniştit.

La ora nouă Jeanne îşi făcu apariţia în salonul doamnei Lebon, în chiar clipa în care o femeie ieşea pe o uşă de serviciu. Femeia era Heloïse Poisson. Era la curent cu vizita pe care Jeanne urma s-o facă, şi tocmai avusese o lungă întrevedere, foarte serioasă, cu ghicitoarea.

Salonul doamnei Lebon era cunoscut în întreg Parisul.

Era o cameră luxos mobilată în care erau dispuse cu o artă uşor desuetă diverse obiecte care să şocheze vizitatorii : şopîrle şi bufniţe împăiate, sticle misterioase pe diverse etajere, un alambic pe o masă şi, în sfîrşit, în mijlocul salonului, pe o măsuţă ce era o minune de eleganţă şi bogăţie, un vraf de cărţi de joc.

Salonul era slab luminat, şi Jeanne, în ciuda scepticismului său, era impresionată şi uşor emoţionată.

Noé Poisson şi Crébillon urcaseră în pod...

Jeanne remarcase că în momentul despărţirii Noé Poisson avea lacrimi în ochi.

„E din cauza prea multului vin băut", îşi zisese ea.

Doamna Lebon, îmbrăcată într-o rochie din mătase, foarte ceremonioasă şi impunătoare, îşi făcu intrarea, zicînd :

— Vreţi, doamnă, să aveţi amabilitatea de a vă aşeza la măsuţa aceea ?

Jeanne se aşează pe locul ce-i fusese indicat. Ghicitoarea luase loc în faţa ei.

— Ce doriţi să aflaţi ? o întrebă pe Jeanne, începînd să amestece cărţile.

— Totul ! răspunse Jeanne.

— Deci trecutul, prezentul şi viitorul... Am să vi le spun pe toate trei, făcu doamna Lebon cu o admirabilă simplitate, care era într-adevăr o veritabilă artă... ca şi cînd n-ar fi fost nimic mai simplu !

În acelaşi timp etala cărţile pe masă, întrebînd :

— Vreţi să începem cu trecutul, cu viitorul, sau cu prezentul ?

— Să vedem mai întîi trecutul, zise Jeanne rîzînd, s-o luăm în ordine cronologică.

Jeanne era veselă şi rîdea cu poftă... foarte amuzată şi puţin intrigată... Dar brusc rîsul îi îngheţă pe buze şi păli...

Căci doamna Lebon — poate pentru a o impresiona printr-o lovitură şocantă — împrăştiase cărţile şi cu o voce gravă, solemnă, spusese :

— Regele, doamnă !... Aveţi un rege în cărţi !...

— Regele ! murmură uşor Jeanne.

— Precum vedeţi, doamnă !... Spun că aveţi un rege în cărţi, şi el e înfăţişat de cartea aceasta... Din nefericire nu vă pot spune ce fel de rege e... dacă e suveranul unui mare regat sau e un prinţ de rang mai mic... dar e sigur că această carte e cea mai importantă dintre toate şi acum este prima oară cînd o trag, în douăzeci de ani de cînd mă ocup cu asta...

Jeanne era stupefiată şi agitată.

— Şi spuneţi că nu ştiţi ce rege este ? zise ea.

— Nu, doamnă... îi răspunse, foarte serioasă, doamna Lebon.

Această asigurare formală o mai linişti puţin pe Jeanne, care reluă :

— Ei bine, cum nici eu nu ştiu mai mult ca voi, sînteţi bună să continuaţi... poate că ne vom lămuri...

— Mă îndoiesc să fie aşa, zise doamna Lebon, amestecînd cărţile.

Şi-i spunea, pe măsură ce le etala pe măsuţă :

— În trecut, doamnă, văd lacrimi în frumoşii voştri ochi... Ce s-a întîmplat ?... Aha !... iată !... regele despre care e vorba e bolnav... plîngeţi... iată-l vindecat... oh ! dar încă mai plîngeţi ?... Ia să vedem... vreţi să tăiaţi cu mîna stîngă, să aflăm de unde vin lacrimile acestea...

Jeanne făcu ce i se ceruse cu o mînă tremurătoare.

— Aţi plîns pentru că vă era teamă că nu veţi fi iubită de acel rege, reluă ghicitoarea...

Jeanne scoase un uşor ţipăt înăbuşit.

— Şi apoi, continuă doamna Lebon, văd o căsătorie... cineva v-a obligat la această căsătorie... bărbatul pe care trebuie să-l luaţi în căsătorie este totuşi un gentilom demn de acest nume, şi în care trebuie să aveţi totală încredere... dar îl urîţi...

— Să trecem la prezent, spuse Jeanne, pălind.

— Să vedem şi prezentul, zise doamna Lebon, după ce amestecase din nou cărţile. Prezentul pare a fi mai vesel decît trecutul... Iubiţi... şi sînteţi iubită... sînteţi sigură de asta... vi s-au făcut mărturisiri... Vreţi, doamnă, să-mi faceţi onoarea de a-mi spune dacă mă înşel sau nu, dacă sînt pe calea cea bună... căci dacă mă înşel, va trebui să folosesc alte cărţi...

— Nu, nu ! făcu energic Jeanne... nu contează, chiar dacă v-aţi fi înşelat...

— Atunci, nu ne mai rămîne de văzut decît viitorul, nu-i aşa ?

— Da, spuneţi-mi viitorul...

Şi în şoaptă, numai pentru ea, repeta, profund tulburată :

„Viitorul !... Fericire sau nefericire ?..."

În clipa aceea pendula din salon bătu jumătatea orelor nouă. Jeanne auzi afară zgomotul unei trăsuri care se oprise sub ferestrele doamnei Lebon.

Ghicitoarea auzise şi ea zgomotul.

Surîse imperceptibil, în timp ce Jeanne urmărea cu o privire neliniştită mîinile care amestecau şi reamestecau cărţile.

După cîteva minute, timp în care păru absorbită în calcule foarte complicate, madam Lebon reluă :

— Dacă trecutul e plin de lacrimi şi prezentul plin de veselie, viitorul, doamnă, e plin de măreţie şi de strălucire. Regele vă iubeşte... E vorba de regele din cărţi... vă iubeşte şi vă aşteaptă !

— Regele mă aşteaptă, murmură Jeanne, pierdută.

— Aşa spun cărţile, doamnă... Eu nu ştiu... eu nu fac decît să repet ce zic ele... şi cărţile îmi spun că veţi deveni aproape o regină...

— Ajunge, doamnă ! zise Jeanne, ridicîndu-se cu o suverană demnitate.

Ghicitoarea văzuse că mersese puţin prea departe. Pe chipul ei se citea neliniştea.

— Doamnă, murmură ea, dacă v-am ofensat vă implor să vă amintiţi mai tîrziu că n-am avut nici o intenţie rea... Mi-aţi cerut să vă spun adevărul... vi l-am spus aşa cum mi l-au indicat, riguros, cărţile, şi nu e vina mea dacă...

— Liniştiţi-vă, doamnă Lebon, făcu Jeanne, nu mă simt în nici un fel ofensată...

Rămase pe gînduri cîteva minute.

— Şi chiar credeţi că spuneţi adevărul ? cărţile acestea ale dumneavoastră nu mint ? reluă ea cu un glas ezitant.

— Cum mă vedeţi şi cum vă văd, doamnă ! Am avut exemple atît de numeroase şi de clare, încît sînt nevoită să cred !... Şi de altminteri, adăugă ghicitoarea, aş face cu această meserie aproape divină, dacă aş şti că e mincinoasă ?

Ca să-şi ascundă tulburarea, Jeanne scoase punga şi o întrebă pe doamna Lebon din priviri.

Ghicitoarea avea de obicei tarife foarte piperate : de la cinci ludovici, cît cerea de obicei, la zece şi adesea chiar la mai mulţi, după situaţia credulilor şi naivilor clienţi.

Dar de data aceasta crezuse poate că e mai bine să nu vorbească de bani. Cînd o văzu pe Jeanne scoţîndu-şi punga, făcu un gest discret şi, schiţînd o frumoasă reverenţă, zise :

— Doamnă, nu-mi stricaţi seara... sînt prea fericită că am avut prilejul să vă primesc în modesta mea casă, şi vă voi purta o nepieritoare amintire : e singura plată ce o vreau de la dumneavoastră...

„Am să-i trimit un obiect de artă acestei inimoase femei", gîndea Jeanne.

— Mulţumesc, doamnă, reluă ea, cu voce tare. Credeţi-mă că şi eu voi păstra o amintire plăcută vizitei ce v-am făcut-o. Dar unde sînt cei doi cavaleri ai mei ?...

— Vă aşteaptă în anticameră...

Într-adevăr, Noé Poisson şi Crébillon erau acolo ; coborîseră din pod în clipa în care auziseră trăsura oprindu-se în dreptul casei. Jeanne îi mulţumi încă o dată ghicitoarei care nu se mai oprea din reverenţe, apoi cei trei ieşiră şi coborîră scările, cu Jeanne în frunte.

Ajungînd în dreptul uşii, văzu trăsura oprită în faţa intrării.

Portiera era deschisă.

Jeanne se retrase iute şi scoase un ţipăt uşor. În clipa aceea se simţi prinsă în braţe şi împinsă spre trăsură.

— Ajutor ! Ajutor ! strigă ea, pierdută.

În chiar acel moment fusese împinsă în trăsură, iar portiera fu închisă imediat...

— Dă-i bice ! strigă o voce.

Imediat trăsura se lansă în trapul celor doi cai.

Noé Poisson şi Crébillon se opriseră în faţa casei, puţin palizi.

— Iat-o salvată ! zice Poisson.

— Cine ştie ?... murmură Crébillon.

CAPITOLUL XXV

DRUMUL SPRE VERSAILLES

În seara aceleiaşi zile, pe la apus, cavalerul d'Assas ieşea din Paris călare, după ce-şi încinsese sabia de luptă şi-şi încărcase pistoalele.

Cînd ajunse pe drumul ce ducea spre Versailles un grup de şase cavaleri, care erau ascunşi în curtea unui han izolat, începură să-l urmărească la două sute de paşi mai în spate.

Cavalerii erau acoliţii contelui du Barry, care-i şi conducea şi care erau acolo ca să-l ajute pe d'Assas în caz de nevoie. Erau mascaţi şi învăluiţi în mantale din cap pînă în picioare.

„Iată-mă obligat să-l apăr pe cel pe care-l urăsc ! gîndea du Barry. Ordinele domnului Jacques devin intolerabile ! Unde vrea să ajungă ? Ah ! şi cînd te gîndeşti că un singur glonţ bine ţintit ar putea..."

Du Barry termină cu un gest gîndul morţii adversarului său şi aruncă o privire veninoasă, plină de o sinistră speranţă, spre silueta abia vizibilă a cavalerului d'Assas.

Tînărul îşi conducea calul într-un trap uşor. Nu se grăbea... Un fel de veselie nervoasă îl făcea ades să tresară. Atunci îi înflorea în colţul buzelor un zîmbet ce nu anunţa nimic bun pentru adversarii săi.

„Acest domn Berryer sigur nu se aşteaptă la întîlnirea cu mine, mormăia el printre dinţi. Ah ! domnule locotenent general de poliţie ! domnule locotenent general de poliţie ! răpitor de femei fără apărare !... Servitor supus al Înaltei şi Atotputernicei Maiestăţi !... Ce meserie murdară faceţi ! Da, da, mizerabilă !... Dar vă voi opri !... O să stăm de vorbă între patru ochi !..."

Ochii îi străluceau de furie.

Păli pentru moment.

„Dacă aş fi sigur că Jeanne n-a consimţit, n-a căutat această răpire !... Dacă acest domn Jacques mi-ar fi spus adevărul !... Dacă într-adevăr au aruncat-o cu forţa în trăsură pentru a o conduce la rege !... Dacă aş fi sigur de toate astea, aş fi în stare să mă bat cu douăzeci ! Şi să mă ia dracu' dacă nu i-aş învinge !..."

Vorbindu-şi în felul acesta, lăsase frîul liber şi calul trecuse la pas, părînd a nu fi prea grăbit să dea nas în nas cu neprevăzutul.

„Oare ea mă va iubi vreodată ? se gîndea sărmanul cavaler. Imposibil ! Nu-ţi este clar că-l iubeşte pe rege ? Oare nu s-a afişat, în acea blestemată sărbătoare, în aşa hal încît două zile toată curtea n-a pariat decît pe ea ?... Şi cu toate astea, îndrăznesc încă să mai sper !... Şi chiar de n-ar mai exista nici o speranţă, vreau să lupt !... Fie ce-o fi ! Cu orice preţ ! În noaptea asta. Berryer trebuie să muşte ţărîna ! Or, pentru asta trebuie să mă pregătesc de luptă !... Luptă, drace, luptă !... După aceea, vom mai vedea !"

Cavalerul, mai întîi pentru reuşita îndrăzneţului său proiect, dar şi pentru a se smulge din plasa dezolantelor sale gînduri, începu să pregătească ceea ce el numea un dispozitiv de luptă.

Din cele spuse de domnul Jacques, în trăsură n-ar fi trebuit să fie decît un bărbat şi o femeie...

Femeia era cea pe care o iubea cu atît de juvenilă fidelitate... Bărbatul era Berryer.

„În ceea ce priveşte vizitiul, un lacheu al lui Berryer, un fricos care-o va lua din loc la auzul primului foc de pistol."

Rezulta din toate acestea că d'Assas n-ar fi trebuit să se lupte decît cu un singur om : locotenentul general de poliţie.

Trebuie să spunem că d'Assas nu-l asigurase în nici un fel pe domnul Jacques că va ataca trăsura şi că, de altminteri, nici domnul Jacques nu i-o ceruse în vreun fel.

Teribilul personaj, perfect cunoscător al sufletului omenesc, se mulţumise să-i explice minuţios cavalerului ceea ce urma să se întîmple. Îi dăduse toate indicaţiile posibile, pînă şi culoarea trăsurii care va fi folosită la răpirea Jeannei.

Trăsura urma să fie albastru de Franţa.

Caii trebuiau să fie albi.

Şi cum Bernis era cel însărcinat să aducă trăsura în intersecţia Buci şi s-o conducă după aceea la Versailles, domnul Jacques nu făcuse altceva decît să-i spună că vrea o trăsură albastră cu caii albi.

Domnul Jacques odată plecat, cavalerul îşi spusese imediat :

„Atîta timp cît voi fi în viaţă, această trăsură nu va ajunge la Versailles !... Nu ştiu ce risc atacîndu-l în crucea nopţii pe locotenentul general de poliţie în persoană... poate capul ! Ei bine, fie ce-o fi, risc orice, mai degrabă decît să sufăr de durerea îngrozitoare de a o şti pe Jeanne în braţele lui, ştiind că aş fi putut să împiedic această nefericire şi n-am făcut-o !..."

Era aproape ora zece seara.

Locul ales era propice : trăsura era obligată să treacă pe acolo..

La douăzeci de paşi înainte de a ajunge în dreptul unui pod era în dreapta drumului una din acele misterioase case ce se numeau pe atunci căbănuţe, — locuri de plăcere şi de întîlnire aparţinînd cîtorva gentilomi şi cum vom vedea mai departe, nu numai lor.

Cavalerul hotărî să se posteze între casă şi pod.

Iată care era planul — dispozitivul său de luptă.

Se va proţăpi în mijlocul drumului, cu pistoalele în mînă, şi va arma cocoşul, strigînd vizitiului să oprească.

Atunci acesta va opri... sau nu va opri...

Dacă nu va opri, cavalerul va trage cu pistoalele asupra lui, apoi se va arunca pe caii trăsurii.

Cînd trăsura se va opri îşi va scoate spada, se va duce la portieră, îşi va scoate pălăria şi va spune :

„Domnule locotenent general de poliţie, vă consider un mizerabil şi un ticălos şi-ar trebui să vă ucid cum se ucide, noaptea, un hoţ. Dar am să vă fac onoarea să încrucişaţi spada cu a mea. Mă numesc cavalerul d'Assas. Binevoiţi să coborîţi, vă rog, şi faceţi-o imediat, altfel voi fi obligat să vă ucid fără să vă puteţi apăra !..."

Era sigur că Berryer nu va obiecta la o propunere astfel prezentată...

Şi atunci...

Atunci Jeanne va putea vedea de ce e în stare iubirea!

Îşi va răni adversarul, îl va urca în trăsura din care va coborî Jeanne, va ordona vizitiului să ducă la Paris corpul stăpînului său, şi-i va spune Jeannei :

„Doamnă, iată calul meu, cu care veți călători. Binevoiți numai a-mi spune în ce loc din Paris doriți să fiți condusă... iar eu voi lua calul de dîrlogi..."

Cam acestea erau visele ce-l încălzeau pe cavaler, căci era destul de frig afară, iar pe drum nu se simțea nici o mișcare... întunericul rămînea la fel de negru ca mai înainte...

D'Assas descălecă și-și priponi calul de un copac.

Își încercă spada să vadă dacă iese ușor din teacă, își verifică pistoletele, își lăsă mantaua pe șaua calului și, proțăpindu-se în mijlocul drumului, se pune pe așteptat.

Cavalerii mascați, de care am pomenit mai devreme, se opriseră în clipa în care l-am văzut pe cavaler descălecînd. Se îndreptaseră spre căsuța de care am vorbit și-și constituiseră și ei un dispozitiv de luptă.

Unul dintre ei fu însărcinat cu paza celor șase cai și plecă să se ascundă în cîmp cu sus-pomenitele dobitoace. Ceilalți cinci înaintară pe cîmp de-a lungul drumului, la douăzeci de pași de acesta, se opriră în dreptul lui d'Assas, se culcară pe burtă și se puseră și ei pe așteptat...

. . . . . .

Brusc, cavalerul d'Assas auzi în depărtare zgomotul roților unei trăsuri pe pămîntul tare al drumului.

Aproape imediat cele două felinare ale trăsurii apărură în întunericul nopții.

Inima începu să-i bată cu putere...

Trăsura care venea era fără îndoială cea pe care o aștepta... și în ea era Jeanne !...

Cu un gest rapid care trăda un îndelung exercițiu, cavalerul își armă cele două pistoale... Trăsura se apropia în trapul susținut al celor doi cai puternici... Curînd nu era decît la treizeci de pași de cavaler...

Tresări violent...

Caii erau albi, amîndoi ! Trăsura era cea așteptată!...

În chiar acea clipă înaintă și, cu o voce terifiată — în care pusese toată furia iubirii, disperării, geloziei — strigă :

— Stai ! stai ! sau trag !...

— La o parte ! urlă vizitiul.

Cavalerul ochi, trase !...

Apoi, aruncînd primul pistolet, trase cu al doilea !

Vizitiul se rostogoli pe capră, gemînd.

D'Assas se repezi spre caii care, nemaisimțind hățurile, începuseră să se oprească.

Cu inima bătînd să-i iasă din piept, cu tîmplele încinse cu un cerc de foc, cu fălcile încleștate, se îndreptă spre portieră și zise :

— Coborîți, domnule, oricine ați fi !... Coborîți, sau de nu, pe Dumnezeul meu, vă voi trata cum l-am tratat pe lacheul vostru !...

În clipa aceea se auzi din interiorul trăsurii un țipăt sfîșietor — un țipăt de femeie !

D'Assas se repezi, dar în chiar acea clipă portiera se deschise, un bărbat sări greoi pe pămînt și, încrucișîndu-și brațele, spuse cu o voce disprețuitoare, impregnată de suprema autoritate :

— Ei bravo !... Cine-i ticălosul care îndrăznește să-l oprească pe rege ?

D'Assas livid, clătinîndu-se pe picioare, trăsnit, aruncă o privire înspăimîntată spre bărbatul care-i vorbea în felul acesta.

Și, cu respirația tăiată, gîfîitoare, cu părul făcut măciucă de spaimă, bîigui :

— Regele !... Regele !...

. . . . . .

Ei bine, da ! cel ce se găsea în trăsură nu era Berryer, ci Ludovic al XV-lea, regele Franței !... În brațele lui fusese împinsă Jeanne !

Iată ce se petrecuse de fapt :

Să ne aducem aminte că Berryer, după ce-i convinsese pe cei doi bețivi, Noé Poisson și Crébillon, s-o aducă pe Jeanne în salonul ghicitoarei, după ce-și pusese la punct planul cu Bernis și-l însărcinase pe acesta din urmă să aducă o trăsură la ușa casei doamnei Lebon, a doua zi pornise pe urma regelui și sfîrșise prin a-l întîlni numai seara.

Ludovic al XV-lea îl condusese pe locotenentul general de poliție în cabinetul său și-i spusese :

— Mi-ați spus, domnule, că vreți să-mi vorbiți despre doamna d'Etioles, nu-i așa ?...

— Da, Sire, răspunse Berryer.

Și jucîndu-și cu brutalitate cartea, decis să rişte totul, adăugă :

— Maiestatea Voastră îmi permite să vorbesc de-a dreptul ?

— Chiar vă ordon !

— În acest caz, Sire, sînt sigur că veţi fi interesat. Lăsînd deci toate cele de prisos deoparte, aş putea spune că la serbarea de la Primărie, la care eu am participat pentru a asigura securitatea Maiestăţii Voastre, aşa cum o cere funcţia mea, mi-am dat seama de două lucruri... Oricît de cinic şi de decis ar fi fost, Berryer tot ezită cîteva clipe...

— S-auzim cele două lucruri ! zise Ludovic al XV-lea aruncîndu-se într-un fotoliu şi lovindu-se peste cizmă.

— O voi lua în ordine, reluă locotenentul general de poliţie, apăsînd pe sensurile multiple ale acestui cuvînt. Primul lucru e că o femeie iubeşte pe Maiestatea Voastră...

Ludovic al XV-lea izbucni în rîs.

— Una singură ? întrebă el, vizibil amuzat. Nu ţi se pare că e cam puţin ?

— Oh ! dar cea de care este vorba vă iubeşte cît zece, cît douăzeci, cît o sută ! Am studiat-o de aproape. Am văzut-o pălind sau roşindu-se, i-am citit iubirea în priviri. Şi imediat am ajuns la convingerea intimă, absolută, că această femeie vă aparţine din tot sufletul său !

— Şi... cine e ?... îl întrebă Ludovic al XV-lea, care, pentru a-şi ascunde emoţia, bău o înghiţitură zdravănă.

— Sire, lăsaţi-mă mai întîi să vă spun şi al doilea lucru pe care l-am remarcat... numai că voi îndrăzni să reamintesc Maiestăţii Voastre că mi-a poruncit să vorbesc pe şleau, cu toată sinceritatea...

— Şi vă repet ordinul, domnule !

— Ei bine, al doilea lucru e că regele e îndrăgostit !... Ah, Sire, iată-vă deja supărat ! adăugă Berryer văzîndu-l pe rege încruntîndu-şi sprîncenele. Spun că regele este îndrăgostit şi că nu îndrăzneşte să-şi mărturisească iubirea, şi s-o declare în faţa tuturor, cum se cuvine să facă un mare rege, stăpîn absolut în regatul său şi în oraşul său... Acum nu mai am nimic de adăugat, decît că : regele tocmai e îndrăgostit de acea femeie care-l adoră, iar acea femeie se numeşte doamna d'Etioles...

Regele se ridică, făcu cîţiva paşi prin cabinet, apoi reveni la locotenentul general de poliţie.

— Ei bine, da, Berryer... o iubesc... cum spuneţi, ca un adevărat şcolar. Ştiu că şi ea mă iubeşte... ah ! pe Dumnezeu şi Belzebut, mă simt uşurat că pot s-o spun ! Da, e adevărat ! Am şi mărturisirea ei... şi...

— Şi regele nu îndrăzneşte să se hotărască ! zise Berryer strălucind din cauza încrederii ce i se făcuse. Deci am văzut bine ceea ce am văzut. Şi atunci, Sire, mi-am zis că din moment ce regele nu îndrăzneşte, este datoria prea plecaţilor săi supuşi, în general, şi a locotenentului general de poliţie în special, de a înlătura obstacolele...

— Şi voi aţi suprimat aceste obstacole ? întrebă regele cu ardoare. Există un soţ...

— Care nu contează !... Sire, reluă repede Berryer, în seara aceasta va trebui s-o conduc pe doamna d'Etioles la Versailles...

Lui Ludovic al XV-lea îi scăpă un strigăt uşor.

— Am pregătit totul, continuă Berryer, şi totul e gata. Doamna d'Etioles trebuie să se ducă în seara aceasta într-o casă din intersecţia Buci... o vom urca în trăsură, iar cel ce-o va face voi fi eu ! În ceea ce-l priveşte pe vizitiu, va fi unul dintre cei mai fervenţi slujitori ai Maiestăţii Voastre, domnul de Bernis...

— În seara asta ! repetă maşinal Ludovic al XV-lea uluit.

— În seara aceasta, la orele zece, insistă Berryer fără să-şi facă cea mai mică imputare în privinţa rolului infam pe care-l juca.

Într-adevăr, jubilînd cu bucuria ambiţiosului — cea mai teribilă bucurie care există — cu tonul cel mai natural, adăugă :

— Sire, vrea Maiestatea Voastră să-mi facă plăcerea de a-mi spune unde va trebui să se oprească trăsura ce va aduce pe doamna d'Etioles şi pe servitorul vostru...

— Berryer, îi zise regele, îmi faceţi un serviciu pe care nu-l voi putea uita niciodată.

Berryer se înclină atît de tare încît fruntea sa ajunse la nivelul genunchilor regelui.

— Nu-mi fac decît datoria, Sire ! murmură el.

— Planul vostru este admirabil ! reluă Ludovic al XV-lea. E al dracului de bun ! M-aţi făcut să văd mai bine în sufletul meu : n-aş fi îndrăznit ! Ei bine, trebuie să îndrăznesc !... Berryer, voi modifica ceva în planul vostru !...

— Ce anume, Sire ?...

— Nu pe voi trebuie să vă găsească doamna d'Etioles în trăsură, în clipa în care va urca.

— Şi atunci cine va fi, Sire ?

— Eu ! zise regele. Să mergem, Berryer. Condu-mă! Să nu mai pierdem nici o clipă !...

Ludovic al XV-lea îşi chemă valetul de cameră şi-i porunci să anunţe că s-a culcat şi că fiecare putea face ce dorea. Apoi, aruncîndu-şi o mantie pe umeri şi încingîndu-şi o spadă solidă, de luptă, ieşi din apartamentul regal printr-o uşă secretă, ajunse în dreptul unei scări întortocheate şi, urmat de Berryer, se găsi repede în afara Luvrului.

Cei doi bărbaţi merseră întins pînă la intersecţia Buci... Trăsura nu întîrzie să apară, condusă fiind de Bernis... Berryer se postă la uşa de intrare în casă şi cînd Jeanne apăru, o prinse în braţe şi o urcă în trăsură.

Trăsura se îndepărtă.

„M-am îmbogăţit !" murmură locotenentul general de poliţie.

. . . . . .

Jeanne, simţindu-se urcată astfel în trăsură avu sentimentul că fusese atrasă într-o cursă. În trăsură scoase un ţipăt disperat... dar două braţe viguroase o înlănţuiră imediat.

— Lăsaţi-mă, domnule ! strigă ea. Lăsaţi-mă ! Sînteţi un laş !... Lăsaţi-mă, dacă nu, vă jur că am să vă pălmuiesc !...

— Jeanne !... Jeanne !... Scumpa mea Jeanne ! strigă o voce înflăcărată.

Recunoscu vocea, îndepărtă mîinile care-i acopereau ochii, şi-l văzu pe rege aproape îngenuncheat.

— Voi !... Sire !... Cum ! Maiestatea Voastră era ! bîigui ea.

— La picioarele voastre, Jeanne !... Ah ! scuzaţi-mi excesele la care m-a împins iubirea ce v-o port ! Simţeam că nu mai trăiesc, Jeanne ! Nu mă gîndeam decît la voi ! Voiam să vă revăd cu orice preţ ! Fie numai şi ideea de a mai trece încă o zi fără să vă văd mi se părea odioasă... Oh ! vă implor, nu vă îndepărtaţi de mine !... Da, am îndrăznit să concep şi să execut acest plan, nedemn poate

de un gentilom, dar demn de un nebun îndrăgostit ca mine... Un cuvînt, Jeanne... o singură privire care să-mi spună că mă iertaţi !...

Jeanne era aşezată pe pernele trăsurii.

Era fermecată, în extaz... şi suspina.

Trăia o bucurie imensă auzindu-l vorbind astfel pe cel pe care-l iubea şi plîngea de fericire !...

— Sire, zise ea cu tristeţe, v-aţi purtat cu mine la fel cum v-aţi fi purtat cu una din acele fete ce nu merită să fie menajate...

Regele păli.

Reproşul era înspăimîntător de drept prin chiar cruzimea sa.

Dar ceea ce-l făcuse să pălească pe Ludovic al XV-lea era mai ales teama ca nu cumva Jeanne să-i scape, ca ea să nu-i ceară să oprească trăsura şi s-o lase să coboare.

— Ah ! exclamă el, văd bine că m-am înşelat !

— Ce vreţi să spuneţi, Sire ?...

— Nu mă iubiţi, Jeanne ! Acesta-i adevărul !...

— Eu !... Eu nu vă iubesc !...

Fusese un astfel de strigăt pasional încît Ludovic al XV-lea fu răvăşit, am putea spune chiar uluit... Mintea începuse să i se înfierbînte... Inima începuse să-i bată mai repede... se lăsă să alunece pe genunchi şi luînd în mîinile lui mîinile Jeannei, le acoperi cu săruturi pasionale... şi de o blîndeţe care pătrunse pînă în străfundul sufletului tinerei femei.

Şi îmbătat, exaltat ,repeta :

— Te iubesc, adorata mea Jeanne... Te iubesc şi sînt al tău pentru totdeauna...

— Sire ! Sire !... bîiguia Jeanne, extaziată.

— Te ador, Jeanne ! N-ai înţeles din sunetul vocii mele ? N-ai înţeles din gravitatea gestului pe care l-am făcut ? Gîndeşte-te că cel ce-a părăsit în secret Luvrul în toiul nopţii pentru a te întîlni e regele Franţei !...

— Vai ! murmură Jeanne, cu cît aş fi fost mai fericită dacă cel pe care-l iubesc n-ar fi avut nici Luvrul, nici gărzile sale...

— Jeanne, pentru a te întîlni, am făcut un lucru mai grav decît acela de a înşela gărzile : am înfruntat scandalul şi legile etichetei...

— Sire ! Sire !... Voi vorbiţi de scandal... Fie-vă milă, duceţi-mă înapoi la Paris...

— La soţul vostru ? zise Ludovic al XV-lea cu ciudă.

Jeanne începu să tremure ; i se citea spaima în priviri. Soţul ei !... Ea îl şi uitase !

Şi atunci regele înţelese deodată ce abis separa acea femeie delicată de fiinţa hidoasă care era d'Etioles.

Ludovic al XV-lea nu era gelos... nu avea dreptul să fie gelos. El nu cerea amantelor sale decît o fericire pasageră, fiind prea sceptic pentru a-şi imagina o posibilă fidelitate.

Fără îndoială că de data aceasta nu era vorba de o pasiune asemănătoare cu celelalte pe care le cunoscuse pînă atunci.

De data aceasta Ludovic realiza faptul că avea o inimă şi că acea inimă bătea mai repede decît ar fi vrut-o.

Deci înregistrase cu o bucurie ascunsă fiorul de groază ce-o scuturase pe Jeanne la simpla idee de a se întoarce la soţul său...

Se aşeză lîngă ea şi-i murmură cu ardoare :

— Vezi bine că nu te poţi întoarce la Paris pentru că tremuri numai la gîndul de a-l revedea pe bărbatul care îţi este soţ...

— Sire, unde mă conduceţi acum ? întrebă Jeanne, cuprinsă de panică.

— La Versailles, zise regele.

— Nu ! oh ! nu !... Sire !... În numele iubirii mele, în numele acelui sentiment atît de pur pe care tocmai vi l-am mărturisit..,

— Ascultă-mă ! o întrerupse regele. Te conduc într-o casă în care vei fi stăpîna suverană. Îţi jur pe onoarea mea de gentilom că nu voi intra acolo atîta vreme cît tu nu mă vei fi chemat !... Sau dacă voi veni acolo, o voi face-o în plină zi, ca un oaspete pe care binevoieşti să-l primeşti... Vom face împreună poezie şi muzică... lîngă tine voi uita mutrele false ale curtenilor mei, ameninţările cu războiul, observaţiile miniştrilor mei... în fine, voi uita acest lucru atît de strălucitor la suprafaţă şi atît de trist şi de gol în fond şi care se numeşte regalitate... Vrei, Jeanne ?... Vrei să fii îngerul meu păzitor, zîna mea bună ? Vrei să fii alinarea lungilor mele necazuri, disperărilor ce mă cuprind adesea ?... Vrei să fii izvorul de la care voi veni să iau bunătatea care, de la Versailles, va străluci peste întreaga Franţă ?... Un singur cuvînt şi trăsura asta se va întoarce la Paris ! Voi suferi, doamnă, voi plînge... nu

te voi mai deranja cu această iubire la fel de curată, ţi-o jur, ca şi a ta ! Toate capriciile tale îţi vor fi respectate. Dar dacă nu vei spune nimic, Jeanne, tu vei deveni prietena secretă a sărmanului Ludovic care nu are în jurul lui decît respectul etichetei şi nici o urmă de afecţiune... floarea tandră şi dulce asupra căreia mă voi apleca adesea pentru a mă îmbăta cu parfumul său !...

Jeanne îşi lăsase capul în jos şi-şi acoperise ochii cu palmele...

Oh ! ce vis frumos o făcea să viseze Ludovic !...

O iubire castă, curată... să fie prietena lui... să-l sfătuiască, să-l îndrume, să-l consoleze... ce binecuvîntare !...

Cuvîntul pe care-l cerea regele şi care trebuia s-o ducă la Paris n-a mai avut curajul să-l pronunţe !...

— Ludovic al XV-lea depuse un lung sărut pe fruntea ei... şi trăsura îşi continua drumul !...

. . . . . .

Brusc, răsunară două focuri de armă. Trăsura se opri !

Ludovic al XV-lea nu avea acea bravură temerară prin care se distinseseră unii din străbunii săi. Se temea de hoţi. Îi era frică de moarte.

Pe cîmpul de bătaie augusta sa persoană nu fusese prea des văzută.

Pălise la auzul celor două focuri de pistolet.

Dar în situaţia în care se găsea, în faţa femeii în ochii căreia el trebuia să fie chintesenţa cavalerismului şi a curajului, înţelese că orice ezitare i-ar fi fost fatală... un semn de laşitate care ar fi ucis iubirea din inima Jeannei.

Regele deschise portiera...

Jeanne scoase un ţipăt şi vru să-l reţină... Dar regele deja sărise din trăsură...

Ea îl urmă, hotărîtă să se lase omorîtă alături de el.

Numai că Ludovic al XV-lea, convins că avea de-a face cu o cursă a tîlharilor de drumul mare, cu toate că ar fi avut interesul să păstreze cel mai strict incognito, strigase deja că era regele !... în speranţa că acel cuvînt, regele, îi va servi de scut şi va fi suficient să pună pe fugă inamicul.

Nu mică îi fu mirarea văzînd că nu era în faţa sa decît un singur tînăr căruia lucirea felinarelor îi scotea în evidenţă paloarea şi care se retrăgea, disperat !...

Văzînd aceasta, Ludovic al XV-lea își regăsi curajul.

— Cine sînteți, domnule ? Cum de-ați avut curajul de a opri trăsura cu care călătorește regele ?...

— Mi-am permis această îndrăzneală, răspunse d'Assas cu vocea pierdută, crezînd că voi găsi în ea un bărbat care face meseria de zbir. Nu aveam cum să-mi închipui că regele Franței a consimțit să-l înlocuiască și să facă această meserie în locul lui !...

— Dar știți că sînteți îndrăzneț, amice ! strigă regele cuprins de furie. Ceea ce mi-ați spus v-ar putea costa foarte scump !... Dar eu sînt un prinț generos... Cereți-vă scuze și eliberați drumul...

— Am crezut, continuă d'Assas, în măreția regelui ; m-am înșelat ! Am crezut în onestitatea femeii care e lîngă voi, îmi cer iertare !...

— Și purtați și costumul ofițerilor mei ! răcni Ludovic al XV-lea. Numele vostru, cavalere !

Jeanne îl recunoscuse pe cavaler.

Tremurînd de frică și de milă pentru acel nobil și frumos cavaler pentru care, în anumite momente, ea nutrise sentimente mai duioase, Jeanne se avîntă spre el și-i luă mîna.

— Numele vostru ! repetă regele cu furie crescîndă.

— Tăceți ! îi șopti Jeanne. Tăceți ! Și fugiți !... Dacă nu, sînteți pierdut !...

— Sire ! zise tînărul ofițer, mă numesc cavalerul d'Assas și sînt ofițer în regimentul Auvergne. Am insultat maiestatea regală în persoana regelui și a amantei sale... Cui trebuie să dau spada mea ? Ei sau vouă ?...

Jeanne, împinsă înlături de cavalerul care se apropia, se retrase cu un țipăt de spaimă și, cu răsuflarea tăiată, aștepta hotărîrea regelui.

— Păstrați-vă spada, cavalere d'Assas, spuse Ludovic al XV-lea. Și duceți-vă s-o predați căpitanului gărzii mele, la Luvru. Îi ordonați să vă aresteze și să vă păstreze la Luvru pînă cînd voi fi luat o decizie convenabilă în ceea ce vă privește !...

— Mă voi duce, Sire ! răspunse liniștit d'Assas.

— Încă ceva, domnule ! reluă regele. Dacă veți avea din întîmplare ideea să fugiți, aflați...

— Sire ! îl întrerupse d'Assas, în familia mea nu se fuge — nici de închisoare și nici de moarte. Maiestatea Voastră poate sta liniștită ; mă voi duce să mă predau...

Se întoarse spre Jeanne și, stăpînindu-și un suspin, cu o voce fermă, blîndă și tristă, îi spuse :

— Adio, doamnă !...

Se îndreptă spre cal fără să întoarcă privirea.

— Insolentul ! mîrîi Ludovic al XV-lea, va vedea el ce înseamnă să-l înfrunți pe regele Franței !... Dacă nu fuge, o frînghie bună...

— Sire ! șopti Jeanne tremurînd, ascultați-mă ! Tînărul mă iubește și...

— Cu atît mai mult !

— Sire, vă cer să-l iertați !

— Cum, n-ați auzit ce-am hotărît ?... Dar ce faceți, plîngeți ?...

— Sire, gîndiți-vă că amintirea întîlnirii noastre va fi mînjită de sînge !

— Ei bine, fie !... N-am să-l trimit la moarte !

Și în sinea lui adăugă :

„Bastilia ucide la fel de bine ca și securea călăului !"

— Sire, reluă Jeanne strîngînd convulsiv mîna lui Ludovic al XV-lea, eu vă cer iertarea deplină a tînărului !...

— Ah ! Ah !... deci îl iubiți ?...

— Nu ! nu iubesc pe nimeni pe lume în afara voastră, Sire ! răspunse Jeanne cu o voce pătrunzătoare, întreruptă de suspine și atît de profundă, atît de adevărată încît regele fu convins. Vă rog numai să mă ascultați bine, Sire. Dacă domnul cavaler d'Assas nu-și recapătă imediat libertatea, am să-l strig în clipa în care va trece și-i voi cere să mă conducă la palatul d'Etioles înainte de a se preda la Luvru.

Tremura.

Sumbru și ezitant, regele o privea... și o admira ! Era în acele clipe de o frumusețe tragică...

Cavalerul d'Assas își regăsise calul, săltase în șa și, la pas, se îndrepta spre trăsură pentru a se reîntoarce la Paris... Ajunse în dreptul regelui...

Jeanne făcu un pas spre el.

Atunci Ludovic al XV-lea se hotărî : îl opri cu un gest și-l strigă :

— Cavalere d'Assas !

Cavalerul își opri brusc calul și, fără să scoată un cuvînt, aștepta...

— Sînteți liber, domnule ! zise regele cu o voce schimbată.

— O, bunul meu rege ! o, iubitul meu Ludovic ! murmura Jeanne. Cît sînteţi de bun, ca în visele mele... mareţ şi generos !

— Îmi place să uit, reluă Ludovic al XV-lea, iar actul vostru nebunesc şi vorbele şi mai nebuneşti pe care le-aţi pronunţat...

Cavalerul, livid, rămînea în continuare nemişcat, asemenea unei statui ecvestre. Cu aceeaşi indiferenţă cu care primise ordinul de a se preda, primea şi vestea eliberării sale ; cu inima strînsă ca într-o menghină, cu răsuflarea tăiată, nu avea decît un singur gînd :

„Jeanne e a lui !... Jeanne e a regelui ! Nu-mi rămîne decît moartea !..."

Ludovic nu era monumentul de generozitate pe care-l vedea Jeanne în imaginaţia ei înfierbîntată. Văzu cît putea să sufere nefericitul tînăr şi, neputîndu-l condamna nici la spînzurătoare, nici la Bastilia, vru să-l condamne la o pedeapsă şi mai atroce.

Şi, cu o voce plină de dispreţuitoare zeflemea, adăugă :

— Nu vreau să păstrez din noaptea aceasta decît amintirile plăcute pe care mi le va lăsa ea. Haide, domnule, sînteţi liber !

De data asta cavalerul fu scuturat de un lung şi neplăcut fior.

Aruncă o ultimă privire plină de disperare spre cea pe care o adora şi dispăru în noapte...

Regele o ajută pe Jeanne să urce în trăsură. Jeanne era palidă din pricina acelei scene şi frămîntată de sentimente confuze şi contradictorii în care domina ruşinea de a fi fost surprinsă de cavalerul d'Assas.

Apoi se îndreptă spre vizitiul nemişcat, înţepenit în scaunul său.

— Sînteţi rănit ? îl întrebă el.

— Da, Sire, sînt rănit la umărul drept... dar pot conduce...

— Sînteţi curajos ! zise regele.

— Cînd este vorba s-o servesc pe Maiestatea Voastră, rănit sau nu, atît cît mai sînt viu, aparţin regelui...

— Numele vostru ?

— De Bernis, Sire !

— Bine ! Nu vă voi uita, domnule de Bernis !... Plecăm !...

Ludovic al XV-lea sări cu uşurinţă în trăsura care se puse imediat în mişcare în direcţia Versailles...

Bernis, în timp ce ţinea hăţurile, îşi mişca de bine de rău braţul stîng pe care-l avea într-o eşarfă.

Dar dacă cineva ar fi desfăcut bandajele, pe care el le fixase surîzînd, ar fi constatat că braţul şi umărul nu aveau nici cea mai mică zgîrietură...

CAPITOLUL XXVI

CĂSUȚA

Nici nu plecase bine trăsura regelui că bărbații care asistaseră la derularea scenei, întinși pe burtă pe cîmpul de lîngă drum, se și ridicară.

Du Barry alergă la cai, sări pe al său și, dînd ordin acoliților săi să se îndrepte spre oraș, porni la drum.

Dacă nu văzuse chiar totul, în schimb auzise totul.

Aflase în felul ăsta că în locul lui Berryer în trăsură se afla Ludovic al XV-lea.

Sărind peste șanțul ce despărțea cîmpul de drum, își reluă galopul și în scurt timp ajunse din urmă trăsura. Lăsînd o distanță suficientă pentru a nu putea fi văzut sau auzit, din trăsură, începu s-o urmărească.

„D'Assas ăsta are o baftă ! mormăi el. Un altul, chiar eu, nu contează, ar fi fost arestat mîine dimineață și la Bastilia, băiete !... poate și o întrevedere cu călăul ! Ah ! regele ăsta e slab de-a binelea !... D'Assas a scăpat neșifonat !... Și cine știe dacă aventura asta nu-i va fi de folos !... Iat-o pe micuța d'Etioles favorită !... Or, fata mi-a făcut impresia că ar nutri pentru frumosul cavaler un sentiment ce frizează tandrețea !... Oricum, n-am văzut încă totul ! Vom trăi și vom vedea !"

Douăzeci de minute mai tîrziu în fața lor apăru în noapte giganticul castel ce evoca imensul orgoliu al lui Ludovic al XIV-lea. Fără îndoială că regele dăduse indicații lui Bernis, căci acesta, fără să ezite, înconjură aripa dreaptă a castelului și se angajă pe drumul ce ducea drept spre locul pe care mai tîrziu va fi înălțat Trianonul.

După zece minute, trăsura se opri.

Du Barry sări repede din șa și, fără să se mai ocupe de calul său, care era dresat să nu se miște din loc din

clipa în care stăpînul punea piciorul pe pămînt, ascunzîndu-se după trunchiurile copacilor, ajunse la timp pentru a-l vedea pe Ludovic al XV-lea coborînd din trăsură... Jeanne rămăsese în trăsură...

Bernis, care nu primise nici un ordin, stătea nemișcat pe locul său. Du Barry privea cu atenție ceea ce se petrecea în fața sa.

Remarcase faptul că trăsura era oprită în fața porții unui elegant pavilion în stil Renaissance ce părea părăsit, cu obloanele trase și ușile închise.

Regele se apropie de ușa de la intrare și lovi de trei ori cu ciocănelul.

Imediat, ca și cînd cineva ar fi vegheat în permanență la intrare, ușa se deschise și apăru o grațioasă subretă, luminată de lampa pe care o ținea în mînă. Femeia îl recunoscuse pe rege ? Poate. Dar nu schițase nici un gest de surpriză, nu scosese un cuvînt și se mulțumise să lumineze trecerea ridicînd lampa.

Atunci Ludovic al XV-lea se întoarse la trăsură, deschise portiera și întinse mîna.

Du Barry o văzu apărînd pe doamna d'Etioles care, palidă și tremurîndă, se sprijini de ea pentru a coborî.

Regele o conduse pînă la ușa de intrare și, adresîndu-se subretei, îi spuse :

— Suzon, iat-o pe noua voastră stăpînă. Sper că totul e pregătit pentru a o primi cum se cuvine.

— Da, domnule, răspunse demn subreta.

— Doamnă, reluă Ludovic al XV-lea, adresîndu-se Jeannei, binevoiți să vă considerați aici ca la voi acasă. Și chiar și sînteți acasă. Căci din această clipă casa pe care o vedeți vă aparține. Îndrăznesc să sper că veți binevoi uneori ca, printre prietenii care vor veni să vă salute, să-l primiți pe cel mai fidel și mai supus dintre servitorii voștri.

În același timp se înclină profund.

Jeanne, tulburată pînă în adîncul sufletului, avu o ultimă ezitare.

Făcu o reverență și murmură cu o voce confuză :

— Veți fi întotdeauna binevenit... domnule !...

Și intră !

Ludovic al XV-lea rămase cîteva clipe în fața ușii, cu un surîs deosebit în colțul buzelor. Apoi se întoarse energic și urcă în trăsura care cîteva minute mai tîrziu se oprea

în fața castelului unde totul era întotdeauna pregătit, zi sau noapte, s-o primească pe Maiestatea Sa...

„Uf ! murmură Bernis, lăsînd trăsura în mîinile lacheilor, nu știu cît a putut urca jupîn Berryer pe faimoasa scară în noaptea asta !... în ce mă privește, situația se prezintă foarte bine... Acum e cazul să ne gîndim bine ce facem !... Trebuie sau nu să-l previn pe scumpul domn Jacques... oh ! pardon... monseniorul !... Ia să vedem de ce parte trebuie să mă dau ?... Și dacă o las în voia sorții ?... Cine va fi învingător ? regele, sau puternica societate la care sînt afiliat ?... Oricum, să ne luăm noi două zile de pauză... și de reflecție..."

Așa că domnul de Bernis se retrase în camera ce-i fusese pregătită și începu, într-adevăr, să reflecteze.

Pe cînd du Barry, în ceea ce-l privește, se aruncă din nou în șa și-și îndemnă nu tocmai blînd animalul pe drumul ce ducea la Paris.

La orele trei ale dimineții, în timp ce Bernis se gîndea, Berryer aștepta. Jeanne visa la uimitoarea sa aventură și regele dormea foarte liniștit, du Barry bătea la ușa casei de pe strada du Foin și în ciuda orei nepotrivite, fu primit imediat.

„Și acolo erau de veghe, zi și noapte."

. . . . . .

A doua zi Parisul luă cunoștință cu indiferență că : Curtea se mutase la Versailles, regele fiind cînd la castel, cînd la Luvru, edictele privind impozitele picînd cu o monotonă regularitate, implacabile. Parizienii nu fură nici întristați, dar nici veseli aflînd că, dintr-un capriciu care-i era caracteristic, regele lor părăsea orașul pentru a se duce să se culce la Versailles.

Toată ziua fu agitată de exodul cavalerilor, trăsurilor, seniorilor și doamnelor din înalta societate care se grăbeau care mai de care să alerge acolo unde erau siguri că aveau s-o regăsească pe Maiestatea Sa, adică sursa onorurilor și favorurilor lor.

Numai că, deși toată lumea era la curent cu obiceiurile lui Ludovic al XV-lea, nu toți împărtășeau aceeași filozofie indiferentă precum bunii burghezi ai Parisului.

Miniștrii erau îngrijorați.

Dimpotrivă, tinerii seniori erau veseli ; căci Versaillesul era un loc al deliciilor... sărbătorilor de tot felul, măreața și somptuoasa viață regală...

Doamnele se întrebau ce se ascunde în spatele acestui capriciu regal...

Și nu numai una se gîndea la micuța d'Etioles, cu care Maiestatea Sa se întreținuse în timpul serbării de la Primărie... Altele, de asemenea, se gîndeau și la acea superbă doamnă du Barry pe care regele părea s-o fi admirat foarte tare — și toate, cu neliniște, cu o surdă gelozie, se întrebau dacă, ajungînd la Versailles, nu vor fi puși în fața faptului împlinit și nu li se va prezenta o nouă domnișoară ducesă de Châteauroux...

Mare le-a fost tuturor mirarea cînd seara îl văzură pe rege flecărind afectuos cu sărmana Marie Leczinska, regina atît de disprețuită și de părăsită...

Ludovic al XV-lea lucrase îndelung cu domnul marchiz d'Argenson. Apoi avusese o întrevedere foarte lungă cu locotenentul său general de poliție. Față de curtenii săi se arătase a fi vesel, afabil, mai mult de douăzeci de doamne cărora nu le adresase pînă atunci cuvîntul primiră complimente din partea lui...

Rezultatul : toată lumea era radioasă la castelul Versailles, începînd cu regina Maria, care spera într-o întoarcere a regalului ei soț pînă la primul ministru, care nu-l găsise niciodată pe Ludovic al XV-lea atît de atent și receptiv la sfaturi și la seniorii de mai mică importanță care vedeau în bunăvoința regelui o promisiune de viitoare serbări.

Dar ceea ce surprinsese cel mai mult această lume atît de nobilă și de promptă la comentarii fusese vederea Maiestății Sale întreținîndu-se îndelung și în particular cu acel micuț abate disprețuitor, acel prețios poetaș care era domnul de Bernis.

De Bernis avea brațul în eșarfă și, abordîndu-l, regele îi spuse cu voce tare :

— Deci, sînteți rănit, domnule ?...

— Da, Sire, îi răspunse Bernis, mi-am scrîntit puțin brațul stîng...

— Trebuie să vă odihniți, reluase regele cu solicitudine.

— Sire, nu există pentru mine odihnă mai vindecătoare decît să mă găsesc în preajma Maiestății Voastre.

Regele surîse acestei extravagante flatări şi-l condusese pe micuţul abate spre ambrazura unei ferestre.

Cînd Ludovic al XV-lea îl părăsi pe Bernis, seniorii cei mai de vază se crezură obligaţi să vină să-l întrece ce-i mai face braţul. Niciodată Bernis nu fusese mai sărbătorit ca acum. Cîţiva încercară abili să afle cauza acelei misterioase luxaţii... dar el rămase impenetrabil, zburînd din grup în grup, primind şi lansînd ocheade sau complimente ; fiecare îl admira şi îi descoperea o calitate, de fapt o mulţime de calităţi pînă atunci nebănuite !...

Bernis era pe drumul cel bun !...

Pe la orele zece ale serii Ludovic se retrase în apartamentele sale şi se lăsă pe mîinile lui Lebel, valetul său de cameră.

Bernis, strălucind de fericire, urcă scările care conduceau spre camera care-i era destinată : căci regele dorise să locuiască la castel.

— Hotărît lucru, îşi zise Bernis, cred că am făcut bine că nu m-am dus să-l caut pe... domnul Jacques ! Trăiască regele, ce dracu !... mai ales dacă-şi ţine promisiunile făcute... Şi de ce nu şi le-ar ţine ?

Pronunţînd aceste cuvinte în petto, Bernis apăsă pe clanţa uşii şi, deschizînd-o, văzu un bărbat instalat în colţul şemineului, în faţa unui foc zdravăn şi vioi...

Bernis crezu la început că s-a înşelat, dar văzu repede că se afla în camera lui....

Intră şi închise uşa, apoi se îndreptă spre bărbatul care, aşezat într-un fotoliu, stătea cu spatele la el, şi-i spuse vesel :

— Încîntat să vă fiu gazdă, domnule, mai ales dacă-mi veţi spune cu cine am onoarea... să...

Ultimele cuvinte îi rămaseseră în gît.

Bărbatul se întorsese, se ridicase... şi Bernis recunoscu în persoana acestuia pe... domnul Jacques !... superiorul său... şeful redutabil şi de temut... stăpînul atotputernic !...

— Domnule... bîigui el... Monseniore !...

Îndoi genunchiul, pălind brusc.

— Liniştiţi-vă, zise domnul Jacques. Ridicaţi-vă... şi priviţi-mă. De ce vă temeţi ?... Că am fost văzut intrînd aici ?... Fiţi pe pace...

— Oh ! Monseniore !...

— Atunci ?... Aveţi un păcat pe conştiinţă... În cazul acesta, mărturisiţi-mi-l, copilul meu ! Ştiţi că ordinul nostru, dacă este nemilos în ceea ce-i priveşte pe ipocriţi şi trădători, ştie să-i ierte pe cei ce se căiesc... Vorbiţi deci fără teamă, vă ascult...

În acelaşi timp, domnul Jacques se reaşezase în fotoliul său.

Bernis era înspăimîntat...

Dar îşi reveni repede. Şi cu o voce din nou fermă zise :

— Monseniore, am, într-adevăr, ceva să-mi reproşez : faptul că am întîrziat să vă pun la curent cu cele întîmplate în noaptea trecută...

— Nu-i aşa grav, zise liniştit domnul Jacques, şi, de altminteri, aveţi o scuză...

Bernis tremura. I se părea că ghiceşte o înspăimîntătoare ironie sub aerul calm al teribilului său interlocutor.

— Vai , nu, Monseniore ! zise el.

— Ba da ! Aţi fost rănit !... E un motiv suficient...

— E adevărat, Monseniore, făcu Bernis vesel, nu m-am gîndit...

— La motiv, sau la rană ? Cine v-a rănit, cavalerul ?...

— Da, Monseniore.

— Lovitură de spadă ?

— Nu, a tras în mine...

— Rană de glonţ... Iată, fiule, am cu mine un balsam vindecător pentru rănile de glonţ... lăsaţi-mă să vă îngrijesc rana de la braţ şi vă veţi vindeca foarte repede...

— Monseniore, bîigui Bernis, devenit pămîntiu, eu... nu voi permite... sînt încurcat...

— Hai, hai !... Lasă-mă să te oblojesc, nu-ţi fie frică !

Şi spunînd acestea, scoase dintr-un buzunar un flacon pe care-l destupă şi apoi strînse braţul în eşarfă.

Bernis se retrase doi paşi şi căzu în genunchi.

— Monseniore, zise el plecînd capul, fie-vă milă de mine : am minţit ! Nu sînt rănit !...

— Asta-i foarte grav, zise domnul Jacques după cîteva clipe de tăcere. O minciună !... Ştiţi cum sînt pedepsite minciunile de la inferior la superior, mai ales cînd superiorul e generalul ordinului !... Nu aveţi decît un mijloc de a obţine absolvirea : trebuie să vă spovediţi. Dacă aţi fost supus unor tentaţii, dacă demonul ambiţiei şi-a făcut sălaş în voi şi v-a dat sfaturi rele, spuneţi-mi şi vom vedea !...

— Monseniore, zise Bernis ridicîndu-se, nu am altă greşeală a-mi reproşa decît aceea de a nu fi venit să vă raportez la timp ceea ce s-a întîmplat, cum era de datoria mea...

Fără să scoată un cuvînt, domnul Jacques se duse la fotoliul în care stătuse şi pe care-şi lăsase pelerina. O luă şi o puse pe umeri.

— Ce faceţi, Monseniore ! exclamă Bernis, tremurînd.

Domnul Jacques se întoarse atunci spre el.

Era de nerecunoscut. Ochii îi ardeau, trăsăturile feţei purtau amprenta unei indicibile maiestăţi.

— Cum adică ce fac ? mugi el. Părăsesc oaia rătăcită ce refuză să se întoarcă la turmă. Fug din locul acesta unde se respiră un aer de minciună şi de trădare ! Amintiţi-vă hîrtia pe care am semnat-o ! Amintiţi-vă că v-aţi angajat să serviţi interesele ordinului în dauna intereselor regelui. Mîine, dar ce zic eu ! în seara asta, în cîteva minute hîrtia va fi în mîinile regelui. Adineauri eraţi favoritul lui. În seara în care v-aţi făcut vise de mărire vă veţi trezi la Bastilia... şi acolo puteţi reflecta în linişte cum anume ne mai puteţi trăda. Numai că treaba asta poate dura toată viaţa !...

— Graţie, Monseniore ! bîigui Bernis. Sînteţi înspăimîntător. Mă căiesc ! oh ! mă căiesc din tot sufletul !

— Deci aşa va să zică, ce v-aţi spus : „Nu-mi voi anunţa şeful despre lucrurile care-l interesează. Voi servi ruşinoasele porniri ale acestui rege pervers ! Şi în felul acesta voi face mai repede avere şi carieră ! ...". Nesăbuinţă ! Aţi avut totuşi dovezi că ştiu totul la timp !...

— Iertaţi-mă, Monseniore, exclamă Bernis. Ei bine, da, mărturisesc ! ambiţia m-a ispitit ! Ambiţia m-a făcut să părăsesc calea cea dreaptă ! Dar sînt gata s-o urmez din nou !... Nu pentru că mă tem de prăbuşirea unui vis sau că-mi este frică de Bastilia !... Monseniore, o ştiţi prea bine : pentru un vis ce-şi ia zborul, construieşti alte douăzeci... şi poţi să ieşi din temniţa cea mai secretă !... Îmi cunoaşteţi sufletul, ştiţi care-mi sînt aspiraţiile ! Ei bine, Monseniore, mă căiesc pentru că realmente voi sînteţi cel mai puternic, pentru că vă admir şi că-mi inspiraţi un sentiment vecin cu adoraţia... Fiţi clement, fiţi generos... şi ştiţi că sînt capabil să repar cele mai nefericite situaţii...

— Bine, fiule ! zise domnul Jacques reîntorcîndu-se la locul său. În clipa asta sînteţi cu adevărat sincer, şi sper că noaptea asta v-a dat o lecţie binevenită... Sînteţi una dintre cele mai subtile inteligenţe pe care le avem în ordinul nostru. Îmi sînteţi de mare folos. Nu voi pierde deci timp mimînd o severitate ce e departe de mintea şi inima mea. Sînteţi iertat. Să nu mai vorbim despre astea...

Bernis se înclină, luă mîna pe care i-o întindea domnul Jacques şi, cu o teamă respectuoasă, o sărută.

— Să vedem, îi spuse atunci domnul Jacques. Povesteşte-mi totul aşa cum s-a întîmplat.

Bernis povesti totul de-a fir a păr, aşa cum am povestit noi mai înainte.

Termină prin a da toate informaţiile despre casa în care fusese condusă Jeanne.

Domnul Jacques îl asculta, înfundat în fotoliu, cu ochii închişi ; memora informaţiile.

— Bernis, zise el la sfîrşit, trebuie ca în cel mult două zile să am lista tuturor persoanelor care, sub un motiv sau altul, locuiesc în acea casă ; îmi trebuie o notiţă exactă despre fiecare, moravuri, gusturi, slăbiciuni, gradul de coruptibilitate... Mă înţelegeţi ?...

— Da, Monseniore. Şi vă pot semnala deja o cameristă pe care Berryer a plasat-o acolo acum cîtva timp pentru a obţine informaţii...

Domnul Jacques avu un imperceptibil tresărit de bucurie.

— Se numeşte Suzon, continuă Bernis. E o pasăre rară. E devotată în întregime locotenentului general de poliţie, dar au fost două ocazii care mă fac să cred că nu mă priveşte cu ostilitate. Dimpotrivă...

— În felul acesta, credeţi că vă puteţi introduce acolo ?...

— Aşa cred, Monseniore !

— Şi puteţi introduce şi pe altcineva ?... Fie bărbat, fie femeie ?...

— Sînt sigur, Monseniore !...

— Capul sus ! murmură atunci domnul Jacques, partida nu-i pierdută !... Am să-mi iau revanșa !... Bernis, reluă el cu voce tare, credeți că puteți s-o convingeți pe acea fată... cum i-ați spus ?

— Suzon... vă repet, Monseniore, poate că ea are o simpatie ascunsă pentru mine, dar e o fată foarte fină și foarte devotată lui Berryer...

— Va trebui s-o convingi să se lase înlocuită de o altă femeie... Crezi că ai să reușești ?

— Voi face tot posibilul, Monseniore. Dar această înlocuitoare...

— Vă va fi indicată la momentul potrivit. Pentru moment, iată care sînt ordinele mele : îmi trebuie un plan al casei, o listă cu toate persoanele care-o locuiesc ; și, în sfîrșit, vă veți ocupa de mîine dimineață să vă puneți bine cu micuța Suzon...

— Mai aveți și alte ordine să-mi dați, Monseniore ?

— Da, da... Va trebui să-i spunem cavalerului d'Assas unde a fost codusă doamna d'Etioles, și să-i mai spunem și că regele încă n-a pus piciorul în casă...

— Adică să-i înviorăm speranțele ?... O să am eu grijă de asta !...

Domnul Jacques făcu un semn aprobativ din cap, și, după ce-i dădu binecuvîntarea lui Bernis, se retrase fără zgomot.

Părea că știe la perfecție scările și coridoarele castelului.

Căci refuză să se lase condus de Bernis.

În realitate, fusese condus de un bărbat care-l aștepta la colțul primului coridor pe care-l parcursese.

Acel bărbat, înfășurat într-o manta sub care se putea vedea adesea strălucitorul costum al unui mare senior, îl conducea pe domnul Jacques, răspundea la somațiile gărzilor pe care le întîlneau, dădea parola la ieșire și, odată ajunși pe esplanadă, se înclină profund.

— Monseniorul e mulțumit de umilul său însoțitor ? întrebă el.

— Foarte satisfăcut, scumpul meu conte, vă mulțumesc, răspunse domnul Jacques ; vă puteți retrage și vă puteți întoarce la castel.

Bărbatul îl salută și mai profund și făcu cîțiva pași, retrăgîndu-se.

— Apropo, reluă brusc domnul Jacques, îl cunoașteți pe domnul Bernis ?

— Da, Monseniore !...

— Ei bine, abandonați pentru o perioadă sarcina ce v-am dat-o. Vă veți lipi de domnul Bernis și-mi veți raporta absolut tot ce face : fiecare gest, fiecare cuvînt, tot...

Și de data aceasta, generalul Societății lui Isus se îndepărtă liniștit, în timp ce însoțitorul său se retrase spre castel. Și cine s-ar fi găsit lîngă el, l-ar fi auzit spunînd :

„Cît sînt de lași bărbații ! Și cît e de greu să-i ții pe drumul cel bun ! Cu toate astea, e suficientă puțină inteligență și voință combinate pentru a răsturna lumea !... Să ne facem datoria pînă la capăt !..."

CAPITOLUL XXVII

VICLENII

În dimineaţa ce a urmat nopţii de pomină, domnul de Bernis, cu braţul tot în eşarfă, părăsi castelul pe furiş. Misteriosul personaj pe care continuăm să-l numim domnul Jacques avea toate motivele să se ferească de el. Nu numai că de Bernis era prea inteligent pentru a persista în greşeala de a juca pe două fronturi, dar avea pentru şeful său o admiraţie fără limite. Scena ce se petrecuse cu o noapte înainte nu putea să i-o diminueze...

Hotărîse să-i rămînă fidel şi să se supună orbeşte.

Trebuie să adăugăm că fidelitatea faţă de domnul Jacques nu putea să-i micşoreze favorurile regelui. Dimpotrivă, poate că se va mai găsi ocazia să-i facă Maiestăţii Sale noi servicii.

Aşa încît, plin de înflăcărare, luă drumul Parisului şi se opri drept la hanul „Trei Delfini" unde ceru să-i vorbească domnului cavaler d'Assas.

Cîteva minute mai tîrziu era introdus în camera lui d'Assas şi, după ce-l salută politicos, îl întrebă :

— Mă recunoaşteţi, domnule ?

Cavalerul îşi examină cîteva clipe vizitatorul, apoi dădu din cap.

Bernis profită de răgaz pentru a-l examina, la rîndul lui, pe cel din faţa sa. Cavalerul era foarte palid, ceea ce dovedea că a dormit puţin sau deloc, şi avea ochii roşii, ceea ce dovedea că plînsese mult. Părea cuprins de cea mai neagră tristeţe. În plus, Bernis remarcă faptul că sacul de voiaj era deschis pe pat şi că se pregătea să-şi împacheteze uniforma de paradă : era evident că d'Assas se pregătea de plecare.

— Domnule cavaler, reluă el, văzînd că nu fusese recunoscut, mă numesc de Bernis şi am faima unui poet acceptabil. Doamna de Rohan, ale cărei inteligenţă şi reputaţie le cunoaşteţi, mă apreciază, şi am toate motivele să cred că sînt la fel de bun ca oricare altul.

Cavalerul se înclină politicos, dar rece.

— Prezentările fiind făcute, scumpe domn, deşi mă îndoiesc că v-a interesat ce v-am spus, vreau să vă spun un lucru ce vă va interesa mult mai mult ; eu am fost cel care acum două seri a condus trăsura în care se găseau doamna d'Etioles şi Maiestatea Sa...

Cavalerul fu scuturat de un fior. Aruncă o privire plină de ură filfizonului inoportun care venise să-i insulte durerea şi, cu o voce tremurînd de furie, îi răspunse :

— Văd că aveţi mai multe meserii, domnule... cînd faceţi versuri, cînd...

— Staţi ! făcu Bernis. Scuzaţi-mă că vă întrerup...

— Şi de ce mă întrerupeţi, strigă violent d'Assas, în clipa în care mă pregăteam să spun...

— Vă întrerup din nou... şi asta pentru că citesc în privirea voastră insulta care vă stă pe limbă. Or, scumpul meu cavaler, dacă am să vă las să proferaţi această insultă, vom fi nevoiţi să ne tăiem beregăţile în seara asta sau mîine, ceea ce n-ar fi prea grav. Dar aş fi obligat să vă părăsesc imediat, ceea ce ar fi supărător pentru voi, pentru că nu veţi afla ce am vrut să vă spun, şi supărător pentru mine, care aş fi disperat să ştiu în braţele disperării simpaticul tînăr pe care, cu un cuvînt, l-aş fi putut consola...

— Ce înseamnă... ? murmură cavalerul năucit de vorbăria vizitatorului său.

— Înseamnă că, fiind vizitiul Maiestăţii Sale, acum două nopţi, am asistat la toate peripeţiile, iar atitudinea voastră eroică mi-a inspirat simpatia cea mai puternică şi mai sinceră. În acelaşi timp am înţeles starea voastră sufletească, ceea ce nu era tocmai greu, şi mi-am zis : „Iată, pe cinstea mea, un gentilom ce stă să plîngă, deşi se înşeală, pentru că-şi imaginează... ceea ce nu e..."

D'Assas făcu un salt.

— Ceea ce nu e ! bîigui el devenind livid. În numele cerului, domnule, explicaţi-vă mai clar... simt că-mi pierd minţile numai la gîndul că... poate... m-am înşelat...

— Ei bine ! am să fiu clar și precis. În primul rînd, credeți că doamna d'Etioles l-a urmat de bunăvoie pe rege ?

— Da !

— Și credeți că-l iubește ?...

— Vai, da !...

— În fine, mai credeți că de atunci sînt împreună ?

D'Assas lăsă capul în jos. Și ochii i se umplură de lacrimi.

— Vă înșelați în privința tuturor acestor trei punete... sau aproape, zise atunci Bernis.

Cavalerul tresări.

— În primul rînd, doamna d'Etioles a fost urcată cu forța în trăsură. A fost atrasă într-o cursă, și eu pot jura că așa a fost : am fost de față. Vă garantez că s-a apărat, și a încetat să se apere în clipa în care i s-a garantat că va fi condusă într-o casă care va fi numai a ei...

Cavalerul dădea din cap, gîndindu-se :

„De ce nu mi-a spus-o cînd ne-am întîlnit ?"...

— E adevărat, continuă Bernis, că această încîntătoare doamnă are oarecare simpatie pentru rege... s-ar putea spune că e orbită de măreția regală... Dar astea mă privesc... Și uite așa ajungem la cel de-al treilea punct : Doamna d'Etioles a fost condusă la Versailles într-o casă în care regele nu a intrat. Și ea n-a acceptat să locuiască acolo decît cu condiția că va putea primi pe cine va voi... chiar și pe soțul său, adăugă Bernis izbucnind în rîs.

— Sînteți sigur de ce spuneți ? îl întrebă d'Assas, strîngîndu-l de mînă.

— La dracu ! domnule, strigă Bernis, scoțînd un țipăt de durere, uitați că mi-ați zdrobit umărul ?

— Oh ! scuzați-mă... deci eu... adică glonțul meu...

Sărmanul cavaler era dezolat, și Bernis văzu că era pe cale să cîștige partida.

— Nu-i nimic, reluă el. În opt zile nu voi mai avea nimic. Și apoi asta îmi va fi învățătură de minte să nu mă mai amestec în felul acesta de aventuri în loc să-mi văd de rime, ceea ce e meseria mea... Dacă sînt sigur că regele n-a intrat încă în casa doamnei d'Etioles ?... Vă pot jura pe cuvînt de onoare !...

— Și cum de știți ? strigă cavalerul, cuprins brusc de bănuială.

— Cavalere, voi iubiți ; în privința asta, cel puțin, ne asemănăm, și eu iubesc !... Oh, liniștiți-vă, nu pe doamna d'Etioles... ci o încîntătoare, o delicioasă copilă ce locuiește în casa cu pricina, pe post de subretă... Ce vreți ? Nu-i de rangul meu, dar porumbița mi-a făcut farmece, altfel nu-mi explic... Ca să-i fac pe plac m-am transformat în Phoebus conducînd carul lui Amor... Pe scurt, Suzon... așa o cheamă, Suzon... nu are secrete față de mine, și așa, prin ea, știu tot ceea ce e interesant pentru mine... sau pentru prietenii mei... și sper că-mi veți face onoarea de a fi printre ei.

Cavalerul îi întinse mîna lui Bernis și sună să i se aducă o sticlă cu vin de Malaga.

Gheața odată ruptă, Bernis multiplică detaliile, furnizînd dovezi, răspunse la toate întrebările cavalerului, asigurîndu-l că era încîntat să-i joace o festă regelui, pe care-l detesta și în final îi propuse să-l conducă la Versailles, ca să-i arate casa în care era închisă doamna d'Etioles.

— N-aș fi îndrăznit să v-o cer ! exclamă cavalerul încîntat, dar îmi făcusem deja planul : v-aș fi urmărit și cum vă duceți zilnic în acea casă...

— Bine gîndit ! Ei bine ! scumpul meu cavaler, acționați ca și cînd nu v-aș fi propus nimic : urmăriți-mă fără să-mi dau seama. Mă voi urca pe cal și casa în fața căreia am să descalec, aceea e ! În felul acesta nimeni nu mă va putea acuza că eu sînt cel care v-a adus acolo. Mai mult, dacă ne vom întîlni la Versailles...

— Fiți liniștit, n-am să vă recunosc...

— Minunat ! Și acum, la drum !...

Cei doi tineri coborîră, încălecară fiecare pe calul lui și merseră alături pînă la ieșirea din Paris. Acolo își strînseră mîinile și Bernis o luă înainte, urmat la două sute de pași de d'Assas.

La căderea serii au ajuns la Versailles.

Bernis ocoli aripa dreaptă a castelului ; cavalerul, cu inima bătîndu-i violent în piept, îl văzu trecînd la pas și oprindu-se în cele din urmă în fața unei case izolate. Bernis descălecă, se uită la harnașament, ca și cînd ceva n-ar fi fost în ordine la ea, apoi încălecă și dispăru în noapte.

Imediat după asta cavalerul descălecă, își legă calul de trunchiul unui copac și se îndreptă spre casa ce

avea o înfățișare dintre cele mai misterioase. Se opri la douăzeci de pași de fațadă și, ascuns în umbra unui pîlc de arbori, o examina cu un interes ușor de înțeles.

„Acolo e ! murmură el. Ea e acolo, sînt sigur ! Tînărul acela nu m-a mințit ; ce interes ar fi avut s-o facă ?... Da ! acolo trebuie să fie !... Dacă aș putea intra ! să-i vorbesc ! să-i mărturisesc întreaga mea suferință !..."

În clipa aceea, un bărbat ascuns de o pelerină, care urmărea și el casa la cîțiva pași în urma cavalerului, surîse și se afundă și mai adînc în beznă, surîzînd și zicîndu-și :

„Bernis și-a ținut cuvîntul... iată-l pe cavaler... Bravo !... lecția de aseară i-a fost de folos !"

Bărbatul era domnul Jacques...

Cavalerul, timid și singur ca un sărman îndrăgostit ce era, mînca din ochi casa și încerca să ia eroica hotărîre de a merge să bată la ușă, deși convins că nu va avea niciodată curajul s-o facă.

Cu toate acestea, convins că n-ar putea trăi fără s-o mai vadă măcar o dată, sfîrși prin a se dezlipi de arborele în spatele căruia se ascunsese și făcu cîțiva pași energici, lovindu-se de cineva care mergea la fel de vioi.

— La dracu cu toți chiorii ! mormăi acesta.

— Duceți-vă voi la dracu, domnule prost-crescut ! replică energic cavalerul care se găsea în acea stare deosebită a îndrăgostiților deranjați.

— Ei ! reluă vocea devenită zeflemitoare și insolentă, dar e scumpul cavaler d'Assas !...

— Contele du Barry ! exclamă d'Assas, recunoscîndu-l.

Era într-adevăr du Barry care, avînd de îndeplinit oarecare sarcini, dădea tîrcoale faimoasei căsuțe care, în lipsa altor merite, îl avea pe acela de a fi pe moment cea mai bine păzită.

Du Barry, recunoscîndu-l pe d'Assas, aruncă o privire rapidă în jurul lui.

Peisajul era pustiu. Sub copaci singurătatea era profundă.

Pe cînd casa, ea era destul de departe și ermetic închisă.

Atunci fața lui du Barry se împurpură de furie.

Îl ura pe bărbatul din fața lui, pe cavalerul care-l insultase, umilise și apoi îl rănise !

Teribilul domn Jacques pusese surdină acestei uri. Du Barry trebuise să se supună, cu ura în suflet.

Dar acum erau singuri, față în față !...

O lovitură de spadă se dă repede !... Și dacă-l va atinge cum trebuie pe cavaler, dacă va fi o clipă la mîna sa, pumnalul va termina ceea ce a început sabia.

D'Assas se retrăsese doi pași. Contele îi inspira o adversitate de netrecut. Cu toate că, dacă era să creadă cele spuse de domnul Jacques, lui du Barry îi datora ieșirea atît de rapidă de la Bastilia.

Cavalerul își ridică deci pălăria, și, obligat de politețe, spuse :

— Conte, mi s-a spus că ați făcut tot ce se putea ca să-mi redați libertatea, atunci cînd am fost arestat. Binevoiți deci să primiți umilele mele mulțumiri...

— Pe cinstea mea, scumpul meu domn, mă uimiți, făcu du Barry. Eu m-am ocupat să vă pun în libertate ?... Sînt încîntat s-o aflu...

D'Assas își puse pălăria pe cap.

Du Barry nu se descoperise.

— În cazul acesta, reluă cavalerul, m-am înșelat mulțumindu-vă, și-mi pare rău.

— Cu atît mai mult mulțumirile voastre ar părea unor urechi rău intenționate a fi fost făcute de frică, ricană du Barry.

— Ce fel de teamă, vă rog ? întrebă d'Assas care începuse să înțeleagă încotro bate du Barry.

— Să zicem, de exemplu, frica să nu vă cer socoteală pentru lovitura de spadă dată pe nepregătite... În plus, se pare că în Auvergne datoriile de onoare se plătesc cu mulțumiri. Vă previn că eu nu accept astfel de plăți, domnule...

— În Auvergne, domnule, răspunse grav d'Assas, cînd sînt refuzate mulțumirile, folosim spada...

— Atunci, în gardă ! făcu du Barry scrîșnind din dinți de furie.

Cei doi adversari își aruncară pelerinele, scoaseră spadele și luară poziția de luptă.

— De data asta, țineți-vă bine, mormăi contele, căci vă previn că n-am să vă cruț.

Și fandă violent.

— Sînteţi nebun, domnule, replică d'Assas, parînd lovitura ; dar am de gînd să fiu mai generos decît voi, căci vă voi face şi acum un serviciu, mulţumindu-mă să vă rănesc pe obraz...

— Mizerabilule ! mugi contele, e ultima oară cînd îţi baţi joc de mine ! Şi se repezi asupra adversarului său ; în aceeaşi clipă un bărbat se aruncă între cei doi duelişti, zicînd cu severitate :

— Jos armele !

— La dracu ! mormăi du Barry.

Necunoscutul îşi desfăcu pelerina, lăsînd să i se vadă chipul. Domnul Jacques — căci el era — adăugă, imediat :

— Vîriţi-vă spadele în teacă ; e un ordin...

Du Barry făcu un gest de furie, ochii săi deveniseră sîngerii... dar domnul Jacques îl privea fix... şi contele se supuse.

„Sînt dezonorat !", murmură el fremătînd.

— Nu, domnule, zice d'Assas, nu din cauza aceasta cel puţin, şi ca dovadă, voi fi întotdeauna omul vostru, cînd veţi dori...

— Mulţumesc, domnule ! bîigui confuz du Barry.

Domnul Jacques se întoarse atunci spre cavaler.

— Copilul meu, zise el, lăsaţi-mă să cred că mă veţi asculta. Contele du Barry nu vă este prieten, nu-i sînteţi nici voi prieten ; dar puteţi şi trebuie să deveniţi aliaţi...

— Pentru ce ? din ce cauză, pentru ce nevoi ? făcu d'Assas cu voce tare.

— Ascultaţi-mă o clipă, zise liniştit domnul Jacques retrăgîndu-se.

D'Assas îl urmă.

— Fiule, reluă atunci domnul Jacques, eu sînt cel care v-a scos de la Bastilia ; eu sînt cel care v-am consolat, eu sînt cel care, pînă în clipa de faţă, am apărat-o pe doamna d'Etioles...

D'Assas tremura.

— Eu sînt cel care v-a prevenit că va fi răpită, continuă domnul Jacques ; eu sînt cel care v-a îndemnat să urmăriţi trăsura ; în sfîrşit, eu sînt cel care vi l-a trimis pe Bernis... Nu vreau ca regele să o abandoneze încă o dată pe regina Maria ! Din toate motivele

posibile ţinînd de morală şi politică, nu vreau ca doamna d'Etioles să-i aparţină regelui... Mă credeţi ?...

— Da ! horcăi cavalerul, cu sîngele în obraji. Nu ştiu cine sînteţi, nu ştiu adevăratele motive ale acţiunilor voastre, dar vă cred !...

— E singurul lucru care contează. Nu are mare importanţă dacă v-am spus sau nu adevărul în anumite momente ; ceea ce contează e faptul că vreau s-o separ pe doamna d'Etioles de rege, şi asta pentru totdeauna. E interesul meu. E şi al vostru. Sîntem deci aliaţi ?

— Sîntem ! răspunse cu răsuflarea gîfîită.

— Ei bine ! acum ascultaţi-mă cu atenţie : din ordinul meu, domnul du Barry era aici pentru a supraveghea şi, la nevoie, pentru a-l împiedica, chiar şi cu forţa, pe rege să intre... Vă este aliat ?...

Cavalerul tăcu.

— Dacă du Barry ar fi ucis, continuă domnul Jacques, sau dacă o rană l-ar ţine opt zile la pat, iar voi aţi fi în serviciul regelui, fiule...

D'Assas făcu un gest de furie.

— Fără du Barry nu pot face nimic, mă auziţi ?... Dacă asta vă face plăcere, nu aveţi decît să vă bateţi, dar numai după ce nu va mai fi nici un pericol pentru doamna d'Etioles...

— Şi cum voi şti asta ?

— Vă voi anunţa eu, zise domnul Jacques cu un surîs. Aşadar, ne-am înţeles : pînă atunci contele este sfînt !...

— Eu jur să nu-l provoc, zise d'Assas.

— E ceea ce trebuie, fiule. Adio... pe curînd !... Apropo, unde locuiţi ?

— Păi... la „Trei Delfini", cum ştiţi, domnule.

— La Paris, dar la Versailles ?...

— Nu am locuinţă la Versailles, domnule.

Domnul Jacques ridică braţele spre cer cu îndulgenţă.

— Aceştia sînt îndrăgostiţii ! zice el. Nesăbuiţi pînă la nebunie. Se mulţumesc cu suspinele. Ei bine ! am să vă indic o locuinţă, căci va trebui să vă instalaţi la Versailles...

— Bagajele mele sînt la Paris, zice d'Assas, obosit.

— Nu vă neliniştiţi : vi se vor aduce.

— Punga mea e cam goală.

— Nici asta nu trebuie să vă preocupe : nu veţi avea nimic de plătit în casa în care am să vă trimit. Mergeţi deci la Rezervoare. Apucaţi pe străduţa din faţă. Opriţi-vă în faţa celei de-a patra case pe stînga, ciocăniţi de două ori şi spuneţi-i celui ce vă va deschide că aţi fost trimis de domnul Jacques.

După care domnul Jacques făcu un gest amical spre cavaler, se apropie de du Barry, îl prinse de braţ şi-l luă cu el.

— Aşa deci ! sînteţi nebun, scumpul meu conte ? îi zise el. L-aţi oprit pe d'Assas în clipa în care se îndrepta spre casă !... I-aţi căutat pricină ! Puteaţi să-l răniţi sau, chiar mai rău, să-l ucideţi...

— Îl urăsc ! mormăi du Barry.

— Da, ştiu !... Dar chiar nu pot avea pe lîngă mine şi oameni care pot să-şi domine pasiunile ?... Aşteptaţi, ce dracu ! Şi cînd va veni timpul, cavalerul va fi al vostru.

— Cînd va fi asta ? făcu avid du Barry.

— Am să vă spun eu. Pînă atunci sînteţi aliaţi şi vă respectaţi. De data asta va trebui să juraţi...

— Vă jur, spuse du Barry după cîteva clipe de ezitare.

— Bine ! zise domnul Jacques pe un ton plin de ameninţări. Şi Juliette ? A venit ?...

— De două ore, şi e în casa de pe strada Rezervoarelor.

— Perfect, scumpul meu conte... Mai aveţi nevoie de bani ?... Da... Ei bine ! treceţi în seara asta pe la mine... Şi în ceea ce-o priveşte pe Juliette, fiţi gata s-o conduceţi cînd Bernis va veni să vă anunţe...

Cei doi bărbaţi se îndepărtară în direcţia castelului Versailles, domnul Jacques ţinîndu-l fără încetare de braţ pe du Barry.

CAPITOLUL XXVIII

OSPITALITATEA DOMNULUI JACQUES

Cavalerul d'Assas se regăsise singur, uluit de invitaţia neobişnuită ce-i fusese făcută de domnul Jacques şi, mai ales, de uşurinţa cu care fusese făcută.

Ce să facă ? Să accepte ?

Omul acela îl uimea şi-l înspăimînta în acelaşi timp.

Una peste alta, tot ceea ce-i spusese domnul Jacques era exact : lui îi datora libertatea şi tot datorită lui ştia unde se află Jeanne.

Şi cu toate acestea cavalerul simţea că dacă accepta adăpostul care i se oferea, sfîrşea prin a se preda în întregime în mîinile unui om ce părea foarte puternic şi plin de secrete.

Pe de altă parte, să se întoarcă în acele momente la Paris i se părea a fi imposibil. Avea senzaţia că prezenţa sa la Versailles ar mai fi putut s-o apere pe Jeanne şi că, odată plecat, totul s-ar fi sfîrşit.

Iar sărmana sa pungă trăgea să moară !... Venise la Paris cu gîndul să stea cît mai puţin cu putinţă şi, sărac de bani, dar bogat în risc şi promisiuni, nu luase cu el decît solda.

„Hai totuşi să vedem casa cu pricina, îşi zise el. Apoi vom mai vedea !... Iar ca să plec din Versailles îmi este imposibil ! A sosit clipa să risc orice... chiar şi demnitatea !"

Şi umilit, furios pe el însuşi, dar suspinînd mereu din pricina iubirii, cavalerul, după ce trimisese o sărutare în direcţia misterioasei căsuţe, se îndreptă cu paşi mari spre calul său, sări în şa şi în cîteva minute ajunse în străduţa Rezervoarelor.

Cavalerul descălecă, apucă pe străduţă şi, aşa cum i se spusese, se opri în faţa celei de-a patra case pe stînga.

Era o căsuță în aparență modestă, cu numai un etaj, cu trei ferestre protejate de obloane.

Cavalerul bătu de două ori.

După cîteva clipe se deschise o ușiță și, printre gratii, cavalerul avu impresia că vede chiar chipul domnului Jacques.

Dar se pare că se înșela.

Căci cel care-i deschisese imediat, un fel de valet, îl întrebă cu un aer mirat :

— Ce dorește domnul ?...

Cavalerul era pe punctul de a-i răspunde că a greșit și se pregătea să se retragă.

Dar imaginea Jeannei nu-i da pace. Și-i răspunse :

— Vin din partea domnului Jacques...

Valetul își schimbă imediat atitudinea, surîse și bătu din palme. Un al doilea valet își făcu și el apariția.

— Du la grajd calul acestui gentilom, îi zise cel ce-i deschisese și-l invită cu un gest politicos să intre.

D'Assas pătrunse pe un culoar din mijlocul căruia începea o scară ce conducea la etaj. Două uși ale camerelor de la parter dădeau în acest culoar, ce traversa casa de la un capăt la altul.

Traversînd culoarul, precedat de lacheu, d'Assas se găsi într-o curte spațioasă în care se ridicau trei pavilioane separate unul de celălalt : unul la stînga, al doilea la dreapta, iar al treilea în fund. Cu pavilionul ce dădea spre stradă, formau un patrulater regulat.

— Binevoiți a mă urma, domnule ofițer ? îl invită valetul și intrară în pavilionul din stînga.

D'Assas îl prinse de braț și-l întrebă :

— Așa va să zică ! prietene, erați prevenit de vizita mea ?

— Absolut deloc, domnule. Dar aici sînt mereu pregătite trei locuințe pentru cei pe care ni-i trimite stăpînul. Și cei ce vin sînt în general seniori demni de tot respectul, care au interesul să se ascundă la Versailles după vreo șotie mai gogonată sau din alte motive pe care, sper să mă înțelegeți, nu am încercat să le aflu niciodată.

Vorbindu-i astfel, lacheul intrase într-un fel de salonaș mobilat confortabil și aprinsese torțele. Salonul era elegant. Printre mobile se găsea și o mică bibliotecă plină de cărți, un clavecin — nu aveai cum te plictisi acolo.

— Și cine spuneai că e stăpînul vostru ? întrebă brusc d'Assas.

— Dar v-am mai spus, domnul Jacques, făcu valetul cu un aer mirat. Cel care v-a trimis...

— Și zici că vin adesea aici gentilomi care se ascund ?

— Da, domnule ofițer... ca dumneavoastră... tineri care au jucat și au pierdut... sau care au ciomăgit pe cineva... sau care au sedus femeia vreunui burghez fără simțul umorului și care începe să strige ca și cînd ar fi fost jupuit... Fugarii noștri rămîn aici cît le place și pleacă atunci cînd vor. Numai că dumneavoastră nu prea aveți noroc, domnule...

— De ce ? întrebă d'Assas.

— Pentru că sînteți singur și sigur vă veți plictisi. Avem patru pavilioane și uneori sînt toate ocupate. Atunci, viață veselă pe aici !... Mă rog, asta vă va servi de purgatoriu pentru greșeala pe care probabil ați comis-o. În orice caz, vă stau la dispoziție, și dacă stă în puterea mea să vă înveselesc...

— Mulțumesc, prietene, făcu cavalerul ce se liniștea pe măsură ce lacheul devenea mai jovial și explicațiile sale mai firești...

Domnul Jacques i se părea în acele clipe a fi un fel de filantrop, un fel de providență...

— Iată ! reluă valetul. Aici e dormitorul... aici sufrageria... Iată și cărți, iată și un clavecin, dacă știți să cîntați... Dacă vreți să-mi spuneți la ce oră doriți să mîncați și ce anume vă place...

D'Assas făcu un gest indiferent.

— Domnule, insistă valetul, spuneți-mi măcar ce vinuri vă plac...

— Bravo ! vrei deci să fiu tratat ca un prinț ?...

— Cine știe dacă nu sînteți un prinț deghizat ?... Mi-a venit într-o bună zi unul și era să fiu dat afară pentru că într-o seară am uitat să-i aduc șampania... De atunci vă asigur că pivnița e bine garnisită și cămara geme de bunătăți...

— Se pare că stăpînul tău nu duce lipsă de bani, nu-i așa ?

— Nu știu. Ceea ce știu e că pentru oaspeții săi nu face economie.

— Pe cinstea mea ! Vom vedea imediat ! făcu d'Assas. N-am mîncat nimic de astăzi dimineață și mi-e o foame

de lup. Vrei să vezi dacă n-a mai rămas prin cămară vreun pateu, iar predecesorii mei n-au uitat cumva prin pivniță vreo sticlă de chambertin...

— Eram sigur, zise lacheul.

Și deschise o ușă.

D'Assas pătrunse în camera vecină și se găsi într-o sufragerie în mijlocul căreia se afla o masă aranjată după toate regulile artei. Pe masă fumega un castron cu supă. Două potîrnichi fripte se odihneau pe un strat de varză. Un pateu suculent își arăta crusta aurie, iar pe un gheridon se aliniau în bună ordine mai multe sticle.

— Pe cinstea mea, e ca în poveștile bunului domn Perrault ! exclamă d'Assas care nu-și credea ochilor.

Într-adevăr, domnul Jacques era un maestru în arta acestor puneri în scenă. Sper că nu s-a uitat lovitura de teatru prin care a uimit-o și supus-o pe curtezana Juliette Bécu.

Înghițind cu pofta tinereții felurile alese ce i se serveau, d'Assas examina sufrageria.

Fără a fi somptuoasă, era de o bogată eleganță, cu mobilele sale sculptate, cu argintăria marcată simplu cu inițialele domnului Jacques. Lenjeria era de o finețe și albeață orbitoare. Era un apartament cu adevărat luxos.

După ce termină de mîncat, d'Assas simți că amețește ușor și începu să vadă viața în roz.

Se simțea în stare să lupte chiar și împotriva regelui.

Nu-i ținuse oare deja piept ?...

Oricum, după cîte știa, pînă atunci Jeanne îi ținuse piept regelui...

De ce ?... În primul rînd pentru că iubirea sa pentru rege nu era, în fond, decît expresia unui fel de fascinație ce-o exercita asupra ei puterea regală...

Își amintea că Jeanne, la necaz, se gîndise în primul rînd la el ! Își amintea și de privirea pe care i-o aruncase în timpul serbării de la Primărie...

Și începu să spere...

Domnul Jacques era, mai mult ca sigur, un mare filozof și cunoștea străfundurile sufletului uman.

Aflat în starea de beatitudine ce ți-o dă o masă bună, ceru să fie condus în dormitor.

Lacheul se grăbi să deschidă o ușă și cavalerul intră într-o frumoasă cameră cu parfum de smirnă ; patul era deja desfăcut, un foc pîlpîia voios în cămin...

Sărmanul cavaler mergea din surpriză în surpriză. Era în plină poveste cu zîne.

— Apropo, domnule, dacă veți avea fantezia să ieșiți noaptea, pentru cine știe ce isprăvi războinice... sau amoroase...

— Da ?... făcu d'Assas.

Lacheul deschise un dulap mare și încăpător.

— Iată, continuă el, două costume pe măsura voastră, ca să nu fiți recunoscut. Iată și pelerine. Aici aveți pistolete și spade...

Costumele erau bogate și elegante, dar de o culoare neutră, perfect adaptate scopului pentru care erau destinate. Spadele erau minunate și solid făcute. Pistoletele erau încărcate...

— Iată că la nevoie am cu ce susține un asediu, zice d'Assas.

— Sau să-l faci, răspunse neglijent lacheul. S-a întîmplat ca un tînăr cam nebun care a locuit înainte aici să atace de unul singur o casă... Oh ! toate cazurile au fost prevăzute...

D'Assas tresări și-și trecu o mînă peste față.

Lacheul se retrase discret. Rămas singur, cavalerul examină curios costumele agățate în dulap : în buzunarul fiecăruia găsi cîte o pungă !...

„Oh ! oh ! murmură el, asta depășește orice închipuire !..."

Scoase una dintre pungi. Conținea ludovici din aur și un bilet. D'Assas numără ludovicii : erau o sută.

„Două mii de franci !... Solda mea pe opt luni !... Și mai e una în celălalt costum !"

După care citi biletul. Conținea cuvinte semnate simplu, J :

„Cheltuiți-i fără teamă. Banii aceștia sînt pentru micile nevoi zilnice. Am crezut că v-aș jigni dacă aș pune mai mult. Dar de cum una din pungi se va goli, dați-i-o lacheului care vă servește. Are ordin s-o umple. Fiți curajos, fidel și răbdător."

„Ei bine, dacă-i așa, accept ! Vreau să văd pînă unde va merge comedia !... Curajos... cred că sînt... Fidel... sînt sigur... Răbdător ?... Hm !... Mă rog, acest domn Jacques mi se pare că joacă un joc cam prea ciudat... De fapt, ce

vrea ?... Se poartă cu mine ca şi cînd i-aş fi un vechi prieten... ca un tată indulgent... Pe cinstea mea, vom mai vedea !"

După toate astea, cavalerul se culcă în patul cel mai moale pe care-l încercase pînă atunci şi nu întîrzie să se cufunde într-un somn profund. Visa că se găseşte într-un palat, înconjurat de zîne, că tot ceea ce atingea se transforma în aur şi că Jeanne îi întindea mîna surîzînd...

Cavalerul nu avea decît douăzeci de ani.

Dar, cinstiţi fiind, chiar dacă era mai bătrîn, ar fi avut înţelepciunea regelui Solomon şi ar fi refuzat să continue în somn visul început cînd era treaz ?

CAPITOLUL XXIX

PAVILIONUL VECIN

În timp ce în pavilionul din stînga cavalerul d'Assas mînca, se mira, dormea şi visa, o scenă de un alt gen se petrecea în pavilionul din dreapta ce părea la fel de pustiu. Pavilionul era identic cu cel pe care-l ocupa d'Assas : un antreu, trei camere... Numai că cele trei camere, şi mai ales dormitorul, aveau o înfăţişare mai feminină, cu mai multe bibelouri, mobile mai delicate, covoare mai groase, draperii din mătase mai grea dar şi mai graţioasă în acelaşi timp.

Într-adevăr, acest pavilion era locuit de o femeie.

Şi această femeie era Juliette Bécu, cea pe care contele du Barry avusese îndrăzneala s-o prezinte ca fiind contesa du Barry la balul de la Primărie.

În salonaş două personaje aşezate în fotoliile comode pentru o discuţie foarte animată.

Era foarte autenticul conte, ce discuta cu falsa contesă.

Juliette Bécu părea neliniştită.

Du Barry încerca să-şi alunge motivele de îngrijorare

— Şi totuşi, spuneţi-mi ce vrea ? continuă ea o conversaţie începută mai de multă vreme... Dacă regele e îndrăgostit de micuţa miorlăită, ce pot să-i fac eu ?...

— Ascultă-mă, scumpa mea. Am să vă expun planul celui care pentru moment ne este stăpîn la amîndoi şi căruia trebuie să ne supunem... Planul este simplu şi genial : doamna d'Etioles se găseşte într-o casă... iată, să presupunem că ar fi pavilionul care se găseşte în faţă şi pe care l-aţi văzut intrînd aici...

— Nu e locuit...

— Adevărat. Dar să presupunem pentru o clipă că ar fi locuit, şi anume de doamna d'Etioles. Înţelegeţi ?... Voi

aici... doamna d'Etioles în față... Să continuăm : ca urmare a unei suite de combinații ce vă vor fi explicate, într-o bună zi, mai bine zis într-o seară, doamna d'Etioles vă va lua locul...

— Aici ? făcu Juliette.

— Da, aici. Iar în același timp voi îl veți lua pe al ei... Cu alte cuvinte, dintr-odată vă veți găsi în casa locuită de doamna d'Etioles. Și doamna d'Etioles în casa voastră. E clar ?

— Clar. Și după aceea ?

— Nu înțelegeți ?

— Ce vreți, scumpul meu, de cîtăva vreme trăiesc în țara enigmelor...

— E totuși foarte simplu...

— Și genial, voi ați spus-o !...

— Ei bine, să presupunem că într-o seară, o seară întunecoasă, regele Franței, care va fi primit în sfîrșit un cuvînt din partea doamnei d'Etioles, chemîndu-l la ea, deci Ludovic se urnește și pleacă la ea... Ajunge acolo, intră, găsește toate luminile stinse, pentru că pudoarea sărmanei copile se revoltă... și se găsește în brațele unei femei care se întîmplă să fie...

— Juliette Bécu, contesa du Barry !... Admirabil !

— Nu-i așa ?... Așadar, doamnă, dacă regele își dă seama de înlocuire, vouă vă revine sarcina să-l faceți să nu regrete...

— De asta am eu grijă ! exclamă hotărît curtezana. Dar cu ea ce se întîmplă în timpul acesta ?

— V-am mai spus : ea vă va lua locul aici. Și atunci se va întîmpla că pavilionul din față va fi brusc locuit de un tînăr care o adoră pe încîntătoarea doamnă care va intra aici, și care-și va vedea idolul, va cădea la picioarele ei, în timp ce regele va cădea la picioarele voastre, și îi va demonstra că tinerețea și dragostea valorează mai mult decît regalitatea, în timp ce voi îi veți demonstra lui Ludovic că în iubire eroarea poate face minuni...

— Scumpul meu, făcu Juliette, nu e genial : e sublim !

— Mai mult decît v-ați putea închipui ! Căci veți vedea că totul a fost prevăzut, combinat, aranjat... Să presupunem că acel drăguț de care v-am vorbit...

— Cel care va cădea la picioarele micuței miorlăite...

— Da. Ei bine ! să presupunem că acest drăguț ar fi insultat grav un bărbat cinstit... ca mine, de exemplu. Individul intră aici, trăiește un vis minunat, se îmbată de iubire cîteva zile, zece, cincisprezece, nu are nici o importanță numărul... Eu — căci am presupus că eu sînt bărbatul insultat — eu deci îl aștept cu nerăbdarea pe care mi-o cunoașteți. Și cînd drăguțul iese, în sfîrșit, îi pun mîna pe umăr și îi spun : „Între noi doi, d'Assas !"...

— Ah ! deci se numește d'Assas ?...

— Da ! făcu du Barry izbucnind în rîs... un rîs sinistru și funebru care o îngheță pe Juliette. Drăguțul de el va vrea să-și tragă spada pentru a-mi face față. Dar ca din întîmplare, cade în vîrful pumnalului meu, se rănește la piept și moare... Și aici începe partea cea mai frumoasă...

— Adică ? făcu Juliette, tremurînd.

Du Barry, cu chipul descompus de ură, continuă :

— Atunci, oameni săritori — se găsesc întotdeauna — vor alerga să cheme jandarmii călări. Îi găsesc cadavrul în fața ușii lui d'Etioles care și ea l-a insultat pe bărbatul cinstit de care v-am vorbit...

— Adică voi...

— Eu sau un altul, nu contează. Micuța d'Etioles va fi considerată ucigașa. Va fi arestată. I se va face un proces. Douăzeci de tineri vor depune mărturie că ea i-a atras aici pentru diverse orgii și că a încercat să-i înjunghie, cum se spune că făcea pe vremuri Marguerite de Bourgogne cu amanții săi de-o noapte... Acești tineri demni n-au vrut s-o denunțe. Dar pentru că a persistat în greșeală, pentru că a ucis un sărman gentilom, n-au mai ezitat... Micuța doamnă va fi condamnată și executată... și rămîneți stăpînă pe situație... singură !... Nu-i frumos ?...

„Oribil, oribil !" își zise în sinea ei Juliette Bécu, iar cu voce tare spuse :

— E încîntător... Și voi ați născocit tot acest plan ?

— În parte, răspunse du Barry cu o voce sumbră. În ceea ce-l privește pe bărbatul cinstit insultat, e adevărat că am dat și eu cîteva sugestii...

Pentru un timp se lăsă o tăcere apăsătoare în elegantul salon-budoar.

Juliette tremura și contempla cu spaimă chipul însoțitorului ei.

Du Barry, gînditor, fixa cu ochi răi focul, în timp ce un zîmbet forțat și livid îi crispa buzele.

— Da, toate astea se vor întîmpla. Totul e prevăzut, pregătit, cîntărit. Nici regele... nici ea... nici el ! mai ales el ! nu ne pot scăpa !

— Şi cînd se va întîmpla asta ?

— Totul depinde acum de Bernis.

— Bernis ?... Poetaşul ăla ?...

— Marele bărbat, făcu du Barry, fără să poţi afirma ferm că în cuvintele sale era admiraţie sau ameninţare.

— Şi ce rol are Bernis în toate astea ? întrebă Juliette. Nu i-am vorbit decît de două ori ; mi s-a părut cam tîmpit... Aş vrea să ştiu...

— Hm ! făcu du Barry aruncîndu-i o privire acră. Vrei să ştii prea multe, draga mea...

Juliette tresări, dar îşi ascunse emoţia cu un gest indiferent.

— Nu jucăm acum într-o tragedie, reluă du Barry. Bernis are rolul său, eu îl am pe al meu, voi îl aveţi pe al vostru. Credeţi-mă, aţi fi o proastă actriţă dacă aţi căuta să cunoaşteţi replica partenerului, în loc să vă ocupaţi de replica voastră...

— E adevărat... cu toate că, ţinînd cont de faptul că sîntem asociaţi, m-aş simţi mai bine dacă aş cunoaşte, scumpul meu, sentimentele ce le nutriţi faţă de cel ce ne conduce, sau, ca să mă folosesc de comparaţia voastră, de regizorul care ne indică ce să facem.

— Domnul Jacques ?

— Da ! Cine e ? De unde vine ? Ce vrea ? Cum se numeşte ?

— Domnul Jacques se numeşte domnul Jacques, zice du Barry cu o voce care o face să tremure pe Juliette. Cine este ? Nu ştiu. Ce vrea ? Nu ştiu mai mult decît ştiţi şi voi. Ştiu numai că plăteşte regeşte ; ştiu că-mi inspiră o admiraţie şi o frică fără margini ; ştiu că mi-ar place să bravez mai degrabă în faţa regelui, în mijlocul curtenilor, decît să mă leg de un astfel de om. Ştie tot. Vede tot. Îşi are oamenii săi pînă în anticamera regelui. Nu-i scapă nimic. Iată tot ceea ce ştiu. Şi pentru toţi banii din lume n-aş vrea să încerc să ghicesc ceea ce-i place lui să ne ascundă... Dacă sînteţi deşteaptă, faceţi ca mine...

De data asta du Barry vorbea cu o evidentă sinceritate.

Profund tulburată de spaima ascunsă în spatele cuvintelor contelui, Juliette Bécu nu mai îndrăzni să insiste.

— Oricum ar fi, reluă ea pentru a îndepărta bănuielile pe care se temea că le-a deşteptat în mintea lui du Barry, se poartă cu mine ca un mare senior... Această colivie... această închisoare pe care mi-a pus-o la dispoziţie e încîntătoare. Totul e ales cu un gust perfect. Şi ce-i trebuie mai mult unei sărmane fete...

— Sărmane fete ? ricană du Barry ; dar sînteţi contesă, scumpa mea, nu cumva să uitaţi.

— Oh ! pe scenă mă voi strădui să nu uit ; dar aici, în culise....

— Vă înşelaţi, coplia mea, exclamă brusc o voce.

Juliette şi du Barry tresăriră şi, întorcîndu-se, îl văzură pe domnul Jacques.

Păliră.

Pe unde intrase ?

Cum de se găsea acolo, la doi paşi de ei, în mijlocul salonului, surîzîndu-le părinteşte ?....

Un fel de teamă superstiţioasă îi cuprinse pe cei doi.

Toate uşile erau închise...

Nu erau departe de a crede că misteriosul personaj era înzestrat cu puteri supranaturale.

„Ştie tot ! Vede tot ! Aude tot !“ îşi zicea, speriată, Juliette, repetînd cuvintele spuse mai devreme de conte.

— Vă înşelaţi crezînd că sînteţi contesa du Barry numai în anumite ocazii, zise domnul Jacques surîzînd liniştit. Iată şi dovada că nu e aşa...

Şi spunînd acestea lăsă pe gheridon un pergament pe care cei doi îl citiră împreună cu aceeaşi aviditate şi mirare.

Era un certificat de căsătorie perfect valabil, cu semnătura parohului de la Saint-Eustache, cu semnăturile martorilor care consfinţea valabilitatea căsătoriei contelui du Barry cu Juliette Bécu. Era datat cu trei ani în urmă.

— Pe curînd, copila mea, reluă domnul Jacques. Conte, vreţi să mă însoţiţi ?

Du Barry îl urmă, aproape împleticindu-se, pe sinistrul domn Jacques.

Juliette, rămasă singură, nu putu să-şi dezlipească multă vreme privirea de pe pergament.

Se gîndea.

„Iată-mă cu totul în mîinile acestui om. Trebuie să merg pînă la capăt... O voi împiedica pe doamna d'Etioles să ajungă favorita regelui... dar..."

Şi uitîndu-se cu teamă în jur, îşi continuă gîndul :

„Dar nu vreau să fie ucis sărmanul cavaler d'Assas !"

CAPITOLUL XXX

MICUŢA SUZON

Casa în care Jeanne consimţise să intre în schimbul promisiunii formale a regelui că el nu va intra acolo decît în plină zi şi că ea va putea primi pe cine doreşte avea următoarea alcătuire :

În primul rînd antreul. O cameră la dreapta, una la stînga. Cea din dreapta era oficiul şi bucătăria, cea din stînga era ocupată de bucătăreasă şi de două servitoare. Urma un hol mare ; în dreapta holului era sufrageria, în stînga, un mic salon.

Sufrageria, holul şi salonul aveau uşi mari vitrate ce dădeau spre o grădină întinsă şi perfect întreţinută, înconjurată de ziduri înalte şi greu de escaladat ; zidurile nu erau străpunse decît de o mică poartă ce se încuia şi prin care intra dimineaţa grădinarul, ce nu venea niciodată în casă şi care pleca imediat ce-şi termina treaba.

Tot din antreu o scară mică în spirală permitea accesul la primul etaj care avea cinci camere, din care cea mai mică era ocupată de cameristă, iar celelalte patru, la fel de mari, constituiau apartamentul particular al stăpînei.

Dormitorul de o regală eleganţă, marele salon-atelier cum era la modă în acele timpuri în care toate marile doamne făceau pictură, muzică şi chiar gravură ; budoarul împănat cu bibelouri şi în sfîrşit un magnific cabinet de toaletă alcătuiau acest apartament.

Camerista era chiar fata care-i deschisese regelui şi pe care Bernis o semnalase domnului Jacques.

Ea era, dacă putem spune aşa, intendentul acelei case, pe care o conducea din priviri. Domnea despotic asupra celor trei servitoare, care nu trebuiau să treacă niciodată de antreu şi care, odată terminată treaba ce-o aveau de

făcut, trebuiau să dispară în colțul lor, Suzon fiind singura ce avea relații cu stăpîna casei.

Era o fată de douăzeci și doi de ani, foarte fină și bine instruită pentru a înțelege totul din zbor, fără prea multe cuvinte, de o discreție fără reproș și foarte aptă pentru obligațiile ce le avea.

Bernis o caracterizase foarte bine : o pasăre rară.

Suzon, ca orice ființă umană, avea idealul său.

În primul rînd, trebuie să spunem că era pe jumătate normandă, pe jumătate picardă — marele La Fontaine ar fi zis : o normandă și jumătate.

Avea un bun simț practic și un mod de a privi viața ce-o făceau să disprețuiască și să nu invidieze lucrurile ce o înconjurau. Hotărîse să trăiască fericită, după gustul său, și nu întîrziase să înțeleagă că viața celor mari ascunde mizerie morală și servitute.

Să nu tragem de aici concluzia unei oarecari mîndrii de caracter.

Suzon nu era decît o frumoasă vicleană, atîta tot.

Iar în ceea ce privește idealul său, pe care am promis să-l prezentăm, o vom lăsa pe ea să ni-l prezinte.

Din dimineața zilei ce a urmat sosirii doamnei d'Etioles în noua sa reședință, Bernis, cum am văzut, plecase să-l caute pe d'Assas la hanul „Trei Delfini". Odată întors, principala sa sarcină era să se pună bine cu Suzon, să-i facă anumite propuneri, pe care i le prezentase foarte clar domnul Jacques ; trebuia s-o convingă pe Suzon să-l trădeze pe rege și pe Berryer. Simplu, nu ?

„Regele ? Mai treacă-meargă ! se gîndea poetul-abate, dar locotenentul general de poliție ? Hm ! va fi greu !"

Drept care a doua zi, dis-de-dimineață, se prezentă și începu să dea tîrcoale în jurul casei, fără să se ascundă.

Timp de două ore nu văzu nimic.

Obloanele erau închise.

Casa părea abandonată.

Dar marea calitate a lui Bernis era răbdarea.

Aștepta ca un vînător la pîndă.

Și răbdarea îi fu răsplătită : el nu văzuse nimic, dar fără îndoială că cei dinăuntru îl văzuseră. Căci la un moment dat se deschise o fereastră de la primul etaj, ca și cînd s-ar fi aerisit în cameră, și în cadrul ei apăru Suzon, care se făcea că nu-l vede pe Bernis.

Bernis nu lăsă să-i scape ocazia. Înaintă cîțiva pași și cu brațul sănătos — stîngul era tot în eșarfă — îi făcu un semn, apoi îi trimise o sărutare.

Suzon izbucni în rîs și închise fereastra.

Dar îl văzuse pe Bernis ! Și văzuse că era rănit !

Deci Bernis, odată sărutul trimis, continua să se învîrtă, ca un foarte nefericit, în jurul casei.

„Lovi-te-ar ciuma de damicelă ! mîrîia el. Îi trimit un sărut pe care spirituala doamnă du Barry l-ar fi găsit admirabil de cochet, și ea îmi rîde în nas ? Sau sînt mai puțin în grațiile ei decît am presupus ?..."

Ziua de iarnă e scurtă. Seara vine repede. Umbrele înserării învăluiesc puțin cîte puțin copacii pe sub care rătăcește tristul Bernis.

Era frig. Un vînt aspru dinspre nord făcea să tremure crengile golașe. Tremura și Bernis.

Aruncă o ultimă privire casei, murmurînd :

„Mîine am să-i arunc un bilet. Am luat contact cu inamicul. Pentru prima zi e suficent".

Și se pregătea să se retragă, cînd ușa casei se întredeschise brusc, lăsînd să treacă o femeie înfofolită pînă în vîrful nasului. Cu toate acestea, precauțiile luate se pare că n-au fost suficiente, căci Bernis a recunoscut-o : era Suzon.

Trecu la cîțiva pași de el, fără să pară că l-ar fi văzut.

Atunci Bernis se apropie și o salută cu atîta rafinată galanterie de parcă ar fi fost vorba de doamna de Rohan în persoană.

— Nu voi permite ca o domnișoară atît de încîntătoare să se aventureze noaptea fără însoțitor, șopti el...

Suzon scoase un mic țipăt de spaimă...

— M-ați speriat, domnule !...

— Cum ! am avut nefericirea de a o speria pe cea mai încîntătoare fată pe care o cunosc, cea pentru care mi-aș da viața și căreia îi aparține inima mea, frumoasa și încîntătoarea Suzon !

— Cum, domnule, mă cunoașteți ? exclamă Suzon cu o surpriză bine simulată.

— Crudo ! îi răspunse Bernis cu o pasiune la fel de bine jucată ; cum puteți vorbi așa, cînd știți foarte bine că vă iubesc, doar m-ați văzut suspinînd...

— Pe cinstea mea, zise Suzon rîzînd — şi de data asta nu mintea — vă mărturisesc că nu v-am văzut niciodată suspinînd.

Aici avea dreptate căci, din contră, ea fusese cea care-i aruncase ocheade la care Bernis rămăsese indiferent.

— O, cerule ! exclamă poetaşul nostru. Poate că n-aţi văzut bine... Dar ne-am oprit aici, unde bate vîntul acesta rece... scuzaţi-mă şi permiteţi-mi să vă ofer braţul. Vreau, cum am mai spus, să vă servesc de cavaler... Spuneţi-mi numai unde vreţi să mergeţi...

— Sînteţi foarte drăguţ, domnule, făcu subreta, schiţînd o reverenţă. Mă duc să caut... mănuşi pentru doamna.

Bernis tresări. Nu existau negustori de mănuşi la Versailles, care nu era decît un sătuc — sau, mai degrabă, un castel cu cîteva străduţe în jur.

Deci Suzon mintea.

Concluzia ! ieşise să-l întîlnească pe el.

— Mănuşi ! exclamă el. N-aş putea accepta să vă ştiu expusă frigului şi întîlnirilor neplăcute pentru atîta lucru. Am să vă aduc o cutie...

Suzon păru să se gîndească cîteva clipe.

— Într-adevăr ? făcu ea.

— Pe cuvînt de onoare doamnele de la Curte îmi cer mereu să fac astfel de comisioane.

Suzon fu extrem de flatată să se afle dintr-odată pe picior de egalitate cu doamnele de la Curte.

— Deci, continuă grav Bernis, vă voi aduce o cutie.

— Şi cînd va fi asta ?

— Chiar în seara asta, drăguţă Suzon, dacă veţi binevoi să-mi spuneţi unde trebuie să vi le dau.

— Păi... aici !

— Aici !... nici vorbă !... Am atîtea să vă spun ! Şi apoi, vedeţi că sînt rănit şi că aerul rece îmi poate face rău !...

— Oh ! Dumnezeule, aşa e !... Ascultaţi-mă, domnule de Bernis...

— Ah ! exclamă Bernis, ştiţi cum mă numesc !...

Suzon păru foarte încurcată şi scoase din nou un ţipăt uşor.

— Îmi promiteţi să fiţi discret, prudent şi să nu vorbiţi cu nimeni ? îl întrebă ea...

— Discret ca o subretă, prudent ca un orb şi tăcut ca un mut... căci îndrăgostiţii sînt orbi şi muţi atunci cînd

o vorbă să facă altceva decît fac de obicei : contemplarea idolului lor şi cîntatul sub ferestre...

— Ei bine, veniţi în seara asta la ora zece la portiţa din grădină...

Spunînd acestea, plecă, uşoară şi graţioasă ca o subretă ce era.

Bernis rămase înmărmurit de rapidul său succes şi murmură :

„Hm ! aş fi preferat ceva mai multă rezistenţă. Lucrurile se potrivesc prea bine. E ceva putred aici. Micuţa Suzon e mai deşteaptă decît am crezut."

Făcînd aceste reflecţii care dovedeau marea sa prudenţă, dar nu şi experienţa în materie de psihologie feminină în general, şi mai ales cu aplicaţii la psihologia subretelor, Bernis se retrase.

„Şi cu asta, basta ! vedem noi ce-o mai fi !" sfîrşi el prin a-şi spune.

La ora zece, bătea încetişor la portiţa ce dădea în grădină, şi care se deschise imediat.

Apăru Suzon care duse un deget la buze, recomandîndu-i tăcere, şi, luîndu-l de mînă, îl conduse pînă la uşa salonaşului de la parter, nu înainte de a fi încuiat cu grijă portiţa.

Odată intraţi, închise cu atenţie uşa, trase draperiile şi aprinse o lampă.

— Toată lumea din casă doarme, dar doamna are somnul foarte uşor, aşa că vă rog, domnule, să vorbim în şoaptă... Mi-aţi adus mănuşile ?

— Mănuşile ! exclamă Bernis.

Uitase de comedia cu mănuşile.

Pentru a deturna conversaţia de pe panta asta scoase la iuţeală un suspin de suferinţă şi-şi pipăi braţul stîng.

— Sărmane domn ! zise Suzon, vizibil mişcată, suferiţi !... Aţi fost rănit ?...

— Da, în duel ; o rană urîtă la braţul stîng. Dar insolentul mi-a plătit-o pe loc, pentru că l-am străpuns dintr-o parte în alta !...

— Dumnezeule ! exclamă Suzon, uitînd şi ea pretextul care legitima prezenţa lui Bernis acolo, un duel ! Pentru o doamnă, nu-i aşa ?...

— Dacă vă spun pentru cine, mă credeţi pe cuvînt ?

— Da ! Căci un gentilom ca voi nu-şi dă aşa cuvîntul...

— Ei bine ! rosti Bernis cu un admirabil aplomb, pentru voi am făcut-o !...

— Pentru mine ! Rîdeţi de mine, domnule !

— Deloc ! Pe onoarea mea că m-am bătut în duel din pricina voastră ! Şi ce vedeţi ciudat în asta... doar vă iubesc !

— Mă iubiţi ?

Suzon palpita, roşie toată de fericire. Bernis văzu că muşca din momeală.

— Cum vă puteţi îndoi de dragostea ce v-o port ! reluă Bernis. N-aţi înţeles încă ? Aş mai fi dat eu tîrcoale casei ? Aş mai fi eu aici... la picioarele voastre, scumpă Suzon ?

Bernis căzuse în genunchi.

Suzon era în al nouălea cer.

Îl luă de mînă şi-l ajută să se ridice.

— Dar cum se face că v-aţi bătut pentru mine ? întrebă ea.

— Vă spun imediat ! zise Bernis, care, luat din scurt, căută şi găsi imediat în ingenioasa sa imaginaţie motivul cerut.

— Îl cunoşti pe domnul Berryer, nu-i aşa ? întrebă el.

— Cum adică... spuse Suzon tresărind.

— Suzon, între noi nu încap secretele ! Ştii prea bine că sînt secretarul particular al numitului domn, şi ştiu că el v-a plasat aici...

— Ei bine, da !... Şi ce-i cu asta ?

— Păi, iată ce-i : acum trei zile, domnul Berryer explica altui domn, pe care îmi veţi permite să nu-l numesc, ceea ce doreşte de la voi. Cu mine de faţă !

— Ah ! Şi domnul Berryer care mi-a jurat că...

— Nu vă încredeţi în el, Suzon, Berryer e un om fără scrupule. Explica deci gentilomului cu pricina că, prin voi, era sigur că va afla anumite secrete ale Maiestăţii Sale... Atunci gentilomul începu să rîdă şi pronunţă cîteva cuvinte deplasate la adresa voastră... N-am zis nimic... L-am aşteptat în stradă, l-am salutat cu tot respectul, făcînd observaţia că nodul cravatei sale nu mai e la modă, şi că ar fi foarte greu să găseşti unul mai ridicol. Omul meu s-a supărat. Am insistat. Atît de mult şi atît de bine încît a doua zi dimineaţa încrucişam săbiile într-un colţişor liniştit din grădina Luxembourg.

— Pentru mine !... Aţi făcut asta pentru mine !...

— Şi de ce François de Bernis n-ar fi făcut asta pentru cea pe care o iubeşte ?...

Vorbind astfel, Bernis înlănţui talia frumoasei fete care se zbătu de formă şi sfîrşi prin a-i acorda sărutul cerut.

— Suzon, vino cu mine la castel. Nu-ţi fie teamă, eşti cu mine. O să fie o escapadă plăcută. O să vezi de aproape splendorile palatului şi chiar şi camera regelui... că eu pot intra peste tot.

Suzon îi răspunse cu un suspin plin de regrete :

— Imposibil !...

— În iubire nimic nu-i imposibil, Suzon !

— E vina mea, dar trebuie să mă înţelegeţi că nu pot părăsi postul. Nu numai că voi fi dată afară, dar îmi voi atrage furia regelui şi răzbunarea locotenentului general de poliţie...

— Suzon, vino pe genunchii mei şi explică-mi mai bine. Şi nu uita, mă numesc François.

Suzon veni şi se aşeză pe genunchii lui Bernis, înlănţuindu-l cu mîinile pe după gît.

— Ştiţi, domnule François... eu am un vis...

— Un vis frumos de femeie, mai mult ca sigur.

— Nu, un vis de ţărancă, îi răspunse scurt Suzon.

„E mult mai grav," gîndi Bernis, pregătindu-se să asculte cu atenţie.

— Ştiţi cît cîştig eu pentru ceea ce fac aici ?

— Ştiu şi eu ? O mie de livre ?...

— Două mii cinci sute pe an, domnule !

— Bravo ! nici eu nu am cu mult mai mult ca secretar al domnului locotenent general de poliţie !

— Bun ! Adăugaţi la asta cele două mii cinci sute de livre din partea domnului Berryer, pentru, să zicem... micile poveşti pe care i le spun. Total cinci mii de livre.

— Frumos ! Se pare că aţi studiat temeinic „Lecţiile de calcul integral" ale domului d'Alembert !

— Adăugaţi încă o mie pe an economii la coşniţă, continuă imperturbabil Suzon. Fac şase mii. Mi-am făcut socoteala că dacă stau şase ani în acest post, la sfîrşit voi avea, una peste alta, aproape patruzeci de mii de livre, ceea ce reprezintă o bună dotă, nu credeţi ?

Bernis izbucni în rîs.

— De ce rideţi, domnule ?

— Drace, dar iată o întîlnire amoroasă nelipsită de picanterii. Cel puțin e originală !...

— Ei, domnule ! fiecare vorbește de iubire în felul său. Și apoi am văzut că adesea cifrele și iubirea merg mînă în mînă și se înțeleg de minune !...

— Ai perfectă dreptate. Deci...

— Deci... Sînt de doi ani aici. Îmi mai rămîn patru ani în care trebuie să stau liniștită și să-mi fac datoria cum trebuie. Credeți deci că aș fi nebună să-mi risc fericirea numai pentru a vedea de aproape patul regelui și cămașa sa de noapte ? Mai ales că astea le pot vedea la fel de bine și aici !

Bernis devenise foarte grav. Își urma ideea sa fixă de a o face pe Suzon să-și părăsească postul.

— Ascultă-mă, făcu el brusc. Tu gîndești foarte bine. Dar trebuie să mă înțelegi : te iubesc foarte tare și vreau să vii cu mine... vreau să fiu sigur că ești numai a mea...

Suzon dădu din cap.

— Vino cu mine, reluă brusc Bernis, și vei găsi dintr-odată ceea ce-ți va lua zece ani să strîngi aici... adică nu patruzeci de mii, ci șaizeci de mii de livre.

Suzon păli și-i aruncă o privire gravă lui Bernis.

— Vorbiți serios ? întrebă ea repede.

— Niciodată n-am fost mai serios ca în seara asta, îi răspunse cu răceală Bernis. Vreau să adaug că, deși pare o dezertare, ceea ce faceți va fi poate un mare serviciu făcut regelui și altor persoane importante.

Suzon tremura.

Șaizeci de mii de franci !...

Visul său realizat dintr-odată, fără cel mai mic efort !

Avu intuiția clară că Bernis nu glumea și că vorbea în numele unor oameni puternici și de temut. Înțelese că norocul era la dispoziția ei și că trebuia doar să întindă mîna.

Și cum era o femeie inteligentă și hotărîtă, în ciuda aerelor sale de subretă drăguță, luă rapid o decizie.

Numai că o ascunse bine în spatele unor lungi tîrguieli.

— Se pare că vă iubesc cu adevărat, zice ea ; m-ați vrăjit, altă explicație nu există... și cînd doriți să vin ?

— Nu știu, copila mea... poate mîine, poate peste o săptămînă.... am să te caut eu...

— Și în timpul acesta ?...

— În timpul acesta, voi veni aici în fiecare seară, iar tu îmi vei explica minuțios în ce constă slujba ta.

— Vreți să mă înlocuiți aici ? exclamă Suzon, rîzînd.

— Poate ! răspunse grav Bernis.

Bernis, mirat de succesul său și chiar nerăbdător să vadă că reușise așa repede să rezolve o problemă atît de dificilă, se duse aproape alergînd în străduța de care am mai vorbit, și cu toate că era foarte tîrziu, fu primit imediat de domnul Jacques.

— Monseniore, micuța Suzon e a noastră, zise el. Va pleca din casă cînd îi voi spune eu. Mărturisesc însă că succesul acesta atît de rapid mă neliniștește.

— Bănuiți că fata face un joc dublu ? îl întrebă domnul Jacques.

— Nu prea știu, Monseniore. În orice caz, trebuie să vă previn că, dacă ni se va supune, ne va costa un pic cam scump.

— Cît ? întrebă domnul Jacques, liniștindu-se.

— Șaizeci de mii de livre, Monseniore. E o sumă enormă, dar...

— I-ați promis șaizeci de mii de livre ?...

— Da !...

— Bravo ! de ce n-ați spus așa de la început, fiule !... Fiți liniștit, va veni. E inutil să vă mai gîndiți la asta... Îmi vorbiseți de ocheade... biletele de amor... mai știu și eu ce ! Și eram puțin neliniștit. Dar din moment ce e vorba de bani, totul se aranjează...

— Așa că, Monseniore...

— Așa că, fiule, mîine veți avea optzeci de mii de livre... Haideți...

— Dar, Monseniore, era vorba de șaizeci de mii, nu de optzeci de mii...

— Adevărat ? Ei bine, ceilalți douăzeci de mii care rămîn vă rămîn ca să cumpărați hîrtia pe care veți scrie atît de frumoasele versuri închinate doamnei de Rohan.

Bernis se aplecă pînă la pămînt și întrebă :

— Monseniore, mai aveți și alte ordine să-mi dați ?

— Nu. Așteptați. Fiți pregătit s-o scoateți pe micuța din casă și s-o înlocuiți cu noua cameristă, pe care va trebui s-o conduceți... Apropo, mi s-a semnalat prezența domnului d'Etioles la Versailles, însoțit de un fel de secretar pe care-l tîrăște cu el... un oarecare Damiens. Va trebui să afli ce vrea.

— Domnul le Normant d'Etioles ?... Aleargă după nevastă-sa...

Domnul Jacques nu se deranjă să surîdă la această inocentă plezanterie şi rămase indiferent.

— Eu vorbeam de acel Damiens, zise el. Căutaţi-l şi încercaţi să aflaţi cine e, ce vrea, ce are de gînd...

Bernis salută cu tot respectul şi se retrase uşor ca un calic în punga căruia tocmai au căzut 20 000 de franci.

„Hotărît lucru, îşi zise el, fidelitatea şi devotamentul aduc beneficii..."

CAPITOLUL XXXI

MISTERE

S-au mai scurs patru zile.

În aceste patru zile Ludovic al XV-lea dusese o viaţă exemplară, se ocupase de afacerile regatului, jucase cărţi în fiecare seară cu curtenii săi, fusese drăguţ cu sărmana regină Maria, flecărise vesel cu poeţii săi, discutase serios cu miniştrii, cu alte cuvinte îşi făcuse serios meseria de rege.

În seara celei de a patra zile, pe la ora zece se retrăsese în camera sa şi era deja dezbrăcat pe jumătate cînd i-a căzut privirea pe o hîrtie pliată în patru şi aruncată pe o masă.

O luă maşinal, o desfăcu, citi şi păli.

Biletul conţinea cuvintele :

„Doamna d'Etioles se plictiseşte. E hotărîtă să plece mîine la Paris".

— Lebel ! strigă regele. Cine a adus biletul ?

— Eu, Sire ! răspunse valetul.

— L-ai citit ?

— Nu, Sire !...

— Cine ţi l-a dat ?

— Camerista căsuţei Maiestăţii voastre.

— Cînd asta ?

— Acum o oră.

— Şi n-a mai spus nimic ?

— Nimic, Sire... numai dacă...

— Dacă ce ?.... Termină ce ai de spus, imbecilule !...

— Că va aştepta la uşa de intrare, începînd de la miezul nopţii...

Ludovic al XV-lea îşi înăbuşi un strigăt de bucurie.

— Lebel, zise el, îmbracă-mă imediat...

— Cum ! Maiestatea voastră vrea să iasă la ora asta ?

— Îmbracă-mă, cînd îţi spun !... De altminteri, ai să mergi cu mine. Cu tine nu mă tem de nimic.

Lebel aruncă o privire asupra pendulei. Arăta zece și jumătate. Începu să-l îmbrace în liniște pe rege.

Ludovic al XV-lea căruia îi plăcea să se considere un fel de François I-ul mai șlefuit, mai rafinat, se credea și la fel de temerar, dar nu era nici curajos și nici îndrăzneț.

Pierduse patru zile jucînd comedia reconcilierii cu Maria Leczinska, și, una peste alta, era la fel de înspăimîntat de îndrăzneala ce-o avusese răpind-o pe doamna d'Etioles.

În aceste patru zile nu trecuse nici o oră fără să nu jure că se va duce s-o vadă, cu orice preț, în căsuța de lîngă castel.

Cel puțin o va face în plină zi, ducîndu-se s-o salute pe cea care îl iubea atît de mult, cu atît mai mult cu cît el făcea această dragoste mai misterioasă.

Biletul primit turnase gaz peste foc.

Ca toți timizii care abordează obstacolele cu privirea plecată, de teamă să nu vadă pericolele, Ludovic al XV-lea, odată decis, începu să tropăie de nerăbdare.

Și dacă nu plecă imediat, asta se întîmplă grație ciudatei încetineli cu care Lebel începu să-l îmbrace din cap pînă în picioare. Era aproape de miezul nopții cînd Ludovic al XV-lea fu gata în sfîrșit. Și aveau nevoie de cel puțin douăzeci de minute pentru a ajunge acolo.

Cu inima bătîndu-i să-i spargă pieptul, cu tîmplele arzînd, coborî în sfîrșit maiestuoasa scară a castelului, trecu de grilaje, însoțit de Lebel, care dădea parolele și cu un pas vioi se îndreptă spre căsuță.

. . . . . .

Ce se întîmplase cu tînărul cavaler d'Assas în aceste patru zile ?

În dimineața zilei ce a urmat ospățului stropit din belșug cu chambertin și în urma căruia crezuse că a nimerit în țara celor „O mie și una de nopți", d'Assas se trezise mai tîrziu și foarte mirat că se găsește acolo.

La început crezu că visează în continuare.

Dar vederea faimoasei pungi îl aduse la realitate, iar gîndul că în buzunarul celui de-al doilea costum se mai găsește încă una îl hotărî să profite din plin de ospitalitatea domnului Jacques.

Sări deci din patul delicios de moale, își făcu toaleta și îmbrăcă unul dintre cele două costume.

Terminîndu-și de aranjat ținuta, se îndreptă spre ușă, cu intenția de a ieși. Dar în spatele ușii dădu peste valetul jovial și vorbăreț care-l condusese în seara precedentă.

— Domnul cavaler iese ? îl întrebă valetul.

— Da, prietene. E cumva, din întîmplare, interzis ? Nu te jena să mi-o spui, căci oricum am intenția să ies.

— Deloc, domnule. Și de ce ar fi interzis ? Eu nu vreau decît să-l întreb pe domnul cavaler ce-ar dori să mănînce la prînz.

— Visul continuă, gîndi d'Assas. Ce vrei tu, prietene... cum... ?

— Lubin, la ordinele dumneavoastră, ofițere. Totuși aș vrea să recomand domnului cavaler de a nu se arăta prea mult ziua.

— Și de ce, jupîne Lubin ?

— Pentru că presupun că dacă stăpînul meu a oferit adăpost domnului cavaler, a făcut-o pentru a-l feri de mari primejdii...

— Ah ! ah ! făcu d'Assas, ciulind urechile.

— Domnule, s-a întîmplat ca unul dintre predecesorii voștri să fie ucis fără prea multă zarvă...

— Ucis !... Va să zică așa !...

— Dumnezeule, da ! Era tînăr ca și voi, și la fel de îndrăzneț ; într-o zi a vrut să iasă, ca și voi... și s-a întors spre seară cu două lovituri de spadă ce l-au trimis, creștinește, peste vreo două ore, în cea mai bună dintre lumi. Am aflat după aceea că cinstitul gentilom dăduse tîrcoale mult prea aproape de o căsuță singuratecă unde locuia doamna viselor sale... și cineva gelos... soțul ei, poate... mă rog, înțelegeți ? Oricum, am crezut că e de datoria mea să-l previn pe domnul cavaler.

— Ai făcut bine, prietene. De aceea, pentru grija ce-o porți sănătății mele, iată doi ludovici...

Spre marea surpriză a cavalerului Lubin, surîse și-i refuză politicos.

D'Assas nu insistă și ieși, foarte preocupat de acest incident.

Cuvintele lui Lubin sunau a avertisment, mai ales că nu cunoscuse pînă atunci un valet care să refuze bacșișul.

Numai că d'Assas n-ar fi renunțat pentru nimic în lume la planurile sale.

Și apoi, dacă ar fi fost ucis... ei bine ! n-ar mai fi suferit, asta-i tot !

Drept pentru care se duse drept la căsuța singuratecă, hotărît să intre, s-o vadă pe Jeanne, să cadă la picioarele ei și să-i ceară iertare pentru cuvintele ce i le spusese la întîlnirea din faimosul episod al trăsurii.

Căci nu se îndoia de faptul că Jeanne fusese răpită prin violență, dar printr-o violență morală, prin șantaj.

Cavalerul plecă aproape în fugă, hotărît să bată la ușă de cum va sosi acolo ; odată ajuns aproape de casă, se opri, nemaiîndrăznind să treacă de locul în care se întîlnise cu du Barry.

După ce și-a spus singur cuvinte grele, acuzîndu-se de lașitate, după ce a făcut de douăzeci de ori pasul înainte spre casă, și a renunțat tot de atîtea ori, s-a hotărît... S-a dus drept la ușă, a luat ciocănelul și a bătut de două ori... apoi a așteptat, tremurînd...

Ușa nu s-a deschis.

Nu a primit nici un răspuns.

Casa părea pustie.

A bătut de mai multe ori.

Mereu aceeași tăcere.

După cîtva timp, un fel de țăran, ce trecea pe acolo și l-a văzut bătînd, s-a oprit și i-a spus :

— Dar, domnule, bateți de pomană. Casa e pustie... De luni de zile n-am văzut pe nimeni aici...

D'Assas îngheță.

Jeanne plecase, sau fusese dusă în altă parte ?...

Nu ! Era imposibil... Dar se gîndea că s-ar putea ca cei din casă să nu vrea să-i deschidă și, încăpățînîndu-se să bată la ușă, risca să dea apă la moară acelor geloși de care-i vorbea Lubin...

Disperat, se întoarse acasă, petrecîndu-și restul zilei făcîndu-și planuri pentru a doua zi.

Lubin, ca și în seara precedentă, îi servise o masă excelentă, stropită din belșug cu vinuri dintre cele mai faimoase. Ca și în seara precedentă d'Assas sfîrșise prin a se ameți și se culcă cu speranța ca măcar visele să fie mai frumoase decît realitatea.

Dar nu avu noroc, căci avu parte de un amestec de coșmaruri în loc de vise de iubire.

La un moment dat aceste coșmaruri luară consistența realității vii, vizibile și tangibile.

În cameră era o veioză.

Și în penumbră, d'Assas putea distinge destul de clar realitatea înconjurătoare.

Visa ?... Era treaz ?... Cu ochii întredeschiși, cu urechile la pîndă, i se păru brusc că aude un zgomot ușor, iar în fața lui văzu o mișcare aproape imperceptibilă ; zgomotul și mișcarea aparțineau unei ușe care se deschidea cu infinite precauțiuni, iar ușa aceea era ușa camerei lui.

D'Assas simți un fior de spaimă înghețîndu-i picioarele.

Era un om curajos, pînă la nebunie.

Dar în starea de spirit în care se găsea, înconjurat de acel mister de nepătruns, în acea casă ce putea fi o capcană pentru ucigași nocturni, abia trezit din visele penibile ce-i agitaseră somnul, avea senzația acută că va fi ucis fără să se poată apăra.

Aruncă o privire spre pistoletele ce se odihneau pe o măsuță... și se pregătea să sară cînd ușa se deschise complet și în cadrul ei apăru o femeie !...

D'Assas rămase nemișcat, cu ochii pe jumătate deschiși, cuprins de o irezistibilă curiozitate.

Cine era femeia ? Ce dorea ?...

Femeia înainta, cu privirea ațintită asupra lui. Uneori, cînd dușumeaua scîrțîia, se oprea brusc, aștepta cîteva clipe, apoi își relua înaintarea...

Ajunse în cele din urmă în dreptul patului, se aplecă și-i șopti cu blîndețe :

— Nu vă mișcați... nu scoateți nici un cuvînt... sau voi plăti cu viața grija ce v-o port... M-ați înțeles, nu-i așa ?... dacă da, închideți și deschideți ochii... dar, în numele cerului, tăceți !...

D'Assas se supuse...

Închise și deschise ochii...

Atunci femeia se aplecă și mai mult, și cu o voce ușoară ca un suflu, murmură :

— Cavalere d'Assas, să nu intrați niciodată, nici ziua, nici noaptea, sub nici un pretext, chiar dacă sînteți invitat acolo ; am spus și o repet ; nu intrați niciodată în micul pavilion care este în fața celui în care locuiți !... Ați înțeles ?... Dacă da, faceți același semn.

D'Assas răspunse.

Brusc, avu pe frunte senzația ciudată a unui sărut rece și arzător în același timp...

Deschise brusc ochii.

Femeia misterioasă, statuie neagră, se ridicase...

Apoi, cu aceleași precauțiuni și aceeași încetineală se retrase, ajunse la ușă... o închise... dispăru, topindu-se în noapte ca o fantomă...

Cavalerul rămase treaz multă vreme, întrebîndu-se dacă nu fusese victima unei halucinații... Dar nu !...

Căci necunoscuta lăsase ca mărturie a existenței sale un pătrunzător miros de verbină.

D'Assas, întrebîndu-se cum putea persista atît de mult parfumul, se ridică într-un cot și văzu lîngă el, pe cuverturi, o batistă dintr-o țesătură fină cu broderii bogate pe care necunoscuta o pierduse...

Batista era impregnată cu parfumul de verbină. Și avea brodate pe ea un J și un B întrepătrunse și avînd deasupra o coroană de conte.

„Să nu intri niciodată în pavilionul din față ! murmură cavalerul. De ce ?... Ce se întîmplă ?... Și ce mi se va întîmpla dacă intru ?"

După lungi chinuri, adormi, în sfîrșit.

Cînd se trezi, era foarte tîrziu.

Se pregătea să sară din pat cînd văzu pe noptieră o bucățică de hîrtie împăturită.

O deschise imediat și citi :

„Vi s-a recomandat răbdare. Ieri ați comis mari imprudențe. Veți fi anunțat la vreme. Fiți pregătit. Cînd totul va fi gata, vă veți duce la ora ce vă va fi indicată la căsuța unde se află cea pe care o iubiți. Vă veți prezenta la portița din zid ce dă în grădină. Cea pe care o iubiți va ieși pe acolo. Ora și ziua le veți afla printr-un bilet ca acesta... De acum încolo, aveți răbdare... Nu mai ieșiți, sau ieșiți cît mai puțin. Nu mai dați tîrcoale pe acolo..."

— Asta complică, dar și simplifică lucrurile ! murmură d'Assas.

Zilele care urmară trecură fără incidente.

Lubin se ținea după el, oferindu-i mese copioase, ținîndu-i companie și amețindu-l cu vorbăria lui.

În dimineața celei de a patra zile, cînd era pe punctul de a face o criză de furie, găsi pe măsuță un bilețel care glăsuia astfel :

„În seara aceasta, la orele zece, întîlnire la poarta ce vi s-a indicat. Cea pe care o iubiți va ieși... Restul vă privește..."

Inima lui d'Assas începu să-i bată nebunește în piept... Brusc păli...

Căci biletul avea un post-scriptum !

Și acesta spunea :

„Dacă vreți să continuați să acceptați ospitalitatea ce v-a fost oferită în această casă, și dacă o convingeți pe cea pe care o iubiți să vă însoțească, intrați în pavilionul din față care e mai bine pregătit să primească o femeie".

— Pavilionul din față ! murmură d'Assas, tremurînd. Oh ! ce se petrece aici ?... Și pe cine vor să ucidă ?...

CAPITOLUL XXXII

NOUA CAMERISTĂ

În seara aceleiași zile, în pavilionul din față, care inspira cavalerului atît de înspăimîntătoare gînduri, trei personaje erau reunite în încîntătorul salonaș pe care l-am prezentat deja cititorilor.

Erau domnul Jacques, Juliette și contele du Barry.

Era ora patru.

Lămpile erau deja aprinse, căci draperiile grele erau trase cu cea mai mare grijă.

— Ei bine, costumul acesta vă stă de minune. De altminteri e o copie identică a celui pe care-l poartă rivala voastră. Acum, copila mea, aș vrea să vă văd și în celălalt costum... nimic nu trebuie lăsat la voia întîmplării... și uneori un detaliu, insignifiant în aparență, a dat peste cap planuri întocmite cu cea mai mare grijă...

Juliette ieși din cameră și se întoarse peste zece minute, îmbrăcată în subretă, purtînd exact același costum ca și Suzon...

Domnul Jacques o examină cu cea mai mare atenție, verificînd identitatea detaliilor după o hîrtie pe care o ținea în mînă...

— Foarte bine, zise el în cele din urmă. Vreți să-mi spuneți acum, copila mea, ce aveți de spus ?

Juliette pronunță repede cîteva cuvinte care rezumau, fără îndoială, lecția pe care fusese obligată s-o învețe.

Domnul Jacques își consultă notele și întrebă :

— Cum se numește bucătăreasa ?

— Madam Catherine, patruzeci de ani, vanitoasă ; va avea o cameră îmbrăcată în mătase...

— Cele două servitoare ?

— Pierrette și Nicole, douăzeci de ani, amîndouă inteligente și coruptibile, au fost alese de Suzon ; cinci mii de livre fiecăreia...

— Iar voi cine sînteți ?

— Sora mai mare a lui Suzon...

Domnul Jacques fu foarte satisfăcut de acest fel de repetiție generală.

Urmă o lungă tăcere.

Pe la orele cinci și jumătate, întunericul era deja stăpîn.

Domnul Jacques, ce se plimba agitat prin cameră, se opri brusc și zise :

— Haideți... e timpul !

Ieșiră toți trei : domnul Jacques impasibil, du Barry întunecat la față și Juliette foarte emoționată.

În fața casei aștepta o trăsură. Juliette urcă, urmată de du Barry.

Domnul Jacques se apropie de vizitiu.

— Cele șaizeci de mii de livre ? întrebă el.

— În cufăr, Monseniore, răspunse vizitiul.

— Știți ce aveți de făcut ?

— Da, Monseniore : o fată tînără se va urca în trăsură și eu o voi conduce în afara Parisului. Dar nu știu încă unde...

— Villiers-Cotterets, zise domnul Jacques.

— Villiers-Cotterets ; prea bine, Monseniore.

— Dacă tînăra vă cere s-o conduceți în satul vecin ce se numește Morienval, o veți conduce. Dar pe drum ea nu trebuie să vorbească cu nimeni... La întoarcere îmi veți raporta orice incident, dacă va fi cazul...

Spunînd acestea, domnul Jacques se urcă la rîndul lui în trăsură, ce porni imediat în goana cailor și care, zece minute mai tîrziu, se opri la două sute de pași de căsuța regelui.

Coborîră toți trei; Juliette era învăluită într-o amplă pelerină neagră, ce-i ascundea în întregime costumul de subretă.

Înconjurară casa.

În fața porții ce dădea în grădină îi aștepta un bărbat. Avansă repede în întîmpinarea domnului Jacques...

Era Bernis.

— Sînteți gata ?

— Da, Monseniore, răspunse Bernis ascunzîndu-și emoția.

Domnul Jacques se îndreptă spre du Barry și-i dădu o hîrtie pliată în patru.

— Biletul ăsta e pentru camera regelui. Trebuie ca Lebel să facă în așa fel încît regele să nu iasă mai devreme de miezul nopții. Trebuie să prevedem totul. Cavalerul va fi aici la orele zece. Țineți bine minte ce aveți de făcut. Două ore nu sînt prea mult pentru a evita toate incidentele neprevăzute...

— Am înțeles, miezul nopții !... Iar eu voi fi aici la orele zece, zise contele, care, luînd biletul, se îndepărtă imediat în direcția castelului.

— Semnalul, Bernis, zise atunci domnul Jacques, ascunzîndu-se în spatele unui copac.

Bernis ciocăni de două ori în poarta grădinii.

Poarta se deschise imediat, lăsînd-o să treacă pe Suzon, puțin palidă și tremurînd.

Bernis o apucă de braț și o conduse spre trăsură.

Juliette se strecură precum o umbră în grădină, și poarta se închise.

— Ah ! François ! ce frică mi-a fost, și-mi este încă !

— N-ai de ce te teme ! Banii sînt în trăsură, și vizitiul are ordin să te ducă la Villers-Cotterets... Iată-te bogată... Adio ! și nu mă uita !...

Suzon, prea emoționată pentru a-i răspunde, se mulțumi să-i strîngă mîna, recunoscătoare.

Bernis o ajută să urce în trăsură și încuie portiera cu cheia. Vizitiul dădu bice și trăsura dispăru în goana cailor.

Bernis se întoarse la domnul Jacques, și, înclinîndu-se, îi spuse :

— S-a făcut, Monseniore... Mai trebuie să aștept pînă la ora zece... în fața ușii de la intrare... aceasta fiind rezervată cavalerului d'Assas...

— Bine, fiule, zise domnul Jacques. Cum mă voi întoarce la Paris, veniți să mă vedeți la mine, pe strada Foin. Și ne vom socoti. Ați lucrat zilele acestea cu atîta suplețe, îndemînare și rapiditate ce vă face cinste și mă obligă.

Bernis salută și mai adînc. Domnul Jacques dispăru în liniște, înghițit de întunericul nopții.

. . . . . .

Juliette traversase cu repeziciune grădina și intrase în micul salon de la parter ce era luminat de o lampă. Timp de trei zile studiase un plan al casei ce i-l adusese Bernis ; totul era marcat pe plan, chiar și cea mai neînsemnată mobilă ; cunoștea deci casa aproape la fel de bine ca Suzon.

Își desfăcu pelerina și rămase cîteva minute așezată, pentru a-și stăpîni emoția care o cuprinsese cînd intrase în salon, apoi, fără să ezite, se îndreptă spre hol, îl traversă și apăru brusc în bucătărie, lîngă buna jupîneasă Catherine.

— Ia să vedem, Catherine, e aproape ora șapte și masa doamnei nu e gata... Știi că nu-i place să aștepte...

Bucătăreasa se întoarse, uimită.

— Ce s-a întîmplat ? Ce mă privești așa ? Ești nebună ? reluă Juliette. Cînd se întoarce sora mea...

— Sora voastră ! bîigui bucătăreasa, sufocîndu-se de uimire.

— Suzon ! Ești căzută în cap ?...

— Ah ! Domnișoara Suzon este sora voastră ?...

— Oh ! ce cap de lemn ! Suzon mi-a atras atenția că așa va fi cînd mi-a cerut să vin să-i țin locul aici timp de două zile !... Hai, hai, madam Catherine, la muncă !... Și gîndește-te că dacă astea două zile voi fi mulțumită de tine, te așteaptă o cameră frumoasă îmbrăcată în mătase...

Cuvintele acestea aduseră un surîs larg pe buzele bucătăresei care, revenindu-şi puţin cîte puţin din uimire, murmură :

— Cum aşa, o veţi înlocui pe domnişoara Suzon ?... Dacă ar şti stăpînul !...

— Asta acum !... o întrerupse Juliette, bombănind, unde-i Nicole ? Şi Pierrette ?... Unde sînt leneşele astea ?...

Ieşi din bucătărie şi intră în camera unde dormeau fetele ce-o ajutau pe madam Catherine.

Pierrette păru la fel de mirată ca şi Catherine. Dar Nicole nu păru la fel de mirată şi, la un semn pe care i-l făcu Juliette, o urmă pe noua subretă în salonaş.

— Suzon te-a prevenit ? o întrebă ea.

— Da, doamnă...

— Vor fi cinci mii de livre pentru tine şi tot atît pentru Pierrette, dacă veţi fi deştepte şi ascultătoare.

— Ce trebuie să fac ? întrebă grăbită Nicole, dovedind că nu se gîndea decît la modul de a cîştiga aceşti bani.

— Nimic altceva decît să deschizi celui ce va bate la uşă puţin după miezul nopţii. După aceea, fie că bate, fie că loveşte cu piciorul, fie că urlă sau ameninţă, oricine ar fi, nu deschizi.

— Deschid numai la miezul nopţii ; am înţeles ! zise Nicole. Şi apoi ?

— Apoi ? Stingi toate luminile pe scară, şi-l conduci pe cel care va veni pînă în camera doamnei...

— Nu-i greu. Dar dacă doamna mă dă afară ?

— Nu-ţi fă probleme : doamna nu te va da afară, din contră ! Dar, mă rog, dacă se va întîmpla, vei intra în serviciul doamnei de Rohan, şi în ziua în care vei pleca de aici, vei primi alte cinci mii de livre, ceea ce va face zece mii. Accepţi ? Gîndeşte-te...

— Accept, răspunse hotărîtă Nicole.

— Bine, fata mea. Du-te la bucătărie şi ai grijă să nu se comenteze prea mult. Poţi să le spui că m-ai văzut adesea cu Suzon, sora mea... Mă cheamă doamna...

Juliette se repezi pe scări şi intră imediat în marele salon în care Jeanne visa, cu o carte în mînă, pe jumătate întinsă pe o canapea. Jeanne o privi cu mare atenţie pe Juliette, care suportă examenul fără să mişte.

— Sînteţi noua cameristă ? o întrebă ea.

— Da, doamnă. Şi sper că nu veţi avea motive să regretaţi lipsa sorei mele.

— Suzon e sora voastră ?

— Da, doamnă !

— Suzon mi-a spus că va lipsi trei sau patru zile.

— Da, doamnă, din cauza unei afaceri ce-o avem acolo, lîngă Chartre. Şi cum ea e mai descurcăreaţă decît mine...

— Aşa mi-a spus şi Suzon, murmură Jeanne. „Şi totuşi... unde am văzut eu figura asta... ochii aceştia ?... Văd eu mîine dimineaţă..." Apoi, cu voce tare : Cum vă numiţi ?

— Julie, doamnă.

— Ei bine, ca să nu schimbăm obiceiurile casei, am să vă strig ca şi pe sora voastră : Suzon.

— Dacă aşa vrea doamna...

— Da. Deci, Suzon, sînt foarte obosită. Nu vreau să mănînc. Peste o jumătate de oră adu-mi o ceaşcă cu lapte şi apoi o să mă ajuţi să mă culc...

Jeanne suferea deja de acea boală de stomac ce o va chinui toată viaţa.

Auzind ordinul pe care-l primise, Juliette rămase împietrită.

Dacă doamna d'Etioles se culca prea devreme, planul atît de meticulos elaborat se prăbuşea.

Jeanne remarcase paloarea ce cuprinsese brusc chipul noii sale cameriste.

— Ce ţi s-a întîmplat, Suzon ?

— Nimic, doamnă, nimic... făcu Juliette, pregătindu-se să dispară.

„Iată ceva foarte ciudat, gîndi Jeanne. Mi se pare... presimt... bănuiesc că e vorba de o trădare !... Şi Ludovic, ce nu mai vine !... Ludovic pe care-l aştept degeaba... atîtea zile pline de încordare şi de alarme !... Oare ce face ?... se mai gîndeşte la mine ?..."

Jeanne, plictisită de aşteptare şi văzînd zilnic aceleaşi chipuri, consimţise bucuroasă să-şi schimbe camerista, mai ales că Suzon nu-i prea plăcea, găsind că e mincinoasă ; îi surprinsese şi cîteva surîsuri ce-o făcuseră să roşească.

Dar acum că o văzuse pe Juliette, o vagă neliniște îi cuprindea încetul cu încetul sufletul.

Emoția manifestată de noua cameristă îi mărise această neliniște.

Cui se datorau și emoția, și paloarea ?

Și, mai ales, cum se făcea că femeia aceea semăna atît de frapant cu o persoană ce o mai văzuse sigur, dar nu știa încă unde ?

De ce anume întîmplare trebuia să lege chipul cameristei ?

Nu știa. Și amintirea serbării de la Primărie nu-i venea în minte.

Drept pentru care alungă toate gîndurile inoportune, chemînd imaginea regelui.

Pendula ce bătea orele opt o smulse din reverie.

Peste cîteva clipe își făcu apariția Juliette... Părea a fi mai emoționată decît la întîlnirea precedentă ; cuvîntul care descrie exact starea ei e mai degrabă răvășită.

Puse pe gheridon ceașca plină cu lapte, pe care Jeanne o bău pe nerăsuflate, examinînd-o cu colțul ochiului.

— Să mergem, zise Jeanne, ridicîndu-se, vino să mă dezbraci, Julie...

Juliette o însoți pe Jeanne în dormitor.

— Doamnă, zise ea brusc, cu o voce tremurată, vreți deci să vă culcați ?

— Bineînțeles, fata mea, răspunse Jeanne mirată de întrebare, dar mai ales de tonul poruncitor cu care fusese pusă.

— Doamnă, reluă Juliette... pot îndrăzni...

— Ce anume ?... Dar știi că mi se face frică ! Haide, vorbește !... Ce vrei să îndrăznești ?...

— Să vă dau un sfat, doamnă !...

— Ei bine, să auzim sfatul tău ! Ce de precauții ! Ce fată ciudată !...

— Doamnă, fie că mă credeți, fie că nu, dar nu vă veți culca, spuse Juliette ca și cînd ar fi luat brusc o hotărîre.

— Ești nebună ? zise Jeanne care-și simțea neliniștea crescînd cu fiecare clipă. De ce nu m-aș culca, dacă îmi este somn ?

— Ba mai mult, continuă Juliette fără să-i răspundă, dacă aș fi în locul doamnei, nu numai că nu m-aș culca... dar, chiar mai mult... m-aș îmbrăca pentru o ieșire !...

Jeanne simți neliniștea transformîndu-se în teroare.

Își aținti ochii asupra Julietei, care-și plecă privirea.

— Ia să vedem, tu îmi ascunzi ceva...

— Doamnă !...

— Nu știu de unde îmi vin aceste idei... dar mi se pare că ești aici... iată... pentru a mă trăda ! Tulburarea ta, sfaturile ciudate...

Juliette scoase un țipăt, își ascunse chipul în mîini și căzu în genunchi.

— Ah ! deci nu m-am înșelat ! strigă Jeanne terorizată.

— Doamnă, vedeți bine că nu vreau să vă trădez !... pentru că vreau să vă salvez !...

— Să mă salvați !... Deci sînt amenințată ?

— Doamnă, vă implor, fie-vă milă, lăsați-mă să vă îmbrac mai întîi... Mă întrebați după aceea... vă voi spune tot !...

Jeanne, uimită, o văzu pe Juliette repezindu-se spre cabinetul de toaletă și revenind cu un costum de oraș și cu un mantou.

După care începu s-o îmbrace cu gesturi febrile, uneori neîndemînatice din cauza grabei. Jeanne nu scoase nici cel mai mic cuvînt tot timpul cît dură îmbrăcatul.

— Ora nouă ! zise la un moment dat Juliette. Din fericire, mai avem o oră...

Cîteva minute mai tîrziu, era îmbrăcată, gata să iasă.

— Acum, vorbește, zise ea cu o teamă pe care nu reușea să și-o ascundă în întregime.

— Nici aici, doamnă, nu aici !... Să mergem jos. Vă implor !...

— Dar de ce...

— Pentru a putea fi sigură că vă puteți salva !... Veniți, doamnă !... Aveți încredere în mine, pentru că, salvîndu-vă pe voi îl trădez pe cel ce m-a trimis...

Jeanne, ca într-un vis urît, o urmă pe Juliette, care o conduse în micul salon de la parter.

Tremurînd și fiind sigură acum că se găsea într-o capcană, Jeanne se lăsă să cadă într-un fotoliu.

În ciuda frigului de afară, Juliette deschisese ușa vitrată.

— O rog pe doamna să mă aștepte cîteva minute, zise ea, repezindu-se în grădină.

Cîteva minute mai tîrziu apăru, spunînd :

— Acum pot respira ușurată. Am fost să trag zăvorul de la portiță ; am lăsat cheia în broască, și doamna va putea fugi cînd va dori... și acum, dacă vrea...

— Nu voi pleca pînă cînd nu voi afla ce se întîmplă, îi zise Jeanne cu o fermitate care o făcu pe Juliette să se înfioare.

Aceasta aruncă o privire fugară spre pendulă.

Din acel moment rolul ei devenea extrem de periculos și de dificil.

Trebuia s-o convingă pe Jeanne să fugă, dar trebuia să facă astfel încît fuga să nu aibă loc înainte de ora zece...

Trebuia să cîștige timp să nu depășească ora.

În cîteva clipe își calculă mișcările și-și stabili ce are de făcut.

— Doamnă, v-am înșelat, nu sînt sora lui Suzon, spuse ea brusc...

— Dar chiar Suzon mi-a zis...

— Suzon a mințit, ca și mine, e și ea complice, ca și mine, a fost și ea plătită, ca și mine !... Ah ! oamenii care vă poartă pică au calculat totul foarte bine !

— Cine sînt oamenii care-mi poartă pică ? întrebă Jeanne, încercînd să-și păstreze calmul.

— Dușmanii regelui ! răspunse scurt Juliette.

De data asta Jeanne nu-și mai putu reține un țipăt de spaimă.

Dacă ar fi fost vorba de o amenințare la adresa ei, nu s-ar fi neliniștit decît în măsura în care trebuia să se apere.

Era curajoasă din fire.

Caracterului ei temerar și romantic nu-i displăceau aventurile, chiar și cele periculoase.

Dar Regele ! Cel Mult Iubit !...

Tremura de spaimă la gîndul că era amenințat și că ea nu putea face nimic pentru a-l salva.

— Explică-te ! îi ceru ea cu voce schimbată. Sau, mai degrabă, răspunde-mi clar la toate întrebările pe care am să ți le pun. Și nu minți ! Dacă minți, te voi ucide cu mîinile mele !...

— Doamnă, nu voi minți, v-o jur ! strigă Juliette. De altminteri, de ce-aș minți ?... Dacă aș fi vrut să vă fac rău, nu aveam decît să-mi joc rolul pînă la capăt și să las lucrurile în voia lor !

— Ai dreptate ! zise Jeanne.

Juliette schiță un surîs de bucurie pe care-l ascunse plecînd capul.

— Vei fi răsplătită cum se cuvine, reluă Jeanne. Dar să auzim despre ce este vorba. În primul rînd cine sînt cei de care mi-ai vorbit ?

— Nu-i cunosc. Ceea ce vă pot spune e că sînt gentilomi.

— Felonii !... Dar de ce tu ai acceptat să le faci jocul, iar Suzon nu ?

— Pentru că lui Suzon i-a fost frică. Ea a acceptat să plece, să lase locul liber, dar ea n-a putut accepta rolul pe care trebuia să-l joace, și asta din cauza fricii, trebuie să vă repet...

— Frică ? De ce ?

— De faptul că s-ar putea să dăm greș. Și atunci nu furia voastră ci răzbunarea regelui era de temut. Pe scurt, o sumă mare de bani a convins-o să plece sub pretextul unui concediu pe care vi l-a cerut, lăsînd locul unei persoane mai îndrăzneț...

— Și asta ești tu ?

— Da, doamnă ! răspunse Juliette, roșind de rușine.

— Și ce trebuia să faci ?

— Trebuia s-o conving pe doamna să se culce devreme, înainte de ora zece, ca la acea oră să fie adormită...

— Și ?

— Și la ora zece, oamenii despre care e vorba trebuie să vină să bată la ușă... iar eu trebuie să le deschid.

— Și apoi ?...

— Nu mai știu nimic sigur, doamnă. Numai ce am înțeles din discuții...

— Spune... ce ai înțeles ?... Grăbește-te !... E aproape ora zece !

— Ei bine ! iată : vor trebui s-o răpească pe doamna. O vor obliga la nevoie chiar cu forța, să-i scrie Maiestății Sale...

Jeanne se cutremură.

— Atunci regele, văzînd scrisoarea doamnei, ar da fuga aici... și... nu mai știu !...

— Oh ! dar se poate ghici ! murmură Jeanne împietrită. E o cursă pentru Ludovic !... Oh !... cum aș putea să-l previn !...

În acel moment cineva ciocăni foarte discret la ușa de la intrare...

— Iată-i ! exclamă Jeanne. Repede, ai grijă să nu le deschidă !

— S-a făcut, doamnă ! Decisă să vă salvez, mi-am luat toate măsurile necesare. Am încuiat pe dinăuntru... și iată și cheia !...

Și Juliette aruncă pe masă o cheie.

— Ce să fac ?... Spune-mi ce să fac ?...

— Fugiți, doamnă ! Nu mai pierdeți nici o clipă !... Fugiți, pînă nu-i prea tîrziu...

— Bine, fug !... și am să-l anunț pe rege !...

— Veniți ! Iute !...

Juliette o strînse pe Jeanne de braț în clipa cînd cineva bătu din nou la ușă și o conduse în grădină.

În fața portiței se opri, tremurînd.

— Așteptați, doamnă... vreau să mă asigur că pe aici nu aveți de ce vă teme.

— Vei fi răsplătită împărătește, zise Jeanne.

Juliette întredeschise portița și aruncă o privire spre pîlcul de copaci.

— Nimeni, șopti ea. Fugiți, doamnă !...

Jeanne trecu pragul.

— Și tu ?... Vino cu mine !...

— Fugiți !... Nu mai pierdeți vremea ! zise Juliette în loc de răspuns.

Și imediat se întoarse în grădină, închise portița, o încuie de două ori și puse zăvorul...

Apoi, gîfîind din pricina unei emoții reale de data asta, așteptă cîteva clipe, pînă ce auzi pașii Jeannei îndepărtîndu-se iute pe nisipul aleii.

Apoi se întoarse în casă și o chemă pe Nicole.

— Peste cinci minute să stingi toate luminile.

— Am înțeles !

— Și la miezul nopții, cînd va bate la ușă...

— Deschid...

— Și-l conduci de mînă pînă în camera doamnei !...

Spunînd acestea, Juliette urcă încet în cameră și începu să îmbrace un costum de noapte identic cu cel purtat de doamna d'Etioles.

CAPITOLUL XXXIII

REFUGIUL DOMNULUI JACQUES

Jeanne, văzînd că portiţa se închide atît de brusc, avu pentru o clipă senzaţia că a fost înşelată, dar ideea că regele se află în pericol nu-i dădea pace. Drept pentru care, fără să se mai gîndească la altceva, o luă la fugă, încercînd să se depărteze cît mai repede de acel îngrozitor loc, făcînd un ocol larg pentru a ajunge la Versailles.

Căci era hotărîtă să-l anunţe pe rege cu orice preţ.

Cum alerga pe sub copaci, o umbră se desprinse din spatele unui trunchi, se opri în faţa ei, se înclină profund şi, cu o voce în care tremura un suspin, îi spuse :

— Nefericirea mea e mare, doamnă, că trebuie să vă vorbesc aici, în aceste condiţii...

— Cavalerul d'Assas ! exclamă Jeanne.

— Da, doamnă !... Cavalerul d'Assas care e gata să depună la picioarele voastre iubirea ce v-o poartă şi-şi pune sabia în slujba voastră...

Jeanne scoase un strigăt de bucurie şi-i întinse mîna.

— Ah, cavalere, în aceste împrejurări nici o altă întîlnire nu mi-ar inspira mai multă încredere decît întîlnirea cu voi...

Strigătul, gesturile şi cuvintele îl ameţiră pe cavaler. Era mai mult decît îndrăznea să viseze.

Jeanne îl prinse de braţ, zicîndu-i :

— Să mergem, vreau să fiu cît mai departe de locurile acestea !

Plecară.

D'Assas credea că visează.

Mergeau în tăcere. D'Assas era în culmea extazului. Jeanne era sub protecţia lui ! Sprijinindu-se de braţul lui.

După cîteva minute, Jeanne rupse tăcerea.

— Cavalere, cum se face că vă găsiţi în dreptul grădinii chiar în clipa în care ieşeam eu ?...

— Mai întrebaţi ?... De cînd am aflat că acolo v-aţi găsit adăpost, am bîntuit în jurul casei ca un suflet blestemat...

— Dar cum aţi aflat că stau aici ?

— Am urmărit trăsura ce v-a adus aici, zice d'Assas roşind.

Căci spusese o dublă minciună. Dar astfel de lucruri se iartă lesne îndrăgostiţilor !

Jeanne reflecta la cele întîmplate. Voia să-l prevină pe Ludovic de primejdia ce-l ameninţa. Şi nu putea să-i ceară lui d'Assas, rivalul lui în dragoste, s-o ajute !

Un singur lucru o liniştea : necunoscuţii trebuiau s-o oblige să-i scrie regelui. Scrisoarea nefiind scrisă şi trimisă, pericolul nu era imediat.

Hotărî să mai aştepte înainte de a-l avertiza pe Ludovic al XV-lea.

Dar mai hotărî şi că nu trebuie să plece de la Versailles.

— Unde mă conduceţi, cavalere ? întrebă ea.

— Unde-mi veţi da ordin s-o fac, doamnă ! Dacă doriţi să vă întoarceţi la Paris, pot s-o fac, avînd calul...

— Nu, nu ! zise ea, energic. Trebuie să rămîn la Versailles.

— Pentru că nu vreţi să vă întoarceţi la Paris, zise el ezitînd, nu văd decît o soluţie...

— Şi care ar fi aceasta ?... Îndrăzniţi, cavalere...

— Soluţia ar fi să vă conduc la mine ! răspunse d'Assas, roşind ca şi cum ar fi spus o enormitate.

— E cel mai bine ! zise ea simplu. La voi, apărată de un bărbat ca voi, n-am de ce mă teme...

Simplitatea cu care Jeanne îi acceptase propunerea îl năucise pe sărmanul d'Assas. Cu toate acestea încrederea ei îl făcea să se simtă mîndru.

Începură să meargă cu paşi hotărîţi spre Rezervoare şi peste cîteva minute cavalerul se opri în faţa porţii misterioasei case în care domnul Jacques îi oferise o atît de stranie ospitalitate. Bătu la uşă, în ciuda uşoarei spaime ce i-o provocau amintirile recente, şi mai ales acea fantomă ce-i şoptise să nu intre în pavilionul din faţă.

Ar fi vrut să dea înapoi... dar era prea tîrziu ! Poarta se deschisese deja ! Şi în cadrul ei îi zîmbea Lubin, limbutul său valet.

Văzîndu-l, d'Assas îşi luă inima în dinţi şi intră, zicîndu-şi :

„Orice s-ar întîmpla, am s-o apăr... Începînd de mîine, am să caut alt adăpost pentru Jeanne".

Jeanne îl urmă, prea preocupată de propriile sale necazuri, pentru a mai putea remarca ciudata dispunere a pavilioanelor.

În curte, Lubin, care îi conducea cu o torţă în mînă, apucă spre dreapta, deşi cavalerul locuia în pavilionul din stînga.

Vru să-l întrebe ce face, dar era prea tîrziu. Vorbind, ar fi riscat nu numai s-o neliniştească pe Jeanne, dar şi să atragă atenţia duşmanilor săi !

Cu mîna pe mînerul spadei, cu toate simţurile la pîndă, intră în faimosul pavilion în care n-ar fi trebuit să pătrundă cu nici un preţ.

— Pistoalele mele ? îl întrebă scurt pe Lubin.

— Iată-le aici, domnule, zise valetul surîzînd.

Cavalerul văzu pe o măsuţă cele două pistolete ale sale.

Vederea lor îl linişti.

„În noaptea asta, cel puţin, nu cred că vor îndrăzni să încerce ceva împotriva mea sau a Jeannei... Căci altminteri nu mi-ar fi adus armele cu care mă pot apăra... cel puţin aşa cred..."

Un gînd îi trecu fulgerător prin minte şi verifică pistoalele. Nimic. Erau bine încărcate.

Asta îl linişti pe deplin şi începu să creadă că fantoma neagră şi avertismentul său nu fusese decît o închipuire.

De altminteri, trebuie să mărturisim că aspectul micului salon în care intraseră nu avea nimic alarmant în sine.

Era un cochet şi elegant budoar despre care şi cea mai pretenţioasă femeie n-ar fi avut nimic de zis. Această eleganţă şi cochetărie fuseseră remarcate de Jeanne, nu fără o uşoară tulburare.

Privea acele picturi preţioase, acele mobile delicate, acele bibelouri costisitoare cu un fel de tandreţe recunoscătoare.

„A vrut să regăsesc aici toate lucrurile ce-mi sînt dragi..."

Cavalerul, liniştit în privinţa pistoalelor, examină cu atenţie locul în care se găsea şi, nedescoperind nimic suspect, se lăsă în voia încîntării şi fericirii de a se afla în preajma idolului său.

— Doamna e servită ! anunţă Lubin, apărînd dintr-o cameră vecină.

„Magia continuă", îşi zise cavalerul.

Jeanne nu simţea nevoia să mănînce. Dar considera că ar fi fost o crudă lovitură dată cavalerului refuzul de a se aşeza la masă şi de a onora acea cină pe care cavalerul o comandase, era sigură, cu o bucurie de copil...

Trecu deci în sufragerie, care nu era mai prejos decît salonaşul.

— Cavalere, aţi făcut nebunii pentru mine... Salonul acela, sufrageria... acest supeu plin de rafinament...

D'Assas rămase înmărmurit.

Nu se gîndise la asta...

— Doamnă... bîigui el.

— Deci mă aşteptaţi, nu-i aşa ? reluă Jeanne.

— Ei bine, da ! exclamă cavalerul, roşind violent. Vă aşteptam ! Nu v-am aşteptat mereu ?

Nu-i plăcea să mintă în felul acesta...

Dar înţelesese foarte bine ce întrebare urma dacă n-ar fi răspuns astfel.

— Aşteptaţi o altă femeie ?

— Vă implor, nu-mi puneţi întrebări, nu-mi cereţi să vă spun ceea ce nu se poate spune... Să presupunem... iată... să presupunem că aţi fost adusă într-o casă fermecată... iar tot ceea ce ne înconjoară nu-i decît magie...

— Oh ! dar mă înspăimîntaţi ! exclamă veselă, sau silindu-se să pară veselă, pentru a-l recompensa puţin pe sărmanul cavaler.

— Nu vă temeţi, zise el fericit s-o vadă veselă pe Jeanne... Nimeni nu-mi va mai fura în acest moment scumpa comoară pe care am nemeritata fericire s-o păstrez pentru cîteva clipe...

„Sărmanul băiat !" îşi zise în gînd Jeanne, înduioşată.

Cavalerul pronunțase aceste cuvinte cu o veritabilă exaltare. În mintea lui, el se adresa astfel presupușilor săi dușmani, ce puteau fi ascunși în casă.

Și aruncă în jurul său o privire înflăcărată.

Dar cînd această privire ajunse la Jeanne, atît de frumoasă, atît de minunată în delicioasa ei tinerețe și văzînd-o atît de liniștită, atît de calmă, atît de departe cu gîndul... da ! atît de departe !... ochii i se umplură de lacrimi...

. . . . . .

Cum am văzut, contele du Barry îi însoțise pe domnul Jacques și pe Juliette pînă la căsuța din pădure. Acolo, domnul Jacques îi dăduse un bilet și du Barry plecase în grabă.

Ținta sa era castelul Versailles.

Era în jurul orei șapte seara.

Castelul era plin de animație. Era ora la care cina regele.

Du Barry pătrunse în vastele și somptuoasele apartamente ce constituiau, în aripa dreaptă, domeniul privat al regelui. Se întîlni pe drum cu o ciudată procesiune de chelneri escortați de garda elvețiană în marea ținută de paradă, comandată de un ofițer.

Ofițerul era în frunte, cu spada în mînă.

În spatele lui venea un personaj grav ce era ofițerul gurii regale, cu alte cuvinte cel însărcinat cu gustatul mîncărilor.

Urmau chelnerii, purtînd, doi cîte doi, coșuri în care erau aranjate cu fast felurile de mîncare, acoperite cu grijă de clopotele de argint.

Trecea carnea regelui !,..

Adică masa de seară.

Du Barry și ceilalți gentilomi, ce se încrucișau cu acel cortegiu ciudat, se descopereau și-l urmau.

Printr-o ușă larg deschisă se vedea sufrageria.

Ludovic al XV-lea tocmai intra, cu un aer indolent. Se așează la masă și începu să mănînce, alegîndu-și cu grijă felurile de mîncare, plîngîndu-se că arta culinară a intrat în decadență, motiv care nu-l împiedica să mănînce cu poftă. Cu toate că nu era un mîncău „regal", precum Ludovic al XVI-lea, care-și uimea comesenii cu lăcomia lui, Ludovic al XV-lea era încă un mîncău redutabil.

Curtenii cărora li se făcuse onoarea să-l vadă mîncînd erau masați într-un colț al sălii, așteptînd în tăcere cel mai mic gest al stăpînului.

Ludovic al XV-lea lăsă să-i cadă șervețelul, și o grămadă de duci, conți și marchizi începu să se calce pe picioare, repezindu-se să-l ridice... dar du Barry ajunse primul și avu onoarea de a-l ridica.

Regele surîse, și du Barry, care de cîtăva vreme avea o poziție nu tocmai comodă la curte, fu pe deplin răsplătit. Dar îi mai era rezervată o bucurie, de o altă natură.

— Ce mai face contesa ? îl întrebă brusc Ludovic al XV-lea cu acea familiaritate de veritabil burghez ce era adevăratul fond al caracterului său... Cum de n-o vedem niciodată la Versailles ?...

— Sire, zise du Barry tresărind profund, doamna contesă du Barry va fi foarte fericită și foarte flatată că Maiestatea Voastră s-a interesat de ea. În ceea ce privește sosirea la Versailles, probabil că la ora aceasta e deja aici, și, dacă regele poruncește, va veni îmediat să vă salute.

Regele îl aprobă cu un gest.

Cuvintele acestea făcură pe curteni să-i arunce lui du Barry priviri pline de invidie.

Acesta se retrase și se pierdu repede în mulțime.

Privea în jurul lui, părînd a căuta pe cineva...

Terminîndu-și cina, regele trecu în marele salon de alături și începu să joace cărți, fiind foarte vesel.

Du Barry dispăruse.

Urcă două etaje, trecu repede prin fața camerei în care domnul Jacques avusese acea faimoasă discuție cu Bernis și ajunse în cele din urmă în fața unei uși. Bătu și-i deschise imediat un lacheu.

— Pot să-l văd pe domnul Lebel ? îl întrebă contele.

— Mă duc să-l întreb, răspunse lacheul.

Lebel era valetul regelui, iar lacheul ce-i deschisese era valetul lui Lebel !

Apartamentul, compus din cinci camere bine mobilate, ar fi fost invidiat și de cel mai bogat burghez.

— Domnul Lebel este liber, zise lacheul, întorcîndu-se în cameră. Domnul conte să binevoiască a mă însoți...

Cîteva clipe mai tîrziu contele intra în salonul lui Lebel, al cărui serviciu începea după orele nouă seara și se termina dimineața, după ce se trezea regele.

— Sîntem singuri ? întrebă du Barry în șoaptă.

— Puteți vorbi, îi răspunse Lebel. Peste tot în castel zidurile au urechi. Dar aici am făcut în așa fel încît urechile acestea să asurzească... Nu aveți de ce vă teme.

Du Barry scoase din buzunar biletul ce-l primise din partea domnului Jacques.

Era, cum am văzut, o simplă bucată de hîrtie împăturită.

— Pentru rege ! zice contele.

Lebel ia hîrtia, o citește, dă din cap, și zice, simplu :

— În sfîrșit !...

— Lebel, trebuie să faci în așa fel încît regele să nu-l citească înainte de miezul nopții.

— Adică, nu trebuie să ajungă acolo decît după miezul nopții. Fiți liniștit. Și spuneți celui care v-a trimis că ordinele sale vor fi executate cuvînt cu cuvînt...

Lebel îl conduse pe du Barry pînă la ușă, onoare ce n-o acorda chiar tuturor.

Du Barry coborî, se arătă ostentativ printre curteni, găsi un mijloc să se facă din nou remarcat de rege și apoi, cu o manevră înceată și savantă, ieși fără să fie remarcat de nimeni.

Era ora nouă...

Alergă în străduța pe care o cunoaștem acum.

— Cavalerul d'Assas ? întrebă el.

— Plecat de o oră !

— Ți s-a spus să nu-i dai drumul pînă la nouă și jumătate.

— Numai dracu l-ar mai fi putut ține aici, dar nu fiți prea sigur de asta, domnule conte !

Du Barry se îndreptă atunci spre căsuța din pădure.

La douăzeci de pași în fața ușii de la intrare, în întunericul de nepătruns al copacilor deși, îl găsi pe Bernis care aștepta nemișcat, cu ochii ațintiți pe ușă, cu ceasul în mînă.

— Unde-i cavalerul ? îl întrebă contele în șoaptă.

— În fața portiței din gard : tocmai am verificat.

— Bine. Se apropie timpul.

— Mai e un sfert de oră.

— Și el ?... reluă du Barry.

— Nu știu. Dar fiți sigur că bintuie pe undeva pe aici și ne supraveghează...

— Deie Domnul ca Juliette să reușească !...

— Va reuși ! zise Bernis.

Apoi cele două personaje se cufundară în tăcere.

Sfertul de oră trecu.

— Ora zece, murmură Bernis. Haideți, conte, e timpul să acționați...

— Ocoliți casa și asigurați-vă că totul a mers conform planului. Eu rămîn să rezolv, la nevoie, situațiile neprevăzute la ușa de intrare.

Bernis plecă, fofilîndu-se din copac în copac.

Du Barry se apropie de ușa de la intrare și începu să bată, la început mai ușor, apoi tot mai tare.

Erau loviturile pe care le auzise Jeanne și care o convinseseră să fugă !...

Zece minute mai tîrziu se întorcea și Bernis.

— S-a făcut ? îl întrebă nerăbdător du Barry.

— Veniți ! fu răspunsul lui Bernis.

Du Barry îl urmă pe Bernis care îi arătă curînd un grup confuz în întuneric, ce mergea în fața lor.

— Cavalerul d'Assas și doamna d'Etioles ! șopti el.

O bucurie nestăpînită îi inundă sufletul.

În sfîrșit ! Îl avea în mînă pe d'Assas ! Și de data asta îl ținea bine ! Nu-l va mai scăpa !

Se despărți de Bernis și continuă să-i urmărească de departe pe cei doi. Îi văzu apucînd pe drumul ce ducea la străduța Rezervoarelor ; îi văzu intrînd.

Așteptă o jumătate de oră în fața porții, apoi ciocăni ușor într-un fel anume. Poarta se deschise fără ca cineva să apară în cadrul ei.

Intră, o închise fără zgomot și se îndreptă spre pavilionul din stînga — acela pe care-l ocupase d'Assas !

Se așeză într-un fotoliu, în fața unei mese, își prinse capul între mîini și se cufundă în sumbre reverii.

. . . . . .

Se scurseră cîteva ore lungi.

Era probabil patru sau cinci dimineața.

Du Barry nu se mișcase de la locul lui.

Brusc, se trezi ca dintr-un somn de moarte și aruncă priviri feroce cu ochii injectați de sînge. Probabil că așa arată ochii unui criminal ce-și pregătește abominabila crimă.

Se uită cu teamă în jur. Teama sa avea un nume : domnul Jacques. Căci era hotărît să treacă peste orice, iar domnul Jacques îi interzisese să ucidă... îi ordonase să aștepte...

Iar el nu mai voia... nu mai putea să aștepte !...

Scoase un pistolet din buzunarul mantalei și-l privi cîteva minute.

Apoi, cu o mișcare lentă, îl puse pe masă.

„Nu... murmură el... face prea mult zgomot... și apoi un glonț, tras chiar de la doi pași, poate pleca aiurea... și apoi... glonțul... nu-l simți... intrînd... Nu !... am ceva mai bun !"

Avea !... Pumnalul !

Îl strînse în mînă, aproape cu dragoste.

După care, încetișor, fără cel mai mic zgomot, ieși în curtea interioară... și se strecură spre pavilionul din față... pavilionul în care se găseau Jeanne și cavalerul d'Assas !...

CAPITOLUL XXXIV

CONTESA DU BARRY

Am văzut că Ludovic al XV-lea citise biletul pe care domnul Jacques i-l trimisese lui Lebel prin du Barry. Regele, care se pregătea de culcare, ceruse imediat să fie îmbrăcat și ieșise în taină din castel, însoțit de valetul său.

Suna de miezul nopții cînd cei doi trecură de gardul castelului și se îndreptară spre căsuța din pădure.

Douăzeci de minute mai tîrziu, ajungeau în fața ușii.

— Tu ai să mă aștepți aici ! îi porunci Ludovic al XV-lea, fără să-i pese că-l condamna pe Lebel să înghețe strașnic preț de cîteva ore, căci afară era ger de-a binelea.

— Da, Sire ! zise Lebel cu voce tare, în timp ce gîndea cam așa :

„Egoistul !... Iată regele în toată splendoarea sa. Ce-i pasă lui dacă am să mor înghețat în această ceață infernală ! O să-și ia alt valet și cu asta — basta ! Dar, răbdare..."

Regele îl lăsă pe Lebel cu gîndurile lui și se îndreptă spre ușa casei.

Ciocăni ca de obicei... Ușa se deschise imediat...

Inima regelui bătea cu putere în piept, cuvintele laconicului bilet îi ardeau în fața ochilor :

„Doamna d'Etioles se plictisește. Este hotărîtă să plece la Paris chiar mîine".

Această ultimă frază îl pusese pe jar... Cel care scrisese biletul cunoștea bine sufletul lui Ludovic al XV-lea.

„Să plece la Paris.. Să fugă !... La dracu ! gîndea regele, deci degeaba am făcut acea îndrăzneață răpire care i-ar fi făcut să pălească de invidie pe Lauzun și pe Richelieu !... Mai vedem noi !"

Ușa se deschise la primul semn al regelui. Ludovic văzu că antreul și scara erau cufundate în întuneric : nici o lumină !... Avu o clipă de ezitare.

Nicole, care în acele momente juca rolul lui Suzon, îl luă pe rege de mînă... Căci personalul acelei case ignora sau era obligat să ignore calitatea bărbatului care venea acolo în căutarea plăcerilor...

— Tu ești Suzon ? zise Ludovic al XV-lea.

— Da, domnule ! răspunde Nicole cu vocea cea mai melodioasă.

Regele vorbise rar cu acea Suzon. Nu avea nici un fel de amintiri despre vocea sa... Se lăsă condus. Nicole închise ușa în urma lui.

— De ce e atît de întuneric ? întrebă Ludovic al XV-lea.

— Ordinul doamnei, răspunse Nicole cît mai laconic cu putință.

„Ce încîntătoare pudoare ! gîndea Ludovic al XV-lea. Ce delicioasă copilă ! Am să-ți respect dorința, scumpa mea Jeanne, și nu te voi obliga să roșești în fața învingătorului său...“ Apoi, cu voce tare :

— Spune-mi, Suzon, tu mi-ai scris ?

— Da, domnule.

— Și zici că doamna se plictisește ?

— De moarte. Plînge zi și noapte.

— Vorbește de mine ?

— Numai asta face.

— Condu-mă, Suzon. În întunericul ăsta îți poți rupe gîtul... Noroc că știu drumul !

Regele urcă încet, condus de Nicole, care-l ținea de mînă. Ajunși sus, deschise o ușă și Ludovic al XV-lea văzu lumina blîndă și discretă a unei veioze care era suficientă să-i lumineze drumul, dar care nu permitea să distingă bine conturul obiectelor... Era camera Jeannei !

Ludovic intră. Nicole dispăru discret.

Regele, puțin palid, făcu trei pași în cameră. O femeie ce stătea în picioare, sprijinită de cămin, scoase un țipăt ușor și se aruncă pe o canapea, acoperindu-și chipul cu palmele și cu batista.

— Jeanne ! murmură înflăcărat regele. Jeanne ! Chiar îți este frică de mine ?...

Ea nu-i răspunse. Dar regele, care venise în spatele canapelei și se sprijinea cu mîinile de spătar, se aplecă ușor asupra ei și-i șopti cu și mai multă înflăcărare :

— Jeanne, răspunde-mi... De ce întorci capul ? De ce îți ascunzi chipul ?... De ce nu vrei să mă privești ? Oh ! cît am dorit să te văd, adorata mea Jeanne !... Fie-ți milă și privește-mă !...

— Nu îndrăznesc... șopti ea.

Atunci regele ocoli canapeaua și se opri în fața aceleia pe care o credea a fi Jeanne.

— Nu îndrăzniți ! bîigui regele... înger scump... iată-mă în genunchi în fața voastră... Oh ! simt că-mi pierd capul... parfumul tău mă amețește... mîna asta adorată pe care o sărut... talia asta încîntătoare pe care o strîng în brațe...

Ea se smulse ușor din brațele sale, se lăsă pe spate și-și ascunse chipul în pernele canapelei...

— Scumpa mea iubită ! suspină regele. Oh ! te înțeleg !... Nu vrei să-ți văd chipul plîns !

Se duse la veioză și o stinse...

Apoi se întoarse la canapea și o luă în brațe.

— Iubita mea, dacă nu vrei, nu-mi spune nimic... taci... îi spuse regele cu vocea gîtuită de emoție.

— Scumpul meu rege ! șopti Juliette cu o voce imposibil de definit

— Jeanne, ai milă ! nu-mi spune așa !... acum nu sînt decît îndrăgostitul care te adoră și care vrea să-ți jure în genunchi iubire veșnică !...

— Mult-iubitul meu Ludovic ! suspină Juliette, răspunzînd cu înflăcărare sărutărilor regelui...

. . . . . .

În felul acesta se scurseră cîteva ore, pline de farmec pentru rege, pline de încordare pentru Juliette.

Pendula sună ora patru. Furtuna din sufletul Juliettei atinse apogeul.

Căci, femeie fiind, Juliette, ce juca un rol, vroia să fie iubită pentru ea, nu pentru că era considerată a fi altcineva.

Căci, sigură de farmecele sale, sigură că aprinsese simțurile regelui ce fremătase în brațele sale, își spunea, nu fără un orgoliu de altminteri justificat :

„Chiar nu le merit după toate astea ?... Nu sînt la fel de frumoasă ca ea ?... Poate chiar mai frumoasă ?...“

Brusc, indignată de situația în care se afla, fără să se mai gîndească la consecințe, se ridică și se repezi la șemineu, aprinzînd cele două făclii de ceară ce erau puse pe

poliţa acestuia. Dar în clipa în care făcliile fură aprinse, înţelese brusc pericolul în care se afla şi i se făcu frică !... Ce va zice bărbatul pe care tocmai îl înşelase, îl umilise, cînd acest bărbat era şi regele Franţei — amănunt care o putea costa cel puţin o vacanţă la Bastilia !... Îşi ascunse faţa între mîini şi începu să plîngă.

Ludovic, mirat s-o vadă pe Jeanne fugindu-i din braţe, încîntat de intenţia ce-o bănuia, se apropie de tînăra femeie şi cu blîndeţe o sili să se întoarcă spre el.

— Mulţumesc, iubita mea Jeanne, şopti el, îngerul meu iubit.., aţi înţeles cît am suferit în noaptea asta pentru că mi-aţi ascuns frumuseţea voastră... făcîndu-mă să mă simt ca un hoţ... aţi înţeles că iubirea voastră poate... acum.., să suporte lumina... Te rog, îndepărtează-ţi palmele... şi lasă-mă să-ţi văd chipul....

Îi luase mîinile în mîinile sale şi cu blîndeţe încerca să le desfacă, să lase liber chipul pe care-l iubea atît de mult.

Brusc, Juliette cedă... se înfăţişă întreagă regelui.

În acelaşi timp se lăsă în genunchi, murmurînd :

— Iertare !

— Jeanne !... Voi !... Cine sînteţi ?...

Cuvintele acestea regele le pronunţase cu o voce răguşită, aproape dură, al cărei accent cu greu putuse fi temperat de acea politeţe de care nu se debarasa niciodată cînd era vorba de femei.

Avu cîteva clipe de stupoare şi de ruşine. Îşi muşca buzele. Chipul său se împurpurase ca şi cînd ar fi urmat să explodeze o criză de furie ; avea toate motivele şi reacţia sa ar fi fost reacţia normală a unui bărbat păcălit ca un copil.

Regele se retrase cîţiva paşi.

Făcu un gest de dispreţ pe care Juliette nu-l văzu.

Vroia să plece fără să scoată un cuvînt, s-o strivească cu dispreţul său, să iasă, să-l lase pe valet pe post de santinelă, să alerge la castel şi să trimită gărzile s-o aresteze pe necunoscută, iată la ce se gîndea regele în acele clipe.

Va fi fără milă pentru cea care-l înşelase şi-l lovise în orgoliul său de bărbat şi rege !...

Juliettte îl văzu pe rege pregătindu-se să iasă. Vru să facă un gest, să implore, să spună măcar cîteva cuvinte, dar era ca paralizată.

Regele, după ce-şi termină pregătirile, îşi aruncă pelerina pe umeri şi-şi puse pălăria pe cap, se îndreptă spre uşă.

Dar, în momentul în care se pregătea să iasă, se opri brusc, pălind.

„Dar Jeanne !... Jeanne ! ce s-a întîmplat cu ea ?..."

În primele momente ale vanităţii sale rănite, o uitase !...

Se întoarse iute la Juliette, o prinse de încheieturile mîinilor, o ridică, şi privind-o drept în ochi, o întrebă cu duritate :

— Doamna d'Etioles ?... ce i-aţi făcut ? mugi el.

Aceste cuvinte împrăştiară sentimentul de teroare ce-o paralizase pînă atunci pe Juliette. O cuprinse din nou gelozia. Ridică spre rege un chip pe care pasiunile îl făceau mai frumos, cu ochii scăldaţi în lacrimi, cu buzele arzînd...

— Liniştiţi-vă, zise ea cu amărăciune, cea pe care o iubiţi e în deplină siguranţă... mai mult decît în siguranţă, Sire, nu ca nefericita din faţa Maiestăţii Voastre... şi pe care n-o iubiţi !

Regele, mişcat de aceste cuvinte pline de durere, o examină cu mai multă atenţie pe necunoscuta din faţa sa.

Amintirea clipelor de iubire petrecute împreună, sinceritatea tonului îl făcură curios...

Cu o voce severă, o întrebă :

— Cine sînteţi, doamnă ?

— Vai, Sire, răspunse Juliette, dar chipul meu făcuse o bună impresie Maiestăţii Voastre la serbarea de la Primărie ! Se pare că v-aţi înşelat, de vreme ce l-aţi uitat !

— Contesa du Barry ! exclamă regele, recunoscînd-o pe Juliette. Şi, scoţîndu-şi pălăria, o salută galant.

Căci Ludovic al XV-lea nu-l iubea pe sumbrul du Barry.

Ideea burgheză de a-l înşela pe du Barry, acea glumeaţă aventură cu soţia unuia dintre cei mai fideli, dar din cei mai puţin amabili curteni, îl făcu să surîdă.

Faptul că sumbrul chip va fi o „tristă figură" aprinse o flacără jucăuşă, plină de veselie, în ochii regelui.

Ca o compensaţie, fu dispus să privească mai binevoitor fapta Juliettei.

Poate că Juliette avusese intuiţia a ceea ce se întîmpla în mintea regelui.

Căci un ușor surîs îi înflori pe buze.

Și apoi Juliette se știa foarte frumoasă... Iar o femeie care e conștientă de frumusețea ei se știe puternică în fața oricărui bărbat — fie el și regele Franței !

— Contesa du Barry ! exclamă din nou regele.

— Da, Sire, reluă Juliette, care-și accentua palpitațiile sînului pe măsură ce se liniștea ; contesa du Barry care vă imploră să-i iertați un subterfugiu inspirat numai de...

— De cine, doamnă ? Continuați, vă rog...

— De nimeni, Sire... sau, mai degrabă de un zeu atotputernic căruia o sărmană femeie ca mine nu i-ar putea rezista prea mult, pentru că mă împinge spre voi... Zeul acesta știți prea bine cum se numește...

Ludovic al XV-lea care nu îndrăznise s-o caute pe Jeanne fără să fie împins de la spate ; Ludovic al XV-lea care, în fond, se temea de o mare pasiune, sinceră și înflăcărată peste măsură ; Ludovic al XV-lea, ce rămăsese timid, uimit, nutrind un fel de respect în fața iubirii Jeannei, fu imediat în largul său în prezența micului zeu răutăcios, Cupidonul Juliettei.

Să iubească profund, să fie iubit de un suflet înflăcărat ; iată ceva ce-l înspăimînta peste măsură.

Să folosească un limbaj prețios și alambicat, să cocheteze, să-și înzorzoneze aventurile și să se aprindă brusc, stingîndu-se la fel de iute, cum îi era temperamentul — temperamentul unei epoci superficiale, grațioase, a unei societăți rafinate a cărei morală se poate rezuma în cuvintele unuia dintre uitații săi poeți :

„Nu insistați, muritori, nu aveți de ce".

Frumoase cuvinte, nimic de zis, care însă vor da naștere altora, înspăimîntătoare :

„După noi, potopul !"

Ludovic al XV-lea își aruncă pelerina la picioarele patului, pălăria într-un colț al camerei, se așeză într-un fotoliu și, impertinent, zise :

— Așa va să zică, n-ați putut rezista zeului acela, mai mult drăcușor, care v-a luat de mînă și v-a adus aici ?

— Vai ! vicleniile sale au găsit repede drum spre inima mea, spuse cu cea mai mare seriozitate Juliette.

— La dracu, doamnă, aventura e plăcută, mărturisesc, și va trebui să-mi povestiți...

— Sire... mai întîi o întrebare : aventura aceasta... o regretați ?

— Nu ! răspunse cinstit Ludovic al XV-lea.

Într-adevăr, în ochii lui ardea o flacără.

Magnifica statuie pe care o ținuse în brațe, care tremura, goală, în fața lui, care i se oferea cu un amestec ciudat de teamă și impudoare, da, trebuie să recunoaștem, îi sucise capul !

— Ei bine, Sire, pentru că nu regretați nimic... pentru că mă veți ierta... vreau să vă spun că dacă am împins curajul pînă la temeritate și nu m-am temut să înfrunt furia și răzbunarea voastră e din vina Maiestății Voastre...

— Bravo ! Cum așa ? făcu Ludovic mirat.

— Amintiți-vă, Sire, sărbătoarea de la Primărie... cînd ați binevoit să mă ajutați... purtîndu-vă atît de frumos cu mine.. credeți că astfel de evenimente nu lasă urme în inima femeilor ?... Vă iubesc, Sire... de multă vreme... Simt că voi pierde în ochii Maiestății Voastre vorbind astfel...

— Deloc, doamnă !... din contră, îmi place sinceritatea peste tot unde o găsesc... și mai ales pe buzele unei atît de minunate guri, și sprijinită de elocvența unor ochi atît de frumoși !...

Se făcuse !...

Ludovic al XV-lea se preda !...

— Mi-ați cerut, Sire, să vă povestesc viața mea... E foarte simplă... M-am căsătorit, în pofida voinței mele, cu un bărbat pe care nu-l iubesc și nu l-am iubit vreodată...

— Sărmanul conte ! zise Ludovic al XV-lea surîzînd.

— Gelos, mincinos, violent... iată-l pe contele du Barry. Sire !

— Prea puțin flatant portretul ce i-l faceți, dar sînt obligat să-i recunosc exactitatea.

— Ah ! Sire, dacă ați ști cît am suferit ! Mereu închisă în castelul acela sumbru din provincie, din care nu aveam voie să ies, aproape prizonieră, nu veneam decît rar la Paris. Iar cînd veneam, contele mă supraveghea și mai strîns...

— Las' pe mine ! exclamă regele, o să vadă el...

— Nu, Sire... pentru conte, sînt la Paris, în palatul de pe insula Saint-Louis. Și nu trebuie să viu la Versailles decît mîine sau poimîine...

Regele își aduse aminte de ceea ce-i spusese du Barry în timpul mesei.

Cuvintele celor doi erau perfect concordante.

— Într-una din rarele ocazii în care m-am aflat la Paris, am avut cea mai mare surpriză a vieții mele... Într-o zi am văzut un grup de gentilomi ce se întorceau de la vînătoare. În frunte mergea un bărbat care-i eclipsa întru totul în noblețe, eleganță și frumusețe... I-am cerut contelui numele acelui gentilom... n-a vrut să mi-l spună... Dar eu am înțeles că tînărul senior îmi furase inima... L-am mai revăzut... într-o trăsură aurită, înconjurat de spade strălucind în soare, și la trecerea lui poporul striga, plin de iubire „Trăiască regele !".

Juliette se opri o clipă.

Era ușor de închipuit efectul acelor cuvinte, în care se amestecau iubirea și lingușeala, în sufletul lui Ludovic.

— Sire, îmi este imposibil să vă spun cît am putut suferi cînd am aflat că omul pe care-l iubesc este regele Franței !

— Și de ce, doamnă ? Regele are reputația unui om atît de sever ?

— Oh ! nu, Sire.. dar înțelegeam distanța care ne separă ! După serbarea de la Primărie, am îndrăznit să sper, dar cum contele du Barry vroia să mă trimită înapoi în provincie, am hotărît să risc totul, chiar și viața, pentru a ajunge la regele meu, fie și numai pentru o oră !... Da, Sire, o oră de iubire și, după aceea... moartea !...

— Nu vorbiți de moarte, doamnă, făcu blînd Ludovic ; tînără și frumoasă cum sînteți, nu puteți vorbi decît de iubire...

Din clipa aceea Juliette se simțea la fel de puternică precum altădată Dalila.

— Hotărîrea odată luată, zise ea, am vrut s-o fac cît mai repede... Și pentru asta m-am adresat doamnei d'Etioles...

Regele tresări. Un nor îi întunecă fruntea...

Jeanne !... O uitase !...

Uitase o iubire atît de pură, de profundă și de sinceră, impresionant de sinceră ; iar el o uitase !

Un suspin îi străbătu pieptul.

Juliette văzu efectul cuvintelor sale.

— Înțeleg, Sire, doamna d'Etioles vă iubește... ca și mine... și fără îndoială că o iubiți...

— Doamnă, o întrerupse regele cu răceală, vă rog, nu vă ocupați de sentimentele ce le nutrește pentru mine doamna d'Etioles, nici de cele pe care le-aș putea avea eu pentru ea...

Fură singurele cuvinte sincere pe care le rostise Ludovic în această conversație în care amorul senzual juca rolul principal.

— Spuneți-mi, mai bine, cum de v-a venit ideea să vă adresați doamnei d'Etioles...

— E prietena mea, Sire, zise cu îndrăzneală Juliette.

— Prietena voastră ! exclamă Ludovic, tresărind.

Juliette simți că venise momentul cel mai periculos, perioada acută a crizei. Ca și duelistul care, în momentul depășirii lamei adversarului, se pregătește să fandeze, străpungîndu-și adversarul, ea își încordă toate forțele, făcînd apel la sîngele rece și îndrăzneala minții sale pentru a-l executa definitiv pe rege, cucerindu-l.

— E prietena mea, zise ea încetișor, și vedeți cît vă pot iubi dacă am trădat o prietenă atît de bună ca doamna d'Etioles... o prietenă pentru care mi-aș da viața cu bucurie... căci e atît de bună, de blîndă, atît de inteligentă și spirituală și nu cunosc un suflet mai nobil ca al ei !...

Elogiile aduse doamnei d'Etioles de contesa du Barry erau de o extremă îndrăzneală.

Regele fu foarte emoționat.

Juliette începu să plîngă... Și lacrimile o făceau și mai frumoasă...

— Am trădat-o, continuă ea, pentru că eu cunoșteam dragostea ce v-o poartă, în timp ce însă, nu i-am mărturisit nimic despre iubirea mea... Eram confidenta ei... dar ea nu era confidenta mea... și de cînd a venit aici, am venit s-o văd...

— Ați vizitat-o aici ?...

— Da, Sire !...

— Aici, în această casă ?...

— Da, Sire ! Ea m-a anunțat unde locuiește și eu am alergat s-o văd. Jeanne mi-a spus tot : despre ghicitoare, trăsură și călătoria de la Paris la Versailles.

Regele simți o ușoară nemulțumire gîndindu-se la Jeanne !

— Atunci, înțelegînd că, mai devreme sau mai tîrziu, regele va veni aici, m-am hotărît... dar mărturisesc Maiestății Voastre că n-aș fi îndrăznit niciodată să merg pînă

la capăt, dacă Jeanne nu mi-ar fi spus chiar ea...

Juliette se opri, tremurînd...

— Ei bine, ce v-a spus ? întrebă regele cu un fel de nerăbdare, nu fără să remarce ceea ce era logic, natural și adevărat în povestea Juliettei.

— Mi-a spus, Sire, că nu va accepta niciodată să fie a Maiestății Voastre !

Regele rînji, disimulîndu-și și ciuda și dezamăgirea.

— Dragostea ei e prea ideală. Ea vrea să-l iubească pe rege, nu să-i aparțină... Și apoi... iubirea ei e, poate, puțin influențată de un sentiment... oh ! de simplă milă... sentiment ce-l nutrește față de un sărman ofițer... pe care nu-l cunosc... și al cărui nume n-a vrut să mi-l spună...

— Nu-i nimic, îl cunosc eu. Și e suficient !... Ah ! ea vorbește de dragostea ce mi-o poartă, și nu încetează să vorbească de acest... cavaler... Pe el îl iubește ?

— Sire ! dar eu n-am spus asta !

— Da ! dar eu am ghicit acest lucru !... Să trecem, doamnă... continuați... povestea voastră e încîntătoare și foarte atractivă.

— Ce ar mai fi de zis, Sire ! Poate că iubirea mea e mai puțin ideală !... dar am vrut să cunosc imensa fericire de a vă strînge în brațe... fie și cu prețul vieții !...

— Nu mai vorbiți de moarte !... Vă jur că nu trebuie să muriți !

Juliette își simțea sufletul plin de o bucurie năvalnică : strigătul regelui reprezenta condamnarea Jeannei !...

— Sire, reluă Juliette, doamna d'Etioles mi-a spus ieri că vrea să plece la Paris pentru cîteva zile... La obiecția mea, că Maiestatea Voastră ar putea veni oricînd, mi-a spus că nu veți veni pînă cînd ea nu vă va chema !...

— E al dracului de adevărat ! Am fost un neghiob !

— Oh ! Sire ! nu la asta s-a gîndit prietena mea !

— Prietena voastră ?... O intrigantă, care...

— Nu, Sire, nu ! O femeie care vă iubește în felul ei, nimic mai mult !... Și apoi mi-a spus că trebuie neapărat să viziteze niște persoane la Paris !

— Ce persoane !... Una singură... ofițerașul ăla... cavalerul !...

— Nu știu mai mult, Sire ! Am profitat de plecarea Jeannei ! i-am dictat lui Suzon cuvintele pe care le-ați citit, fără îndoiala...

Amănunte care se adăugau la riguroasa verosimilitate a poveștii !

— Suzon nu vroia, dar i-am spus că era ordinul doamnei d'Etioles. Ea s-a supus... Ați venit, Sire !... iar restul îl știți... Și acum, dacă regele mai are ceva să-mi reproșeze... voi muri... asta-i tot !

Și Juliette izbucni într-un plîns cu hohote.

— Nu mai plîngeți, îi șopti regele.

— Cum să nu plîng, Sire ! Nu de viață îmi pare rău... ci de dragostea Maiestății Voastre !...

— Ei bine, să nu vă pară rău, căci...

— Sire, oh !... Dumnezeule... Ludovic !... luați aminte !

— Căci vă iubesc !... sfîrși prin a spune Ludovic.

Juliette se prăbuși ca moartă în brațele lui... ca și cînd n-ar mai fi putut suporta intensitatea fericirii ce-o cuprinsese.

CAPITOLUL XXXV

MAGICIANUL

Să revenim puţin şi la Paris, şi anume în dimineaţa zilei în care s-au petrecut la Versailles evenimentele pe care tocmai le-am înfăţişat cititorului.

Pe la orele zece dimineaţa, un gentilom îşi oprise trăsura în faţa hanului „Trei Delfini". Coborînd, gentilomul pătrunse în han şi ceru să vorbească cu domnul cavaler d'Assas.

Auzind numele cavalerului, frumoasa Claudine se repezi să-i răspundă.

— Domnul cavaler d'Assas nu-i aici, îi zise ea gentilomului, nu fără tristeţe...

— E plecat ?... ştiţi cînd revine ?

— Da, e plecat !... dar nu cred să mai revină !

Şi frumoasa Claudine scoase un oftat.

Gentilomul tresări. O întrebă din priviri pe hangiţă.

— Iată ce s-a întîmplat, răspunse ea : acum cîteva zile a venit un tînăr care a stat îndelung de vorbă cu domnul cavaler. Apoi au încălecat amîndoi şi au plecat. Şi de atunci nu l-am mai văzut. A venit a doua zi un fel de valet care a achitat datoriile domnului cavaler, luîndu-i şi bagajele... A dispărut fără să scoată un cuvînt...

Gentilomul nu părea nici mirat, nici neliniştit de dispariţia cavalerului. Mulţumi, salută şi ieşi. Urcă în trăsură şi zise :

— La palat !...

Trăsura plecă în galopul unui minunat echipaj, care stîrnea admiraţia trecătorilor. Şi trăsura le stîrnea admiraţia prin bogăţia ornamentaţiei, prin geamurile mari care lăsau să se vadă un interior somptuos ; impresiona şi uriaşul vizitiu, şi cei doi valeţi din spatele trăsurii îmbrăcaţi în livrele luxoase.

Gentilomul purta un costum fastuos. Dar ceea ce frapa mai mult trecătorii la vederea magnificului senior erau pietrele preţioase ce străluceau pe costumul său, căci trei rubine imense îi fixau jaboul, cît şi pe degete, unde avea cîteva inele în montura cărora scînteiau fabuloase diamante.

Această apariţie scînteietoare lăsa în urma sa un uriaş sentiment de admiraţie aproape temătoare a oamenilor ce-şi spuneau în şoaptă, aproape cu frică :

— Iată-l pe contele de Saint-Germain !

Căci cel ce-l căutase la han pe d'Assas era contele de Saint-Germain.

Nimeni n-ar fi putut spune dacă se interesa cu adevărat de sărmanul cavaler, ce fel de interes era acesta, dacă el exista.

Căci nimeni nu putea afla gîndurile acestui om care citea în mintea tuturor.

În cîteva clipe trăsura pătrunse în piaţa Ludovic al XV-lea şi se opri în colţul dinspre nord al pieţei, în faţa unui palat de o minunată arhitectură.

Două minute mai tîrziu, contele de Saint-Germain intra într-un salon de un lux ciudat prin amestecul de occident şi orient al mobilelor şi decoraţiilor sale, şi ale cărui atracţie şi ciudăţenie le reprezentau o vitrină plină cu cele mai mari şi monstruoase pietre preţioase şi perle pe care şi le poate imagina mintea omenească.

Pentru un observator atent, chipul contelui îşi pierduse masca obişnuită de impasibilitate, lăsînd locul îngrijorării.

Apăsă de două ori pe un gong din aur al cărui buton era făcut dintr-o perlă mare cît o alună.

Imediat apăru o subretă.

— Doamna e în apartamentul său ? întrebă contele.

— Da, Monseniore.

— Întrebaţi-o dacă mă poate primi...

După cîteva minute subreta apăru, spunîndu-i :

— Doamna vă aşteaptă, Monseniore.

Contele traversă o serie de camere de o rară bogăţie, care fiecare în parte ar fi constituit un muzeu, în felul ei.

Ajunse într-un fel de salon oriental în care, aproape întinsă pe un divan, o femeie de o minunată frumuseţe,

avînd în jur de douăzeci de ani, visa cu o carte în mînă. La intrarea contelui se ridică repede, cu vizibilă bucurie...

— Nu vă deranjez, scumpa mea Eva ? o întrebă contele cu o profundă tandreţe.

— Cum puteţi vorbi aşa, scumpul meu conte ! Cînd ştiţi bine că sînteţi singura mea rază de lumină ! De ce sînteţi atît de crud ?

— Copila mea scumpă !... Da, am greşit... Am uitat iubirea voastră şi va trebui să ştiu că cel puţin aici sînt întotdeauna binevenit...

— O, Georges ! Georges ! murmură tînăra femeie. Da, vă iubesc şi nu voi fi fericită decît în clipa cînd vom părăsi ţara asta în care sîntem atît de puţin împreună... Staţi cel puţin cîteva ore cu mine astăzi ?

— Vai ! scumpa mea Eva... am venit să vă spun că voi lipsi astăzi şi, din nefericire, chiar şi următoarele două-trei zile... poate chiar mai mult...

Eva coborî privirea şi ochii îi fură inundaţi de lacrimi.

Contele o strînse în braţe.

— Linişteşte-te, copila mea, am să fac tot ce se poate ca să nu suferi din cauza absenţei mele...

Saint-Germain o ţinu astfel înlănţuită cîteva minute.

Tînăra femeie palpita.

Aproape brusc, violentele bătăi de inimă încetară, fiind înlocuite cu o mişcare ritmică şi foarte greu de sesizat.

Apoi pleoapele i se închiseră, se deschiseră din nou cu greu, părînd că luptă împotriva somnului, ca să se închidă imediat.

În acelaşi timp trupul său începea să-şi piardă elasticitatea, apoi să aibă o rigiditate care, încetul cu încetul, o transformase într-un fel de statuie.

Atunci contele îşi încetă îmbrăţişarea.

Eva rămase exact în poziţia în care se găsea.

Saint-Germain făcu cîteva pase cu mîinile în dreptul feţei ei.

— Dormiţi ? o întrebă Saint-Germain cu o voce schimbată, nu prea dură, dar de data asta lipsită de tandreţe şi plină de autoritate.

— Da, stăpîne, răspunse tînăra femeie.

— Bine. Fiţi atentă... Ascultaţi-mă şi concentraţi-vă cu toată forţa şi imaginaţia... Îl cunoaşteţi pe cavalerul d'Assas ?

— Nu, stăpîne... nu l-am văzut niciodată...

— Nu contează... Urmăriţi-mă... ies din palat... merg pe strada Saint-Honoré... mă opresc în faţa mănăstirii iacobinilor, mă urmăriţi, nu-i aşa ?

— Da... Am mai făcut drumul acesta împreună...

— Foarte bine. În faţa mănăstirii e un han... Urmăriţi-mă... urc scara ce începe în sala comună... intru în a treia cameră pe dreapta, aţi intrat în cameră ?

— Da, stăpîne.

— E camera cavalerului d'Assas. Nu e în cameră. Camera e goală. Coborîţi în timp pînă dimineaţa ; m-aţi înţeles, nu-i aşa ? Coborîţi în timp... Ce vedeţi în dimineaţa asta ?...

— Hangiţa care trebăluieşte, făcînd curat prin cameră.

— Bine, copila mea... Coborîţi mai mult... în noaptea trecută...

— Nimeni în cameră... făcu Eva fără efort.

— Mai mult... ieri... nimic ?... alaltăieri... nimic ?... coborîţi pînă cînd veţi găsi în cameră doi tineri seniori...

În clipele acelea părea că Eva făcea un imens efort, mărturisit de mişcările globurilor ochilor.

— Îi văd ! făcu ea brusc.

— Puteţi afla care din cei doi e d'Assas ?...

— Da, celălalt l-a numit astfel.

— Deci, acum îl vedeţi pe cavalerul d'Assas. L-aţi reperat ?

— Da, stăpîne. Îl văd şi-l aud... îi văd pe amîndoi... beau vin de Malaga şi discută... celălalt încearcă să-l ademenească la Versailles... d'Assas e şi trist, şi bucuros... mulţumeşte... crede că bărbatul acela îi este prieten... coboară... încalecă... iată-i la Versailles... ajung în faţa unei căsuţe situate într-un crîng, în dreapta castelului... prietenul pleacă... el rămîne...

— Opriţi-vă, zise Saint-Germain, vizibil satisfăcut. Acum odihniţi-vă... întindeţi-vă pe divan.

Tînăra femeie se supuse, aproape prăbuşindu-se pe divan.

Saint-Germain, cuprins şi el de oboseală, se întinse pe o canapea, în celălalt colţ al camerei.

Pauza dură mai bine de o oră, după care Saint-Germain se întoarse la Eva şi-i luă mîinile în mîinile sale.

Corpul tinerei fete fu scuturat de un fior.

— Sînteţi gata să intraţi în casă ? o întrebă el. Intraţi, trebuie s-o faceţi...

— Am intrat, spuse Eva. Sînt numai femei, servitoare... E o singură stăpînă.

— O cunoaşteţi ?

— Da, stăpîne. Mi-aţi arătat-o şi mi-aţi poruncit să n-o uit : e doamna d'Etioles.

— Eram sigur, şopti Saint-Germain. Acum înţeleg totul... Copila mea, continuă el, urmăriţi-l pe cavaler în zilele ce urmează şi spuneţi-mi dacă intră în casă...

Urmă o lungă tăcere.

— Nu, răspunse ea în cele din urmă.

— Bine. Unde e acum ?

— Într-o căsuţă, nu departe de Rezervoare.

— Mai precis...

— Pe străduţa ce dă în faţa Rezervoarelor, una din primele case, e o poartă masivă din stejar, cu legături din fier... un crucifix... şi deasupra crucifixului, o mică cruce cu un J în mijloc, crestat în lemn.

— E suficient. Şi cavalerul stă în această casă ?

— Văd o curte : un pavilion în fund ; un altul în stînga, unde stă cavalerul ; e vesel şi neliniştit, fericit şi trist, citeşte un bilet... ce scrie în bilet ?... aşteptaţi... da, cavalerul trebuie să se ducă la ora zece seara la căsuţa din crîng... să aştepte că ea va ieşi... şi s-o conducă în pavilionul din dreapta...

— E cineva acolo, cu el ?

— Numai un valet.

— Şi în celelalte ?

— În cel din fund, nimeni !... În cel din dreapta, un bărbat şi o femeie... mi-aţi spus că sînt contele şi contesa du Barry.

— Ah ! tresări contele. Lucrurile devin mai limpezi. Auziţi ce-şi spun ?

— Nu spun nimic...

— În cazul acesta, copila mea, sînt obligat să vă cer un efort foarte mare.

Saint-Germain îi strînse mîinile în ale sale şi reluă :

— Încercaţi să aflaţi ce gîndeşte fiecare...

Timp de o jumătate de oră Eva fusese supusă unui teribil efort. Gîfîind, cu fruntea inundată de sudoare, strîngînd convulsiv mîinile lui Saint-Germain care o urmărea atent, ştergîndu-i fruntea cu o batistă.

— Nu pot, murmură slab Eva.

— Trebuie ! îi ordonă dur Saint-Germain. Haideţi ! încă un efort... ce aţi aflat ?

— I-am prins ! făcu Eva într-un suflet.

— Bine, copila mea, foarte bine... Sînteţi admirabilă...

Chipul convulsionat al adormitei se destinse într-o expresie de mîndrie şi de nespusă fericire.

— Stăpîne, îi aud !... Înţeleg foarte bine ce gîndesc...

— Spuneţi-mi ce gîndeşte femeia...

— Se gîndeşte că va fi suverană la curtea Franţei... şi de cum va putea... va ordona arestarea unui oarecare domn Jacques... pe contele du Barry îl vede la Bastilia... şi surîde... Acum se gîndeşte la d'Assas... nu-i vrea moartea... vrea să-l salveze... acum se gîndeşte la doamna d'Etioles...

— Ajunge, copila mea... Să trecem la du Barry... el ce gîndeşte ?...

— Lucruri pline de disperare şi mai ales de ură...

— Ură ?... Împotriva cui ?

— Împotriva regelui... împotriva lui Jacques... împotriva voastră, scumpul meu stăpîn... Oh ! mizerabilul !... luaţi aminte !...

— Mai departe, copila mea !...

— Mereu numai ură ! Împotriva femeii de lîngă el... împotriva doamnei d'Etioles... împotriva cavalerului... vrea să-l ucidă, se pregăteşte, aşteaptă momentul favorabil... îl va ucide la intrarea în pavilion... cînd cavalerul va ieşi... dar nu ştie încă în ce fel o va face...

— Ajunge, copila mea ! făcu Saint-Germain, el însuşi la capătul puterilor. Nu mai ascultaţi, nu mai priviţi la nimic. Întoarceţi-vă la mine.

Un surîs radios transfigură chipul adormitei.

— Ascultaţi-mă, reluă magicianul. Atîta timp cît lipsesc, vă interzic să fiţi tristă ; mă auziţi ? Vă veţi gîndi că mă voi întoarce repede, că mă gîndesc la voi, şi sînteţi fericită... asta vreau eu... Acum, dormiţi în pace, copila mea... Vă veţi trezi peste două ore...

Încordarea cataleptică dispăru imediat.

Saint-Germain făcu cîteva pase deasupra frunţii Evei care, lungită pe divan, păru că trece cu un frison de la somnul cataleptic la un surîzător şi fericit somn natural.

Atunci contele de Saint-Germain depuse un lung sărut pe fruntea tinerei femei, care tresări...

Contele de Saint-Germain trecu în cameră și-și schimbă la iuțeală costumul său ultraelegant cu un modest costum burghez, de o culoare neutră, neuitînd să-și pună și o cămașă de zale, o capodoperă a armurierilor din Milano.

După care chemă un servitor și-i spuse cîteva cuvinte.

Cinci minute mai tîrziu, contele de Saint-Germain se afla într-o trăsură cu aspect modest, în drum spre Versailles. Contele se întinsese pe pernele trăsurii, gîndindu-se la cele aflate.

„Acum, trebuie să dorm pînă la Versailles, își spuse el în cele din urmă. E ceea ce-mi trebuie după această scenă dură... Și apoi, trebuie să fiu gata să joc rolul destinului."

Zece secunde mai tîrziu, dormea profund în trăsura ce-l ducea spre Versailles în trapul calului...

De partea cui era, și cum își va juca Saint-Germain rolul său de mînă a destinului, cititorul nostru va afla în volumul doi al acestei cărți.

Sfîrșitul volumului I

CUPRINS

CAPITOLUL I	Nu vom mai merge în pădure	5
CAPITOLUL II	Mormîntul fără nume	18
CAPITOLUL III	Sacrificiul	27
CAPITOLUL IV	Plîngerea lui Damiens	41
CAPITOLUL V	Noé Poisson	46
CAPITOLUL VI	Cavalerul d'Assas	53
CAPITOLUL VII	Poisson și Crébillon	66
CAPITOLUL VIII	Contele du Barry	73
CAPITOLUL IX	Visul Jeannei	90
CAPITOLUL X	Ieșirea din vis	95
CAPITOLUL XI	Saint-Germain—l'Auxerrois	102
CAPITOLUL XII	Noaptea nunții	109
CAPITOLUL XIII	François Damiens	120
CAPITOLUL XIV	Bastilia	128
CAPITOLUL XV	Domnul Jacques	133
CAPITOLUL XVI	Ispititorul	145
CAPITOLUL XVII	Curtezana	159
CAPITOLUL XVIII	Palatul d'Etioles	174
CAPITOLUL XIX	Primăria	190
CAPITOLUL XX	Declarația	203
CAPITOLUL XXI	Cagliostro	208
CAPITOLUL XXII	Casa de la răspîntia Buci	216
CAPITOLUL XXIII	Planul domnului Berryer	229
CAPITOLUL XXIV	Ghicitoarea în cărți	237
CAPITOLUL XXV	Drumul spre Versailles	245
CAPITOLUL XXVI	Căsuța	260
CAPITOLUL XXVII	Viclenii	270
CAPITOLUL XXVIII	Ospitalitatea domnului Jacques	279
CAPITOLUL XXIX	Pavilionul vecin	285
CAPITOLUL XXX	Micuța Suzon	291
CAPITOLUL XXXI	Mistere	301
CAPITOLUL XXXII	Noua cameristă	308
CAPITOLUL XXXIII	Refugiul domnului Jacques	320
CAPITOLUL XXXIV	Contesa du Barry	329
CAPITOLUL XXXV	Magicianul	340